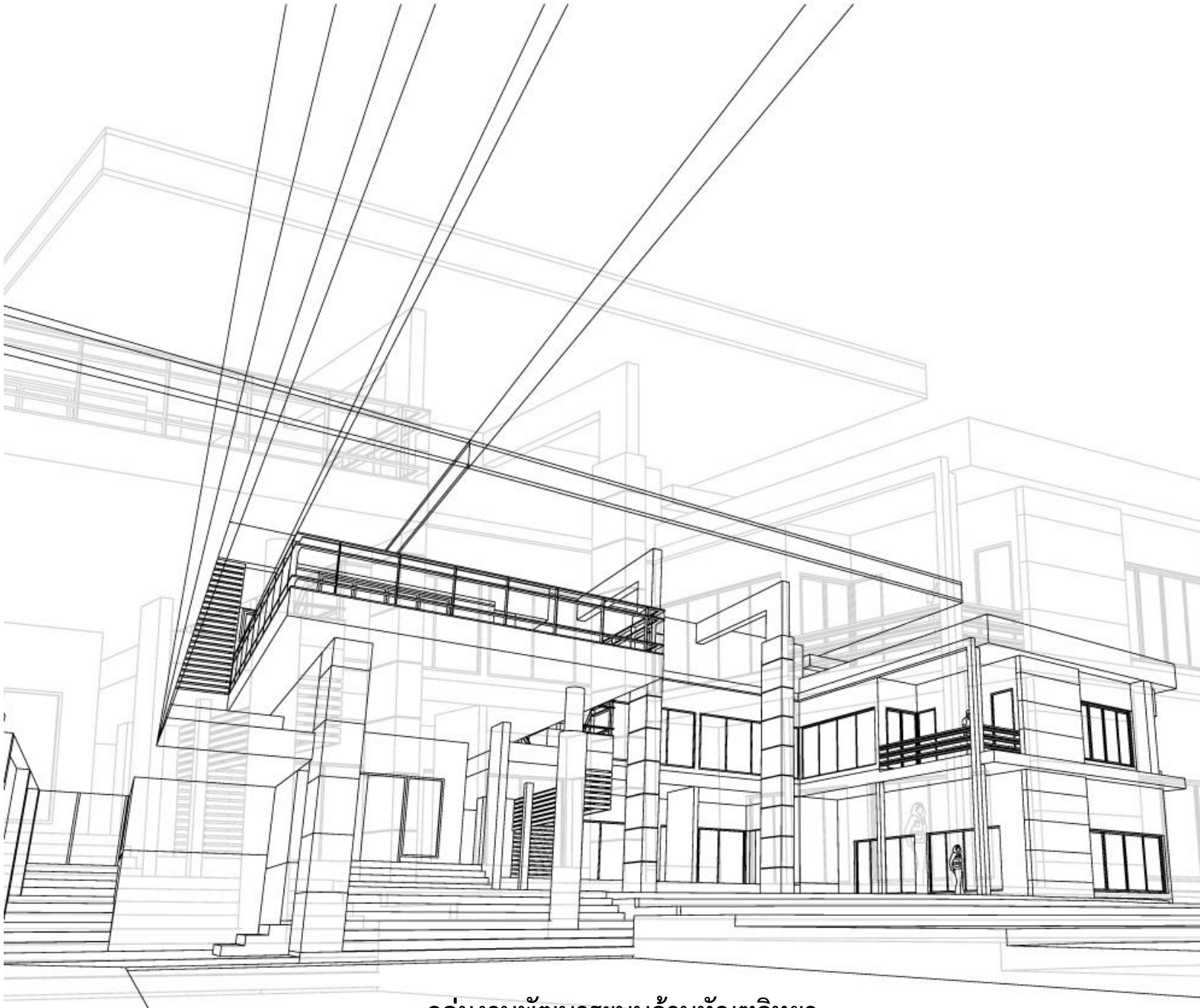

รายงานผลการศึกษาด้านการออกแบบและพัฒนาเรือนจำรูปแบบใหม่ในประเทศไทย

กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑวิทยา

กองทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์

พ.ศ. ๒๕๖๔

บทสรุปผู้บริหาร

ชื่อเรื่อง	รายงานผลการศึกษาด้านการออกแบบและพัฒนาเรือนจำรูปแบบใหม่ในประเทศไทย
ผู้จัดทำ	กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์
ปีที่จัดทำ	พ.ศ. ๒๕๖๔

การศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพซึ่งประกอบด้วยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเรือนจำ รวมถึงการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างแก่ผู้ปฏิบัติงานที่เรือนจำ ประกอบกับประเด็นสำคัญที่ได้จากการประชุมของคณะที่ปรึกษาและคณะทำงานเพื่อพัฒนาการออกแบบเรือนจำ นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นผู้ทรงวุฒิที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษาคณะทำงาน โดยผู้ศึกษาได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เนื้อหาและตีความข้อมูลออกมาเป็นการวิจัยเชิงพรรณนาโดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เรียบเรียงให้อยู่ในกรอบวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการออกแบบเรือนจำ นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการราชทัณฑ์

จากการรวบรวมข้อมูลในด้านต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในวิเคราะห์หาข้อกำหนดความต้องการในการก่อสร้างเรือนจำของประเทศไทยในระยะต่อไปรวมถึงการออกแบบแผนผังเรือนจำต้นแบบสามารถจัดกลุ่มของข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

- ๑) ข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัญหาของเรือนจำในประเทศไทย
- ๒) แนวคิดในการออกแบบ องค์ประกอบ และมาตรฐานในการก่อสร้างเรือนจำ
- ๓) วิธีการคำนวณพื้นที่ใช้สอยและความจุของเรือนจำในประเทศไทย
- ๔) ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นเรื่องรูปแบบและความต้องการในการใช้งาน

ภายหลังจากการศึกษารวบรวมข้อมูลทั้งด้านวิชาการและความคิดเห็นและความต้องการในการใช้งานจากผู้ปฏิบัติ จึงได้นำมาสู่การออกแบบเรือนจำต้นแบบสำหรับการก่อสร้างในอนาคต โดยกรมราชทัณฑ์ได้วางกรอบการดำเนินงานในเรื่องการพัฒนาการออกแบบเรือนจำ นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการราชทัณฑ์ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

การกำหนดวัตถุประสงค์ (Goals) ๓ ประการ คือ “Safety” ยกระดับความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำด้วยการออกแบบ นวัตกรรม และเทคโนโลยี “Standard” ยกระดับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปตามกฎหมายและหลักสากล และ “Staff Support” ยกระดับคุณภาพชีวิตของเจ้าหน้าที่ เพื่อสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการ (Means) ในการออกแบบเรือนจำจะต้องคำนึงถึงหลัก ๓ ประการ คือ “Green Prison” การนำหลักการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการออกแบบเรือนจำ “New Normal” การนำหลักการในเรื่องชีวิตวิถีใหม่มาใช้ในการออกแบบเรือนจำ และ “Innovation” การนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนในการดำเนินงานของเรือนจำ

เรือนจำจะมีบทบาทหน้าที่ (Functions) ๔ ประการ คือ “Custody” สามารถควบคุมผู้ต้องขังได้อย่างมีประสิทธิภาพ “Rehabilitation” สามารถพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังได้อย่างมีประสิทธิภาพ “Healthy Prison”

สามารถส่งเสริมสุขภาวะของผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ“Administration” สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นำไปสู่ “เรือนจำรูปแบบใหม่ (Multifunction Prison)” ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการใช้งานเรือนจำในปัจจุบัน ที่สามารถตอบสนองต่อภารกิจได้หลายประการ เช่น การรับตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่จากศาล การควบคุมตามกำหนดโทษ การพัฒนาพฤตินิสัย และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย นอกจากนี้เรือนจำรูปแบบใหม่ จะได้รับการออกแบบให้มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางกายภาพ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจและนโยบายที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในการนี้ กรมราชทัณฑ์ ได้จัดทำ “ข้อกำหนดความต้องการ (Requirements) ในการก่อสร้างเรือนจำรูปแบบใหม่” โดยมีองค์ประกอบหลักดังนี้

๑. ประเภทเรือนจำ	:	เรือนจำขนาดกลาง
๒. ระดับความมั่นคง	:	ความมั่นคงปานกลาง (ระดับที่ ๒)
๓. อำนาจการควบคุม	:	๑๕ - ๓๐ ปี
๔. ความจุผู้ต้องขัง	:	๒,๕๐๐ - ๓,๐๐๐ คน
๕. ขนาดพื้นที่	:	ภายในกำแพง ๓๐ - ๓๕ ไร่ (ฐานคิด ๑๕.๓ ตารางเมตร/คน)
ภายนอก (ขั้นต่ำ) ๑ เท่าของพื้นที่ด้านใน
๖. รูปแบบ	:	แบบวิทยาลัย (Campus Style)

๑. สิ่งก่อสร้างภายนอกเรือนจำ	๒. สิ่งก่อสร้างภายในเรือนจำ
<p>๑. ที่ทำการเรือนจำ (อาคารอำนวยการ)</p> <p>๒. ที่ทำการฝ่ายรักษาการณ์และศูนย์ระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคงและสารสนเทศ</p> <p>๓. รั้วตาข่ายภายนอก</p> <p>๔. ถนนรอบแนวกำแพง</p> <p>๕. ประตูเรือนจำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทางเข้าบุคคลภายนอก - ทางเข้าผู้ต้องขัง - ทางเข้ายานพาหนะ <p>๖. ป้อมยามรักษาการณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริเวณหน้าทางเข้าเรือนจำ - บริเวณแนวกำแพง <p>๗. อาคารควบคุมภายนอกเรือนจำ (พื้นที่ควบคุมผู้ต้องขังจำนอน/สถานกักขัง/สถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์/อาคารกักโรค)</p> <p>๘. อาคารเยี่ยมญาติและที่พักสำหรับญาติ</p> <p>๙. อาคารร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากการฝึกวิชาชีพ อาหาร และเครื่องดื่ม และศูนย์ CARE</p> <p>๑๐. อาคารเก็บพัสดุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่วนทรัพย์สินติดตัวมาของผู้ต้องขัง - ส่วนพัสดุต่างๆ ของทางเรือนจำ <p>๑๑. เสาธงวงเวียนและจุดรวมพล</p> <p>๑๒. ที่จอดรถ</p> <p>๑๓. โรงสูบน้ำ</p> <p>๑๔. ระบบบำบัดน้ำเสีย</p> <p>๑๕. พื้นที่สำหรับการฝึกวิชาชีพและการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย</p> <p>๑๖. บ้านพักเจ้าหน้าที่</p> <p>๑๗. สโมสรเจ้าหน้าที่</p> <p>๑๘. สนามกีฬาเจ้าหน้าที่</p>	<p>๑. ที่ทำการฝ่ายควบคุม</p> <p>๒. กำแพงเรือนจำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำแพงเรือนจำ - รั้วตาข่ายภายใน - กำแพงกันแดน <p>๓. ทางเดินเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง</p> <p>๔. แดนแรกรับ (พื้นที่รับตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่/กลับจากศาล/กลับจากโรงพยาบาล/หรืออื่นๆ)</p> <p>๕. ห้องเยี่ยมญาติและห้องรอเยี่ยมญาติ</p> <p>๖. แดนสุทกรรม</p> <p>๗. แคนพยาบาล</p> <p>๘. แคนควบคุมผู้ต้องขังหญิง</p> <ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ควบคุมผู้ต้องขังระหว่างหญิง - พื้นที่ควบคุมผู้ต้องขังกักขังหญิง <p>๙. แคนควบคุมผู้ต้องขังระหว่างชายและผู้ต้องขังกักขัง</p> <p>๑๐. แคนควบคุมผู้ต้องขังเด็ดขาดชาย (๑)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ต้องขังโทษสูงหรือมีพฤติการณ์ต้องควบคุมดูแลเป็นพิเศษ <p>๑๑. แคนควบคุมผู้ต้องขังเด็ดขาดชาย (๒)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ต้องขังทั่วไป <p>๑๒. แคนควบคุมผู้ต้องขังเด็ดขาดชาย (๓)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ต้องขังทั่วไป - ผู้ต้องขังโทษต่ำ <p>๑๓. แคนอเนกประสงค์ (เยี่ยมญาติ/ใกล้ขีด/การศึกษา/ฝึกวิชาชีพเฉพาะ/อบรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เช่น โรงงานอุตสาหกรรม/เกษตรกรรม/โคกหนองนา)</p> <p>๑๔. สนามกลาง/พื้นที่อเนกประสงค์ (สามารถสร้างโรงพยาบาลสนามได้)</p>

ระบบสาธารณูปโภคและระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคงที่สำคัญซึ่งควรได้รับการติดตั้งในเรือนจำรูปแบบใหม่

ระบบสาธารณูปโภค

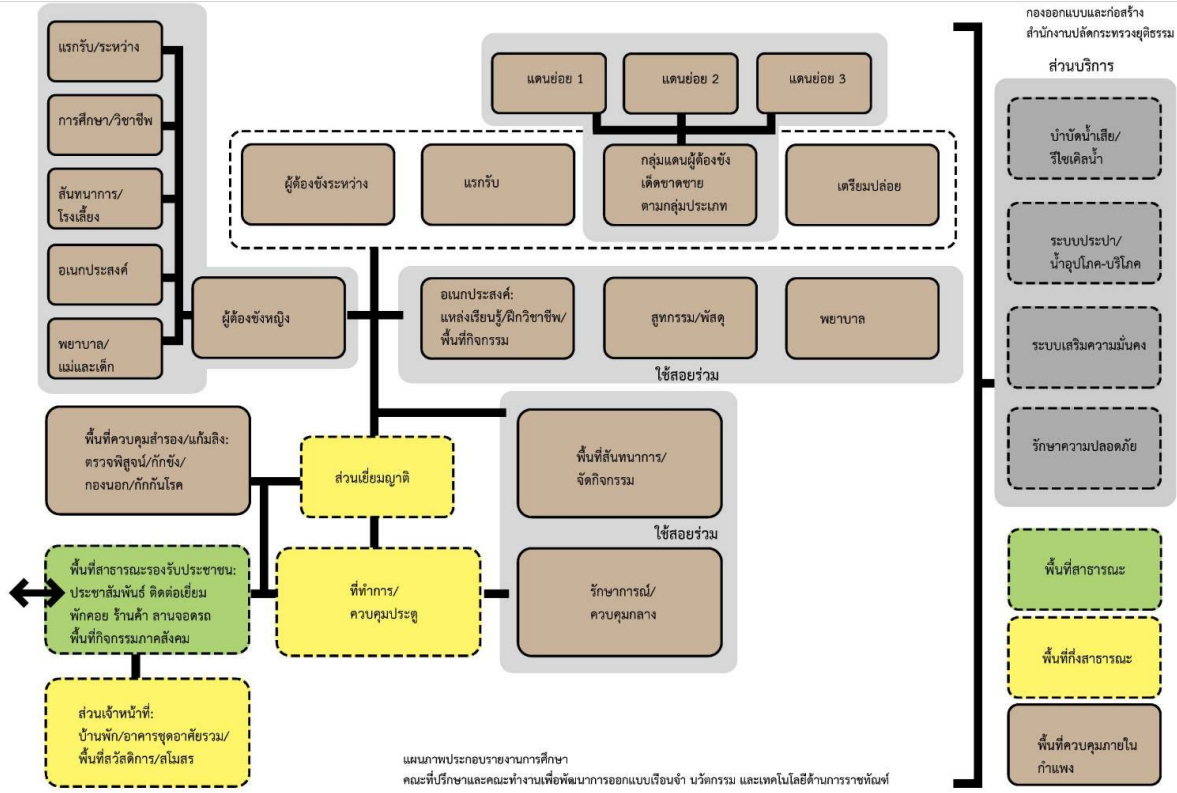
- ระบบแสงไฟส่องสว่างที่มีประสิทธิภาพ ทั้งแนวกำแพง และพื้นที่ภายในเรือนจำ โดยอาจใช้ระบบไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ร่วมด้วยเพื่ออนุรักษ์พลังงาน

- ระบบดับเพลิง ทั้งเครื่องตรวจจับควัน สปริงเกอร์ และหัวจ่ายน้ำดับเพลิง
- ระบบการระบายอากาศการฆ่าเชื้อโรค
- ระบบการกรองน้ำสำหรับดื่มสำหรับผู้ต้องขัง
- ระบบการตัดไขมันและระบบบำบัดน้ำเสีย

ระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคง

- กล้องวงจรปิดแบบตรวจจับใบหน้า อุณหภูมิ และติดตามพฤติกรรม
- เครื่องเอ็กซเรย์บุคคล
- เครื่องเอ็กซเรย์พัสดุ
- เครื่องตรวจโลหะแบบเดินผ่านและแบบมือถือ
- ระบบรั้วไฟฟ้าแรงสูงรอบแนวกำแพง
- ระบบรั้วป้องกันการบุกรุก
- เครื่องตรวจป้ายทะเบียนรถยนต์
- โดรนลาดตระเวนและติดตามผู้ต้องขังหลบหนี
- อุปกรณ์ติดตามตัว (EM) สำหรับผู้ต้องขังออกศาล โรงพยาบาล ย้ายเรือนจำ
- ระบบการเชื่อมต่อผ่านวิดีโอ (Video Conference/Line)

อนึ่ง การที่จะให้กรมราชทัณฑ์สามารถดำเนินการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบและการออกแบบก่อสร้างเรือนจำได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและบริบทของสังคมไทยนั้น เงื่อนไขประการสำคัญคือ เสี่ยงสะท้อนจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเรือนจำเพื่อทราบถึงสภาพปัญหา ข้อดี ข้อเสีย จากการใช้งานเรือนจำ การสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจถึงการพัฒนาทางราชทัณฑ์ให้แก่เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เพื่อการพัฒนา รูปแบบและการบริหารเรือนจำในทิศทางที่ถูกต้องมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้างคลังข้อมูลของเรือนจำในทุกมิติ ทั้งทางด้านกายภาพและการใช้งานสำหรับกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาและปรับปรุง ซึ่งปัจจัยขั้นพื้นฐานเหล่านี้เองจะเป็นกลไกสำคัญอันมีส่วนช่วยผลักดันให้กรมราชทัณฑ์สามารถพัฒนารูปแบบเรือนจำที่มีความเหมาะสมได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งสามารถกำหนดแนวทางในการปรับปรุงเรือนจำของประเทศไทยให้บรรลุประโยชน์สูงสุดทั้งในด้านการควบคุมและแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

แผนผังแสดงส่วนประกอบของเรือนจำ

ที่มา : กองออกแบบและก่อสร้าง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

ตารางสรุปข้อมูลการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของเรือนจำรูปแบบใหม่
(เปรียบเทียบกับเรือนจำรูปแบบปัจจุบัน เช่น เรือนจำกลางเพชรบุรี/เรือนจำจังหวัดภูเก็ต)

ลำดับ	หัวข้อ	แนวทาง/รายละเอียดของเรือนจำรูปแบบใหม่	เปรียบเทียบกับเรือนจำรูปแบบปัจจุบัน/หมายเหตุ
๑.	ประเภทเรือนจำ	เรือนจำขนาดกลาง	เรือนจำขนาดกลาง-ใหญ่
๒.	ระดับความมั่นคง	ความมั่นคงปานกลาง (ระดับที่ ๒)	ความมั่นคงปานกลาง (ระดับที่ ๒) – ความมั่นคงสูง (ระดับที่ ๑)
๓.	อำนาจการควบคุม	๑๕ – ๓๐ ปี	๓๐ ปี – จำคุกตลอดชีวิต
๔.	ความจุผู้ต้องขัง	๒,๕๐๐ - ๓,๐๐๐ คน	๓,๐๐๐ คนขึ้นไป
๕.	ขนาดพื้นที่	๕.๑ ภายในกำแพง ๓๐ - ๓๕ ไร่ ๕.๒ ภายนอก (ชั้นต่ำ) ๑ เท่าของพื้นที่ด้านใน	๕.๑ ภายในกำแพง ๔๐ ไร่ขึ้นไป ๕.๒ ภายนอก (ชั้นต่ำ) ๑ เท่าของพื้นที่ด้านใน
๖.	รูปแบบ	แบบวิทยาลัย (Campus Style)	แบบวิทยาลัย (Campus Style)
๗.	พื้นที่นอนและพื้นที่ใช้สอยต่อคน	รวม ๑๕.๓ ตร.ม./คน (๑.๖ ตร.ม. + ๑๓.๗ ตร.ม.) ซึ่งใช้เป็นฐานการคำนวณความจุและพื้นที่เรือนจำในข้อ ๔. และ ๕.	นับเฉพาะความจุที่นอน ๑.๒ ตร.ม./คน โดยไม่ได้มีการคำนวณพื้นที่ใช้สอยที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม เรือนจำรูปแบบปัจจุบันผ่านมาตรฐานที่ได้กำหนดขึ้นใหม่นี้ สำหรับเรือนจำที่ไม่ผ่านจะเป็นกลุ่มเรือนจำรุ่นเก่าที่เป็นแดนเดียว
		๗.๑ พื้นที่นอน ๑.๖ ตร.ม./คน (ยาว ๒ ม. X กว้าง ๐.๘ ม.)	หมายเหตุ: เปรียบเทียบกับมาตรฐานของ UNODP / ICRC
		๗.๒ พื้นที่ ใช้สอย ๑๓.๗ ตร.ม./คน ได้แก่ - ส้วม ๐.๙ ตร.ม. - ที่อาบน้ำ ๐.๙ ตร.ม. - ที่ซักล้าง ๑ ตร.ม. - โรงงานฝึกวิชาชีพ ๑.๖ ตร.ม. - โรงเรียน ๑.๖ ตร.ม. - สถานพยาบาล ๑.๒ ตร.ม. - โรงเลี้ยง ๐.๕ ตร.ม. - อาคารอเนกประสงค์ ๒ ตร.ม.	- ส้วมและที่อาบน้ำรวมกันไม่น้อยกว่า ๑.๒ ตร.ม. - ห้องขังรวมขนาดรองรับผู้ต้องขัง ๒๕ คน ต้องมีห้องน้ำอย่างน้อย ๑ ห้อง - โรงเลี้ยง ๐.๕ ตร.ม. - พื้นที่ขั้นต่ำของห้องที่อยู่อาศัยในเวลากลางวัน (Dayroom) อย่างน้อย ๒ ตร.ม./คน - พื้นที่สันทนาการ (Leisure Area) อย่างน้อย ๔ ตร.ม./คน

ลำดับ	หัวข้อ	แนวทาง/รายละเอียดของเรื้อนจำรูปแบบใหม่	เปรียบเทียบกับเรื้อนจำรูปแบบปัจจุบัน/หมายเหตุ
		- พื้นที่สำนักงาน ๔ ตร.ม.	
พื้นที่ภายนอกที่สำคัญ			
๘.	ที่ทำการเรื้อนจำ	เพิ่มขนาดอาคารโดยแบ่งเป็น ๒ ปีก หรือเพิ่มจำนวนอาคารอีก ๑ หลัง	อาคารที่ทำการเรื้อนจำแบบ ๓ ชั้นในปัจจุบัน มีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อ
๙.	ที่ทำการฝ่าย รักษาการณ์และศูนย์ ระบบเทคโนโลยีเสริม ความมั่นคง และสารสนเทศ	เพื่อแยกฟังก์ชันการใช้งานระหว่าง ที่ทำการเรื้อนจำ (อาคาร อำนวยการ) ได้แก่ ห้องทำงานผู้บริหาร ห้องประชุม ห้องทำงาน ฝ่ายต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวกับงานรักษาการณ์และระบบเทคโนโลยี จุดประชาสัมพันธ์ พื้นที่รื้อเยียมญาติ ฯลฯ กับที่ทำการฝ่ายรักษาการณ์ ซึ่งจะเป็นพื้นที่ของศูนย์ระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคงและห้อง ทำงานเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ ที่จะต้องมีขนาดใหญ่ขึ้น ตามนโยบาย การนำเทคโนโลยีมาช่วยสนับสนุนการทำงานและทดแทนอัตรากำลัง เจ้าหน้าที่ รวมถึงมีห้องเก็บยุทธภัณฑ์/วิทยุ/กุญแจ และอาคารฝั่งนี้จะ เป็นพื้นที่เชื่อมต่อไปยังประตูทางเข้าเรื้อนจำ เพื่อให้เกิดความเป็น สัดส่วนของการทำงานแต่ละด้านอย่างชัดเจนไม่ใช่พื้นที่ปะปนกัน	ความต้องการใช้งาน เนื่องจากเรื้อนจำมีจำนวนภารกิจเพิ่มขึ้น ต้อง ใช้พื้นที่ในการทำงานเพิ่มขึ้น รวมถึงไม่มีพื้นที่ที่เป็นสัดส่วนเป็นส่วน สำหรับภารกิจงานควบคุมและรักษาการณ์ ซึ่งจะต้องมีการจัดตั้ง หรือขยายพื้นที่ ศูนย์ระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคงและ สารสนเทศ และพื้นที่ทำงานและห้องพักแรมที่เพียงพอสำหรับ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ เป็นต้น
๑๐.	ประตูเรื้อนจำ	มีการแยกพื้นที่ออกเป็นสัดส่วนชัดเจน ได้แก่ ๑) ทางเข้าเจ้าหน้าที่ และบุคคลภายนอก ๒) ทางเข้าผู้ต้องขัง และ ๓) ทางเข้ายานพาหนะ หรือกรณีที่ใช้ทางเข้าเจ้าหน้าที่/บุคคลภายนอกร่วมกับทางเข้าผู้ต้องขัง จะมีการแยกพื้นที่สำหรับรอกคอยออกจากกันอย่างชัดเจน ไม่ปะปนกัน โดยเฉพาะในส่วนของผู้ต้องขังจะมีการติดตั้งห้องรอกก่อนตรวจค้น และห้องรอกหลังตรวจค้นด้วย รวมถึงโถงทางเข้าจะได้รับการออกแบบให้ มีพื้นที่สำหรับติดตั้งอุปกรณ์ตรวจค้นต่างๆ ได้อย่างเพียงพอ เหมาะสม ต่อการใช้งาน	มีการแยกเฉพาะช่องทางเข้าบุคคลกับยานพาหนะ และในส่วนของ ช่องทางเข้าบุคคล ใช้ร่วมกันทั้งเจ้าหน้าที่ บุคคลภายนอก และผู้ต้องขัง และไม่มีการแบ่งพื้นที่สำหรับรอกคอยแยกออกจากกัน อย่างชัดเจน อีกทั้งบริเวณทางเข้าบุคคลมีขนาดแคบ ส่งผลให้การ ติดตั้งอุปกรณ์สำหรับตรวจค้นในการเข้า-ออกเรื้อนจำ เช่น เครื่อง เอ็กซเรย์บุคคล เครื่องเอ็กซเรย์สิ่งของ เครื่องตรวจโลหะ หรือเครื่องตรวจสอบสารเสพติดต่างๆ ทำได้อย่างจำกัด
๑๑.	อาคารควบคุม ภายนอกเรื้อนจำ	เนื่องจากตามนโยบายของกระทรวงยุติธรรม กำหนดให้กรมราชทัณฑ์ ก่อสร้างอาคารกักโรครภายนอกเรื้อนจำ รวมถึงปัจจุบันมีภารกิจการจ่าย ผู้ต้องขังออกไปทำงานหรือศึกษาภายนอกเรื้อนจำ ผนวกกับภารกิจเดิม	มีเฉพาะอาคารสถานกักขัง และอาคารสถานที่เพื่อการควบคุมตัว และสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ ที่มีแบบอาคารเฉพาะแยกออกมา จากเรื้อนจำหลัก

ลำดับ	หัวข้อ	แนวทาง/รายละเอียดของเรือนำรูปแบบใหม่	เปรียบเทียบกับเรือนำรูปแบบปัจจุบัน/หมายเหตุ
		<p>ที่มีอาคารสถานกักขัง และอาคารสถานที่เพื่อการควบคุมตัวและสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ อยู่ภายนอกเรือนำแล้ว ดังนั้น จึงเป็นการเหมาะสมที่จะก่อสร้างเป็นชุด “อาคารควบคุมภายนอก” เพื่อดำเนินภารกิจทั้ง ๔ ประเภทดังกล่าว โดยอาจกำหนดไว้ในโซนพื้นที่เดียวกัน แต่มีการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ชัดเจนไม่ปะปน และมีการติดตั้งรั้วตาข่ายล้อมรอบ เพื่อความมั่นคงปลอดภัยด้วย</p>	
๑๒.	อาคารเยี่ยมญาติและที่พักญาติ	<p>ห้องเยี่ยมญาติ ควรมีการออกแบบ/ปรับปรุงรูปแบบและตำแหน่งโดยให้อยู่ถัดเข้าไปจากแนวกำแพง (อยู่ในเรือนำ-ญาติเดินเข้า) เพื่อเหตุผลด้านความมั่นคง และมีรูปแบบทางกายภาพที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถติดตั้งอุปกรณ์เยี่ยมญาติผ่านทางวิดิทัศน์เพื่อลดการนำผู้ต้องขังออกจากแดน หรือเพื่อการเยี่ยมญาติในสถานการณ์ที่มีโรคติดต่อร้ายแรงสำหรับในส่วนของที่พักญาติ รวมถึงมีการอำนวยความสะดวก เช่น มีจุดสั่งซื้อสินค้า มีห้องน้ำที่พอเพียง</p>	<p>เรือนำปัจจุบัน มีห้องเยี่ยมญาติอยู่บริเวณแนวกำแพงเรือนำ ทำให้ต้องนำผู้ต้องขังออกมาถึงเขตแนวกำแพง ซึ่งมีความเสี่ยงต่อความมั่นคง อีกทั้งห้องเยี่ยมญาติมีพื้นที่คับแคบ ไม่ได้แยกพื้นที่ชาย-หญิง และไม่ได้ออกแบบมาสำหรับการติดตั้งระบบเยี่ยมญาติผ่านทางวิดิทัศน์</p>
พื้นที่ภายในที่สำคัญ			
๑๓.	ที่ทำการฝ่ายควบคุม	<p>มีการกำหนดพื้นที่ “แดนกลาง” ซึ่งพื้นที่ระหว่างประตูเรือนำและแดนควบคุมขึ้น โดยที่ทำการฝ่ายควบคุมจะอยู่ส่วนใดส่วนหนึ่งของแดนกลางนี้ แต่จะมีการกั้นรั้ว เพื่อป้องกันการเข้าถึงจากผู้ต้องขัง โดยภายในที่ทำการฯ จะเป็นห้องทำงานและห้องพักเวรของฝ่ายควบคุม พื้นที่เก็บอุปกรณ์ปราบจลาจล และห้องสอบสวนทางวินัย เป็นต้น และที่ทำการฯ นี้จะสามารถมองเห็นการดำเนินงานต่างๆ ในโซนพื้นที่แดนกลางได้ด้วย</p>	<p>ที่ทำการฝ่ายควบคุมอยู่ถัดจากประตูเรือนำเรือนำ แต่ปัจจุบันไม่มีการกำหนดพื้นที่แดนกลาง รวมถึงบางเรือนำมีจุดตรวจค้นอีกจุด ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนกับจุดตรวจค้นบริเวณประตู</p>
๑๔.	แดนแรกรับ	<p>มีการกำหนดพื้นที่แดนกลาง ซึ่งโซนพื้นที่สำหรับรับตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่/กลับจากศาล/กลับจากโรงพยาบาล/หรืออื่นๆ โดยอยู่ถัดจากประตูเรือนำติด กับที่ทำการฝ่ายควบคุม</p>	<p>ไม่มีแดนแรกรับ หรือใช้แดนแรกรับร่วมกับแดนผู้ต้องขังระหว่าง และไม่มีแดนแรกรับสำหรับผู้ต้องขังหญิง</p>

ลำดับ	หัวข้อ	แนวทาง/รายละเอียดของเรื้อนจำรูปแบบใหม่	เปรียบเทียบกับเรื้อนจำรูปแบบปัจจุบัน/หมายเหตุ
๑๕.	ห้องเยี่ยมญาติ	เพิ่มอาคาร/พื้นที่รอเยี่ยมญาติสำหรับผู้ต้องขัง เพื่อความรวดเร็วในการจัดลำดับ ส่วนการเยี่ยมญาติใกล้ชิด สามารถดำเนินการในแดนอเนกประสงค์	ไม่มีห้องรอเยี่ยมญาติ และไม่มีพื้นที่เฉพาะสำหรับการทำกิจกรรมเยี่ยมญาติใกล้ชิด
๑๖.	แดนพยาบาล	อยู่ตอนกลางเรื้อนจำถัดจากแดนหญิง โดยเพิ่มขนาดแดนใหญ่ขึ้นภายในมีการแบ่งพื้นที่ออกเป็นสองส่วน โดยแยกชาย-หญิง (อย่างน้อยมีพื้นที่เฉพาะสำหรับผู้ต้องขังหญิงป่วยต้องนอนรักษาตัว) มีห้องแยกโรคและควรรออยู่ไม่ไกลจากสนามกลาง ในกรณีที่มีการสร้างโรงพยาบาลสนามในเรื้อนจำ	เป็นแดนขนาดเล็ก บางแห่งใช้พื้นที่ร่วมกับแดนการศึกษา ทำให้มีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการทำภารกิจต่างๆ ด้านการแพทย์และสุขภาพ
๑๗.	แดนควบคุมผู้ต้องขังหญิง	จำนวน ๑ แดน โดยอยู่ตอนหน้าของเรื้อนจำ เพิ่มขนาดแดนใหญ่ขึ้น มีการแยกพื้นที่สำหรับผู้ต้องขังแต่ละกลุ่มให้ไม่ปะปนกัน ได้แก่ ผู้ต้องขังเข้าใหม่ ผู้ต้องขังระหว่าง ผู้ต้องขังเด็ดขาด โดยภายในแดนควรมีเรือนนอนอย่างน้อย ๒ หลัง มีสถานพยาบาลย่อย ห้องแม่และเด็ก อาคารอเนกประสงค์สำหรับเยี่ยมญาติทางวิดิทัศน์ การศึกษาผ่านจอภาพ ห้องสมุดย่อย และอาคารฝึกวิชาชีพ เป็นต้น	เป็นแดนขนาดกลาง และไม่ได้รับการออกแบบเพื่อจำแนกลักษณะผู้ต้องขังหญิงออกเป็นกลุ่มต่างๆ
๑๘.	แดนควบคุมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีชาย	จำนวน ๑ แแดน อยู่ตอนกลางของเรื้อนจำ (ฝั่งตรงข้ามกับแดนพยาบาล) โดยมีการกำหนดแดนควบคุมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อประโยชน์ทางการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง	แล้วแต่การกำหนดทางการบริหารของเรื้อนจำ บางเรื้อนจำใช้ร่วมกับแดนแรกรับ บางเรื้อนจำไม่มีการกำหนดแดนสำหรับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีอย่างเป็นรูปธรรม
๑๙.	แดนควบคุมผู้ต้องขังเด็ดขาดชาย	จำนวน ๓ แแดน อยู่ตอนหลังของเรื้อนจำ พื้นที่ภายในแดนมีขนาดใหญ่ขึ้น มีอาคารอเนกประสงค์เพิ่มขึ้น เพื่อการเยี่ยมญาติผ่านวิดิทัศน์จากภายในแดนหรือเพื่อการศึกษาทางไกล มีห้องสมุดย่อย และขยายขนาดสนามกลางให้ได้สัดส่วนกับความจุของแดน	จำนวน ๓ - ๕ แแดน อยู่ตอนหลังของเรื้อนจำ ภายในแดนมีเพียงอาคารหลัก เช่น อาคารเรือนนอน อาคารฝึกวิชาชีพ โรงอาบน้ำ ห้องสุขา สนามกลางมีขนาดค่อนข้างเล็ก
๒๐.	แดนอเนกประสงค์	จำนวน ๑ แแดน สำหรับทำกิจกรรมต่างๆ ของเรื้อนจำ ได้แก่ เยี่ยมญาติใกล้ชิด/การศึกษา/ฝึกวิชาชีพเฉพาะ/อบรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เช่น โรงงานอุตสาหกรรม/เกษตรกรรม/โคกหนองนา ซึ่งจะมี	ปัจจุบันใช้แดนการศึกษาในการทำภารกิจดังกล่าว แต่อาคารศึกษามีข้อจำกัดหากนำไปใช้ด้านอื่นๆ เช่น การฝึกวิชาชีพ

ลำดับ	หัวข้อ	แนวทาง/รายละเอียดของเรื้อนจํารูปแบบใหม่	เปรียบเทียบกับเรื้อนจํารูปแบบปัจจุบัน/หมายเหตุ
		โครงสร้างทางกายภาพ และพื้นที่เปล่าที่มีลักษณะยึดหยุ่นกว่าแดนการศึกษาเดิม	เฉพาะบางประเภท เนื่องจากออกแบบมาสำหรับการเรียน และการอบรม
๒๑.	สนามกลาง	ปรับให้มีขนาดเล็กลงอย่างน้อยร้อยละ ๓๐ โดยนำพื้นที่ไปเฉลี่ยเพิ่มเติมภายในแดนต่างๆ เพื่อให้ทุกแดนมีสนามกลางที่เพียงพอได้สัดส่วนกับจำนวนผู้ต้องขัง สนามกลางควรมีจุดเชื่อมต่อกระแสไฟฟ้าและระบบน้ำประปา และระบบน้ำเสีย เพื่อให้รองรับการจัดตั้งโรงพยาบาลสนามกรณีเกิดโรคติดต่อ หรือเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินต่างๆ ได้	มีขนาดค่อนข้างใหญ่ ทำให้พื้นที่ภาพรวมภายในเรื้อนจามีขนาดใหญ่ แต่พื้นที่ภายในแดนมีขนาดเล็กแออัด

สารบัญ

หัวข้อ บทนำ	หน้า
หลักการและเหตุผล	๑
ปัญหาการวิจัย	๒
วัตถุประสงค์	๒
ขอบเขตของการศึกษา	๒
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๘
บทที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัญหาเกี่ยวกับการออกแบบและก่อสร้างเรือนจำในประเทศไทย	
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ควบคุม / คุมขัง	๙
ข้อมูลพื้นฐาน	๙
ข้อมูลสาธารณูปโภคพื้นฐาน	๑๐
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเพื่อความมั่นคง/ปลอดภัย(Security/Safety) ของสถานที่ควบคุม/คุมขัง การออกแบบเพื่อความมั่นคง (Security)	๑๒
ส่วนที่ ๓ ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเพื่อการบำบัดพัฒนาพฤตินิสัย (Rehabilitation)	๑๓
ส่วนที่ ๔ ข้อมูลอื่นๆ เช่น การออกแบบที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล การออกแบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การออกแบบเพื่อรองรับวิถีชีวิตปกติใหม่ (New Normal) การออกแบบที่เป็นนวัตกรรม (Innovation) และการออกแบบเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของเรือนจำ	๑๔
บทที่ ๒ แนวคิดในการออกแบบ องค์ประกอบ และมาตรฐานในการก่อสร้างเรือนจำ	
แนวคิดในการออกแบบ	๑๖
องค์ประกอบ และมาตรฐานในการก่อสร้างเรือนจำ	๒๑
การกำหนดโครงสร้างของเรือนจำ (Masterplanning)	๒๑
Site หรือ การเลือกที่ตั้งของเรือนจำ	๒๑
Layout หรือ การวางผังเรือนจำ	๒๑
ข้อกำหนดในการออกแบบพื้นที่ภายในเรือนจำ (Requirements)	๒๒
ส่วนที่ ๑ พื้นที่อยู่อาศัย (Prison accommodation)	๒๒
๑. พื้นที่เรือนนอน (Housing units)	๒๒
๒. พื้นที่ใช้สอยของผู้ต้องขัง (Block facilities)	๒๔
๓. พื้นที่ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ (Block support)	๒๕
๔. พื้นที่แยกการควบคุมหรือขังเดี่ยว (Solitary confinement)	๒๕
๕. แคน/พื้นที่สำหรับผู้ต้องขังหญิง (ตั้งครรภ์) และเด็กติดผู้ต้องขัง (Mother and Baby Unit : MBU)	๒๘
ส่วนที่ ๒ ห้องเยี่ยม	๒๙

สารบัญ (ต่อ)

หัวข้อ	หน้า
ส่วนที่ ๓ พื้นที่สำหรับการพัฒนาพหุตินิสัยของผู้ต้องขัง	๓๑
ส่วนที่ ๔ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขภาพ	๓๖
ส่วนที่ ๕ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขอนามัย	๓๙
ส่วนที่ ๖ การอำนวยความสะดวกด้านโภชนาการ	๔๐
ส่วนที่ ๗ สถานที่สันทนาการ	๔๓
ส่วนที่ ๘ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ	๔๔
ส่วนที่ ๙ การรักษาความมั่นคงปลอดภัยในเรือนจำ	๔๕
การกำหนดระดับและปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยในเรือนจำ	๔๖
องค์ประกอบของระบบความมั่นคงเรือนจำ	๔๘
บทที่ ๓ วิธีการคำนวณพื้นที่ใช้สอยและความจุของเรือนจำในประเทศไทยในระยะต่อไป	
หลักการคำนวณพื้นที่ใช้สอยรวมสำหรับผู้ต้องขัง	๕๖
วิธีการคำนวณ	๕๙
บทที่ ๔ ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นเรื่องรูปแบบและความต้องการในการใช้งานจากเรือนจำและทัณฑสถานกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาประกอบการออกแบบเรือนจำรูปแบบใหม่	
หมวดที่ ๑ ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาคาร สถานที่ และสิ่งก่อสร้าง ภายนอกเรือนจำ	๖๑
หมวดที่ ๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาคาร สถานที่ และสิ่งก่อสร้าง ภายในเรือนจำ	๖๔
หมวดที่ ๓ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพลักษณะโดยรวมของเรือนจำ (ความมั่นคงปานกลาง - สูง)	๗๒
ข้อเสนอแนะสำหรับการออกแบบก่อสร้างเรือนจำในระยะต่อไป	๗๔
๑. บริเวณโดยรอบเรือนจำ	๗๔
๒. ลักษณะการจัดวางผังเรือนจำ	๗๔
๓. การจัดภูมิทัศน์ภายในเรือนจำ	๗๔
๔. ประตูเรือนจำ	๗๕
๕. กำแพงและรั้ว	๗๕
๖. ด้านอาคารสถานที่	๗๕
๗. การจัดระบบสาธารณูปโภคภายในเรือนจำ	๗๘
๘. ระบบเทคโนโลยี	๗๘
บทที่ ๕ ข้อกำหนดความต้องการในการก่อสร้างเรือนจำรูปแบบใหม่ในประเทศไทย	
กรอบแนวคิดในเรื่องการพัฒนาการออกแบบเรือนจำ นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการราชทัณฑ์	๘๐
รายละเอียดสิ่งปลูกสร้างภายนอกเรือนจำ	๘๒
รายละเอียดสิ่งปลูกสร้างภายในเรือนจำ	๘๖
ระบบสาธารณูปโภคและระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคงที่สำคัญซึ่งควรได้รับการติดตั้งในเรือนจำรูปแบบใหม่	๙๐

ภาคผนวก

ข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพของเรือนจำ

ข้อมูลระบบและอุปกรณ์เสริมความมั่นคงและข้อมูลสาธารณูปโภคพื้นฐาน

คำสั่งแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและคณะทำงาน

บทนำ

หลักการและเหตุผล

กรมราชทัณฑ์ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมายในการควบคุม แก้ไข และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เพื่อคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคม การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามนัยดังกล่าว การก่อสร้างเรือนจำนับเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นเบื้องต้นที่จะส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารงานเรือนจำโดยตรง จะเห็นว่าปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ประกอบด้วย การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เหมาะสม เจ้าหน้าที่ที่มีสมรรถภาพการกำหนดแผนผังอาคารสถานที่ที่มุ่งถึงความมั่นคงปลอดภัย หลักมนุษยธรรม และความสะดวกในทาง ทัณฑปฏิบัติ รวมถึงสังคมสามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังอีกด้วย

ในอดีตการก่อสร้างเรือนจำมีวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับหลักปรัชญาแห่งการลงโทษ เพื่อใช้เป็นสถานที่ลงโทษและทรมานผู้ต้องขังเป็นสำคัญ การกำหนดรูปแบบเรือนจำจึงมิได้คำนึงถึงการสร้างบรรยากาศเพื่อเอื้ออำนวยต่อการแก้ไขผู้ต้องขัง การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง แผนงาน โครงการ และโปรแกรมการแก้ไขต่างๆ ที่เรือนจำได้กำหนดไว้ให้ผู้ต้องขังปฏิบัติ ในปัจจุบันพบว่าแนวคิดด้านการลงโทษผู้ต้องขังได้มีวัตถุประสงค์ให้ผู้ต้องขังแก้ไขปรับปรุงตนเอง โดยการใช้กิจกรรมและโปรแกรมการพัฒนาผู้ต้องขังในรูปแบบต่างๆ ด้วยเหตุนี้เรือนจำในปัจจุบันจึงต้องมีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมและโปรแกรมให้แก่ผู้ต้องขัง การการออกแบบเรือนจำจึงมีหลักการที่สำคัญอยู่ ๒ ประการ คือ การออกแบบที่สอดคล้องกับการใช้งานทั้งในด้านการควบคุมผู้ต้องขังและการพัฒนาพฤตินิสัยให้ผู้ต้องขังปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สามารถอาศัยอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่กระทำผิดซ้ำและกลับคืนสู่กระบวนการยุติธรรม

ปัจจัยที่จะนำมาพิจารณาในการกำหนดรูปแบบของเรือนจำเพื่อใช้ในการออกแบบเรือนจำให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมประกอบด้วยหลายด้าน เช่น การกำหนดขนาดความจุและความมั่นคงของเรือนจำซึ่งส่วนช่วยในเรื่องความปลอดภัยในการควบคุม รูปแบบของอาคารต่าง ๆ ในเรือนจำ ได้แก่ อาคารที่พักอาศัย อาคารเรียนนอน อาคารการศึกษา อาคารสำหรับการฝึกอาชีพ อาคารประกอบอาหาร พื้นที่สำหรับการนันทนาการ ซึ่งต้องออกแบบมาให้สอดคล้องกับการใช้งานและตรงตามมาตรฐานที่ได้กำหนดเกี่ยวกับการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง อีกทั้งการจัดวางองค์ประกอบของส่วนต่าง ๆ ทั้งด้านอาคารและพื้นที่เอนกประสงค์ต่าง ๆ และขนาดของเรือนจำให้ถูกต้องเหมาะสมเพื่อการใช้งานที่สะดวกและมีประสิทธิภาพ โดยจากองค์ประกอบของเรือนจำตามที่กล่าวมานั้นทุกส่วนมีความเกี่ยวเนื่องกันจึงควรให้ความสำคัญและพิจารณาอย่างถี่ถ้วนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ไม่เพียงแต่องค์ประกอบทั่วไปของเรือนจำเท่านั้น วัตถุประสงค์ของการใช้เรือนจำแต่ละแห่งย่อมมีความแตกต่างกัน อยู่ที่ความพร้อมทางกายภาพของเรือนและการบริหารจัดการจากผู้บริหาร จากอดีตถึงปัจจุบันจึงมีเรือนจำหลายประเภท ได้แก่ เรือนจำความมั่นคงสูง เรือนจำความมั่นคงต่ำ เรือนจำชาย ทัณฑสถานหญิง ทัณฑสถานเปิด ทัณฑสถานวัยหนุ่ม ทัณฑสถานบำบัด ซึ่งการมีเรือนจำหลายประเภทย่อมมีข้อดีคือสามารถแยกการควบคุมผู้ต้องขังแต่ละประเภทได้อย่างชัดเจน สะดวกต่อการควบคุมและแก้ไข หากแต่ย่อมมีข้อเสียด้วยเช่นกัน เนื่องจาก เมื่อประเภทเรือนจำที่หลากหลายจำนวนเรือนจำจึงมากขึ้นตามไปด้วย ตามข้อกำหนดที่ ๖๐(๑) แห่งกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งบัญญัติว่าระเบียบข้อบังคับของเรือนจำจะต้องเป็นไป เพื่อลดความแตกต่างระหว่างชีวิตในเรือนจำกับชีวิตอิสระให้มีความแตกต่างกันน้อยที่สุด เพื่อไม่ให้เป็นการบั่นทอนความรู้สึกรับผิดชอบ หรือความเคารพในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขัง ฉะนั้น เพื่อให้

เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวการออกแบบก่อสร้างเรือนจำและทัณฑสถาน นอกจากจะต้องจัดให้เหมาะสมกับประเภทผู้ต้องขัง ความปลอดภัยในการควบคุมและหลักทัณฑปฏิบัติแล้ว ยังจำเป็นต้องคำนึงถึงความสวยงามและความมีมนุษยธรรมด้วยการสนองตอบในด้านปัจจัยแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจัยแวดล้อมทางจิตและจิตอุปกรณ์จำเป็นต่าง ๆ ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้พร้อม เช่นสนองตอบในด้านปัจจัยแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจัยแวดล้อมทางจิตและจิตอุปกรณ์จำเป็นต่าง ๆ ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้พร้อม และสอดคล้องกับหลักการสร้างสรรค์บรรยากาศจิตใจในการพัฒนาพฤติกรรมโดยทั่วไป และให้มีอิทธิพลโดยตรงต่อการแก้ไขปรุงแต่งความประพฤติผู้ต้องขัง

ทั้งนี้ กรมราชทัณฑ์มีเรือนจำและทัณฑสถานทั้งหมด ๑๔๓ แห่ง ซึ่งมีการพัฒนารูปแบบการก่อสร้างมาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการควบคุมในแต่ละยุคสมัย ซึ่งปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ประสบปัญหาในการจัดการผู้ต้องขังหลายประเด็น เช่น ปัญหาผู้ต้องขังแน่นเรือนจำ จากสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์เดือนกันยายน ๒๕๖๔ มีผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น ๒๘๙,๓๓๒ คนราย ส่งผลต่อสุขภาพของผู้ต้องขัง เกิดข้อร้องเรียนต่าง ๆ ตามมา ปัญหาการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่ไม่สามารถจำแนกได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเมื่อจำแนกแล้วไม่สามารถแยกผู้ต้องขังแต่ละกลุ่มออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด ส่งผลให้การพัฒนาพฤตินิสัยไม่ได้ผลเท่าที่ควร อีกทั้งสภาพปัญหาโครงสร้างทางกายภาพของเรือนจำที่ได้ใช้งานมาอย่างยาวนานเกิดความทรุดโทรมและชำรุด ซึ่งเรือนจำที่มีอายุมากกว่า ๕๐ ปี มีถึงร้อยละ ๔๐ ของเรือนจำทั่วประเทศ เช่นเรือนจำจังหวัดระนอง มีอายุ ๑๒๙ ปี และปัจจุบันยังใช้การอยู่ จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาสามารถผลกระทบเชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่ ทั้งด้านการควบคุม การแก้ไขฟื้นฟู และด้านสุขภาพผู้ต้องขัง จึงทำให้งานราชทัณฑ์ไทยไม่สามารถยกระดับให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล เพื่อลรรควัตถุประสงค์ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

ดังนั้น แนวทางในการแก้ปัญหาประการหนึ่ง คือ การก่อสร้างเรือนจำใหม่ขึ้นมาทดแทนเรือนจำเก่าหรือการปรับปรุงซ่อมแซมเรือนจำเดิมให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น หากแต่การก่อสร้างเรือนจำหรือการปรับปรุงซ่อมแซมเรือนจำนั้นใช้งบประมาณจำนวนมาก จึงต้องมั่นใจได้ว่าเมื่อเรือนจำได้ถูกสร้างหรือปรับปรุงแล้วจะก่อประโยชน์ได้อย่างสูงสุด เกิดความคุ้มค่ากับงบประมาณที่ใช้ไป ซึ่งกรมราชทัณฑ์มีแผนในการของบประมาณสำหรับการก่อสร้างเรือนจำใหม่เพื่อทดแทนเรือนจำเดิมที่มีอายุการใช้งานมานาน โดยปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับก่อสร้างเรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้ส่งคำขอรับการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างเรือนจำ จำนวน ๕ แห่ง คือ เรือนจำจังหวัดยโสธร เรือนจำจังหวัดบุรีรัมย์ เรือนจำกลางลำปาง เรือนจำจังหวัดอุดรดิตถ์ และเรือนจำจังหวัดชัยนาท

หากพิจารณากลุ่มเรือนจำระยะหลังที่ได้รับงบประมาณในการก่อสร้าง เช่น เรือนจำจังหวัดสกลนคร เรือนจำจังหวัดพังงา เรือนจำกลางเพชรบุรี เรือนจำจังหวัดนครราชสีมา และเรือนจำจังหวัดภูเก็ต จะเห็นได้ว่าพื้นที่ภายในเพิ่มขึ้นมากกว่าเรือนจำเดิม ๖ - ๗ เท่า และแดนควบคุมจากเดิมแดนเดียวเพิ่มขึ้นเป็น ๑๐ - ๑๒ แดน ในขณะที่จำนวนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่เท่าเดิม จำนวนผู้ต้องขังมีการเพิ่มขึ้นบางส่วน แต่พื้นที่ความจุเพิ่มขึ้นหลายเท่า จึงทำให้ประสบปัญหาไม่สามารถเปิดทำการได้ครบทุกแดน

ส่วนในด้านเทคโนโลยีเสริมความมั่นคงต่างๆ ที่ติดตั้งภายในเรือนจำประสบปัญหา ได้แก่ มีจำนวนไม่เพียงพอ บางส่วนมีอายุการใช้งานนานจึงเกิดความล้าสมัย อีกทั้งส่วนใหญ่ขาดการบำรุงรักษาตามวงรอบเนื่องจากขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาและซ่อมบำรุง รวมถึงไม่มีการอบรมการใช้งานแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการ

ตารางแสดงข้อมูลและเปรียบเทียบการก่อสร้างเรือนจำ

รายการ	เรือนจำจังหวัดภูเก็ต		เรือนจำจังหวัดสกลนคร		เรือนจำกลางเพชรบุรี	
	เดิม	ใหม่	เดิม	ใหม่	เดิม	ใหม่
๑. พื้นที่ทั้งหมด	๔๗ ไร่	๑๐๘ ไร่	๒๒ ไร่	๙๐ ไร่	๑๓ ไร่	๒๕๐ ไร่
๒. พื้นที่ภายใน	๖ ไร่	๔๒ ไร่	๑๐ ไร่	๔๕ ไร่	๖ ไร่	๕๐ ไร่
๓. พื้นที่ภายนอก	๔๑ ไร่	๖๖ ไร่	๑๑ ไร่	๔๕ ไร่	๖ ไร่	๒๐๐ ไร่
๔. การแบ่งแดน	แดนเดียว	๑๒ แดน	แดนเดียว	๑๒ แดน	แดนเดียว	๑๒ แดน
๕. อัตรากำลัง	๖๕		๘๐		๘๗	
๖. งบประมาณ (ลบ.)	-	๑,๑๐๔	-	๕๐๐	-	๑,๔๗๔.๕
๗. ความจุผู้ต้องขัง	๑,๖๙๑	๔,๘๙๓	๑,๙๐๐	๓,๔๑๔	๑,๕๐๐	-
๘. อำนาจการควบคุม	ไม่เกิน ๑๕ ปี	ไม่เกิน ๒๕ ปี	ไม่เกิน ๑๕ ปี	ไม่เกิน ๒๕ ปี	ไม่เกิน ๑๕ ปี	ไม่เกิน ๒๕ ปี

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษารูปแบบเรือนจำที่เหมาะสมตามหลักอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้งาน ทิศทางของนโยบายการบริหารกระบวนการยุติธรรม ที่ส่งผลต่อจำนวนผู้ต้องขัง รวมถึงนวัตกรรมที่จะนำมาช่วยลดอัตราค่าจ้าง และระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคงที่เหมาะสมและทันสมัย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการบริหารจัดการเรือนจำต่อไป

ในการนี้ นายอายุตม์ สินธพพันธุ์ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ จึงได้มีคำสั่งกรมราชทัณฑ์ ที่ ๑๕๗๑/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้ง “คณะที่ปรึกษาและคณะทำงานเพื่อพัฒนาการออกแบบเรือนจำ นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการราชทัณฑ์” โดยได้แต่งตั้งผู้ทรงวุฒิที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษา คณะทำงาน เช่น นายนิธิ จิตสว่าง อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ นายพิทยา สังฆนาคิน อดีตรองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ รองศาสตราจารย์ปิยะพร ตันณีกุล อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม นายสัมภาษณ์ ชนานิยม วุฒิสถาปนิกและอดีตผู้อำนวยการกองออกแบบและก่อสร้าง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้อำนวยการกองออกแบบและก่อสร้าง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม และผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และได้แต่งตั้งคณะทำงาน ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการทัณฑสถาน ผู้ตรวจราชการกรม ผู้อำนวยการกอง และข้าราชการในสังกัดกรมราชทัณฑ์

โดยมีอำนาจหน้าที่ ได้แก่ ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมการออกแบบและวางผังเรือนจำ (Prison Architecture and Planning) และข้อมูลด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี และแนวทางการบริหารจัดการต่างๆ เพื่อนำมาจัดทำ ข้อกำหนดความต้องการในการออกแบบและก่อสร้างเรือนจำ การจัดหาเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในงานราชทัณฑ์ ตลอดจนการจัดการองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนารูปแบบเรือนจำให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย สอดคล้องต่อบทบาทและภารกิจของกรมราชทัณฑ์ในปัจจุบันและอนาคตต่อไป ซึ่งเรื่องดังกล่าวนี้ถือเป็นนโยบาย Quick Win ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ด้วย

ทั้งนี้ คณะทำงานดังกล่าวได้มีการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ซึ่งสามารถสรุปประเด็นที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

๑. ปัญหาของการก่อสร้างเรือนจำและการบริหารจัดการเรือนจำในปัจจุบัน

๑.๑ เรือนจำในปัจจุบันมีอยู่หลายรูปแบบ หลายขนาด ทั้งเล็ก กลาง ใหญ่ แต่ปัจจุบันทำหน้าที่เหมือนกันทั้งในการควบคุมและการพัฒนาพฤตินิสัย

๑.๒ เรือนจำที่ได้รับการก่อสร้างใหม่ทดแทนเรือนจำเดิม จะประสบกับปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ เนื่องจากจะมีขนาดใหญ่ขึ้น จึงไม่สามารถเปิดทำการได้เต็มรูปแบบ

๑.๓ เรือนจำที่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้สำหรับภารกิจบางประเภทเป็นการเฉพาะ เช่น เรือนจำโครงสร้างเบา ก็ประสบปัญหาไม่มีผู้ต้องขังเข้าหลักเกณฑ์การคัดย้ายไปยังเรือนจำฯ เนื่องจากปัจจุบันกระทรวงยุติธรรมมีนโยบายเน้นการปล่อยตัวพักการลงโทษและลดวันต้องโทษ รวมถึงในช่วงเวลาที่ผ่านมา มีพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษถึง ๒ ครั้ง ทำให้ผู้ต้องขังที่เหลือกำหนดโทษน้อยได้รับการปล่อยตัวเกือบทั้งหมด

๑.๔ ในด้านการออกแบบเรือนจำนั้น สิ่งก่อสร้างในเรือนจำจะต้องมีการเพิ่มอะไรเข้ามาใหม่หรือตัดอะไรที่ไม่จำเป็นออกไป เช่น ป้อมที่อยู่บนกำแพง ในปัจจุบันนั้นยังคงต้องมีอยู่หรือไม่ ใช้เทคโนโลยีมาแทนได้หรือไม่ ที่สำคัญจะต้องลดการใช้พลังงานด้วยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมด้วย

๑.๕ ควรคำนึงถึงผู้ต้องขังเฉพาะกลุ่ม เช่น ผู้ต้องขังข้ามเพศด้วย เนื่องจากในบางเรือนจำนำผู้ต้องขังกลุ่มนี้แยกคุมขังไว้ เพื่อป้องกันการละเมิดทางร่างกายจากผู้ต้องขังอื่นๆ

๑.๖ การออกแบบเรือนจำให้สอดคล้องกับลักษณะและความต้องการเป็นการเฉพาะสำหรับแต่ละพื้นที่ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากการออกแบบดังกล่าวจะต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษาและออกแบบ หากแต่ผู้ออกแบบไม่สามารถรู้ได้ล่วงหน้าว่าจะมีการก่อสร้างเรือนจำใดบ้างในอนาคต อีกทั้งผู้ออกแบบไม่มีโอกาสได้ศึกษาข้อมูลความต้องการของผู้ใช้งานอย่างแท้จริง ทำให้การออกแบบเรือนจำให้ทันต่อการของบประมาณ จึงดำเนินการโดยนำรูปแบบอาคารเรือนนอนและอาคารต่างๆ ของเรือนจำที่เคยได้ออกแบบไว้มาใช้สำหรับการเสนอของบประมาณ

๑.๗ การจัดทำแบบเรือนจำและแบบรูปรายการต่างๆ นั้น จะดำเนินการโดยการจ้างผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและเวลาในการออกแบบได้หรือไม่ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้เร็วยิ่งขึ้น

๑.๘ นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจากการประชุม ณ กรมราชทัณฑ์ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓ และแนวทางการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรการเพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริตเกี่ยวกับการลักลอบซื้อขายยาเสพติดในเรือนจำและทัณฑสถาน ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้กำหนดกรอบแนวทาง ในการนำระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคงต่างๆ มาใช้ในเรือนจำ ซึ่งจะต้องมีการจัดหาให้เพียงพอและมีการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ใช้งานได้เต็มประสิทธิภาพ ตลอดจนจะต้องมีการจัดหาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้กับผู้ต้องขังรายสำคัญ เช่น ระบบติดตามสัญญาณโทรศัพท์มือถือแบบเสาสัญญาณหลอก (Dummy Cell Site) กล้องวงจรปิดแบบจดจำใบหน้า (Face Recognition) ระบบติดตามตัวผู้ต้องขังด้วยระบบ Real-time Monitoring ระบบเฝ้าฟังอัจฉริยะสำหรับงานการข่าวยาเสพติด และระบบประมวลผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (Data Analytics) ที่สามารถส่งต่อข้อมูลไปยัง สำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อขยายผลในการป้องกันและปราบปรามต่อไป

๒. ข้อเสนอแนะที่สำคัญจากที่ประชุม

๒.๑ ก่อนการดำเนินการสร้างเรือนจำใหม่นั้น กรมราชทัณฑ์ควรมีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังให้ชัดเจนเสียก่อน เช่น ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ผู้ต้องขังเด็ดขาด ผู้ต้องขังโทษสูง ผู้ต้องขังที่ประมาทหลังพลาด เป็นต้น รวมถึงกำหนดขนาดและประเภทของเรือนจำ แล้วจึงค่อยออกแบบและดำเนินการสร้างเรือนจำเพื่อควบคุมผู้ต้องขังตามลักษณะที่ได้จำแนกไว้ ซึ่งที่ผ่านมากรมราชทัณฑ์ประสบปัญหา คือ มีการออกแบบเรือนจำแบบเรือนจำทั่วไปที่สามารถตอบสนองต่อภารกิจได้หลากหลายประการ แต่ไม่สามารถสนองตอบต่อผู้ต้องขังเฉพาะกลุ่มได้ ซึ่งเรือนจำสำหรับผู้ต้องขังเฉพาะกลุ่มนี้ ได้แก่ เรือนจำพิเศษ เรือนจำความมั่นคงสูง เรือนจำเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เรือนจำผู้ต้องขังหญิง เรือนจำผู้ต้องขังข้ามเพศ เรือนจำผู้ต้องขังสูงอายุ เป็นต้น

๒.๒ การแก้ปัญหาการออกแบบเรือนจำให้ทันต่อการของงบประมาณ สามารถทำได้โดยการพัฒนาและออกแบบอาคารต่างๆ ไว้ล่วงหน้า ซึ่งเป็นแบบกลางที่มีฟังก์ชันการใช้งานที่ครอบคลุมตามความต้องการที่กำหนดไว้ โดยนำปัจจัยต่างๆ มาเป็นองค์ประกอบในการออกแบบ เช่น นโยบายของรัฐบาลและกระทรวงยุติธรรม ความสามารถในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังประเภทต่างๆ รูปแบบการพัฒนาพฤตินิสัยให้แก่ผู้ต้องขัง รวมถึงควรมีการออกแบบเรือนจำที่ต้องรองรับผู้ต้องขังเฉพาะกลุ่มตามข้อ ๓.๑ ไว้ล่วงหน้าด้วยเช่นกัน

๒.๓ การกำหนดขนาดและประเภทของเรือนจำ จะต้องมาจากการกำหนดจำนวนประชากรผู้ต้องขังรวมถึงที่ที่ตั้ง/ลักษณะทางภูมิศาสตร์ให้แน่นอนเสียก่อน เพื่อให้ผู้ออกแบบสามารถออกแบบให้มีความเหมาะสมไม่สิ้นเปลืองงบประมาณโดยไม่จำเป็น โดยจะต้องมีการคำนึงเรื่องการประหยัดพลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงจะต้องคำนึงถึงเรื่องสุขภาพของผู้ต้องขัง ทั้งในด้านสถานที่ การรักษาพยาบาล และสุขอนามัย เพื่อให้สอดคล้องกับโครงการราชทัณฑ์ปันสุข ทำความ ดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๑๐ ได้พระราชทานไว้ให้กรมราชทัณฑ์

๒.๔ ควรมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดภาระงานของเจ้าหน้าที่ ทั้งด้านการควบคุมผู้ต้องขังและด้านการบริหารจัดการข้อมูลผู้ต้องขัง (Big Data) เพื่อช่วยให้การทำงานภายในเรือนจำรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การออกแบบพื้นที่ภายในเรือนจำต้องเอื้อต่อการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้วย เช่น การใช้โดรนตรวจการณ์ รวมถึงมีการคิดค้นและนำนวัตกรรมไปใช้ในเรื่องเล็กๆ เช่น การออกแบบเครื่องแบบเจ้าหน้าที่โดยใช้ผ้านาโน เพื่อป้องกันเชื้อแบคทีเรียจากสภาพอากาศร้อนอบอ้าว เป็นต้น ทั้งนี้ ควรบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกต่างๆ ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยี เช่น สำนักงาน ป.ป.ส. กสทช. กระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสถาบันนวัตกรรมป้องกันประเทศ เป็นต้น

๒.๕ ควรมีการศึกษารวบรวมข้อมูลจากทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพื่อสร้างความเข้าใจในการออกแบบและใช้งานเรือนจำให้ตรงกัน จนได้ผลสัมฤทธิ์เป็น “แบบพิมพ์เขียว” (Blue Print) ของเรือนจำต้นแบบที่จะก่อสร้างต่อไป

จากสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะที่กล่าวมาในเบื้องต้น กรมราชทัณฑ์จึงได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ตลอดจนดำเนินการสำรวจความคิดเห็นและสภาพปัญหาการใช้งานเรือนจำจากตัวแทนเรือนจำและทัณฑสถาน และนำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์เป็น (ร่าง) ข้อกำหนดความต้องการในการก่อสร้างเรือนจำและ (ร่าง) แบบแปลนเรือนจำของประเทศไทยในระยะต่อไป ดังที่ปรากฏในส่วนท้ายของเอกสารฉบับนี้

ปัญหาการศึกษาวิจัย

เรือนจำและทัณฑสถานในปัจจุบัน มีความสอดคล้องเหมาะสมต่อการใช้ควบคุมรวมถึงแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงรูปแบบของเรือนจำและมาตรฐานต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการก่อสร้างหรือปรับปรุงซ่อมแซมเรือนจำ
๒. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานเรือนจำในด้านต่างๆ
๓. เพื่อพัฒนารูปแบบการก่อสร้างหรือปรับปรุงซ่อมแซมเรือนจำให้มีความเหมาะสม

ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษา

๑. ทราบถึงรูปแบบของเรือนจำและมาตรฐานต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการก่อสร้างหรือปรับปรุงซ่อมแซมเรือนจำ
๒. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานเรือนจำในด้านต่างๆ
๓. ทราบถึงรูปแบบการก่อสร้างหรือปรับปรุงซ่อมแซมเรือนจำให้มีความเหมาะสม

ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาวิจัย รูปแบบของเรือนจำและมาตรฐานต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการก่อสร้างหรือปรับปรุงซ่อมแซมเรือนจำ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานเรือนจำในด้านต่าง ๆ และพัฒนารูปแบบการก่อสร้างหรือปรับปรุงซ่อมแซมเรือนจำให้มีความเหมาะสมและได้แบ่งขอบเขตการศึกษา ดังนี้

๑. ขอบเขตด้านบุคคลผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ

๑.๑ คณะที่ปรึกษาและคณะทำงานเพื่อพัฒนาการออกแบบเรือนจำ นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นผู้ทรงวุฒิที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษาคณะทำงาน เช่น

ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ

ผู้อำนวยการกองออกแบบและก่อสร้าง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

นายนิติ จิตสว่าง อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์

นายพิทยา สังฆนาคิน อดีตรองอธิบดีกรมราชทัณฑ์

รองศาสตราจารย์ปิยะพร ตันณีกุล อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ราชภัฏนครปฐม

นายสัมภาษณ์ ชนานิยม อดีตผู้อำนวยการกองออกแบบและก่อสร้าง สำนักงานปลัดกระทรวง

ยุติธรรม

และได้แต่งตั้งคณะทำงาน ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการทัณฑสถาน ผู้ตรวจราชการกรม ผู้อำนวยการกอง และข้าราชการในสังกัดกรมราชทัณฑ์

โดยมีอำนาจหน้าที่ ได้แก่ ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมการออกแบบและวางผังเรือนจำ (Prison Architecture and Planning) และข้อมูลด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี และแนวทางการบริหารจัดการต่างๆ เพื่อนำมาจัดทำ ข้อกำหนดความต้องการในการออกแบบและก่อสร้างเรือนจำ การจัดหาเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในงานราชทัณฑ์ ตลอดจนการจัดการองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนารูปแบบเรือนจำให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย สอดคล้องต่อบทบาทและ

ภารกิจของกรมราชทัณฑ์ในปัจจุบันและอนาคตต่อไป ซึ่งเรื่องดังกล่าวนี้ถือเป็นนโยบาย Quick Win ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ด้วย

๑.๒ เจ้าหน้าที่เรือนจำและทัณฑสถาน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในเรือนจำ โดยการออกแบบสำรวจความคิดเห็นด้านการใช้งานอาคารสถานที่และเทคโนโลยีของเรือนจำ”เพื่อสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มเรือนจำ ๓ ประเภท รวม ๒๐ แห่ง

๒. ขอบเขตด้านเนื้อหา มีประเด็นในการศึกษา ดังนี้

๒.๑ โครงสร้างพื้นฐานเรือนจำ

ข้อมูลพื้นฐานของเรือนจำ ผังเรือนจำ ลักษณะการดำเนินงานที่เป็นจุดเด่นและจุดด้อยของเรือนจำ

๒.๒ ประสิทธิภาพการใช้งานเรือนจำ

ด้านการควบคุมผู้ต้องขัง การออกแบบโครงสร้างเรือนจำที่เอื้อต่อการควบคุมผู้ต้องขัง การป้องกันผู้ต้องขังหลบหนี การก่อเหตุร้ายภายในเรือนจำ และการลักลอบโยนสิ่งของต้องห้ามเข้าภายในเรือนจำ เช่น การวางผังอาคารมีความต่อเนื่อง ยึดหยุ่น สะดวกต่อการใช้งาน มีความสวยงามและมั่นคงปลอดภัย ประสิทธิภาพการแบ่งโซนเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขัง การแบ่งแดน กำแพง ลักษณะอาคารต่างๆ การออกแบบติดตั้งเทคโนโลยีการควบคุมมั่นคงแข็งแรง อยู่ในจุดที่เหมาะสมรวมถึงศักยภาพด้านเทคโนโลยีการควบคุมสามารถใช้งานได้ดี

ด้านพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง การออกแบบโครงสร้างอาคารสถานที่ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา การฝึกวิชาชีพ ประโยชน์ใช้สอยภายในเรือนจำ เช่น การออกแบบพื้นที่ภายในเรือนจำ ขนาด ความจุ พื้นที่ รูปแบบมีความเหมาะสมเพียงพอต่อการใช้งาน

ด้านสวัสดิการผู้ต้องขัง การออกแบบโครงสร้างที่เอื้อต่อการจัดสวัสดิการผู้ต้องขัง เช่น การเยี่ยมญาติ สถานที่ออกกำลังกาย สันทนาการ โรงเลี้ยง ร้านค้าสวัสดิการผู้ต้องขัง การรักษาพยาบาลและการป้องกันโรคติดต่อ ฯลฯ

ด้านอื่น ๆ เช่น การออกแบบเชิงระบบ ระบบน้ำประปา ไฟฟ้าแสงสว่าง การบำบัดน้ำเสีย การระบายอากาศ ระบบเสียงในอาคาร ระบบสื่อสาร ระบบการรักษาความปลอดภัย รูปแบบเรือนจำที่เอื้อต่อการประหยัดอัตรากำลัง และงบประมาณ รวมถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและผู้อยู่อาศัยโดยรอบ

๒.๓ ความคิดเห็นต่อรูปแบบการก่อสร้างเรือนจำที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของเรือนจำ

๒.๔ ข้อกำหนดและมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรูปแบบเรือนจำ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

หมวด ๓ การจำแนก เขตความรับผิดชอบ และมาตรฐานเรือนจำ (มาตรา ๓๑ - ๓๔)

หมวด ๔ ผู้ต้องขัง ส่วนที่ ๑ การรับตัวผู้ต้องขัง (มาตรา ๓๗ และ ๓๙) ส่วนที่ ๒ การจำแนก และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง (มาตรา ๔๐ - ๔๒)

ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (ข้อกำหนดแมนเดลา) ข้อกำหนดที่ ๕, ๖, ๑๑ - ๑๗, ๒๕, ๒๘, ๔๒, ๖๑ - ๖๒

ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและมาตรการที่มีไม่การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง หรือ ข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) ข้อที่ ๔ - ๕, ๒๑ - ๒๒, ๒๖ - ๒๘, ๔๐, ๔๕, ๔๙ - ๕๑

๓. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกเรียนจำดังนี้

กลุ่มเรียนจำใหม่ที่ได้รับการก่อสร้างแล้วเสร็จในช่วงระยะเวลาไม่เกิน ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔) จำนวน ๑๑ แห่ง ได้แก่ (๑) เรียนจำจังหวัดจันทบุรี (๒) เรียนจำอำเภอเกาะสมุย (๓) เรียนจำอำเภอชัยบาดาล (๔) เรียนจำอำเภอนาทวี (๕) เรียนจำกลางนครปฐม (๖) เรียนจำกลางชลบุรี (๗) เรียนจำจังหวัดสกลนคร (๘) เรียนจำจังหวัดพังงา (๙) เรียนจำกลางเพชรบุรี (๑๐) เรียนจำจังหวัดภูเก็ต (๑๑) เรียนจำจังหวัดนราธิวาส

กลุ่มทัศนสถานหญิง จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ (๑) ทัศนสถานหญิงธนบุรี (๒) ทัศนสถานหญิง นครราชสีมา (๓) ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ (๔) ทัศนสถานบำบัดพิเศษหญิง

กลุ่มเรียนจำพิเศษและเรียนจำที่ได้รับการกำหนดหน้าที่ให้เป็นเรียนจำสำหรับผู้ต้องขังระหว่าง พิจารณาคดี (Hub) จำนวน ๕ แห่ง ได้แก่ (๑) เรียนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร (๒) เรียนจำพิเศษมีนบุรี (๓) ทัศนสถาน บำบัดพิเศษขอนแก่น (๔) ทัศนสถานวัยหนุ่มนครศรีธรรมราช (๕) เรียนจำพิเศษพญา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้แนวทางในการปรับปรุงรูปแบบโครงสร้างเรียนจำที่เหมาะสม ตามทัศนคติของผู้ปฏิบัติ และมาตรฐานสากลเพื่อพัฒนาแนวทางการออกแบบเรียนจำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

บทที่ ๑

ข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัญหาเกี่ยวกับการออกแบบและก่อสร้างเรือนจำในประเทศไทย

กรมราชทัณฑ์ ได้ศึกษารวบรวมข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัญหาของเรือนจำในปัจจุบัน เช่น ด้านโครงสร้าง ด้านเทคโนโลยี ด้านการบำรุงรักษา และด้านการบริหารจัดการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ควบคุม / คุมขัง

ข้อมูลพื้นฐาน

ประเภทของเรือนจำ

กรมราชทัณฑ์มีเรือนจำและทัณฑสถานในสังกัด จำนวน ๑๔๓ แห่ง โดยแบ่งเป็น

เรือนจำกลางกลาง	๓๓	แห่ง
เรือนจำจังหวัด	๕๐	แห่ง
เรือนจำอำเภอ	๒๖	แห่ง
เรือนจำพิเศษ	๔	แห่ง
ทัณฑสถาน	๑๙	แห่ง
ทัณฑสถานเปิด	๕	แห่ง
สถานกักขัง	๕	แห่ง
สถานกักกัน	๑	แห่ง

เรือนจำชั่วคราว (เป็นส่วนหนึ่งของเรือนจำหลัก)

จากเรือนจำ ๑๔๓ แห่ง มีเรือนจำหลักจำนวน ๔๘ แห่งที่มีเรือนจำชั่วคราว โดยมีเรือนจำชั่วคราวทั้งสิ้น ๕๑ แห่ง และเป็นเรือนจำชั่วคราวที่มีอาคารเรือนนอน ๔๗ แห่ง

โครงสร้างการแบ่งแดน

เรือนจำแบบแบ่งแดน	๕๒	แห่ง
เรือนจำแบบแดนเดียว	๙๑	แห่ง

ประเภทผู้ต้องขัง

เรือนจำที่มีทั้งผู้ต้องขังชายและหญิง	๑๐๗	แห่ง
เรือนจำที่มีเพียงผู้ต้องขังชาย	๒๘	แห่ง
เรือนจำที่มีเฉพาะผู้ต้องขังหญิง	๘	แห่ง
เรือนจำที่ควบคุมเฉพาะผู้ต้องขังเด็ดขาด	๒๓	แห่ง
เรือนจำที่ควบคุมผู้ต้องขังเด็ดขาดและระหว่างๆ	๑๒๐	แห่ง

อายุของเรือนจำ

เรือนจำที่มีอายุ มากกว่า ๕๐ ปี (เรือนจำจังหวัดระนอง ๑๒๙ ปี)	๕๗	แห่ง (ร้อยละ ๔๐)
เรือนจำที่มีอายุตั้งแต่ ๒๐ ถึง ๕๐ ปี	๖๙	แห่ง (ร้อยละ ๔๘)
เรือนจำที่มีอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี	๑๗	แห่ง (ร้อยละ ๑๒)

พื้นที่ของเรือนจำทั่วประเทศ

พื้นที่ที่อยู่ในความครอบครองของกรมราชทัณฑ์ ประมาณ ๓๐,๗๒๒ ไร่

พื้นที่ภายในของเรือนจำ

เรือนจำที่มีพื้นที่ภายในน้อยกว่า ๑๐ ไร่	๔๑	แห่ง (ร้อยละ ๒๙)
(เรือนจำอำเภอเบตง ๑ ไร่ ๔๐ ตารางวา)		
เรือนจำที่มีพื้นที่ภายใน ๑๐ - ๒๐ ไร่	๕๓	แห่ง (ร้อยละ ๓๗)
เรือนจำที่มีพื้นที่ภายใน ๒๑ - ๕๐ ไร่	๓๔	แห่ง (ร้อยละ ๒๔)
เรือนจำที่มีพื้นที่ภายในมากกว่า ๕๐ ไร่	๑๕	แห่ง (ร้อยละ ๑๐)
(เรือนจำกลางคลองเปรม ๑๓๓ ไร่ ๑ งาน ๑๓๓ ตารางวา)		

พื้นที่ภายนอกของเรือนจำ

เรือนจำที่มีพื้นที่ภายนอกเรือนจำมากกว่า ๕๐ ไร่	๕๖	แห่ง
เรือนจำที่มีพื้นที่ภายนอกเรือนจำตั้งแต่ ๒๑ - ๕๐ ไร่	๓๔	แห่ง
เรือนจำที่มีพื้นที่ภายนอกเรือนจำตั้งแต่ ๑๐ - ๒๐ ไร่	๑๔	แห่ง
เรือนจำที่มีพื้นที่ภายนอกเรือนจำน้อยกว่า ๑๐ ไร่	๓๓	แห่ง

ความจุผู้ต้องขังของเรือนจำ (๑.๒ ตร.ม./คน)

พื้นที่นอนรวม	๓๕๘,๗๗๖ ตารางเมตร
ชาย	๓๐๖,๘๓๔ ตารางเมตร หญิง ๕๑,๙๔๑ ตารางเมตร
ความจุรวม	๒๙๘,๘๖๘ คน
ชาย	๒๕๕,๖๓๓ คน หญิง ๔๓,๒๓๕ คน
จำนวนผู้ต้องขัง (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๔)	จำนวนผู้ต้องขัง ๒๘๙,๓๓๒ คน
ความจุผู้ต้องขังทั่วประเทศคำนวณจากพื้นที่นอน	๒๙๘,๘๖๘
เรือนจำที่มีความจุมากกว่า ๔,๐๐๐ คน	๒๑ แห่ง
เรือนจำที่มีความจุตั้งแต่ ๓,๐๐๐ - ๔,๐๐๐ คน	๑๑ แห่ง
เรือนจำที่มีความจุตั้งแต่ ๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ คน	๑๙ แห่ง
เรือนจำที่มีความจุตั้งแต่ ๑,๐๐๐ - ๒,๐๐๐ คน	๖๒ แห่ง
เรือนจำที่มีความจุน้อยกว่า ๑,๐๐๐ คน	๓๐ แห่ง

ข้อมูลสาธารณูปโภคพื้นฐาน

น้ำประปา

เรือนจำและทัณฑสถาน ส่วนมากมีน้ำประปาในการใช้อุปโภคและบริโภค

น้ำบาดาล

จากการสำรวจข้อมูลของเรือนจำ/ทัณฑสถาน มีเรือนตอบแบบสำรวจทั้งสิ้น ๑๒๗ แห่ง พบว่ามีเรือนจำ/ทัณฑสถาน จำนวน ๗๔ แห่ง ใช้ประโยชน์จากน้ำบาดาล แบ่งเป็นเรือนจำ/ทัณฑสถานที่ใช้ น้ำบาดาลเป็นหลักเพียงอย่างเดียว จำนวน ๑๗ แห่ง เรือนจำที่ใช้ น้ำบาดาลควบคู่กับน้ำประปา จำนวน ๕๗ แห่ง และเรือนจำ/ทัณฑสถานที่ใช้ น้ำประปาเป็นหลักเพียงอย่างเดียว จำนวน ๕๓ แห่ง

ในกลุ่มเรือนจำ/ทัณฑสถานที่ใช้ประโยชน์จากน้ำบาดาล มีเรือนจำ/ทัณฑสถาน จำนวน ๔๕ แห่ง ดำเนินการขุดเจาะบ่อบาดาลเอง ส่วนเรือนจำ/ทัณฑสถานที่ไม่ได้ดำเนินการขุดเจาะบ่อบาดาลเอง จำนวน ๒๘ แห่ง พบว่า มีการต่อท่อเชื่อมกับบ่อบาดาลของหน่วยงานอื่น ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

ไฟฟ้า

เรือนจำทุกแห่งใช้กระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าแห่งประเทศไทย

พลังงานแสงอาทิตย์

เรือนจำมีการดำเนินการติดตั้งอุปกรณ์ในการใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์ เพื่อนำมาใช้ทดแทนไฟฟ้าจากการไฟฟ้า แต่ยังเป็นทดแทนในส่วนน้อย เนื่องจากเรือนจำมีความต้องการในการใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นจำนวนมาก แต่อุปกรณ์สำหรับพลังงานแสงอาทิตย์มีราคาค่อนข้างสูง จึงไม่สามารถดำเนินการติดตั้งในจำนวนมากเพียงพอเพื่อช่วยลดการใช้ปริมาณไฟฟ้าจากการไฟฟ้าได้อย่างมีนัยสำคัญ

ระบบบำบัดน้ำเสีย

การจัดการน้ำเสียในเรือนจำและทัณฑสถาน

ปล่อยน้ำเสียโดยตรงสู่เทศบาล ร้อยละ ๑๐

ระบบปิด (ระบบใหญ่) ร้อยละ ๑๘

ปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติโดยตรง(รวมถึงไม่มีการบำบัด) ร้อยละ ๒๗

ระบบบำบัดแบบเติมอากาศ ร้อยละ ๔๒

การประเมินการจัดการน้ำเสียของเรือนจำและทัณฑสถาน

ใช้งานได้ดีมีประสิทธิภาพ ร้อยละ ๐

ใช้งานได้ดี ร้อยละ ๓๓

ใช้งานได้บางส่วน ร้อยละ ๕๐

ใช้งานได้น้อย ร้อยละ ๑๗

ใช้งานได้น้อยกว่า ๒๐% ของระบบ ร้อยละ ๔๙

ปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่พบ

การจัดการไขมันที่เกิดจากการประกอบอาหารและการชำระล้างร่างกายของผู้ต้องขัง บ่อเกรอะชำระชุดทรูทโธรมเนื่องจากสภาพการณ์ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ทำให้สิ่งปฏิกูลเพิ่มขึ้นจนบ่อเกรอะไม่สามารถรองรับได้ สิ่งปฏิกูลจึงไหลล้นมาตามรางระบายน้ำออกสู่บ่อบำบัดน้ำเสีย

เรือนจำส่วนใหญ่ไม่มีการผันน้ำฝนออกจากน้ำเสีย

เรือนจำในตัวเมืองไม่มีพื้นที่สำหรับการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสีย และไม่มีระบบบำบัดน้ำ

เสียรวมของท้องถิ่น

เรือนจำที่มีบ่อบำบัดน้ำเสียแบบบ่อดิน มีขนาดไม่เพียงพอในกักเก็บน้ำเสียเพื่อบำบัด

เรือนจำที่มีบ่อบำบัดน้ำเสียแบบคอนกรีตทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพเนื่องจาก

ระบบบำบัดชำระชุดทรูทโธรม

ปริมาณน้ำเสียเกินขีดความสามารถในการบำบัด

ขาดผู้เชี่ยวชาญในการวางระบบบำบัดน้ำเสียที่มีความเหมาะสมกับเรือนจำแต่ละประเภท

ขาดความรู้ในการบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสีย

เรือนจำขาดงบประมาณสนับสนุนการแก้ไขปัญหา น้ำเสีย เนื่องจากระบบมีราคาสูง

เครื่องฟอกอากาศ

เรือนจำไม่มีเครื่องฟอกอากาศ เนื่องจากเป็นเรือนนอนของเรือนจำในประเทศไทยไม่มีเครื่องปรับอากาศ ซึ่งจะเน้นการหมุนเวียนของอากาศโดยใช้พัดลม และลมธรรมชาติ

ระบบการจัดการขยะมูลฝอย

เรือนจำมีการดำเนินการจัดการขยะที่เกิดจากภายในเรือนจำ โดยแบ่งเป็นการจัดการขยะที่เกิดการประกอบอาหาร ส่วนหนึ่งจะนำมาเลี้ยงสัตว์ในเรือนจำที่มีการฝึกอาชีพทางการเกษตร การจัดทำปุ๋ยหมัก เป็นต้น และในส่วนที่เหลือจะให้กับเอกชนหรือบุคคลภายนอกในการนำไปเลี้ยงสัตว์ ขยะประเภท พลาสติกขวดน้ำที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ เรือนจำจะดำเนินการนำมาแปรรูปเป็นวัสดุหรืออุปกรณ์ที่สามารถใช้ประโยชน์ในเรือนจำได้ เช่น ไม่กวาดจากขวดพลาสติก เป็นต้น ขยะอันตรายหรือขยะติดเชื้อ เรือนจำมีการติดต่อไปยังผู้ประกอบการด้านการจัดการขยะประเภทนี้โดยเฉพาะ

ในส่วน of ขยะทั่วไป ที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์หรือยังไม่มีโครงการในการแปรรูป เรือนจำได้ดำเนินการประสานไปยังหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดการขยะในพื้นที่ เพื่อมารับไปกำจัดต่อไป

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเพื่อความมั่นคง/ปลอดภัย (Security/Safety) ของสถานที่ควบคุม/คุมขัง การออกแบบเพื่อความมั่นคง (Security)

กำแพง

ความสูงของกำแพงเรือนจำที่พ้นจากระดับพื้นดินอยู่ที่ประมาณ ๗-๑๐ เมตร ก่อสร้างด้วยคอนกรีตเสริมด้วยเหล็ก มีฐานรากลึกประมาณ ๑ เมตร มีความแข็งแรงทนทานสามารถป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องขังได้ในระดับหนึ่ง หากแต่เรือนจำที่มีอายุเกินกว่า ๕๐ ปี เป็นกลุ่มเรือนจำที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษเนื่องจากกำแพงเรือนจำไม่ได้รับงบประมาณในการบำรุงรักษาอาจเกิดความชำรุดได้ในบางส่วน ซึ่งมีอยู่ทั้งสิ้น ๕๗ แห่ง

การจัดแบ่งพื้นที่ / การแบ่งแดน (Zoning)

จากเรือนจำ ๑๔๓ แห่ง แบ่งเป็น เรือนจำแบบแบ่งแดน ๕๒ แห่ง เรือนจำแบบแดนเดียว ๙๑ แห่ง

เทคโนโลยี/โครงสร้างอื่นเพื่อป้องกันการหลบหนี

สำหรับอุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมผู้ต้องขัง ที่เรือนจำทั่วไปจะต้องมีเป็นอย่างน้อย ประกอบไปด้วย กล้อง CCTV รั้วไฟฟ้าแรงสูง เครื่องตรวจจับโลหะ

สำหรับเรือนจำที่มีระดับความมั่นคงสูงขึ้น มีอำนาจการควบคุมสูงขึ้น ก็จะได้รับ การจัดสรรระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคงเพิ่มขึ้น ได้แก่ ระบบสัญญาณเตือนภัยรอบบริเวณพร้อมด้วยกล้องติดตามความเคลื่อนไหว เครื่องเอ็กซเรย์สิ่งของ เครื่องเอ็กซเรย์บุคคล เครื่องตรวจหาซิมการ์ด รวมถึงเครื่องมือป้องกันการใช้อุปกรณ์สื่อสารในเรือนจำด้วย

การพยาบาลผู้ต้องขัง

ทุกเรือนจำจะมีสถานพยาบาลในการดูแลผู้ต้องขังเบื้องต้น เรือนจำส่วนใหญ่จะมีอาคารสถานพยาบาลแยกออกมาจากอาคารเรือนนอนและพื้นที่ในการควบคุมผู้ต้องขัง โดยขนาดของพื้นที่และตัวอาคารนั้นจะสอดคล้องกับโครงสร้างทางกายภาพของเรือนจำนั้นๆ ดังนั้นในเรือนจำที่มีลักษณะเป็นเรือนจำแดนเดียว มีพื้นที่ภายในขนาดเล็ก จะส่งให้สถานพยาบาลมีขนาดเล็กและใช้งานได้อย่างมีข้อจำกัด อีกทั้งขยายและปรับปรุงได้ยาก

ทั้งนี้ สถานพยาบาลในเรือนจำทุกแห่งจะมีโรงพยาบาลแม่ข่ายทำหน้าที่กำกับดูแลทั้งในด้านการรักษา คุ้มครองและเวชภัณฑ์ต่างๆ รวมถึงงบประมาณในการรักษา อีกทั้งสามารถมีการประสานส่งต่อผู้ต้องขังไปรักษา เมื่อบุคลากรทางการแพทย์ของเรือนจำลงความเห็นว่าเกินขีดความสามารถของสถานพยาบาลในเรือนจำ

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเพื่อการบำบัดพัฒนาพฤตินิสัย (Rehabilitation)

การออกแบบเรือนจำเพื่อการบำบัดและพัฒนาพฤตินิสัยให้แก่ผู้ต้องขังนั้น สำหรับเรือนจำที่มีลักษณะเป็นเรือนจำแดนเดี่ยว มีพื้นที่ภายในขนาดเล็ก ไม่สามารถตอบโจทย ด้านการออกแบบเพื่อการพัฒนาพฤตินิสัยให้แก่ผู้ต้องขังได้ เนื่องจากเรือนจำเหล่านี้ไม่มีพื้นที่สำหรับผู้ต้องขังได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ

สำหรับเรือนจำที่มีหลายแดนและมีพื้นที่ภายในพอสมควร ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรือนจำที่สร้างใหม่ และอายุไม่เกิน ๒๐ ปี เช่น เรือนจำกลางเพชรบุรี เรือนจำจังหวัดสกลนคร เป็นต้น ยกเว้นเรือนจำขนาดใหญ่ที่มีการก่อสร้างมานาน เช่น เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำกลางบางขวาง เป็นต้น โดยเรือนจำเหล่านี้ รูปแบบอาคารจะมีความยืดหยุ่น สำหรับการใช้งานได้หลายรูปแบบ และมีพื้นที่ว่างภายในเรือนจำที่กว้างสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเพียงพอ

การออกแบบเพื่อการบำบัดด้านสุขภาพและยาเสพติด (Health Care and Drug Treatment)

ทุกเรือนจำจะมีสถานพยาบาลในการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังเบื้องต้น เรือนจำส่วนใหญ่จะมีอาคารสถานพยาบาลแยกออกมาจากอาคารเรือนนอนและพื้นที่ในการควบคุมผู้ต้องขัง โดยขนาดของพื้นที่และตัวอาคารนั้นจะสอดคล้องกับโครงสร้างของขนาดทางกายภาพของเรือนจำนั้นๆ ดังนั้นในเรือนจำที่มีลักษณะเป็นเรือนจำแดนเดี่ยว มีพื้นที่ภายในขนาดเล็ก จะส่งผลให้สถานพยาบาลมีขนาดเล็กและใช้งานได้อย่างมีข้อจำกัด อีกทั้งขยายและปรับปรุงได้ยาก

ทั้งนี้ ในทุกเรือนจำจะมีการประสานโรงพยาบาลในพื้นที่เพื่อใช้สำหรับส่งต่อผู้ต้องขังไปรักษา ในกรณีที่เรือนจำและบุคลากรทางการแพทย์ของเรือนจำไม่สามารถทำการรักษาได้ ซึ่งเรียกโรงพยาบาลภายนอกนี้ว่า โรงพยาบาลแม่ข่าย

ในส่วนของผู้ต้องขังคดียาเสพติดจะเป็นการอบรม ให้ความรู้ และปรับทัศนคติ เริ่มจากการใช้พื้นที่โดยทั่วไป เช่น อาคารอเนกประสงค์ อาคารการเรียน มาใช้ในการดำเนินกิจกรรม ทั้งนี้ ไม่มีอาคารสำหรับการดำเนินงานในส่วนของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเป็นการเฉพาะ

การออกแบบเพื่อการศึกษาและนันทนาการ (Education & Leisure)

สำหรับเรือนจำที่มีพื้นที่ภายในขนาดใหญ่จะมีอาคารที่เกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาด้านความรู้ทางวิชาการ แยกออกจาก แดนการควบคุมอื่นๆ ซึ่งจะประกอบด้วยอาคารห้องสมุด อาคารสำหรับการเรียนการสอน และในแต่ละแดนที่ใช้สำหรับการควบคุมผู้ต้องขัง จะมีลานอเนกประสงค์ เพื่อใช้สำหรับการออกกำลังกายและกิจกรรมต่างๆ ของผู้ต้องขัง ในเวลากลางวัน อีกทั้งหากเรือนจำมีพื้นที่มากพอจะมี สนามกีฬาอเนกประสงค์ขนาดใหญ่ที่สามารถใช้ร่วมกันในเรือนจำได้อีกด้วย

แต่สำหรับเรือนจำแดนเดี่ยว ที่มีพื้นที่ภายในขนาดเล็ก อาคารสำหรับการจัดทำห้องสมุดและอาคารเรียนรู้ต่างๆ จะนำมาใช้ร่วมกัน และพื้นที่สำหรับการเล่นกีฬาและนันทนาการต่างๆ จะมีจำกัด หากเรือนจำมีผู้ต้องขังอยู่อย่างหนาแน่น เช่น เรือนจำจังหวัดนนทบุรี ผู้ต้องขังจะมีพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมต่างๆ น้อยตามไปด้วย

ข้อสังเกต ประการหนึ่งคือ ในปัจจุบันมีการศึกษาในลักษณะออนไลน์ หรือการศึกษาผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ต่างๆ ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสให้แก่ผู้ต้องขังได้รับการศึกษามากยิ่งขึ้น โดยเรือนจำยังไม่สามารถที่จะนำแนวทางดังกล่าว ไปพัฒนาปรับปรุงงานด้านการศึกษาแก่ผู้ต้องขังได้

การออกแบบเพื่อการพัฒนาทักษะและเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคม (Skill Development & Preparation for Reintegration)

การพัฒนาทักษะการทำงาน (Work Skills)

ปัจจุบันเรือนจำได้มีการนำทักษะการทำงานต่างๆ มาให้ผู้ต้องขังได้ ทำการฝึก เพื่อที่จะนำไปใช้ ภายหลังพ้นโทษหรือสร้างรายได้ระหว่างการจำคุก โดยทักษะต่างๆ จะขึ้นอยู่กับความพร้อมของเจ้าหน้าที่ สถานที่ รวมถึงวิทยากรในการอบรม เช่น การฝึกวิชาชีพช่างไม้ การฝึกวิชาชีพด้านอาหาร หรือการฝึกวิชาชีพ ระยะเวลาต่างๆ โดยสถานที่ในการฝึกอบรม จะมีทั้งเป็นสถานที่เฉพาะ การใช้อาคารสำหรับการฝึกวิชาชีพช่างไม้โดยเฉพาะ แต่สำหรับการฝึกวิชาชีพอื่นๆ ที่ สามารถใช้พื้นที่ส่วนในของเรือนจำในการดำเนินการได้ เรือนจำจะบริหาร ตามความเหมาะสม ดังนั้น การออกแบบเรือนจำหรืออาคารภายในเรือนจำนั้นไม่ได้ออกแบบมาเพื่อการพัฒนา ทักษะการทำงานโดยเฉพาะ แต่จะเป็นการบริหารพื้นที่ให้เกิดความเหมาะสมสำหรับจากทักษะการทำงานนั้น

สรุปได้ว่า การใช้พื้นที่ภายในเรือนจำสำหรับการพัฒนาทักษะการทำงาน ในปัจจุบันไม่ได้มีการ ออกแบบมาโดยเฉพาะ แต่เป็นการบริหารพื้นที่ที่สามารถดำเนินการได้ ดังนั้น ประสิทธิภาพของการพัฒนาทักษะ การทำงาน จึงขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่ที่จะสามารถบริหารจัดการได้หรือหากมีพื้นที่ภายในมากเพียงพอสร้าง โอกาส ให้ผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาทักษะการทำงานตามไปด้วย

การพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นเพื่อกลับคืนสู่สังคม (Life Skills)

การเตรียมความพร้อมให้กับผู้ต้องขังก่อนกลับคืนสู่สังคม กรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการในโครงการ เตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและโครงการเรือนจำโครงสร้างเบาที่มีลักษณะเป็นการให้ผู้ต้องขังได้เริ่มใช้ชีวิต ในรูปแบบของสังคมภายนอก ซึ่งลักษณะของสถานที่ควบคุมผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษจะมีระดับของการควบคุมต่ำ เพื่อให้ผู้ต้องขังเกิดความรู้สึกผ่อนคลายและพร้อมสำหรับการเตรียมตัวเพื่อพ้นโทษ โดยเรือนจำที่ต้องดำเนินการ เตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้แก่ผู้ต้องขัง ซึ่งลักษณะทางกายภาพของแต่ละเรือนจำมีความพร้อมสำหรับการ ดำเนินการตามโครงการได้ไม่เท่ากัน ซึ่งสังเกตได้ว่าเรือนจำใดที่มีเรือนจำชั่วคราวในสังกัดของตนเอง จะสามารถ ดำเนินการตามโครงการได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ ในทางกลับกันหากเป็นเรือนจำขนาดเล็ก ก็มีความ จำเป็นที่จะต้องดำเนินโครงการภายในเรือนจำ ซึ่งไม่ได้ให้ความรู้สึกถึงระดับการควบคุมที่ลดลง

ส่วนที่ ๔ ข้อมูลอื่นๆ เช่น การออกแบบที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล การออกแบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การออกแบบเพื่อรองรับวิถีชีวิตปกติใหม่ (New Normal) การออกแบบที่เป็นนวัตกรรม (Innovation) และการออกแบบเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของเรือนจำ เช่น การศึกษา เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม เป็นต้น

การออกแบบที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

เรือนจำประเทศที่จัดสร้างใหม่และมีอายุไม่เกิน ๒๐ ปีนั้น มีโครงสร้างทางกายภาพสอดคล้องกับ มาตรฐานสากล หากแต่ประเทศไทยประสบปัญหาผู้ต้องขังเกินล้นเรือนจำ จึงทำให้โครงสร้างทางกายภาพ สำหรับการ จัดสรรพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่ผู้ต้องขังไม่เพียงพอ อีกทั้งยังทำให้เรือนจำมีสภาพทรุดโทรมเร็วขึ้น

การออกแบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการใช้งานเรือนจำคือ น้ำเสียที่เกิดจากการใช้อุปโภค บริโภคของผู้ต้องขัง เนื่องจากเรือนจำมีอายุการใช้งานที่ยาวนานเครื่องมือและอุปกรณ์สภาพทรุดโทรมเสียหาย ไม่สามารถใช้งานได้ อีกทั้งบางเรือนจำแห่งไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำระบบการบำบัดน้ำเสีย ส่งผลให้น้ำเสียที่เกิดจากการอุปโภคบริโภคของเรือนจำไม่ได้รับการบำบัดก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ หรือท่อระบายน้ำสาธารณะ

การออกแบบเพื่อรองรับวิถีชีวิตปกติใหม่ (New Normal)

ยังไม่พบการออกแบบเรือนจำที่รองรับวิถีชีวิตปกติใหม่

การออกแบบที่เป็นนวัตกรรม (Innovation)

ในเรือนจำรุ่นล่าสุดของกรมราชทัณฑ์ ตั้งแต่เรือนจำกลางนครปฐมเป็นต้นมาจนถึงเรือนจำจังหวัดภูเก็ตที่เพิ่งเปิดทำการล่าสุด มีการออกแบบให้แดนใหญ่ ๒ แดน ใช้ที่ทำการแดนร่วมกัน ซึ่งเป็นหนึ่งในนวัตกรรมการออกแบบเพื่อช่วยลดอัตราค่าล้างเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

การออกแบบเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของเรือนจำ

การออกแบบเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของเรือนจำ ที่เห็นได้ชัด จะเป็นการกำหนดเรือนจำเฉพาะด้าน ซึ่งขึ้นอยู่กับทำเลที่ตั้งของเรือนจำนั้นๆ ได้แก่ ทักษสถานเกษตรอุตสาหกรรมเขาพริก ที่เลือกใช้พื้นที่ ที่เหมาะสมสำหรับการทำเกษตรขนาดใหญ่ แต่ในด้านของ อาคาร และองค์ประกอบต่างๆภายในเรือนจำ ยังคงมีลักษณะเหมือนกับเรือนจำทั่วไป หรือในกรณีล่าสุดของเรือนจำกลางชลบุรี ที่อยู่ระหว่างการก่อสร้าง “นิคมอุตสาหกรรมราชทัณฑ์” ในพื้นที่ด้านหลังของเรือนจำ เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังป้อนสู่ตลาดแรงงานในภาคตะวันออกซึ่งเป็นเขตอุตสาหกรรมหลัก เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีออกแบบ “อาคารความมั่นคงสูงสุด” หรือ “Supermax” ซึ่งเป็นอาคารทรงสูง ๔ ชั้น แบบปิดมิดชิด มีการติดตั้งระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น กล้องวงจรปิดครอบคลุมทุกพื้นที่ ระบบเปิด-ปิดประตูไฟฟ้าที่สามารถสั่งเปิดปิดได้จากศูนย์ควบคุม และระบบการเยี่ยมญาติทางวิดีโอ (VDO Conference) เป็นต้น เพื่อใช้สำหรับการควบคุมผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมไม่น่าไว้วางใจ โดยตัดวงจรการติดต่อสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่และญาติให้เหลือน้อยที่สุด ซึ่งเรือนจำที่มีอาคารดังกล่าวจะเรียกว่า “เรือนจำความมั่นคงสูงสุด” ได้แก่ เรือนจำกลางเขาบิน เรือนจำกลางพิษณุโลก เรือนจำกลางระยอง และเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช เป็นต้น

บทที่ ๒

แนวคิดในการออกแบบ องค์ประกอบ และมาตรฐานในการก่อสร้างเรือนจำ

แนวคิดในการออกแบบ

ได้ทำการศึกษาวรรณกรรมและกรณีศึกษาการออกแบบเรือนจำ (Prison Design) โดยได้ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีร่วมสมัยในการออกแบบเรือนจำเบื้องต้นโดยใช้วิธีการแบบ Thematic Review และจากหนังสือ Correctional Facility Design and Detailing, Krasnow, Peter Charles (๑๙๙๗) และศึกษาจากกรณีศึกษาการออกแบบเรือนจำของอังกฤษและสวีเดน ในเบื้องต้น การออกแบบเรือนจำสามารถจำแนกรูปแบบเป็น ๔ รูปแบบ ได้แก่ แบบแฉก (Radial Design) แบบเสาโทรศัพท์ (Telephone Pole Design) แบบวิทยาลัย (Campus Design) และแบบลานบ้าน (Courtyard Style) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. การออกแบบแผนผังเรือนจำแบบแฉก (Radial Design) ในช่วงต้นทศวรรษที่ ๙๐ เรือนจำส่วนใหญ่ได้ถูกออกแบบในลักษณะนี้ ซึ่งเป็นที่นิยมในกลุ่มเรือนจำทางฝั่งตะวันออกของประเทศสหรัฐอเมริกา จุดเด่นของการออกแบบ คือ มีศูนย์ควบคุมอยู่บริเวณกลางอาคาร ทำให้เอื้อต่อการเฝ้าดูพฤติกรรมของผู้ต้องขัง นอกจากนี้ ส่วนที่แยกออกจากตัวอาคาร (Spokes) ที่มีลักษณะเป็นแฉกนั้นสามารถปิดกั้นได้จากศูนย์ควบคุมกลาง ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น เรือนจำที่ใช้การออกแบบในลักษณะนี้ ได้แก่ เรือนจำ Auburn ซึ่งแตกต่างจากเรือนจำทั่วไปของฝั่งตะวันออกของประเทศสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่ที่มีการแยกเป็นสัดส่วนและผู้ต้องขังไม่สามารถติดต่อกันได้ ปัจจุบันเรือนจำที่มีการออกแบบผังในลักษณะนี้ ได้แก่ เรือนจำ Leavenworth รัฐ Kansas เรือนจำ Rahway และ เรือนจำ Trenton รัฐ New Jersey เป็นต้น

๒. การออกแบบแผนผังเรือนจำแบบเสาโทรศัพท์ (Telephone-pole Design) มีความโดดเด่นที่บริเวณทางเดินยาวที่มีลักษณะคล้ายก้านเสาโทรศัพท์ ทางเดินนี้ถูกออกแบบให้ผู้ต้องขังเดินไปยังส่วนอื่นๆ ในเรือนจำ ในขณะที่ปีกอาคารที่สร้างเชื่อมต่อกันมาจากบริเวณทางเดินหลักเป็นพื้นที่ใช้สอยของผู้ต้องขัง เช่น ห้องขัง ร้านค้า โรงเรียน ห้องนันทนาการ เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นบริเวณที่สามารถติดตั้งระบบวงจรปิดสำหรับเฝ้าดูพฤติกรรมผู้ต้องขังได้อย่างครอบคลุมบริเวณกว้าง ปีกอาคารที่แยกออกมาจุดเด่นคือการการควบคุมที่เป็นอิสระต่อกัน กล่าวคือ หากเจ้าพนักงานเรือนจำเห็นว่าในบริเวณปีกอาคารใดต้องควบคุมเป็นพิเศษ เจ้าพนักงานก็สามารถทำได้โดยการปิดล้อมบริเวณนั้นๆ ออกจากบริเวณอื่นอย่างเด็ดขาด การใช้ผังเรือนจำประเภทนี้เป็นที่นิยมสำหรับเรือนจำความมั่นคงสูง (Maximum-security prison) ในประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น เรือนจำ Graterford รัฐ Pennsylvania เรือนจำ Marion รัฐ Illinois และเรือนจำ Somers รัฐ Connecticut การใช้งานของเรือนจำที่เหมาะสมกับผังเรือนจำลักษณะเสาโทรศัพท์นี้คือการใช้คุมขังผู้ต้องขังซึ่งผ่านระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังมาก่อนหน้านี้แล้ว เนื่องด้วยบริเวณที่แยกเฉพาะนั้นเหมาะแก่การแยกการคุมขังผู้ต้องขังต่างประเภทซึ่งมีความต้องการพิเศษเฉพาะ (Special needs) ผู้ต้องขังกลุ่มที่ทำความดีและได้รับประโยชน์ในระดับต่างๆ (Extra privileges) และอื่นๆ การวางผังอาคารเรือนจำในลักษณะที่ตัดออกจากส่วนต่างๆนั้นถือเป็นการตัดออกจากโลกภายนอกของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังจึงสูญเสียการติดต่อกับบุคคลอื่นอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นเรือนจำประเภทนี้จึงเหมาะที่จะใช้สำหรับเจตนารมณ์แห่งการคุมขัง (Confinement) มากกว่าการเตรียมการเพื่อคืนผู้ต้องขังสู่ชุมชน (Reentry to the community)

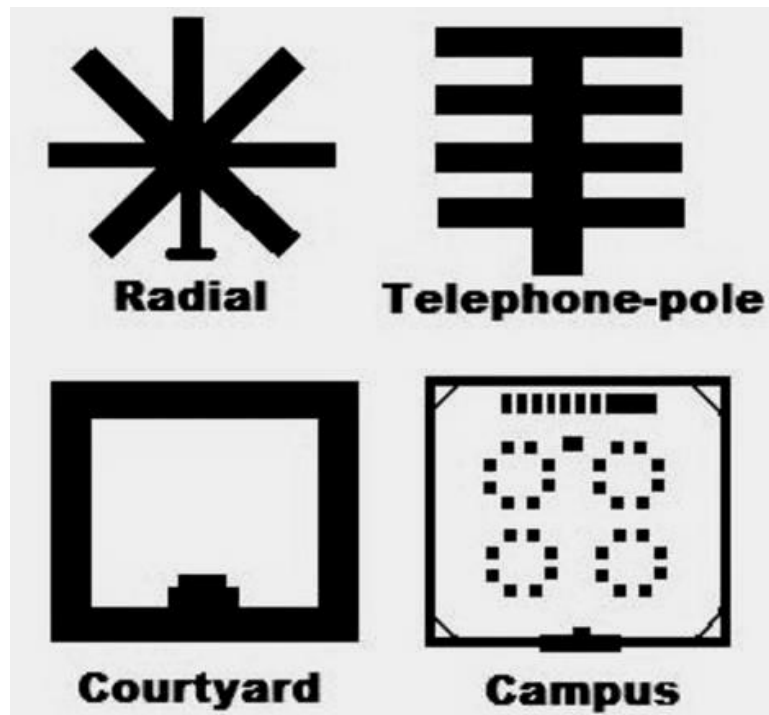
๓. การออกแบบแผนผังเรือนจำแบบแคมปัส (Campus Style) การวางผังเรือนจำลักษณะคล้ายกับวิทยาลัยนี้เหมาะอย่างยิ่งสำหรับเรือนจำที่รองรับผู้ต้องขังวัยหนุ่มหรือผู้ต้องขังหญิง บริเวณภายในอาคารมีขนาดที่ค่อนข้างเล็กซึ่งประกอบด้วย ร้านค้า โรงเรียน โรงเลี้ยงและบริเวณที่ใช้ประกอบกิจกรรมอื่นๆ ด้วยรูปแบบผังที่มี

ลักษณะเอื้อต่อการพัฒนาผู้ต้องขังและมีรูปแบบที่คำนึงถึงหลักมนุษยธรรม ข้อดีของการวางผังเรือนจำลักษณะนี้ยังคงเอื้อต่อการปรับเปลี่ยนลักษณะการใช้งาน การเคลื่อนไหวภายในเรือนจำนั้นทั้งเจ้าพนักงานและผู้ต้องขังต้องอาศัยบริเวณโล่งเปิดกว้างนี้ในการเดินจากบริเวณหนึ่งสู่บริเวณหนึ่งของเรือนจำ หลักการการวางผังเรือนจำในลักษณะนี้เป็นการเอื้อความสะดวกต่อการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ต่างๆ แต่ มีข้อจำกัดคือไม่เอื้อต่อการรักษาความปลอดภัยภายในเรือนจำ ในบางเรือนจำจึงต้องติดตั้งรั้ว (fences) เพิ่มเติมเพื่อป้องกันโอกาสในการหลบหนีของผู้ต้องขัง ดังนั้นเรือนจำที่มีการวางผังเรือนจำลักษณะคล้ายกับโรงเรียนจึงเหมาะสมสำหรับคุมขังผู้ต้องขังประเภทความมั่นคงระดับกลางและระดับต่ำ

๔. การออกแบบแผนผังเรือนจำแบบลานบ้าน (Courtyard Style) การออกแบบผังเรือนจำลักษณะลานบ้านถูกนำมาใช้ในกลุ่มเรือนจำที่ออกแบบใหม่ รวมถึงเรือนจำความมั่นคงสูง (Maximum-security prisons) แผนผังเรือนจำลักษณะนี้ได้แยกพื้นที่ใช้สอยส่วนต่างๆ ออกจากกันไว้อย่างชัดเจนกว่าเรือนจำประเภทอื่น โดยกำหนดพื้นที่ให้แยกออกจากกันเป็น ๔ ส่วน แต่ละส่วนตั้งอยู่แต่ละมุมของลานโล่งของเรือนจำ ดังนั้นการเคลื่อนตัวของผู้ต้องขังจากพื้นที่หนึ่งไปสู่อีกพื้นที่จะผ่านทางเชื่อมต่อกันตามแนวระเบียงรายรอบผนังสี่เหลี่ยม และในบางเรือนจำที่ใช้ผังประเภทนี้จะมีการก่อสร้างโรงเลี้ยง ห้องออกกำลังกาย และโรงเรียน ไว้ลานด้านหน้าก่อนเข้าสู่บริเวณอื่นๆ ของเรือนจำ

การออกแบบแผนผังเรือนจำแบบรัศมี

การออกแบบแผนผังเรือนจำแบบเสาโทรศัพท์

การออกแบบแผนผังเรือนจำแบบลานบ้าน

การออกแบบแผนผังเรือนจำแบบแคมปัส

แผนภาพแสดงรูปแบบเรือนจำ

ที่มาหนังสือ Correctional Facility Design and Detailing

การเลือกสถานที่ตั้งของเรือนจำ

การพิจารณาสถานที่ตั้งสำหรับเรือนจำที่กำลังจะก่อสร้างนั้น ควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. พื้นที่ที่ก่อสร้างตั้งอยู่ใกล้กับองค์การหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้ความช่วยเหลือด้านงานทางชุมชนแก่เรือนจำได้ เช่น ที่ปรึกษาวิกฤติ (Crisis counselor) หน่วยงาน ตลอดจนหน่วยงานที่ให้บริการภายในชุมชน เป็นต้น
๒. พื้นที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากศาล
๓. พื้นที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายต่างๆ
๔. พื้นที่ตั้งไม่ไกลจากการเข้าเยี่ยมของญาติ คู่สมรส และเพื่อนผู้ต้องขัง ฯลฯ
๕. พื้นที่ตั้งไม่ไกลจากการเดินทางของเจ้าพนักงานเรือนจำที่ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำ
๖. ที่ตั้งนั้นสามารถเข้าถึงหน่วยงานต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านเหตุด่วนเหตุร้ายหรือฉุกเฉินในทุกกรณี ได้แก่ หน่วยฉุกเฉินทางการแพทย์ รถดับเพลิง โดยมีทางเข้าออกของรถยนต์
๗. ที่ตั้งนั้นสามารถเข้าถึงการให้บริการอื่นๆ ที่จำเป็น เช่น การให้บริการรถจัดเก็บขยะ บริการกำจัดหิมะ (ในกรณีเมืองหนาว) และบริการซักกรีด เป็นต้น
๘. ที่ตั้งนั้นเข้าถึงแหล่งบริการสาธารณูปโภค ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ และอื่นๆ ที่จำเป็น
๙. พื้นที่ตั้งไม่เป็นที่น้ำท่วมขัง เป็นเส้นทางระบายน้ำฤดูน้ำหลาก หรืออยู่บนแนวแผ่นดินไหว
๑๐. ที่ตั้งอยู่ใกล้กับถนน ทางด่วน หรือเชื่อมต่อกับเส้นทางคมนาคมอื่นๆ
๑๑. พื้นที่ต้องมีดินที่มีความอัดตัวกันแน่นในระดับที่สามารถรองรับสิ่งก่อสร้างต่างๆ ของเรือนจำได้
๑๒. พื้นที่ที่สมควรเป็นบริเวณชุมชนที่ยอมรับการก่อสร้างของเรือนจำ หรือเรือนจำจัดโอกาสในการสร้างความยอมรับจากชุมชนผ่านทางผู้นำชุมชนหรือตัวแทน นอกจากนี้เรือนจำควรเตรียมคำตอบสำหรับข้อสงสัยของชุมชนหากเกิดความเข้าใจผิดหรือคลาดเคลื่อนในประเด็นใดก็ตาม ข้อเสนอแนะในการสร้างชุมชนสัมพันธ์นั้น เรือนจำพึงจัดให้มีกิจกรรมการพบปะแลกเปลี่ยนทัศนคติกับชุมชนอยู่เป็นระยะๆ

ปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

การออกแบบเรือนจำนั้นยังต้องคำนึงถึงปัจจัยประกอบในกรณีที่มีการขยายขนาดเรือนจำในอนาคต ดังต่อไปนี้

๑. ขนาดพื้นที่ที่กว้างขวางพอสำหรับการขยายพื้นที่เรือนจำในอนาคต หรือความจำเป็นในการใช้สอยพื้นที่ที่ต่างไปจากปัจจุบัน
๒. พื้นที่สำหรับการขยายแหล่งบริการสาธารณูปโภคเพิ่มเติมให้มีขนาดใหญ่ขึ้นตามมา ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ และอื่นๆ
๓. พื้นที่สำหรับรองรับการทำกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับผู้ต้องขังที่มากขึ้น
๔. พื้นที่สำหรับบริเวณที่จอดรถของเจ้าหน้าที่และบุคคลภายนอกที่แยกออกจากกัน กรณีที่มีการขยายตัวของเรือนจำ
๕. ประตูทางเข้าออกของเรือนจำควรมีการจำกัดจำนวนให้มีลักษณะคงที่เพื่อเอื้อต่อการวางอัตรากำลังในอนาคตที่ไม่เป็นอุปสรรคในการบริหารงานบุคคลของเรือนจำที่มีอย่างจำกัด
๖. การเลือกใช้หลอดไฟและกำลังแสงสว่างเพื่อให้เกิดความสว่างของการทำงานในจุดต่างๆ ของเรือนจำทั้งภายในเรือนจำและภายนอกเรือนจำอย่างเหมาะสม ถือเป็นปัจจัยประกอบที่ชุมชนให้ความสำคัญมากปัจจัยหนึ่ง

๗. การตรวจค้นร่างกายของบุคคลทั่วไปและของผู้ต้องขังบริเวณประตูทางเข้าเรือนจำต้องกระทำในบริเวณที่เป็นสัดส่วนและไม่สามารถมองเห็นได้จากภายนอกหรือบุคคลทั่วไป

๘. การทำกิจกรรมของผู้ต้องขังในที่แจ้งหรือบนอาคารใกล้เคียงหน้าต่างนั้นต้องไม่ให้บุคคลภายนอกหรือบุคคลทั่วไปสามารถมองเห็นได้

๙. การวางตำแหน่งที่ตั้งของอาคารเรือนจำนั้นควรคำนึงถึงความสูงของอาคารและระยะห่างกับชุมชน เนื่องจากปัจจัยประกอบข้อนี้มีผลต่อโครงการก่อสร้างเรือนจำที่ประสบผลสำเร็จและการได้รับการยอมรับจากชุมชน

สถานที่ตั้งของเรือนจำ สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

๑. เรือนจำที่ตั้งอยู่ในเรือนจำในพื้นที่ชนบท (Rural setting) มีหลักการของการออกแบบคือ เรือนจำควรมีประตูเรือนจำใหญ่ที่หันหน้าเข้าสู่ถนนใหญ่ที่เข้าถึงเรือนจำ ซึ่งเรือนจำควรมีตำแหน่งที่ตั้งอยู่ห่างจากถนนใหญ่เป็นระยะทาง ๑,๐๐๐ ฟุต เพื่อให้ห่างจากชุมชนระดับหนึ่ง บริเวณที่จอดรถของเจ้าหน้าที่เรือนจำสามารถใช้ร่วมกับของบุคคลภายนอกได้ แต่ต้องมีตำแหน่งที่ตั้งไกลกับบริเวณอาคารจำแนกผู้ต้องขัง หรืออาคารประเมินผู้ต้องขังเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงอาคารของทุกฝ่าย หอควบคุมที่ส่งไปยังพื้นที่ภายนอกเรือนจำนั้นต้องส่งภาพจากระบบโทรทัศน์วงจรปิดไปยังห้องควบคุมของทุกอาคารภายในเรือนจำเพื่อการควบคุมและตรวจตราพื้นที่รอบนอกเรือนจำอย่างทั่วถึง และเนื่องจากเรือนจำในพื้นที่ชนบทนั้นมักจะมีพื้นที่บริเวณกว้าง ดังนั้นการใช้ระบบโทรทัศน์วงจรปิดเพื่อตรวจตราการใช้พื้นที่กลางแจ้งก็มีความสำคัญเช่นกัน

๒. เรือนจำในพื้นที่แถบชานเมือง (Suburban setting) มีหลักการของการออกแบบคือ เรือนจำลักษณะนี้มีตัวอาคารที่สูง การวางแผนผังกำแพงด้านที่หันเข้าสู่ถนนสาธารณะ ทางด่วนยกระดับ และถนนของชุมชน จึงมีความเหมาะสมเพื่อใช้บังสายตาบุคคลภายนอกไม่เห็นภายในบริเวณเรือนจำได้

การใช้วัสดุที่เป็นอิฐซึ่งมีสีและลักษณะเดียวกันกับที่ชุมชนนั้นๆ นิยมใช้กับอาคารช่วยสร้างความกลมกลืนให้แก่เรือนจำและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การให้ความสำคัญต่อรายละเอียดอื่นๆ ในการออกแบบอาคารเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะภูมิสถาปัตยกรรมของชุมชนก็ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญ เช่น ความสูงของอาคาร ขนาดความกว้างของอาคารและสัดส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับอาคารบนฝั่งเรือนจำโดยให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับความสูง และขนาดของอาคารอื่นๆภายในชุมชนนั้นๆที่เรือนจำตั้งอยู่

สำหรับเรือนจำที่ตั้งอยู่ในพื้นที่แถบชานเมืองนี้ กำแพงเรือนจำเป็นปราการที่สำคัญสูงสุดในการกั้นการใช้พื้นที่ของเรือนจำออกจากการใช้พื้นที่ของชุมชนภายนอก ดังนั้นการก่อสร้างกำแพงต้องมีความแน่นหนาเป็นพิเศษเนื่องจากระยะห่างจากแนวกำแพงเข้าถึงชุมชนนั้นไม่กว้างเท่ากับเรือนจำที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบท

การออกแบบทางเข้าสู่เรือนจำนั้นต้องมีการออกแบบที่ปิดกั้นสายตาจากบุคคลภายนอกมองเข้ามาในเรือนจำเพื่อเป็นการรักษาสิทธิ และความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องขัง นอกจากนี้เรือนจำที่ตั้งอยู่ในพื้นที่แถบชานเมืองพึงให้ความสำคัญต่อการออกแบบหน้าต่างและการติดตั้งหน้าต่างให้หันหน้าเข้าสู่ทิศทางลมเพื่อเอื้อต่อการระบายถ่ายเทมวลอากาศจากภายในห้องขังหรืออาคารเรือนจำให้เกิดความปลอดภัยโปร่ง

๓. เรือนจำที่ตั้งในเขตเมือง (Urban setting) หลักการของการออกแบบคือ เรือนจำลักษณะนี้มีลักษณะที่เฉพาะด้วยสภาพเงื่อนไขของที่ตั้งภายในเมืองซึ่งเป็นข้อจำกัดของการใช้พื้นที่ต่างๆเป็นอย่างยิ่ง การเลือกสถานที่ตั้งของเรือนจำที่จะสร้างในเขตเมืองจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในอันดับต้น เป็นต้นว่าสถานที่ตั้งของเรือนจำต้องตั้งไกลกับศาลเพื่อความสะดวกในการเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังและเป็นการลดความเสี่ยงการหลบหนีซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบได้อย่างกว้างขวางเนื่องจากเป็นชุมชนที่แออัดและชนชั้นไปด้วยประชากร ดังนั้นปัจจัยที่

สำคัญรองลงมาคือ การสร้างเรือนจำโดยให้มีทำเลที่ตั้งที่อยู่ในเส้นทางที่รถบริการสาธารณะสัญจรผ่านโดยสะดวก และหลากหลายช่องทาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่บุคคลภายนอกและเจ้าหน้าที่เรือนจำในการเดินทางเข้าสู่เรือนจำ

การออกแบบอาคาร ตลอดจนรูปแบบ วัสดุการก่อสร้างที่เลือกใช้ อัตราส่วนของขนาดเรือนจำ และอื่นๆ พึงมีลักษณะที่สอดคล้องกันกับรูปแบบการออกแบบอาคารของชุมชนใกล้เคียง นอกจากนี้อาคารจอดรถหรือบริเวณที่กันพื้นที่ให้เจ้าหน้าที่และบุคคลภายนอกสามารถเข้าจอดรถได้นั้นต้องสามารถเชื่อมต่อโดยถนนสาธารณะเข้าสู่เรือนจำ การออกแบบทางเข้าสู่เรือนจำนั้นต้องมีการออกแบบที่ปิดกั้นสายตาจากบุคคลภายนอกมองเข้ามาในเรือนจำเพื่อเป็นการรักษาสิทธิ และความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องขังในลักษณะเช่นเดียวกันกับเรือนจำทั้งสองรูปแบบที่กล่าวถึงไว้ข้างต้น ปัจจัยรองลงมาคือการคำนึงถึงการใช้พื้นที่ในอนาคตรองเรือนจำในกรณีที่เรือนจำมีการขยายพื้นที่ให้กว้างขึ้นเพื่อรองรับการใช้งานเรือนจำในอนาคต ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าเรือนจำที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองมักมีลักษณะของการก่อสร้างที่เป็นกลุ่มเรือนจำ (Prison complex) และการขยายพื้นที่ของเรือนจำนั้นจะนิยมใช้พื้นที่ที่กันไว้ด้านท้ายเรือนจำ

การจอดรถสำหรับเรือนจำในลักษณะนี้เป็นอุปสรรคเนื่องจากพื้นที่ที่มีความจำกัดเป็นอย่างมาก ดังนั้นการเลือกใช้รถขนส่งสาธารณะหรือรถบริการรับส่ง จึงเป็นทางเลือกหลักของบุคคลที่เข้ามาติดต่อเรือนจำที่ตั้งของเรือนจำจึงพึงตั้งอยู่ในบริเวณที่มีถนนเส้นหลักตัดผ่านเพื่อการเข้าถึงได้โดยบุคคลทั่วไปโดยสะดวก

หลักการออกแบบเรือนจำที่ดี

จากการศึกษาจากกรณีศึกษาของประเทศอังกฤษและสวีเดนพบว่าการออกแบบเรือนจำที่ดีต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคคล (People Factor) ด้วยเช่นกัน เช่น โครงสร้างกายภาพ และสถานะทางจิตวิทยาที่เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของผู้ต้องขัง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ (Purpose Level) และปัจจัยสถานที่ (Place Level) เช่น แสง อากาศ และพื้นที่สีเขียว เป็นต้น นอกจากนี้ การออกแบบเรือนจำยังคำนึงถึงประสบการณ์ของผู้ใช้งาน (User Experience) อย่างมีนัยสำคัญ อาทิ การออกแบบสถานที่ที่เหมาะสมกับกิจกรรมตรวจตราภายในเรือนจำ รวมไปถึงการออกแบบเรือนจำที่คำนึงถึงความเป็นปกติในการดำรงชีวิตในสังคม เพื่อกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงตนเองของผู้ต้องขัง (Sensitivity)

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการนำแนวคิด Rehabilitative Facility ซึ่งหมายถึงสถานที่ที่ใช้ในการบำบัดฟื้นฟูมาใช้ในการออกแบบเรือนจำ โดยคำนึงถึงปัจจัยดังต่อไปนี้

๑. สถานที่ตั้งของเรือนจำ (Location) ต้องสามารถเดินทางไปได้โดยไม่ลำบาก มีบริการขนส่งสาธารณะ เพื่อให้การเดินทางเป็นไปด้วยความสะดวก

๒. ตัวอาคาร (Structure) ต้องเป็นโครงสร้างที่ใช้งานได้จริง ไม่มีพื้นที่ลึบสายตา ปลอดภัย มีทางสัญจรที่สะดวก และที่สำคัญคือต้องมีพื้นที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อให้ผู้อยู่อาศัยมีความรู้สึกไม่แปลกแยกจากชีวิตที่เคยเป็นอยู่ภายนอกเรือนจำ และไม่ลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์

๓. ความสวยงาม (Aesthetics) การตกแต่งภายในเรือนจำควรคำนึงถึงความสวยงามด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่ผู้ต้องขังใช้เวลาทำกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ เช่น แดนการศึกษา แดนฝึกวิชาชีพ เป็นต้น

๔. การดูแลสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำ (Maintenance) ต้องจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการอยู่อาศัย เช่น มีระบบถ่ายเทอากาศที่ดี มีแสงสว่างที่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแสงสว่างธรรมชาติ มีอุณหภูมิที่เหมาะสม มีพื้นที่สีเขียว และมีระบบน้ำ/ไฟ ที่ทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

องค์ประกอบ และมาตรฐานในการก่อสร้างเรือนจำ

กรมราชทัณฑ์ ได้ดำเนินการศึกษาถึงองค์ประกอบและมาตรฐานต่างๆ ในการออกแบบเรือนจำ โดยได้ทำการแปลและเรียบเรียงข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างเรือนจำจากคู่มือ UNOPS Technical Guidance for Prison Planning (๒๐๑๖) โดยมีสาระสำคัญดังนี้

การกำหนดโครงสร้างของเรือนจำ (Masterplanning)

ในปัจจุบันการออกแบบเรือนจำสมัยใหม่มักจะคำนึงถึงแนวคิดที่เอื้อต่อการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง (Rehabilitation) ควบคู่ไปกับเรื่องความปลอดภัยและการควบคุม (Security and Control) ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งสองประการนั้นเริ่มจากการกำหนดโครงสร้างของเรือนจำ หรือที่เรียกว่า Master Planning ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับประเภทเรือนจำที่ต้องการจะสร้าง (เรือนจำหญิง เรือนจำชาย เรือนจำความมั่นคงสูง เรือนจำความมั่นคงต่ำ หรือเรือนจำ Multifunction ฯลฯ) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์เป็นเรือนจำที่ใช้งานได้จริง (Functionality) และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้งาน (User-friendly) ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่หรือผู้ต้องขัง การกำหนดโครงสร้างของเรือนจำมีข้อควรคำนึง ดังนี้

Site หรือ การเลือกที่ตั้งของเรือนจำ การเลือกที่ตั้งของเรือนจำมีความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ เนื่องจากที่ตั้งมีผลต่อการออกแบบและวางแผนการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ภายในเรือนจำ โดยที่ตั้งสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ตั้งในตัวเมืองและนอกตัวเมือง โดยเรือนจำที่มีตั้งในตัวเมืองมีข้อดี คือ ประหยัดค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น การขนย้ายผู้ต้องขังไปศาล การเข้าถึงการบริการทางการแพทย์นอกเรือนจำ การจ้างแรงงานผู้ต้องขังของผู้ประกอบการ หรือแม้กระทั่งการเดินทางมาเยี่ยมญาติ เป็นต้น

ทั้งนี้ หากเรือนจำไม่สามารถเลือกสถานที่ตั้งในตัวเมืองได้ การออกแบบเรือนจำที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลชุมชนต้องคำนึงถึงการสร้างอาคาร ระบบสาธารณูปโภค และการจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานที่ครบครัน เพื่อตอบสนองการใช้ชีวิตในพื้นที่ที่ห่างไกลจากการเข้าถึงทรัพยากรหรือบริการต่างๆ ในชุมชน

Layout หรือ การวางผังเรือนจำ การวางผังเรือนจำแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๑. Campus layout เป็นการกำหนดให้แดนต่างๆ ให้แยกออกจากกันโดยสิ้นเชิง เพื่อควบคุมผู้ต้องขังหลายประเภทที่อาศัยอยู่ในเรือนจำเดียวกัน เช่น แยกแดนระหว่างผู้ต้องขังเด็ดขาด-ผู้ต้องขังระหว่างผู้ต้องขังชาย-หญิง หรือแยกประเภทคดี เป็นต้น โดยที่แต่ละแดนจะมีสถานที่ทำกิจกรรมหรือสิ่งอำนวยความสะดวกประจำแดน เพื่อให้ผู้ต้องขังแต่ละประเภทสามารถใช้ชีวิตโดยไม่จำเป็นต้องออกไปนอกแดนของตน ทั้งนี้ campus layout เหมาะกับเรือนจำที่มีพื้นที่มากและเหมาะสำหรับการเป็นเรือนจำโทษต่ำ

๒. Cluster layout มีลักษณะคล้ายคลึงกับ Campus layout คือมีสถานที่แยกคุมขังของผู้ต้องขังแต่ละประเภท แต่แตกต่างกันตรงที่การวางผังลักษณะนี้มีการใช้สถานที่ทำกิจกรรม/สิ่งอำนวยความสะดวกร่วมกัน (Common facilities) โดยผู้ต้องขังแต่ละประเภทจะถูกกำหนดให้ใช้สถานที่ทำกิจกรรม/สิ่งอำนวยความสะดวกส่วนกลางในเวลาที่แตกต่างกัน เพื่อลดโอกาสในการพบปะกัน การวางผังเรือนจำแบบ Cluster layout เหมาะสำหรับเรือนจำเฉพาะ เช่น เรือนจำชาย (ซึ่งสามารถคุมขังผู้ต้องขังได้หลายประเภทคดี) หรือเป็นเรือนจำโทษไม่สูงมาก เป็นต้น

๓. Integrated layout เป็นการวางผังเรือนจำที่มีสถานที่ทำกิจกรรม/พื้นที่อำนวยความสะดวก/สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อยู่ในพื้นที่เดียวกันทั้งหมด โดยปกติจะอยู่ในลักษณะของตึกที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตัวเมือง Integrated layout เหมาะสำหรับการควบคุมผู้ต้องขังโทษสูง เช่น เรือนจำความมั่นคงสูงสุด (Super-maximum Security Prison)

ข้อกำหนดในการออกแบบพื้นที่ภายในเรือนจำ (Requirements)

เมื่อเลือกที่ตั้งและการวางผังเรือนจำที่เหมาะสมกับประเภทเรือนจำแล้วเสร็จ ขั้นตอนต่อไปคือการออกแบบพื้นที่ภายในเรือนจำ ซึ่งโดยทั่วไปจะแบ่งออกได้เป็นสามส่วน ได้แก่ พื้นที่อยู่อาศัยของผู้ต้องขัง (Prison accommodation) พื้นที่ประกอบกิจกรรมทั่วไปของผู้ต้องขัง (Prison facilities) และพื้นที่อื่นๆ (Prison support) ซึ่งแต่ละพื้นที่มีข้อควรคำนึงในการออกแบบพื้นที่ภายใน (Considerations) (ได้แก่ ข้อควรคำนึงด้านการควบคุม ด้านความปลอดภัย และ/หรือด้านการออกแบบ) ตลอดจนข้อกำหนดในการออกแบบพื้นที่ภายในเรือนจำ (Requirements) ที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

ส่วนที่ ๑ พื้นที่อยู่อาศัย (Prison accommodation)

ตามหลักมาตรฐานสากล ในโซนพื้นที่อยู่อาศัยมักจะประกอบด้วยพื้นที่หลักห้าส่วน ได้แก่ พื้นที่เรือนนอน (Housing units) พื้นที่ประกอบกิจกรรมส่วนตัวของผู้ต้องขัง (Block facilities) พื้นที่ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ (Block support) พื้นที่ขังเดี่ยว (Solitary confinement) และพื้นที่เฉพาะสำหรับผู้ต้องขังหญิง (ตั้งครรภ์) และเด็กติดผู้ต้องขัง (Mother and Baby Unit: MBU) ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงการวางผังเรือนจำที่เหมาะสมไม่ว่าเป็นผังรูปแบบใดก็ตาม พื้นที่อยู่อาศัยจะเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ด้านในสุดของเรือนจำ และแยกเป็นสัดส่วนกับพื้นที่อื่นๆ โดยสิ้นเชิง การออกแบบพื้นที่เหล่านี้มีข้อควรคำนึงหลายประการซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. พื้นที่เรือนนอน (Housing units) โดยส่วนใหญ่พื้นที่เรือนนอนจะอยู่ด้านในสุดของเรือนจำเป็นพื้นที่ที่ผู้ต้องขังอยู่อาศัย ออกกำลังกาย หรือใช้เวลาทำกิจกรรมอื่นๆ มากที่สุดในแต่ละวัน พื้นที่เรือนนอนหนึ่งพื้นที่ประกอบด้วยเรือนนอน ห้องสันทนาการ และสนามหญ้าที่ผู้ต้องขังสามารถออกไปสูดอากาศ รับแสงแดด รับประทานอาหาร หรือแม้กระทั่งซักล้างเครื่องแต่งกาย ในบริเวณพื้นที่เรือนนอนพื้นที่หนึ่ง ควรจัดให้มีจุดทางเข้าเพียงจุดเดียวที่มีการตรวจนับผู้ต้องขังเข้า-ออกอย่างเข้มงวด รวมถึงมีเจ้าหน้าที่คอยสอดส่องผู้ต้องขังอยู่ห่างๆ เพื่อให้อิสระในการใช้ชีวิตของผู้ต้องขัง โดยอิสระในการใช้ชีวิตของผู้ต้องขังที่มาในรูปแบบการเลือกที่จะใช้เวลาอยู่ในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดตามความประสงค์ถือเป็นตัวแปรสำคัญต่อสุขภาพกายและจิตที่ดี กล่าวคือ ผู้ต้องขังควรได้รับอนุญาตใช้เวลาภายนอกห้องขังอย่างน้อย ๑๐ ชั่วโมง/วัน เพื่อที่จะได้มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ และเกิดความรู้สึกว่ากิจวัตรประจำวันของตนนั้นมีความหมาย ทั้งนี้ การให้อิสระแก่ผู้ต้องขังไม่ควรละทิ้งประเด็นเรื่องการควบคุม โดยวิธีที่เรือนจำสามารถสอดส่องผู้ต้องขังได้โดยที่ผู้ต้องขังไม่รู้สึกอึดอัดคือการติดกล้องวงจรปิดในบริเวณที่ผู้ต้องขังสังเกตได้ยาก ซึ่งในแง่ของความปลอดภัยผู้ต้องขังเองก็ไม่สามารถทำลายอุปกรณ์สอดส่องดังกล่าวได้โดยง่ายเช่นกัน สิ่งสำคัญที่สุดคือถึงแม้ว่าเรือนจำจะมีการสอดส่องผู้ต้องขังจากห้องควบคุมกล้องวงจรปิดหรือมีการติดตั้งอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยอย่างพร้อมสรรพ การเฝ้าสังเกตพฤติกรรมผู้ต้องขังโดยเจ้าหน้าที่และการใช้ประโยชน์ของความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังในการหาข้อมูลสำคัญต่างๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยป้องกันและยับยั้งเหตุไม่พึงประสงค์ในเรือนจำ เช่น การแหกหักหลบหนี การก่อจลาจล หรือการก่อความไม่สงบเรียบร้อย ฯลฯ ได้ทันทั้งที่

ข้อควรคำนึงอีกประการที่ควรนำมาพิจารณาในการออกแบบเรือนจำคือการออกแบบระบบการถ่ายเทอากาศที่ดีและแสงสว่างที่เพียงพอภายในพื้นที่ต่างๆ ในพื้นที่เรือนนอน ในส่วนของการถ่ายเทอากาศ ข้อกำหนดขั้นต่ำของระบบถ่ายเทอากาศคือต้องมีพื้นที่ถ่ายเทอากาศอย่างน้อย ๔% ของพื้นที่นั้นๆ หากไม่สามารถจัดสรรพื้นที่ถ่ายเทอากาศได้ตามตัวเลขดังกล่าว เรือนจำต้องมีพื้นที่ถ่ายเทอากาศ อย่างน้อย ๐.๑ ตร.ม./คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีผู้ป่วยวัณโรค การไหลวนของอากาศที่ดีเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ในพื้นที่ที่อากาศร้อน การออกแบบพื้นที่ที่ผู้ต้องขังต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำกิจกรรมให้มีเพดานสูงจะช่วยให้การหมุนเวียนอากาศดีขึ้น ในขณะที่การออกแบบห้องที่มีเพดานต่ำควรจัดให้เป็นห้องที่ผู้ต้องขังใช้เวลาอยู่นาน เช่น ห้องเก็บของ ห้องน้ำ

หรือห้องอาบน้ำ เป็นต้น ทั้งนี้ การถ่ายเทอากาศที่ดีต้องควบคู่กับการควบคุมอุณหภูมิที่เหมาะสมด้วยเช่นกัน โดยอุณหภูมิที่จะทำให้ผู้อยู่อาศัยรู้สึกสบายในพื้นที่ที่มีภูมิอากาศร้อนคืออุณหภูมิที่อยู่ระหว่าง ๒๐-๓๐ องศาเซลเซียส ในส่วนของแสงสว่าง เรือนจำควรจัดให้มีพื้นที่ติดตั้งกระจกใสที่ปราศจากสิ่งบดบังแสงสว่างตามธรรมชาติอย่างน้อย ๘% ของพื้นที่นั้นๆ หากไม่สามารถจัดสรรพื้นที่รับแสงตามธรรมชาติได้ตามตัวเลขดังกล่าว เรือนจำต้องมีพื้นที่รับแสงฯ อย่างน้อย ๐.๑ ตร.ม./คน นอกจากนี้ ในส่วนของแสงสว่างจากหลอดไฟ เรือนจำควรจัดให้มีหลอดไฟที่มีความเข้มของแสงสว่างอยู่ที่ ๑๐๐ ลักซ์ และมีเส้นผ่านศูนย์กลางอยู่ที่ ๘๐๐ มิลลิเมตร (๑๐๐ lux at ๘๐๐mm) ซึ่งต้องให้ปริมาณแสงสว่างคิดเป็น ๗๕% ในพื้นที่นั้นๆ

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของพื้นที่เรือนนอนจะพบว่าสิ่งที่เป็นปัจจัยกำหนดความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ต้องขังในลำดับต้นๆ คือ พื้นที่ห้องนอน ซึ่งสมควรออกแบบให้ผู้ต้องขังสามารถนอนได้อย่างไม่อัดอัดและถูกสุขลักษณะตามหลักมาตรฐานสากลที่ ICRC ได้นำเสนอ ข้อกำหนดในการออกแบบพื้นที่ห้องนอน มีดังนี้

๑) ห้องนอนเดี่ยว (Single cells) เป็นห้องนอนสำหรับผู้ต้องขัง ๑ ราย อย่างไรก็ตามในบางประเทศ ห้องนอนเดี่ยวอาจมีผู้ต้องขังสองราย พักอาศัยร่วมกัน หากพิจารณาแล้วผู้ต้องขังทั้งสองสามารถเข้ากันได้ดี เมื่ออาศัยในพื้นที่เดียวกันแล้วจะไม่ก่อให้เกิดปัญหา/ความไม่สงบเรียบร้อย ตามมาตรฐานของ ICRC และ IBC ห้องนอน ๑ ห้อง ควรมีลักษณะดังนี้

- ๑) ห้องนอนเดี่ยว (Single cells) เป็นห้องนอนสำหรับผู้ต้องขัง ๑ ราย อย่างไรก็ตามในบางประเทศ ห้องนอนเดี่ยวอาจมีผู้ต้องขังสองราย พักอาศัยร่วมกัน หากพิจารณาแล้วผู้ต้องขังทั้งสองสามารถเข้ากันได้ดี เมื่ออาศัยในพื้นที่เดียวกันแล้วจะไม่ก่อให้เกิดปัญหา/ความไม่สงบเรียบร้อย ตามมาตรฐานของ ICRC และ IBC ห้องนอน ๑ ห้อง ควรมีลักษณะดังนี้
- (๑) พื้นทีนอน (ที่นอน+พื้นที่ยืดเหยียด) อย่างน้อย ๕.๔ ตร.ม./คน
- (๒) ระยะห่างระหว่างผนังสองด้าน อย่างน้อย ๒.๑๕ ม.
- (๓) ความสูงจากพื้นถึงเพดาน อย่างน้อย ๒.๔๕ ม. แต่ในพื้นที่ที่อากาศร้อนควรมี

ความสูงมากกว่านี้

(๔) พื้นที่ถ่ายเทอากาศ อย่างน้อย ๔% ของพื้นที่ทั้งหมดในห้องนอน หากไม่สามารถจัดสรรพื้นที่ถ่ายเทอากาศได้ตามตัวเลขดังกล่าว อย่างน้อยต้องมีพื้นที่ฯ ๐.๑ ตร.ม./คน

(๕) พื้นที่รับแสงตามธรรมชาติ โดยออกแบบให้มีลักษณะเป็นหน้าต่างกระจกใส อย่างน้อย ๘% ของพื้นที่ทั้งหมดในห้องนอน หากไม่สามารถจัดสรรพื้นที่รับแสงตามธรรมชาติได้ตามตัวเลขดังกล่าว อย่างน้อยต้องมีพื้นที่ฯ ๐.๑ ตร.ม./คน

๒) ห้องนอนรวม ๒-๔ คน (Shared cells) มีลักษณะเหมือนกับห้องนอนเดี่ยวทุกประการ ยกเว้น พื้นทีนอนที่มีขนาดลดลงมาอยู่ที่ ๓.๔ ตร.ม./คน

๓) ห้องนอนประเภทหอ (Dormitories) เป็นห้องนอนที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังตั้งแต่ ๔-๒๕ ราย มีลักษณะเหมือนกับห้องนอนเดี่ยวและห้องนอนรวมทุกประการ ยกเว้นพื้นที่นอน (ที่นอน+พื้นที่ยืดเหยียด) ดังนี้

- (๑) ๓.๔ ตร.ม./คน สำหรับเตียงเดี่ยว
- (๒) ๒.๖ ตร.ม./คน สำหรับเตียงสองชั้น
- (๓) ๒.๓ ตร.ม./คน สำหรับเตียงสามชั้น

โดยขนาดของที่นอนควรอยู่ที่ ๑.๖ ตร.ม./คน และระยะห่างระหว่างเตียงบนและล่างอยู่ที่ ๑.๒ ม.

๔) ห้องนอนสำหรับผู้ต้องขังกลุ่มเปราะบาง (Vulnerable prisoner) ในหลายกรณี ลักษณะการออกแบบพื้นที่ห้องนอนสำหรับผู้ต้องขังกลุ่มนี้ไม่ได้แตกต่างจากห้องนอนลักษณะที่กล่าวมาข้างต้น แต่หากเป็นห้องนอนสำหรับผู้ต้องขังพิการ เรือนจำควรเพิ่มเติมให้มีห้องน้ำและที่อาบน้ำในห้องนอน ซึ่งมีพื้นที่

อย่างน้อย ๒.๒ ม. x ๒.๘ ม. มีประตูกว้างพอที่ให้รถเข็นผ่านเข้า-ออกได้ รวมถึงต้องมีการติดตั้งราวจับและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่ช่วยให้ผู้ต้องขังพิการใช้ชีวิตได้โดยสะดวกและปลอดภัย

๒. พื้นที่ใช้สอยของผู้ต้องขัง (Block facilities) นอกเหนือจากพื้นที่เรือนนอน การจัดให้มีพื้นที่ใช้ชีวิตของผู้ต้องขังเป็นตัวเลือกที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี พื้นที่ดังกล่าวแบ่งเป็นสองส่วน ได้แก่ พื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ และพื้นที่ทำกิจกรรมส่วนตัว (ห้องสุขา ห้องอาบน้ำ) ตามข้อกำหนดแมนเดลา ผู้ต้องขังหนึ่งคนควรมีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจอย่างน้อย ๔ ตร.ม. ซึ่งเป็นพื้นที่เปิดและแยกจากผู้ต้องขังอื่นชัดเจน (ทั้งนี้ เรือนจำต้องสร้างพื้นที่นี้ที่ร่มเช่นกัน เพื่อใช้ในกรณีที่สภาพภูมิอากาศไม่เอื้อต่อการทำกิจกรรมในที่แจ้ง) การสร้างพื้นที่ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์คือให้ผู้ต้องขังรู้สึกผ่อนคลายแม้ว่าจะอยู่ในพื้นที่ควบคุม เป็นพื้นที่สำหรับการนั่งเล่น เล่นเกม ออกกำลังกาย ปลูกต้นไม้ ฯลฯ อย่างไรก็ตามในแง่ของการควบคุม พื้นที่ใช้สอยควรได้รับการออกแบบให้เจ้าหน้าที่สามารถสอดส่องการทำกิจกรรมของผู้ต้องขังได้โดยง่าย หากมีการใช้พื้นที่กลางแจ้งร่วมกันควรมีการแบ่งอาณาเขตให้ชัดเจนด้วยรั้วสองชั้น เพื่อไม่ให้ผู้ต้องขังแต่ละประเภทปะปนกันและป้องกันการแลกเปลี่ยนสิ่งของต้องห้าม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ออกกำลังกายที่ต้องแยกสัดส่วนให้ชัดเจนและไม่ให้ผู้ต้องขังแต่ละประเภทมองเห็นกันได้

สำหรับพื้นที่ทำกิจกรรมส่วนตัวประกอบด้วยพื้นที่ชำระล้างร่างกายและห้องสุขา ตามหลักมาตรฐานสากล ผู้ต้องขังควรได้รับการจัดหาทั้งสถานที่ อุปกรณ์จำเป็นในการดูแลรักษาความสะอาดเนื้อตัวร่างกายและน้ำสะอาด ให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้ต้องขัง นอกจากนี้ เรือนจำยังต้องคำนึงถึงการซ่อมบำรุงสถานที่วัสดุและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านอนามัยและสุขาภิบาลในเรือนจำ รวมถึงการสำรองชิ้นส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบสุขาภิบาลในกรณีฉุกเฉินด้วยเช่นกัน ในมิติของความปลอดภัย เรือนจำควรเลือกใช้วัสดุที่ไม่สามารถตัดแปลงเป็นอาวุธได้ เช่น ติดตั้ง polished stainless steel or chrome plated sheet แทนกระจก หรือการดูแลหม/หวดเครา ที่ต้องระมัดระวังเรื่องการใช้อุปกรณ์มีคม เช่น กรรไกรหรือใบมีดโกน เป็นต้น

องค์ประกอบสำคัญของพื้นที่ใช้สอยแบ่งเป็น ๗ องค์ประกอบ ดังนี้

๑) ห้องสุขา (Toilets) ICRC ได้กำหนดจำนวนห้องสุขา ๑ ห้อง ต่อผู้ต้องขัง ๒๕ คน โดยโถสุขภัณฑ์และงานระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลต้องใช้งานได้ดี มีการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ลักษณะของโถสุขภัณฑ์ควรเป็นแบบคอก่าน เนื่องจากแข็งแรงทนทานและดูแลรักษาง่าย และที่สำคัญเรือนจำควรจัดให้มีห้องสุขาทั้งในและนอกห้องขัง เพื่อให้สะดวกต่อความต้องการใช้ของผู้ต้องขังไม่ว่าเวลาใดก็ตาม

๒) ห้องอาบน้ำ (Showers/Bathing facilities) โดยปกติห้องอาบน้ำจะไม่ตั้งอยู่ในห้องนอน ด้วยเหตุผลเรื่องค่าใช้จ่ายและการบำรุงรักษา แต่บางเรือนจำก็จัดให้มีพื้นที่อาบน้ำในห้องนอนแบบหอ ทั้งนี้ ลักษณะของห้องอาบน้ำควรออกแบบให้เจ้าหน้าที่ (เพศเดียวกับผู้ต้องขัง) สังเกตได้ง่าย เรือนจำสามารถเลือกใช้ฝักบัวหรือการตักอาบ นอกจากนี้ การเลือกใช้วัสดุในการออกแบบ/ก่อสร้างควรระมัดระวังเรื่องความปลอดภัย เนื่องจากอาจมีการตัดแปลงวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้เป็นอาวุธ เช่น กระเบื้อง เป็นต้น ในส่วนของมาตรฐานการออกแบบห้องอาบน้ำ มีดังนี้

(๑) อัตราส่วนจำนวนห้องอาบน้ำต่อจำนวนผู้ต้องขัง ๑:๕๐

(๒) ความถี่ในการอาบน้ำ อย่างน้อย ๑ ครั้ง/สัปดาห์ (ข้อกำหนดแมนเดลา ข้อที่ ๑๖)

๓) พื้นที่พักผ่อนหย่อนใจหรือสนามกลางแจ้ง (Yard) ตามข้อกำหนดแมนเดลา ผู้ต้องขังควรได้ใช้เวลาอย่างน้อย ๑ ชั่วโมงต่อวัน ในพื้นที่กลางแจ้งซึ่งมีพื้นที่ต่อคนอย่างน้อย ๔ ตร.ม.

๔) พื้นที่ในร่ม (Dayroom) ควรจัดให้มีขนาดเฉลี่ย ๔ ตร.ม./คน (หรือรวมพื้นที่ทั้งกลางแจ้งและในร่มคิดเป็น ๘ ตร.ม./คน)

๕) ห้องสุขาและห้องอาบน้ำสำหรับผู้ต้องขังพิการ ควรมีพื้นที่อย่างน้อย ๒.๒ ม. x ๒.๘ ม. และคิดเป็นจำนวนห้องอยู่ที่ร้อยละ ๑๐ ของจำนวนห้องน้ำทั้งหมด

๖) ตู้โทรศัพท์

๗) ห้องเอนกประสงค์

๓. พื้นที่ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ (Block support) มีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

๑) สำนักงานของเจ้าหน้าที่ (Staff office) ในแต่ละแดนควรจัดให้มีสำนักงานของเจ้าหน้าที่ โดยการออกแบบขึ้นอยู่กับระดับโทษ/ประเภทของผู้ต้องขังของแดนนั้นๆ กล่าวคือ ถ้าเป็นแดนความมั่นคงสูง สำนักงานจะต้องมีระดับความปลอดภัยสูงและเป็นเขตหวงห้ามสำหรับผู้ต้องขัง ในขณะที่แดนโทษต่ำอาจไม่จำเป็นต้องสร้างห้องสำนักงานแบบปิด แต่เป็นที่ทำการในสถานที่เปิดก็ได้ ทั้งนี้ จุดที่ตั้งของสำนักงานต้องเอื้อต่อการสอดส่องผู้ต้องขัง อาจมีการติดตั้งโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต หรืออินเทอร์เน็ต ได้ตามความเหมาะสม และมีส่วนที่เก็บแฟ้มประวัติผู้ต้องขัง (เป็นพื้นที่ที่เข้าถึงได้โดยเจ้าหน้าที่เท่านั้น)

๒) รั้ว/ประตู (Gates and locking) รั้ว/ประตู ที่แบ่งแยกแดนแต่ละแดนควรทำจากวัสดุที่เป็นเหล็กยากต่อการทำลายหรือตัดแปลงเป็นอาวุธ

๓) ห้องจัดเก็บวัสดุ/อุปกรณ์/ผลิตภัณฑ์ในการทำความสะอาด (Cleaning room) สาเหตุที่เรือนจำต้องสร้างห้องดังกล่าวเนื่องจากวัสดุ/อุปกรณ์/ผลิตภัณฑ์ในการทำความสะอาดบางประเภทเช่น ไม้ถูพื้น ผงซักฟอก เป็นต้น อาจถูกนำมาใช้ผิดวัตถุประสงค์และก่อให้เกิดผลเสียได้ ภายในห้องสามารถออกแบบให้มีพื้นที่ทำความสะอาดอุปกรณ์ต่างๆ เช่น พื้นที่ซักล้างไม้ถูพื้น เป็นต้น รวมถึงมีระบบการกำจัดน้ำทิ้งที่ดี

๔) ห้องควบคุมระบบไฟฟ้า (Electrical room)

๕) ห้องระบบ (Mechanical room)

๖) ห้องเก็บเครื่องนอนและสิ่งของอื่นๆ (Bedding and store room) โดยปกติห้องจัดเก็บเครื่องนอนจะอยู่บริเวณรับตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่หรือในแดนก็ได้ และหากเรือนจำนั้นๆ มีลานซักล้างกลางห้องเก็บเครื่องนอนควรอยู่บริเวณใกล้เคียงพื้นที่ดังกล่าว ในส่วนของห้องเก็บของ อาจจะอยู่ในสำนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นห้องแยกก็ได้ โดยห้องเก็บของควรเป็นพื้นที่ที่ควบคุม ผู้ที่ได้รับอนุญาตสามารถเข้าไปได้เท่านั้น

๗) ห้องประชุม (Supervisors office/meeting room) เป็นห้องที่ใช้สำหรับการประชุมงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งต้องเป็นพื้นที่ควบคุม ผู้ที่ได้รับอนุญาตสามารถเข้าไปได้เท่านั้น

๘) ห้องให้คำปรึกษา (Interview/counselling room) ควรออกแบบให้มีโทนสีธรรมชาติ ตกแต่งด้วยเฟอร์นิเจอร์ที่ทำด้วยผ้า/สิ่งทอ และตั้งห่างจากพื้นที่อยู่อาศัยของผู้ต้องขังเพื่อความเป็นส่วนตัว

๙) พื้นที่จ่ายอาหาร (Servery) ในกรณีที่เรือนจำไม่มีพื้นที่โรงเลี้ยง ผู้ต้องขังจะรับประทานอาหารที่ทางโรงครัวจัดไว้เป็นชุด และนำไปรับประทานในพื้นที่ส่วนตัว

๔. พื้นที่แยกการควบคุมหรือขังเดี่ยว (Solitary confinement) เป็นพื้นที่ที่ควรได้รับการออกแบบเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกวัสดุก่อสร้างที่ช่วยป้องกันการทำร้ายตัวเองของผู้ต้องขัง เช่น ปราศจากจุดที่ผู้ต้องขังจะสามารถใช้ในการแขวนคอ (เช่น ช้อ คาน ฯลฯ) หรือการเลือกใช้กระจกนิรภัยที่มีความหนาแข็งแรง เป็นต้น วัตถุประสงค์ของห้องขังเดี่ยวมีหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการลงโทษทางวินัย หรือการแยกบุคคลนั้นๆ ออกจากผู้ต้องขังอื่นด้วยเหตุผลที่ว่าบุคคลนั้นเป็นภัย/ก่อความวุ่นวายกับส่วนรวม หรือเหตุผลด้านความปลอดภัยในชีวิตของบุคคลนั้นๆ หากยังถูกคุมขังร่วมกับผู้ต้องขังอื่น ห้องขังเดี่ยวควรออกแบบให้มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑) ห้องขังเดี่ยว (Isolation cells) มีมาตรฐานทั่วไป ดังนี้

(๑) ประตูปิดทึบด้านหน้า มีวัสดุประสงค์เพื่อป้องกันเสียง การขว้างปาสิ่งของใส่เจ้าหน้าที่ หรือการช่วยผู้ต้องขังอื่น การใช้ประตูปิดทึบไม่ควรใช้เป็นระยะเวลานานเพราะเป็นการปิดกั้นการรับรู้ของผู้ต้องขัง

(๒) มีช่องที่ประตูให้เจ้าหน้าที่สามารถมองสอดสังเกตการณ์ภายในห้องขัง ซึ่งควรตั้งอยู่กึ่งกลางเพื่อให้สะดวกต่อการสอดส่องผู้ต้องขัง และมีลักษณะที่เปิดได้สองทางทั้งซ้ายและขวา (Reversible hinge door)

(๓) ใช้เฟอร์นิเจอร์แบบไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้และยากต่อการจัดแฉะ

(๔) เพดานสูง

(๕) มีห้องสุขาที่มีกำแพงอย่างเตี้ย

(๖) มีกริ่งสัญญาณ/ระบบเรียกหา เพื่อเรียกเจ้าหน้าที่

(๗) มีสวิทช์ไฟเพื่อให้ผู้ต้องขังควบคุมการเปิดปิดภายในห้องขังของตน

(๘) มีขนาดพื้นที่นอนให้เป็นไปตามมาตรฐานของ ICRC และ IBC ที่ได้กำหนดไว้ เช่นเดียวกับพื้นที่นอนของห้องขังทั่วไป (ดูข้อ ๑. พื้นที่เรือนนอน (Housing units))

อย่างไรก็ดี ห้องขังเดี่ยวของแต่ละเรือนจำอาจมีลักษณะอื่นเพิ่มเติมจากมาตรฐานที่ได้กล่าวไปข้างต้น ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการขังเดี่ยว ทั้งนี้ สามารถจำแนกประเภทของห้องขังเดี่ยวได้ ดังนี้

(๑) Single cell เป็นห้องขังเดี่ยวที่มีห้องสุขาและอ่างล้างภายในห้องขัง (บางแห่งอาจมีพื้นที่อาบน้ำ) การออกแบบควรคำนึงถึงความแข็งแรง ทนทานต่อการทำลาย/จัดแฉะ ประตูห้องขังควรออกแบบพิเศษให้เปิดได้ทั้งด้านซ้ายและขวา (Reversible hinge door) เรือนจำอาจติดตั้งโทรทัศน์ วิทยุ หรืออุปกรณ์ไฟฟ้าอื่นๆ ให้ผู้ต้องขัง ในส่วนของแสงสว่าง ภายในห้องขังต้องมีแสงสว่างจากหลอดไฟ โดยที่ผู้ต้องขังสามารถเปิดปิดไฟได้เอง

(๒) Special cell เป็นห้องขังเดี่ยวที่ใช้ในช่วงเวลาสั้นๆ โดยเฉพาะเมื่อเจ้าหน้าที่ต้องการให้ผู้ต้องขังสงบสติอารมณ์/ลดพฤติกรรมรุนแรง ก้าวร้าว หากผู้ต้องขังกลับมาเป็นปกติแล้วจะถูกย้ายออกไปจากห้องขังเดี่ยว ทั้งนี้ ด้วยพฤติกรรมดังกล่าว การออกแบบห้องขังประเภทนี้จึงต้องเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่แข็งแรงทนทาน ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ ประตูต้องกว้างกว่าห้องขังเดี่ยวประเภทอื่นเพื่อให้สะดวกต่อการเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่ และต้องมีช่องให้เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังสื่อสารกันได้ เพดาน หลอดไฟ และแนวท่อต่างๆ ต้องอยู่ในระยะที่ผู้ต้องขังเอื้อมไม่ถึง เพื่อลดโอกาสในการนำมาทำร้ายตนเอง ในด้านสุขอนามัย ต้องจัดให้มีน้ำอุปโภคบริโภคที่สะอาดแก่ผู้ต้องขัง โดยที่ระบบเปิด-ปิดน้ำต้องควบคุมจากภายนอกโดยเจ้าหน้าที่เท่านั้น นอกเหนือจากสิ่งก่อสร้าง/อำนวยความสะดวก โทณสีของห้องควรเป็นสีอ่อน และมีระบบการถ่ายเทอากาศที่ดี

(๓) Dry cell เป็นห้องขังเดี่ยวที่ขนาดเท่ากับห้องนอนเดี่ยว (Single cell) แต่ไม่มีสุขภัณฑ์ (เช่น อ่างล้างหน้า โถสุขภัณฑ์ ฯลฯ) ภายใน ห้องขังประเภทนี้ใช้คุมขังผู้ต้องขังที่เจ้าหน้าที่สงสัยว่ามีการแอบซ่อนสิ่งของต้องห้าม/ผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นการคุมขังชั่วคราว ภายในต้องจัดให้มีน้ำอุปโภคบริโภคที่สะอาด และเนื่องจากไม่มีสุขภัณฑ์ ต้องมีอุปกรณ์ให้ผู้ต้องขังขับถ่ายของเสียได้ (เช่น กระโถน เป็นต้น)

(๔) Dirty protest cell เป็นห้องขังเดี่ยวสำหรับผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมชอบละเลยของเสีย (อุจจาระ ปัสสาวะ) บนร่างกายตนเอง ดังนั้น เพื่อสุขอนามัยของส่วนรวม ผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมดังกล่าวจึงถูกนำมาแยกคุมขังในห้องขังประเภทนี้ ภายในห้องขังจะถูกออกแบบง่ายต่อการทำความสะอาด มีห้องสุขา

และพื้นที่ชำระล้างร่างกาย ในส่วนของโครงสร้าง ห้องซิงประเภทนี้จะมีการฝังห้องและขนาดเท่ากับห้องนอนเดี่ยวทั่วไป แต่จะมีลักษณะพิเศษเพิ่มขึ้นมาคือผนังแบบ Epoxy resin ที่ง่ายต่อการทำความสะอาด มีท่อน้ำทิ้งด้านนอกห้องซิง มีช่องที่เจ้าหน้าที่สามารถสังเกตการณ์ผู้ต้องขังได้ และอาจสร้างห้องประเภทนี้เชื่อมติดกันสองห้อง เพื่อที่เวลาเจ้าหน้าที่ทำความสะอาดห้องหนึ่ง ผู้ต้องขังจะได้ย้ายไปอยู่อีกห้องได้

๒) สำนักงานของเจ้าหน้าที่ (Staff office) ลักษณะเหมือนสำนักงานเจ้าหน้าที่ในแดนอื่น แต่ภายในอาจมีห้องสุขา ห้องอาบน้ำ ห้องเก็บของของเจ้าหน้าที่เพิ่มเติม

๓) ห้องตรวจค้น (Search room) ลักษณะเหมือนห้องตรวจค้นทั่วไป โดยต้องจัดให้มีมุมที่มืดชิด/เป็นส่วนตัวสำหรับการตรวจค้นโดยละเอียด เพื่อรักษาเกียรติและป้องกันการถูกทำร้ายของผู้ต้องขัง นอกจากนี้ควรมีวัสดุอุปกรณ์สำนักงานที่ครบครัน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ที่อำนวยความสะดวกในการซักถามผู้ต้องขัง ตลอดจนอ่างล้างมือ เป็นต้น ห้องตรวจค้นควรมีขนาดอยู่ที่ ๒.๕ ม. x ๓ ม.

๔) ห้องคุมขังระหว่างรอเคลื่อนย้ายเข้าห้องซิงเดี่ยว (Holding cell) มีม้านั่งแบบเคลื่อนย้ายไม่ได้ให้ผู้ต้องขังนั่งรอ (รองรับได้ประมาณ ๘ คน) และมีออกสัญญาณสำหรับเรียกเจ้าหน้าที่

๕) ห้องประชุม (Meeting room) เป็นห้องที่ใช้สำหรับการพูดคุย ซักถาม ผู้ต้องขังที่ถูกย้ายมาคุมขังเดี่ยว ถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลในการย้ายมาคุมขังที่นี่ ขนาดของห้องควรใหญ่พอที่จะรองรับผู้ต้องขังหนึ่งคนและเจ้าหน้าที่สองคนได้ ควรมีประตูทางเข้าสองทางสำหรับผู้ต้องขังทางหนึ่งและเจ้าหน้าที่อีกทางหนึ่ง เพื่อให้เป็นไปตามหลักสุจริตแห่งการสอบสวน มีการออกแบบให้ง่ายต่อการสังเกตการณ์ ตลอดจนมีปุ่มกดสัญญาณเตือนภัย

๖) พื้นที่ชำระล้างร่างกาย (Shower facility) บางเรือนจำที่ไม่ได้จัดให้มีพื้นที่ชำระล้างร่างกายในห้องซิงเดี่ยว จะต้องจัดให้มีพื้นที่ดังกล่าวภายนอกห้องซิง ซึ่งถูกออกแบบเป็นพื้นที่สำหรับคนหนึ่งคนและล็อกได้

๗) พื้นที่พักผ่อนหย่อนใจหรือสนามกลางแจ้ง (Yard) ต้องเป็นพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่สามารถสอดส่องพฤติกรรมของผู้ต้องขังได้โดยง่าย สำหรับพื้นที่ซิงเดี่ยวที่คุมขังผู้ต้องขัง ๑๐ คน ควรจัดให้มีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจหรือสนามกลางแจ้งอย่างน้อยสองถึงสามแห่ง เพื่อให้ผู้ต้องขังแต่ละคน ใช้น้ำพื้นที่ดังกล่าวในช่วงเวลาที่ต่างกัน สำหรับเรือนจำที่มีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจหรือสนามกลางแจ้งที่มีขนาดใหญ่ สามารถให้ผู้ต้องขังออกมาใช้เวลาในพื้นที่ดังกล่าวได้พร้อมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ (ทั้งนี้ เรือนจำต้องพิจารณาแล้วว่าเมื่อผู้ต้องขังรวมตัวกันจะไม่ก่อให้เกิดความวุ่นวาย/ความเสียหายทางราชการ)

๘) พื้นที่ซักล้าง (Laundry facilities) เป็นพื้นที่ทำความสะอาดเครื่องแต่งกาย/เครื่องนอนของผู้ต้องขัง

๙) พื้นที่จ่ายอาหาร (Servery) ควรตั้งอยู่ให้ใกล้กับพื้นที่หลักๆที่ผู้ต้องขังใช้เวลามากที่สุดในห้องซิงเดี่ยว เพื่อความสะดวกในการมารับอาหาร

๑๐) ห้องเก็บเครื่องนอน/เครื่องแต่งกาย (Laundry store) เนื่องจากมีการย้ายเข้ามา (และออกไป) ของผู้ต้องขังอยู่บ่อยครั้ง เรือนจำควรสร้างห้องดังกล่าวเพื่อจัดเก็บเครื่องนอน/เครื่องแต่งกายผู้ต้องขัง และนำแจกให้ผู้ต้องขังที่ถูกย้ายมาซิงเดี่ยว

๑๑) ห้องสุขาและพื้นที่ชำระล้างร่างกายของเจ้าหน้าที่ (Staff toilet/hygiene point)

๕. แดน/พื้นที่สำหรับผู้ต้องขังหญิง (ตั้งครรภ์) และเด็กติดผู้ต้องขัง (Mother and Baby Unit : MBU)

เป็นแดน/พื้นที่ที่สร้างขึ้นเฉพาะเพื่อรองรับผู้ต้องขังหญิง (ตั้งครรภ์) และเด็กติดผู้ต้องขัง ซึ่งถือเป็นประชากรกลุ่มเปราะบางในเรือนจำ มีความต้องการพิเศษที่เรือนจำต้องจัดทำให้ตามหลักมาตรฐานสากล ดังนั้นการออกแบบ MBU ควรคำนึงถึงองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑) ห้องขัง/ห้องพักอาศัย (Cell/room) ควรมีความกว้างกว่ามาตรฐานห้องนอนเดี่ยว มีพื้นที่สำหรับการเปลี่ยนผ้าอ้อมสำหรับเด็ก ในแต่ละห้องขังควรมีห้องสุขา อ่างล้างมือ และพื้นที่ชำระล้างร่างกาย บางเรือนจำอาจออกแบบให้ห้องขังกว้างพอที่จะรองรับเตียงเพิ่มสำหรับบุตรของผู้ต้องขัง (ที่ไม่ได้เป็นเด็กติดผู้ต้องขังซึ่งอาศัยในเรือนจำ) ที่ได้รับการอนุญาตให้ค้างคืน

๒) ห้องอาบน้ำ (Showers) บางเรือนจำที่ไม่ได้จัดให้มีพื้นที่ชำระล้างร่างกายในห้องขังเดี่ยว จะต้องจัดให้มีพื้นที่ดังกล่าวภายนอกห้องขัง ซึ่งถูกออกแบบเป็นพื้นที่ส่วนตัว มีฉากกั้น

๓) ห้องพยาบาล (Medical room) เป็นพื้นที่ให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ต้องขังหญิง (ตั้งครรภ์) และเด็กติดผู้ต้องขัง เช่น การติดตามพัฒนาการการตั้งครรภ์ การรักษาอาการเจ็บป่วย หรือการจ่ายยา เป็นต้น

๔) ห้องให้คำปรึกษา (Interview/counselling room) ควรออกแบบให้มีโทนสีธรรมชาติ ตกแต่งด้วยเฟอร์นิเจอร์ที่ทำจากผ้าและสิ่งทอ และมีความเป็นส่วนตัว

๕) พื้นที่ทำกิจกรรม (Community space) เป็นพื้นที่เปิดขนาดใหญ่ มีการตกแต่งด้วยเฟอร์นิเจอร์ที่วัสดุจากผ้าและสิ่งทอ มีแสงสว่างตามธรรมชาติลอดผ่าน และมีโทนสีธรรมชาติ

๖) โถงทางเข้าที่รับรองผู้มาเยี่ยมหรือติดต่อ (Visitors entrance foyer) ต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นใดเพิ่มเติม เช่น ห้องสุขา ตู้เก็บสัมภาระ เป็นต้น

๗) ห้องน้ำสำหรับผู้มาเยี่ยมหรือติดต่อ (Visitor toilets) จะอยู่บริเวณพื้นที่รอเยี่ยมหรือติดต่อ ควรจัดให้มีพื้นที่เปลี่ยนผ้าอ้อมสำหรับเด็กด้วย

๘) โถงทางเข้าของผู้ต้องขัง (Prisoner entrance foyer) ต่างจากโถงทางเข้าที่รับรองผู้มาเยี่ยม โถงทางเข้าของผู้ต้องขังสามารถออกแบบให้มีห้องตรวจค้น และมีทางเชื่อมไปยังพื้นที่อาศัยของผู้ต้องขังได้

๙) ห้องตรวจค้น (Search room) ลักษณะเหมือนห้องตรวจค้นทั่วไป แต่มีขนาดใหญ่กว่าห้องตรวจค้นทั่วไป (รองรับได้อย่างน้อยห้าคน ได้แก่ เจ้าหน้าที่สองคน ผู้ต้องขัง ผู้มาเยี่ยมหรือติดต่อ และเด็ก) และมีทางเข้า (ที่สามารถล็อกได้) สองทาง ทางหนึ่งสำหรับผู้ต้องขังและอีกทางหนึ่งสำหรับผู้มาเยี่ยมหรือติดต่อ อาจมีการติดตั้งม่านกันเพื่อความเป็นส่วนตัว และมีอ่างล้างมือ กรณีเรือนจำความมั่นคงต่ำอาจไม่มีห้องตรวจค้นใน MBU ก็ได้

๑๐) ห้องรอเยี่ยมหรือติดต่อ (Visitors waiting area) จัดให้มีที่นั่งรอเยี่ยมหรือติดต่อ

๑๑) ห้องเยี่ยมหรือติดต่อ (Visits/family area) ควรออกแบบให้มีบรรยากาศที่ดี สว่าง กว้างขวาง

๑๒) พื้นที่กลางแจ้ง (Outdoor area) เป็นพื้นที่ที่สมาชิกในครอบครัวที่มาเยี่ยมผู้ต้องขังหญิง (ตั้งครรภ์) และเด็กติดผู้ต้องขัง สามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวและพัฒนาการของเด็ก

๑๓) สำนักงานของเจ้าหน้าที่ (Staff office)

๑๔) ห้องทำงานของผู้บังคับแดน (Manager office)

- ๑๕) ห้องเก็บของใช้สำหรับผู้ต้องขังหญิง (ตั้งครรรภ์) และเด็กติดผู้ต้องขัง เช่น ข้าวของ เครื่องใช้ในห้องน้ำ ผลิตภัณฑ์สุขอนามัยสำหรับผู้หญิง เครื่องนอน และผ้าอ้อมเด็ก เป็นต้น
- ๑๖) ห้องสุขาสำหรับเจ้าหน้าที่ (Staff toilet)
- ๑๗) ห้องครัว (Kitchen) สำหรับผู้ต้องเตรียมอาหาร/นมให้บุตร
- ๑๘) พื้นที่ซักล้าง (Laundry)
- ๑๙) พื้นที่จัดเก็บผลิตภัณฑ์/วัสดุ/อุปกรณ์ ในการทำความสะอาด (Hygiene point)

ส่วนที่ ๒ ห้องเยี่ยม

สิทธิของผู้ต้องขังในการได้รับการติดต่อจากครอบครัว เพื่อน และที่ปรึกษากฎหมาย ผ่านช่องทางการส่งจดหมาย การเยี่ยม เป็นมาตรฐานที่ถูกกำหนดไว้ในข้อกำหนดแมนดอลา และมาตรฐานอื่นๆ ลักษณะของห้องเยี่ยม เปลี่ยนไปตามพื้นที่ การจัดการพื้นที่ ลักษณะของเรือนจำ และลักษณะของการบริหารเรือนจำ แต่ข้อกำหนดขั้นต่ำได้กำหนดให้เรือนจำมีที่รับรองและที่รอเยี่ยม ห้องน้ำผู้มาเข้าเยี่ยม ที่ตรวจค้นตัวแยกชาย-หญิง และห้องเยี่ยม โดยในส่วนของห้องเยี่ยมสามารถปรับแต่งได้ตามลักษณะของข้อกำหนดด้านความมั่นคงในเรือนจำ

สำหรับผู้ต้องขังควรมีพื้นที่ห้องเยี่ยมที่มีการรักษาความปลอดภัย เพื่อให้ผู้ต้องขังได้พบกับทนายความ หรือที่ปรึกษากฎหมาย ผู้แทนทางการทูต พื้นที่การเยี่ยมจะต้องมีความเป็นส่วนตัวและรักษาความลับแต่ยังสามารถให้เจ้าหน้าที่เรือนจำสามารถสังเกตการณ์ได้

นอกจากพื้นที่เยี่ยมปกติแล้ว ควรมีพื้นที่การเยี่ยมสำหรับเด็กที่เข้าเยี่ยมบิดามารดา เพื่อรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว พื้นที่การเยี่ยมควรมีลักษณะที่เอื้อต่อการเข้าถึงของผู้พิการ เรือนจำอาจมีพื้นที่การเยี่ยมคู่สมรส ซึ่งมีห้องที่มีขนาดเหมาะสมและมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก รวมถึงไปถึงการจัดหาอุปกรณ์ในการเยี่ยมทางไกล ผ่านระบบ Teleconference

มาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและเด็กมีรายละเอียดที่ค่อนข้างมาก การเยี่ยมระหว่างมารดาและเด็กควรจัดให้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้มีการสัมผัสใกล้ชิด (ปราศจากกระจกกั้น เพื่อเปิดโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น) และควรส่งเสริมให้มีการเยี่ยมได้บ่อยครั้งมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ข้อกำหนดนี้จะต้องถูกนำมาใช้ในกรณีบิดาและเด็กด้วยเช่นกัน เด็กที่อยู่ในการควบคุมของสถานพินิจควรได้รับอนุญาตให้กลับบ้านเพื่อเยี่ยมบ้านและครอบครัว

ข้อกำหนดแมนดอลามีข้อห้ามในการลงโทษด้วยการงดเยี่ยมญาติ ข้อกำหนดกรุงเทพวางหลักไว้ว่าการลงโทษผู้ต้องขังหญิงโดยการงดเยี่ยมญาติ โดยเฉพาะบุตรของผู้ต้องขังจะกระทำมิได้ และ ICPS ได้แนะนำว่าการเยี่ยมโดยเฉพาะญาติสนิทนั้นไม่ใช่เป็นเรื่องของการให้ประโยชน์ของผู้ต้องขังแต่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่ง

ข้อคำนึงในการบริหารจัดการและการรักษาความปลอดภัย

ประเด็นที่ต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกในการออกแบบห้องเยี่ยม คือการรักษาความปลอดภัยเป็นส่วนตัวแต่เจ้าหน้าที่ยังสามารถสังเกตการณ์ได้ เพื่อรักษาความปลอดภัย ต้องมีการชั่งน้ำหนักระหว่างความปลอดภัยและการสร้างพื้นที่เชิงบวกในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและญาติผู้ต้องขัง การตรวจค้นตัวควรสอดคล้องกับข้อกำหนดแมนดอลา เรือนจำควรมีพื้นที่สำหรับการเยี่ยมที่มีการออกแบบให้เป็นที่น่าิยมชมชอบ และมีการคำนึงถึงระดับความเสี่ยงของผู้ต้องขังด้วย

ข้อกำหนดของการออกแบบพื้นที่ห้องเยี่ยม ต้องคำนึงถึงปริมาณของญาติที่เข้ามาเยี่ยมผู้ต้องขังและความถี่ของการเยี่ยม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังและญาติมีปฏิสัมพันธ์กัน ผู้ต้องขังคนหนึ่งควรได้รับอนุญาตให้เยี่ยมญาติหลายคนในคราวเดียวกัน

ในข้อกำหนดกรุงเทพ การเยี่ยมผู้ต้องขังควรได้รับการสนับสนุนและการอำนวยความสะดวก เพราะเป็นสิ่งสำคัญต่อคุณภาพชีวิตและสุขภาพจิต และการกลับคืนสู่สังคม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวว่า ผู้ต้องขังควรมีเวลาในการเยี่ยมญาติไม่น้อยกว่า ๑ ชั่วโมง ต่อคน ต่อ๒สัปดาห์ และควรอำนวยความสะดวกมากกว่านี้หากเป็นไปได้ หากญาติของผู้ต้องขังมาจากที่ห่างไกล ก็ควรได้รับเวลาในการเยี่ยมเพิ่มมากขึ้น

ตัวอย่างการคำนวณ หากสมมติว่า ผู้ต้องขังคนหนึ่งได้รับอนุญาตให้เยี่ยมญาติ ๑ ชั่วโมง ต่อคน ต่อ๒สัปดาห์ เรือ่นจำนวนญาติให้เยี่ยมได้ ๕ วันต่อสัปดาห์ วันละ ๕ ชั่วโมง จะมีเวลาที่ใช้ในการเยี่ยมญาติทั้งหมด ๒๕ ชั่วโมง หากมีผู้ต้องขังในเรือนจำ ๑๐๐๐ คน จะเยี่ยมญาติได้ครั้งละ ๒๐ คน

การเยี่ยมมี ๔ รูปแบบ ได้แก่ การเยี่ยมใกล้ชิด การเยี่ยมปกติ การเยี่ยมคู่สมรส และการเยี่ยมทางการ

๑. การเยี่ยมใกล้ชิด เป็นโอกาสอันดีในการที่ผู้ต้องขังจะได้พบปะกับครอบครัว เป็นการเยี่ยมที่กระทำภายในเรือนจำหรือพื้นที่เปิดโล่งที่กำหนดไว้ ผู้ต้องขังที่มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับครอบครัว มีแนวโน้มที่จะกระทำผิดซ้ำน้อยกว่า ดังนั้น การสร้างสายใยในครอบครัวระหว่างการต้องโทษเป็นสิ่งสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุน

๒. การเยี่ยมแบบปิดหรือการเยี่ยมปกติ เป็นการเยี่ยมที่ทั้งสองฝ่ายแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด เป็นการเยี่ยมเมื่อมีความเสี่ยงในเรื่องความปลอดภัย และเพื่อรักษาความเรียบร้อยในเรือนจำ ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูง หรือมีความเสี่ยงสูงในการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ การเยี่ยมแบบปิดใช้สำหรับผู้ต้องขังที่ถูกลงโทษอันเนื่องมาจากการละเมิดกฎของเรือนจำ หรือผิดวินัย การออกแบบต้องคำนึงถึงปริมาณของพื้นที่ที่จำเป็นต่อใช้ และจำนวนของผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงด้วย

๓. การเยี่ยมทางการ ได้แก่ การเยี่ยมของทนายความ สถานทูต นักสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยา ห้องเยี่ยมควรมีความเป็นส่วนตัวแต่ยังสามารถสังเกตการณ์ได้ เจ้าหน้าที่ไม่ควรได้ยินบทสนทนาของผู้ต้องขังและผู้เข้าเยี่ยม บางเรือนจำอาจอนุญาตให้เยี่ยมครอบครัวแบบส่วนตัวได้

๔. การเยี่ยมคู่สมรส จะกระทำในห้องที่มีความเป็นส่วนตัว มีอุปกรณ์และของใช้เพื่อสุขอนามัย และมีเตียง ในห้องควรมีปุ่มฉุกเฉินในกรณีที่มีการทำร้ายร่างกายหรือการล่วงละเมิดด้วย

ห้องเยี่ยมควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. ที่รอเยี่ยมของผู้ต้องขัง เก้าอี้รอเยี่ยมของผู้ต้องขังต้องมีลักษณะแบบยึดติดแน่น มีห้องน้ำ ผู้ต้องขังที่มีผนังและประตูห้องน้ำแบบต่ำ เพื่อป้องกันการลักลอบนำสิ่งของต้องห้าม ผู้ต้องขังควรนั่งรออยู่บริเวณจุดรอเยี่ยม รอจนกว่าจะถูกเรียกไปตรวจตัวเพื่อไปเยี่ยมญาติ

ลักษณะ: ไม่น้อยกว่า ๑ ตร.ม. ต่อผู้ต้องขัง ๑ คน โดยมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า ๑๒ ตร.ม. เก้าอี้รอเยี่ยมควรเป็นเก้าอี้ไม้ท่อนหรือคอนกรีต

๒. ห้องตรวจค้นตัวผู้ต้องขัง อยู่ติดกับพื้นที่รอเยี่ยม และห้องเยี่ยมหลัก พื้นที่ควรมีขนาดใหญ่พอสมควร ที่จะตรวจค้นผู้ต้องขังที่เข้ามาบริเวณห้องรอเยี่ยม มีโต๊ะเก้าอี้ขนาดเล็ก เพื่อใช้สำหรับจดบันทึก หากตรวจพบสิ่งของต้องห้าม และควรมีอ่างล้างมือสำหรับเจ้าหน้าที่เมื่อตรวจค้นตัวเสร็จแล้ว

๓. ที่รับรองผู้มาเยี่ยม ที่รับรองผู้มาเยี่ยมอยู่บริเวณใกล้กับทางเข้าของเรือนจำ เพื่อลดการเคลื่อนย้ายของผู้ต้องขัง ผู้มาเยี่ยมจะต้องติดต่อบริเวณหน้าเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบอัตลักษณ์ แล้วจึงไปรอห้องที่อยู่ติดกัน พื้นที่ส่วนนี้ควรมีตู้ล็อกเกอร์ เพื่อเก็บของส่วนตัว และอาจมีที่สำหรับรับของจากญาติที่ฝากให้ผู้ต้องขัง เช่น อาหารหรือเสื้อผ้า หรือรับฝากของผู้ต้องขังให้กับญาติ

๔. ที่รอเยี่ยมของญาติ ห้องรอเยี่ยมควรมีล็อกเกอร์ เพื่อเก็บของที่ไม่อนุญาตให้นำเข้าไปในพื้นที่เยี่ยม ควรมีห้องน้ำและที่นั่งให้ เพื่อรอเรียกเข้าไปห้องตรวจค้นตัว

๕. ที่ตรวจค้นตัวญาติ อาจมีขนาดใหญ่เพื่อรองรับครอบครัวและเด็ก การตรวจค้นบริเวณนี้อาจใช้ การการตรวจด้วยมือ เครื่องตรวจจับโลหะแบบมือถือ หรือใช้สุนัขดมกลิ่นซึ่งอาจมีราคาแพง

ลักษณะ: ขนาดไม่น้อยกว่า ๓ x ๔ ม.

๖. ห้องน้ำสำหรับญาติเชื่อมต่อกับพื้นที่รอเยี่ยม ญาติผู้ต้องขังจะต้องถูกตรวจค้นตัวเมื่อกลับมา จากห้องน้ำ และห้องน้ำควรทำให้ผู้พิการสามารถเข้าได้

ลักษณะ: อย่างน้อยต้องมีห้องน้ำสำหรับคนพิการหนึ่งห้อง และมีห้องน้ำแยกชาย-หญิง และมี ห้องสำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมเด็กด้วย

๗. พื้นที่สำหรับเยี่ยมใกล้ชิด การออกแบบพื้นที่เยี่ยมใกล้ชิดควรออกแบบให้มีความสว่าง มีลักษณะเชิงบวก และมีความสะอาด เพื่อลดความรู้สึกคุกคาม พื้นที่อาจมีลักษณะเป็นห้องใหญ่ ถ้าเป็นไปได้ไม่ควร มีเสา เพื่อจะได้ไม่บดบังสายตาของเจ้าหน้าที่ที่ควบคุมพื้นที่บริเวณนั้น เก้าอี้ที่ใช้อาจมีหลายลักษณะ เช่น ม้านั่งยาว แบบยึดติด หรือเป็นโต๊ะเก้าอี้ เพื่อให้ผู้ต้องขังและญาติสามารถสัมผัสกันได้มากขึ้น หากใช้เฟอร์นิเจอร์ที่เคลื่อนย้ายได้ จะมีความยืดหยุ่นในการใช้งานพื้นที่ เช่น สามารถเป็นพื้นที่การศึกษา หรือจัดงานวันครอบครัว หากไม่ได้ใช้พื้นที่ สำหรับเยี่ยมใกล้ชิด อาจปรับเป็นพื้นที่สำหรับ เจ้าหน้าที่หรือจัดอบรมเจ้าหน้าที่ก็ได้

พื้นที่เปิดโล่งบางครั้งถูกออกแบบให้มีพื้นที่เล่นสำหรับเด็กทำบรรยากาศให้เป็นมิตรกับเด็ก และเปิดโอกาสให้บิดามารดาที่เป็นผู้ต้องขังได้เล่นกับเด็กด้วย

ในเรือนจำกล่องวงจรปิดควรจะนำมาใช้ในพื้นที่ย่อมเพื่อบันทึกการลักลอบนำสิ่งของต้องห้าม และมีการรักษาความปลอดภัยที่เพียงพอเพื่อป้องกันการหลบหนีด้วย

๘. พื้นที่การเยี่ยมแบบปิด การเยี่ยมแบบปิดคือการเยี่ยมแบบไม่สัมผัสใกล้ชิดเป็นลักษณะ เป็นบุธ เล็กๆ ที่มีกระจกกันมีระบบอินเตอร์คอมซึ่งมักใช้ในเรือนจำความมั่นคงสูง

๙. การเยี่ยมคู่สมรส ควรออกแบบให้มีความเป็นส่วนตัวมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้ต้องขังชาย และผู้ต้องขังหญิง

ลักษณะ: มีขนาดใหญ่พอที่จะมีเตียงห้องน้ำที่อาบน้ำที่เก็บผ้าปูเตียงและผ้าเช็ดตัวมือออฟฟิศ สำหรับเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในบริเวณนี้

๑๐. พื้นที่เยี่ยมแบบเปิดโล่ง เพื่อความปลอดภัย พื้นที่ดังกล่าวควรปิดล้อมเพื่อป้องกันการติดต่อ ระหว่างพื้นที่และพื้นที่เรือนจำส่วนที่เหลือ ที่นั่งและโต๊ะแบบยึดติดหรือโต๊ะแบบปิกนิกใช้ภายใต้ร่มเงาในสภาพ อากาศร้อนอีกทั้งมีความง่ายและประหยัดมาตรการเหล่านี้สามารถช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับ ครอบครัวตามปกติซึ่งมีผลดีต่อการเยี่ยมบุตร

๑๑. จุดสังเกตการณ์ของเจ้าหน้าที่ จุดสังเกตการณ์ของเจ้าหน้าที่หรือกล้องวงจรปิด เป็นสิ่งที่ต้อง คำนึงถึงขึ้นอยู่กับขนาดและพื้นที่ภายนอกของเรือนจำรวมทั้งระดับความมั่นคงและระดับความเสี่ยงของผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ต้องสามารถควบคุมได้ทั้งผู้ต้องขังและญาติที่มาเยี่ยมและสามารถเดินตรวจตราผู้ต้องขังและญาติได้ด้วย จุดสังเกตการณ์ควรอยู่บริเวณทางเข้าออกเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบอัตลักษณ์ของผู้มาเยี่ยมได้ ในพื้นที่ เยี่ยมแบบเปิดโล่ง พื้นยกสูงจะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถมองเห็นได้รอบหากไม่สามารถติดตั้งกล้องวงจรปิดได้

ส่วนที่ ๓ พื้นที่สำหรับการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง

ในเรือนจำควรมีพื้นที่หรืออาคารสถานที่ที่สามารถให้ผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น ตามหลักของ การแก้ไขฟื้นฟูทั้งทางด้านการศึกษา จิตใจและการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ ซึ่งประกอบไปด้วยพื้นที่และอาคาร ดังต่อไปนี้

ห้องการศึกษา

การศึกษาต่อเนื่องและการสนทนากันมีความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง เพื่อให้กลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพหลังพ้นโทษ และลดแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ เรือนจำควรมีพื้นที่ในการศึกษา การจัดกิจกรรมทางศาสนา การฝึกวิชาชีพ และมีพื้นที่เล่นสำหรับเด็กติดมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม สติปัญญาและทางร่างกายด้วย

ข้อคำนึงในการบริหารจัดการและการรักษาความปลอดภัย

การจัดการศึกษาในเรือนจำควรสอดคล้องกับหลักสูตรภายนอกเรือนจำ จำนวนห้องเรียน อาจต้องได้รับความร่วมมือจากภาคการศึกษา การศึกษาอบรมอาจต้องมีห้องเล็ก กลาง ใหญ่ มีห้องน้ำ ห้องเก็บของ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ห้องโสตฯ มีสนามเล็กๆ เพื่อพักผ่อนหรือเป็นพื้นที่อพยพ

ทางเข้าออกของฝ่ายการศึกษาต้องมีทางเดียวเพื่อนับผู้ต้องขังเข้าออก และต้องมีทางหนีไฟแยกต่างหาก ห้องตรวจค้นต้องติดกับทางเข้าออก และห้องทำงานเจ้าหน้าที่ควบคุมแยกออกมา ห้องเรียนที่มีการใช้เครื่องมือต้องมีเครื่องตรวจโลหะ และห้องเรียนต้องออกแบบให้มองเห็นได้ง่ายสำหรับเจ้าหน้าที่ในการตรวจตราเพื่อความปลอดภัย

ห้องการศึกษาควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. ห้องเรียน อาจมีขนาดเล็กสำหรับคน ๕-๖ คน หรือมากกว่า ๒๐ คน แสงธรรมชาติ แล็กการระบายอากาศเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อลดเสียงรบกวน ควรใช้วัสดุอ่อนนุ่ม แทนวัสดุแข็ง

ลักษณะ: เพดานสูงอย่างน้อย ๔.๕ ม. หรือมากกว่าในภูมิภาคร้อน ค่าระบายอากาศ อย่างน้อยร้อยละ ๔ ของพื้นที่ทั้งหมด ถ้าในพื้นที่ที่มีข้อจำกัด ต้องมากกว่า ๐.๑ ตร.ม./คน กระจกใสเคลือบ อย่างน้อยร้อยละ ๘ ของพื้นที่ทั้งหมด ในพื้นที่ที่มีข้อจำกัด ต้องมากกว่า ๐.๑ ตร.ม./คน

๒. ห้องตรวจค้นผู้ต้องขัง อยู่ติดกับทางเข้าออกของอาคารการศึกษา ถัดจากประตูทางเข้าและการตรวจค้นแบบใช้มือแตะควรกระทำในที่เปิดการตรวจค้นโดยละเอียดจะต้องกระทำในพื้นที่ที่กำหนด อาจอยู่นอกสายตาแต่ไม่แยกเป็นเอกเทศเพื่อรักษาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังและลดโอกาสในการถูกล่วงละเมิด เครื่องตรวจจับโลหะ เป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยเจ้าหน้าที่ในการตรวจค้น

ลักษณะ: ห้องขนาด ๒.๕ x ๓ ม.

๓. ห้องน้ำผู้ต้องขัง ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ

ลักษณะ: ๑:๒๕ คน

๔. ห้องเก็บของ (อุปกรณ์การสอน) ควรอยู่ใกล้กับห้องทำงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้แน่ใจว่าอุปกรณ์อยู่ในการควบคุมดูแล และนำออกใช้เมื่อถึงเวลาที่เหมาะสม พื้นที่ใช้สอยขึ้นอยู่กับกิจกรรมและขนาดของวัสดุ

๕. ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ ควรมีขนาดใหญ่พอที่จะให้เจ้าหน้าที่การศึกษาทำงาน ต้องมีพื้นที่ที่จะรองรับโต๊ะทำงาน ตู้ ฯลฯ อาจมีอินเตอร์เน็ตหรือโทรศัพท์ขึ้นอยู่กับระดับความมั่นคงของเรือนจำ เจ้าหน้าที่จะต้องสามารถเข้าถึงและมองเห็นผู้ต้องขังในพื้นที่และสามารถรักษาความปลอดภัยในพื้นที่และป้องกันอุปกรณ์และเครื่องมือภายในส่วนการศึกษาได้

๖. ห้องน้ำเจ้าหน้าที่ เป็นห้องน้ำแยกส่วน

๗. ห้องเรียนสนาม สนามเล็กๆอาจมีจัดไว้เพื่อพักผ่อนช่วงระหว่างพักการสอน

๘. ห้องแล็บคอมพิวเตอร์ เรือนจำอาจอนุญาตให้ผู้ต้องขังเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อการฝึกอบรม การศึกษา และการพัฒนาพฤตินิสัย อินเทอร์เน็ตจะเข้าถึงได้โดยการควบคุมใกล้ชิด และได้รับอนุญาตสำหรับการศึกษาเท่านั้น และการเข้าถึงต้องไม่ใช่ในทางที่ผิดโดยผู้ต้องขัง หรือโดยเจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้รับอนุญาต

ห้องสมุด

มาตรฐานสากลกำหนดให้ผู้ต้องขังต้องมีหนังสือในห้องสมุดอย่างเพียงพอ ทั้งหนังสือที่เป็นวิชาการและหนังสืออ่านเล่น และต้องได้รับการสนับสนุนให้ใช้อย่างเต็มที่ ซึ่งห้องสมุดควรมีขนาดที่พอเหมาะ และมีหนังสือให้ผู้ต้องขังบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน ในเรือนจำที่มีทั้งชายหญิงควรมีห้องสมุดแยกกัน แต่การทำเช่นนี้อาจมีค่าใช้จ่ายสูง ในการใช้งานห้องสมุดอาจมีผู้ต้องขังหลายกลุ่มใช้เวลาเดียวกัน จำเป็นต้องมีการจัดการและเฝ้าระวัง

โดยขนาดของห้องสมุดแตกต่างกันไปตามขนาดของเรือนจำ และมีหนังสืออย่างน้อย ๕ เล่มต่อผู้ต้องขัง ๑ คน พื้นที่ต้องใช้ในการจัดเก็บหนังสือ พื้นที่อ่านหนังสือ และพื้นที่ทำงานสำหรับบรรณารักษ์ และอาจมีการจัดหาหนังสือเด็กไว้ในบริเวณห้องเยี่ยมด้วย ห้องสมุดเรือนจำควรมีการสนับสนุนให้ผู้ต้องขังป่วยที่ไม่สามารถมาห้องสมุดสามารถเข้าถึงหนังสือในห้องสมุดได้

ห้องสมุดควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. พื้นที่สำหรับอ่านหนังสือ มีพื้นที่สำหรับห้องเงียบและพื้นที่สำหรับการทำงานเป็นกลุ่ม พื้นที่นี้ควรเชื่อมต่อกับส่วนที่เป็นชั้นวางหนังสือ เพื่อให้สามารถเข้าถึงหนังสือได้ และอาจมีการปรับเปลี่ยนให้สามารถเข้าถึงคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้เตรียมการเข้าเรียนที่เกี่ยวกับโปรแกรมการศึกษา รวมถึงการเรียนออนไลน์ที่มีความปลอดภัย

๒. พื้นที่ชั้นหนังสือ ต้องมีพื้นที่เพียงพอในการเก็บหนังสือ และสื่อการสอน ในเรือนจำ ความมั่นคงสูง ควรใช้ชั้นหนังสือที่พิงกับผนังแทนชั้นหนังสือที่อาจล้มได้

๓. ห้องตรวจค้นผู้ต้องขัง ควรอยู่ตรงทางเข้าห้องสมุด และการตรวจค้นแบบใช้มือแตะควรกระทำในที่เปิดการตรวจค้นโดยละเอียดจะต้องกระทำในพื้นที่ที่กำหนดอาจอยู่นอกสายตาแต่ไม่แยกเป็นเอกเทศเพื่อรักษาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังและลดโอกาสในการถูกล่วงละเมิด ในห้องเรียนใหญ่ที่มีการใช้เครื่องมือ เครื่องตรวจจับโลหะ เป็นสิ่งจำเป็นในการช่วย เจ้าหน้าที่ ในการตรวจค้น

ลักษณะ: ห้องขนาด ๒.๕ x ๓ ม.

๔. ห้องสุขาผู้ต้องขัง ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ

ลักษณะ: ๑:๒๕ คน

๕. ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ ควรมีขนาดใหญ่พอที่จะให้เจ้าหน้าที่ห้องสมุดทำงาน ต้องมีพื้นที่ที่จะรองรับโต๊ะทำงาน ตู้ ฯลฯ อาจมีอินเทอร์เน็ตหรือโทรศัพท์ขึ้นอยู่กับระดับความมั่นคงของเรือนจำ เจ้าหน้าที่จะต้องสามารถเข้าถึงและมองเห็นผู้ต้องขังในพื้นที่และสามารถรักษาความปลอดภัยในพื้นที่และป้องกันอุปกรณ์และเครื่องมือภายในห้องสมุดได้

๖. ห้องน้ำเจ้าหน้าที่แยกเป็นสัดส่วน

ห้องการศึกษา (อื่นๆ)

ห้องการศึกษาประเภทอื่นๆ เช่น ห้องเรียนดนตรี ห้องจัดสถานีวิทยุของเรือนจำ เป็นต้น เป็นพื้นที่ในการเรียนรู้ของผู้ต้องขังในการฝึกทักษะอาชีพในการให้ความบันเทิง ห้องควรเป็นห้องเก็บเสียง ใหญ่พอที่ผู้ต้องขัง ๒-๓ คน จะใช้งาน และมีอุปกรณ์กระจายเสียง และมีอุปกรณ์ควบคุมของเจ้าหน้าที่หากต้องการปิดระบบถ่ายทอดเสียง

ห้องทำงาน / ฝีกอาชีพ

สำหรับห้องทำงาน ที่เกี่ยวกับการฝึกทักษะทางวิชาชีพต่างๆ จะมีอยู่ ๒ ประเภท คือ การทำงานฝีกอาชีพในโรงงานหรือในตัวอาคาร เช่น งานช่างไม้ งานช่างเหล็ก เป็นต้น และ การทำงานฝีกอาชีพกลางแจ้ง เช่น การเกษตร ปศุสัตว์ เป็นต้น ดังนั้นลักษณะของ สถานที่ ในการทำงาน ฝีกวิชาชีพของผู้ต้องขังในแต่ละประเภท จะมีลักษณะแตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. การทำงานฝีกอาชีพในโรงงานหรือในตัวอาคาร การทำงานฝีกอาชีพในโรงงานหรือในตัวอาคารจะมีองค์ประกอบ ของการจัดสถานที่ดังต่อไปนี้

๑) ที่ทำงานและห้องเก็บของ ความต้องการในการมีที่ทำงาน ต้องถูกระบุตั้งแต่กระบวนการวางแผนและจัดหาพื้นที่ให้เพียงพอสำหรับผู้ต้องขังทุกคนโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ การวางผังเรือนจำควรประกอบด้วยแบบแปลน และพื้นที่สำหรับการพัฒนาในระยะการดำเนินงานถัดไป

พื้นที่ทางกายภาพสำหรับพื้นที่ทำงานในเรือนจำมีความหลากหลายในเรื่องของมาตรฐานขั้นต่ำซึ่งอาจหลากหลายตั้งแต่การทำงานในลักษณะการลงข้อมูลที่ต้องการโต๊ะและเก้าอี้ เป็นต้น โดยทั่วไปการทำงานในเรือนจำประกอบด้วย งานฝีมืองานช่างงานไม้ งานประปา งานก่อสร้าง งานสีและการตกแต่ง การก่ออิฐ การสร้างถนน การจัดอาหารนอกสถานที่ การตัดเย็บ การทำเฟอร์นิเจอร์ ช่างเทคนิคการประกอบชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ช่างทำผม ช่างทำรองเท้า ช่างทำจิวเวอรี่ ซ่อมหนังสือ เกษตรกรรม การปลูกพืช รวมไปถึงโรงงานขนาดเล็กสำหรับสินค้าต่างๆ ทางเลือกในการทำงานควรเป็นไปเพื่อพัฒนาทักษะที่เป็นที่ต้องการในตลาดแรงงานเพื่อเพิ่มโอกาสในการจ้างงานภายหลังพ้นโทษ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของกิจกรรม ควรใช้ความระมัดระวังและจัดลำดับความสำคัญ เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะและความปลอดภัยในการดำเนินการตามโปรแกรมและการใช้อุปกรณ์

๒) ห้องตรวจค้นผู้ต้องขัง ห้องตรวจค้นผู้ต้องขังควรอยู่ถัดจากประตูทางเข้าและการตรวจค้นแบบใช้มือแตะควรกระทำในที่เปิดการตรวจค้นโดยละเอียดจะต้องกระทำในพื้นที่ที่กำหนดอาจอยู่นอกสายตาแต่ไม่แยกเป็นเอกเทศเพื่อรักษาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังและลดโอกาสในการถูกล่วงละเมิดในพื้นที่ทำงานที่อุปกรณ์ถูกนำมาใช้เครื่องตรวจจับโลหะจะมีส่วนช่วยเจ้าหน้าที่ในการตรวจค้นผู้ต้องขัง

ลักษณะ: อย่างน้อย ๒.๕ x ๓ ม.

๓) ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ พื้นที่ทำงานมีขนาดใหญ่เจ้าหน้าที่อาจต้องการห้องทำงานเพื่อทำงานจากห้องทำงาน ในห้องทำงานต้องถูกรักษาความปลอดภัยและสามารถที่จะป้องกันผู้ต้องขังในการเข้าถึงได้ กรณีสำหรับผู้ที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่เรือนจำที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการจัดโปรแกรม ห้องทำงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำควรมีขนาดใหญ่เพียงพอที่จะให้เจ้าหน้าที่สามารถทำงานธุรการได้ ห้องทำงานจำเป็นจะต้องมีพื้นที่เพียงพอที่จะใส่โต๊ะและตู้ อาจมีสายโทรศัพท์หรือการเข้าถึงของอินเทอร์เน็ตหรืออินทราเน็ตเจ้าหน้าที่ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีของเรือนจำ เจ้าหน้าที่ต้องสามารถเข้าถึงและมองเห็นผู้ต้องขังที่อยู่ในพื้นที่ดังกล่าวและสามารถรักษาความปลอดภัยหรือป้องกันวัสดุใดๆ หรืออุปกรณ์ภายในและควรคำนึงในเรื่องของห้องเก็บเครื่องมือซึ่งต้องมีการรักษาความปลอดภัยหรือต้องเก็บที่สามารถล็อกได้

๔) ห้องน้ำสำหรับเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ควรมีห้องน้ำแยกต่างหากจาก ผู้ต้องขัง

๕) พื้นที่ลงของหรือสนามสำหรับทำงาน Prison workshops ต้องสามารถเข้าถึงวัตถุดิบที่เข้ามาหรือผลิตภัณฑ์ที่จะถูกนำออกพื้นที่จึงต้องมีลักษณะที่อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่เก็บของส่วนกลางซึ่งเป็นพื้นที่ที่กำหนดไว้เพื่อขนส่งวัตถุดิบทั่วไป การจัดการวัตถุดิบจะต้องวางแผน และพิจารณา

ในเรื่องกระบวนการการขนส่งและการนำเอาวัตถุติดออกจากพื้นที่ขนส่งความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัยห้องเก็บของวัตถุติด

๒. การทำงานฝีกอาชีพกลางแจ้ง

องค์ประกอบในการทำงานถูกกำหนดโดยมิติของลักษณะเรือนจำเช่นพื้นที่ทั้งหมดของเรือนจำ ประเภทของผู้ต้องขัง ระดับความเสี่ยง กลุ่มเปราะบาง ระดับความปลอดภัย แนวโน้มในการขยายพื้นที่ ระดับของเทคโนโลยี การบำรุงรักษาเรือนจำ จำนวนเจ้าหน้าที่ พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ การมีอยู่ของเจ้าหน้าที่ที่มีทักษะ การมีอยู่ของวัตถุติดและแรงงาน ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง กฎหมายของประเทศนั้นๆ และมาตรฐานอื่นๆ การทำงานฝีกอาชีพกลางแจ้งจะมีองค์ประกอบ ของการจัดสถานที่ดังต่อไปนี้

๑) ห้องเก็บของ(อุปกรณ์) ห้องเก็บของที่มีความปลอดภัยและการจัดการเครื่องมือในเรือนจำเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการคงไว้ซึ่งความปลอดภัยเครื่องมือสามารถดัดแปลงเป็นอุปกรณ์ในการหลบหนีหรือการก่อความวุ่นวายหรือการทำร้ายร่างกายตั้งนั้นควรมีการเก็บเครื่องมือ ในที่ปลอดภัยซึ่งเจ้าหน้าที่จะสามารถจัดการได้โดยไม่มีอุปกรณ์ใดหายไปหรือการรักรอบนำออกไป

พื้นที่ที่จำเป็นในการจัดเก็บหรือการ รักษาขึ้นอยู่กับธรรมชาติของเครื่องมือที่จะถูกเก็บเครื่องมือที่ใช้ในการทำไร่หรือทำสวน เช่น รถแทรกเตอร์ อาจต้องการร่มเงาเท่านั้น การเก็บรักษาของบางอย่างต้องพิจารณาเป็นพิเศษต้องมีตู้ที่สามารถล็อกได้หรือตู้ที่สามารถจะจัดเก็บอย่างเป็นระบบสามารถควบคุมการเข้าถึงอุปกรณ์หรือสามารถ ทำบัญชีการจ่ายได้

๒) การจัดเก็บอุปกรณ์เก็บเกี่ยว พื้นที่จัดเก็บที่เพียงพอสำหรับการเกษตรสำหรับพืชผักผลไม้หรือเมล็ดพันธุ์ควรพิจารณาถึงการเข้าถึง และเพียงพอเพื่อที่จะจัดเก็บและการขนส่งหรือกระจายสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ที่จัดเก็บควรออกแบบเพื่อป้องกันสัตว์ฟันแทะหรือแมลงที่จะเข้าไปถึงผลิตภัณฑ์เพื่อลดความเป็นไปได้ของการสูญเสียพื้นที่ควรมีการระบายอากาศที่เพียงพอและไม่เปียกแฉะชื้นหรืออุณหภูมิต่ำหรือสูงจนเกินไป และอาจต้องการ แสงสว่างช่วงสั้นสั้นในเวลากลางวันจำนวนพื้นที่ที่ต้องการในการจัดเก็บขึ้นอยู่กับผลิตภัณฑ์และพื้นที่ในการปลูกและผลผลิตที่คาดหวัง

๓) การทำปุ๋ยสัตว์ ผู้ต้องขังอาจเกี่ยวข้องกับการทำปุ๋ยสัตว์เช่นไก่หมูและผลิตภัณฑ์จากนมวัวสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเป็นพิเศษคือความต้องการในการดูแลสัตว์ยกตัวอย่างเช่นมาตรฐานการปฏิบัติในการจัดเก็บการแพคและการกระจายนม ไข่ และผลิตภัณฑ์อื่นๆที่อาจเป็นไปได้

๔) ห้องตรวจค้นตัวผู้ต้องขัง ห้องตรวจค้นควรอยู่บริเวณทางเข้าของโรงงาน ตำแหน่งทำการตรวจค้นควรอยู่ถัดจากประตูทางเข้า และการตรวจค้นแบบใช้มือแตะควรกระทำในที่เปิด การตรวจค้นโดยละเอียดจะต้องกระทำในพื้นที่ที่กำหนดอาจอยู่นอกสายตา แต่ไม่แยกเป็นเอกเทศเพื่อรักษาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังและลดโอกาสในการถูกล่วงละเมิด ในพื้นที่ทำงานที่อุปกรณ์ถูกนำมาใช้เครื่องตรวจจับโลหะจะมีส่วนช่วยเจ้าหน้าที่ในการตรวจค้นผู้ต้องขัง

ลักษณะ: อย่างน้อย ๒.๕ x ๓ ม.

๕) ห้องส้วมสำหรับผู้ต้องขัง (มาตรฐานและการเข้าถึง)

ลักษณะ: จำนวนห้องส้วม ๑:๒๕ คน (ICRC) มาตรฐานในการเข้าถึง คูในส่วนห้องส้วมสำหรับผู้เข้าเยี่ยม

๖) การจัดการขยะ การออกแบบควรคำนึงถึงมาตรฐานในการจัดการขยะของการทำเกษตรซึ่งขึ้นอยู่กับธรรมชาติของ กิจกรรมทางการเกษตร

๗) การทำสวนภายใน หากเป็นไปได้การมีสวนขนาดเล็กภายในเรือนจำหรือภายในแดนจะเป็นประโยชน์ต่อการทำกิจกรรมสันทนาการและช่วยทำให้ผู้ต้องขังมีผลิตภัณฑ์อาหารเพิ่มเติมซึ่งการทำสวนภายในนี้จะสร้างปรากฏการณ์เชิงบวก ต่อความยั่งยืนของเรือนจำไปพร้อมๆกับการฟื้นฟูผู้ต้องขัง

๘) เรือนกระจก การทำเรือนกระจกนั้นขึ้นอยู่กับสภาพอากาศและการบริหารจัดการภายในเรือนจำที่มีทรัพยากรเพียงพออาจทำเรือนกระจกเพื่อปลูกผักหรือผลไม้นอกฤดูฤดูกาลและเพื่อที่จะปลูกพืชจากเมล็ด และเพื่อสอนทักษะการปลูกพืชให้กับผู้ต้องขัง

ส่วนที่ ๔ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขภาพ

ผู้ต้องขังทุกคนมีสิทธิในการเข้าถึงบริการทางสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่มีมาตรฐานเป็นที่คาดหวังว่าสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขภาพภายในเรือนจำจะต้องมีความเท่าเทียมกันกับมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการอยู่ในชุมชนภายนอกทั้งนี้จะต้องคำนึงว่า การขาดการบริการทางด้านสุขภาพภายนอกจะไม่รวมไปถึงการขาดการบริการภายในเรือนจำด้วยมาตรฐานขั้นต่ำในการดูแลควรมีเพียงพอที่จะคงไว้ซึ่งสุขภาพของแต่ละบุคคลเมื่อเขาเหล่านั้นเข้าสู่เรือนจำยกเว้นเสียแต่ว่าเป็นเรื่อง ของธรรมชาติอันเนื่องมาจากความชรา

เรือนจำควรมีพื้นที่ไว้สำหรับบริการทางสุขภาพกายและสุขภาพจิตรวมถึงบริการทันตกรรม เรือนจำสำหรับผู้หญิงควรมีบริการสำหรับผู้ต้องขังก่อนและหลังคลอดหรือมีบริการให้ความดูแลเฉพาะเพศด้วย

ขนาดและการขยายของสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านสุขภาพและการบริการ ขึ้นอยู่กับขนาดของเรือนจำและอาจมีศูนย์อนามัยขนาดใหญ่ในทุกเรือนจำพื้นที่ของสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขภาพนั้นควรออกแบบด้วยความเคารพและ คำนึงถึงสุขภาพสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขัง

บริเวณที่รอตรวจและห้องตรวจจำเป็นจะต้องติดกับห้องให้คำปรึกษาและห้องเก็บยาที่มีความปลอดภัย จะต้องมีพื้นที่สำหรับการทำหัตถการและกิจกรรมทางธุรการที่จำเป็น รวมไปถึงห้องเก็บของที่ใช้เก็บข้อมูลที่เป็นความลับของผู้ต้องขังโดยขึ้นอยู่กับขนาดของเรือนจำ ในกรณีที่ผู้ต้องขังมีความต้องการใช้บริการทางการแพทย์แต่ไม่สามารถกระทำได้ภายในเรือนจำ เรือนจำควรสนับสนุนความต้องการของผู้ต้องขังในการส่งต่อไปรักษาที่โรงพยาบาลเฉพาะทาง

การออกแบบห้องขังในพื้นที่เวลากลางวัน พื้นที่ซาร์ลิ่งควรคำนึงถึงจุดที่ผู้ต้องขังอาจใช้ผูกคอตายตัวนั้นควรนำโครงสร้างที่เพิ่มความเสี่ยงต่อการกระทำดังกล่าวออกให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

ข้อคำนึงในการบริหารจัดการและการรักษาความปลอดภัย

๑. สถานพยาบาลของเรือนจำมักจะถูกตั้งไว้ที่ส่วนกลางของเรือนจำเรือนจำที่มีขนาดใหญ่อาจมีจุดแยกยาใกล้กับเรือนนอนของผู้ต้องขังเพื่อที่จะจ่ายยาประจำวันและลดการเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังร้านขายยาควรอยู่บริเวณ ที่ผู้ต้องขังไม่สามารถเข้าถึงได้โดยอิสระเพื่อป้องกันผู้ต้องขังจากการเข้าถึงคลังยา

๒. ผู้ต้องขังที่มีอาการรุนแรงควรจะถูกส่งต่อไปยังโรงพยาบาลนอกเรือนจำเพื่อการรักษา ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการบริหารในเรื่องของกระบวนการที่จะรักษาความปลอดภัยหรือการส่งต่อผู้ต้องขังที่เป็นคนไข้ในและคนไข้นอกพื้นที่ที่ถูกใช้ขัดแยกผู้ต้องขังที่ มีโรคติดเชื้อเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อที่จะหยุดยั้งการระบาด โดยเฉพาะเรือนจำที่มีความแออัด

๓. โครงสร้างทางกายภาพควรถูกออกแบบในทางที่จะอนุญาตให้มีการแยกผู้ต้องขังที่ติดเชื้อหรืออาจแพร่กระจายเชื้อการจัดการขยะโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์แหลมคมรวมถึงอุปกรณ์การดูแลสุขอนามัยจะต้องใช้ความระมัดระวังและมีมาตรการในการควบคุมคลังสินค้า การซักรีดเสื้อผ้าและเครื่องนอน

จะต้องระวังในการหลีกเลี่ยงการกระจายโรคผ่านผู้ต้องขังเป็นวงกว้างในการรักษาความสะอาดของเรือนจำเป็นสำคัญในการลดการแพร่ระบาดของโรคภายในเรือนจำ

๔. องค์ประกอบของสถานบริการทางสุขภาพถูกกำหนดโดยลักษณะของเรือนจำ เช่นพื้นที่ทั้งหมดของเรือนจำ ประเภทของผู้ต้องขัง ระดับความเสี่ยง กลุ่มเปราะบาง ระดับความปลอดภัย แนวโน้มในการขยายพื้นที่ ระดับของเทคโนโลยี การบำรุงรักษาเรือนจำ จำนวนเจ้าหน้าที่ พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ การมีอยู่ของเจ้าหน้าที่ที่มีทักษะ การมีอยู่ของวัตถุดิบและแรงงาน ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง กฎหมายของประเทศนั้นๆ และมาตรฐานอื่นๆ

สถานพยาบาลเรือนจำ ควรมีองค์ประกอบพื้นฐานอย่างน้อย ดังนี้

๑. ห้องให้คำปรึกษาและ ห้องรอตรวจ ห้องให้คำปรึกษาควรมีความปลอดภัยและมีอ่างล้างมืออย่างน้อยสำหรับการตรวจเบื้องต้นและต้องมีห้องตรวจแยกสำหรับหัตถการและห้องรอตรวจแยกอยู่ด้านนอก การทำนัดก่อนเข้าตรวจจะสามารถช่วยให้พื้นที่มีเพียงพอและรักษาความลับของคนไข้

๒. ห้องทำงานของเจ้าหน้าที่และพยาบาล_เจ้าหน้าที่เรือนจำรับผิดชอบการบริหารงานวันต่อวันเกี่ยวกับผู้ต้องขังที่ป่วยในเรือนจำเช่นหมอยาพยาบาลและซึ่งเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องมีห้องทำงานที่มีความปลอดภัยเพื่อใช้สำหรับทำงาน

๓. หอผู้ป่วย หอผู้ป่วยประกอบด้วยห้องต่างๆ ซึ่งอาจมีเวอร์ดคนไข้ที่มีหลายเตียงที่ซึ่งผู้ต้องขังป่วยจะนอนพักข้ามคืนผู้ต้องขังชายและผู้ต้องขังหญิงจะต้องมีเวอร์ดแยกออกจากกัน มีการดูแลเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังที่มีความต้องการพิเศษ พื้นที่แต่ละจุดต้องมีแสงสว่างและการระบายอากาศที่เพียงพอและมีอ่างล้างมือ เพื่อรักษาความสะอาดการตรวจตราบริเวณเตียงนอนควรรักษาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังในระหว่างการรักษาการตรวจ แต่ละเตียงควรมีพื้นที่เพียงพอที่จะให้รถเข็นนั่งหรืออุปกรณ์ทางการแพทย์

๔. ห้องน้ำและห้องอาบน้ำสำหรับผู้ต้องขังในหอนอนหรือผู้ต้องขังพิการ ผู้ต้องขังที่อยู่ในหอผู้ป่วยควรเข้าถึงห้องน้ำและห้องอาบน้ำที่ใหญ่เพียงพอที่จะสามารถมีผู้ช่วยดูแลได้ห้องน้ำที่แยกออกมาจะต้องมีสำหรับทั้งผู้ต้องขังชายและผู้ต้องขังหญิงคำแนะนำสำหรับวัสดุและขนาดสำหรับห้องน้ำและพื้นที่ซักล้างและห้องอาบน้ำต้องมีพื้นที่อย่างน้อย ๒.๒ x ๒.๘ ม.การอาบน้ำด้วยผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์อาจจำเป็นสำหรับการรักษาอาการโรคผิวหนังโดยเฉพาะ

หมายเหตุ: อายุเฉลี่ยของผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในหลายประเทศซึ่งจำเป็นต้องให้ความสนใจในเรื่องการเข้าถึงและการจัดการสำหรับผู้ต้องขังที่พิการหรือแก่ชรา

๕. ห้องทำฟัน ห้องทำฟันต้องประกอบด้วยอุปกรณ์ทำฟันเช่นเก้าอี้ทำฟันและเครื่องมือในระดับที่เหมาะสมกับมาตรฐานความสะอาดในบริบทภายนอกเรือนจำการล้างเครื่องมือและที่เก็บอุปกรณ์ที่มีความปลอดภัยควรมีให้ในห้องนี้ด้วย

๖. ยาและเวชภัณฑ์ ห้องเก็บยาในเรือนจำจะเป็นที่เก็บยา ใบสั่งยาจะต้องได้รับก่อนที่ผู้ต้องขังจะได้รับการจ่ายยาให้ห้องจ่ายยาของผู้ต้องขังควรอยู่ในพื้นที่ที่ปลอดภัยหรืออยู่ห่างจากเรือนนอนของผู้ต้องขังเพื่อป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งยาที่ต้องอยู่ในการรักษาและอยู่ภายใต้การควบคุมของแพทย์

๗. พื้นที่รอบบริเวณหอนอนผู้ป่วยหรือสวนขนาดเล็ก ผู้ที่เข้ารักษาตัวในหอผู้ป่วยควรได้รับการอนุญาตให้ออกมารับแสงแดดหรือออกกำลังกายในพื้นที่อาจมีขนาดเล็กและล้อมด้วยรั้ว

๘. ห้องซักล้าง พื้นที่ควรมีความใหญ่พอที่จะอำนวยความสะดวกในสิ่งที่จำเป็นที่จะรักษาความสะอาดของพื้นที่ วัสดุ รวมถึงไม้กวาด ถังคลุมเสื้อผ้า ไม้ถูพื้น ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด และอ่างชำระล้างขนาดใหญ่ ขึ้นอยู่กับบริบทของวัฒนธรรมและสังคม ห้องซักล้างอาจจำเป็นที่จะต้องมีขนาดใหญ่พอที่จะให้คน

ซักล้างได้หยุดพักและเปลี่ยนเสื้อผ้าก่อน-หลังการทำงาน ในห้องซักล้างควรมีท่อน้ำเพียงพอต่อการระบายน้ำ และควรจัดให้มีอ่างล้างไม้ถูพื้น

ในเรือนจำขนาดใหญ่ อาจมีองค์ประกอบโครงสร้างกายภาพเฉพาะทาง ในการให้บริการทางด้านสุขภาพที่มีมาตรฐานซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างทางกายภาพดังต่อไปนี้

๙. ห้องแยกโรค ระยะห่างของห้องแยกโรคขึ้นอยู่กับพื้นที่ของเรือนจำ อาจจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงความต้องการในการแยกโรคสำหรับโรคติดต่อ ยกตัวอย่างเช่น วัณโรคติดต่อ

๑๐. ห้องเอกซเรย์ ห้องเอกซเรย์ควรจัดให้อยู่ในหอนอนหรือที่ที่เหมาะสม และสามารถดูแลรักษาได้ ในกรณีที่ไม่มีห้องเอกซเรย์ในเรือนจำ เรือนจำควรมีการจัดการให้ผู้ต้องขังสามารถเข้าถึงการบริการภายนอกสถานคุมขังได้

๑๑. ห้องทำคลอด/ห้องเลี้ยงเด็ก ในสถานการณ์ต่างๆ ผู้ต้องขังหญิงควรจะทำคลอดบุตรในโรงพยาบาลทั่วไปภายนอกเรือนจำ อย่างไรก็ตามผู้ต้องขังหญิงควรมีห้องพิเศษหากจำเป็น สำหรับผู้ต้องขังหญิงก่อนคลอด การให้กำเนิด และการดูแลหลังคลอดหากในกรณีที่ไม่มีห้องดังกล่าว เรือนจำควรจัดการให้ผู้ต้องขังเข้าถึงการบริการภายนอกสถานคุมขังได้

๑๒. วอร์ดสำหรับผู้ป่วยยาเสพติด วอร์ดสำหรับผู้ป่วยยาเสพติดเป็นพื้นที่สำหรับผู้ต้องขังที่เพิ่งพ่ายแพ้หรือแอลกอฮอล์ เป็นพื้นที่ที่สามารถเข้าโปรแกรมการถอนยาอย่างมีระบบ หากอยู่ในอาคารเดียวกันกับผู้ป่วยอื่น วอร์ดควรอยู่ติดกับวอร์ดปกติแต่มีการเข้าถึงพื้นที่โล่งแจ้งเป็นของตนเอง เนื่องจากธรรมชาติของผู้ป่วยยาเสพติดต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด

๑๓. สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ต้องขังที่มีความผิดปกติทางจิต ประชากรในเรือนจำมีแนวโน้มที่จะมีตัวเลขของผู้มีปัญหาด้านสุขภาพจิตมากกว่าประชากรทั่วไป การวางแผนและการออกแบบเรือนจำจะช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการทางสุขภาพในเรือนจำในการประเมินการควบคุมและให้การสนับสนุนผู้ต้องขังเหล่านี้ สิ่งอำนวยความสะดวกจะต้อง

พื้นที่ หรือห้องที่ใช้ควรจะมี ความยืดหยุ่น ทั้งการขังเดี่ยวและการขังรวม มีห้องสังเกตการณ์ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงในการทำร้ายตัวเอง มีห้องสำหรับสัมภาษณ์และให้คำปรึกษา ห้องจ่ายยา และห้องทำงานสำหรับเจ้าหน้าที่ ห้องขังผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงในการฆ่าตัวตายควรออกแบบให้ไม่มีจุดที่เอื้อให้ผู้ต้องขังผูกคอตาย

๑๔. ห้องเก็บของ ห้องที่สามารถล็อกได้เพื่อที่จะเก็บประวัติการรักษาเป็นสิ่งจำเป็นในเรือนจำ ควรมีพื้นที่ที่สามารถปิดล็อกได้เพื่อเก็บออกซิเจนและเครื่องช่วยหายใจให้มีความปลอดภัย โดยเฉพาะสำหรับถังออกซิเจน ห้องเก็บที่มีความปลอดภัยมีความจำเป็นสำหรับอุปกรณ์ทางการแพทย์และเครื่องนอน ในกรณีที่ไม่มีห้องเก็บของอยู่ในอาคารพยาบาลห้องเก็บของควรอยู่ติดกับห้องทำงานของเจ้าหน้าที่

๑๕. พื้นที่สำหรับผู้ป่วยนอก ในเรือนจำขนาดใหญ่ การให้บริการทางด้านสุขภาพที่เพียงพอและลดการส่งต่อผู้ต้องขังออกไปนอกสถานคุมขังมีความจำเป็นที่จะต้องให้บริการสำหรับผู้ป่วยนอก เช่น การทำฟัน กายภาพบำบัด และบริการเฉพาะทางอย่างอื่นเช่น สูดตินารีแพทย์สำหรับผู้ต้องขังหญิง และกุมารแพทย์สำหรับเด็กติดผู้ต้องขัง การให้บริการสำหรับผู้ป่วยนอกจะต้องมีการจ่ายยาโดยตรงให้ผู้ต้องขังซึ่งทำได้โดยผ่านห้องจ่ายยา ซึ่งเป็นช้อนขนาดเล็กที่ผู้ต้องขังเดินผ่านเพื่อไปทำกิจวัตรประจำวัน การรักษาความปลอดภัยในเรือนจำบริเวณที่มีการเคลื่อนไหวของผู้ต้องขังจะต้องถูกจำกัดมากขึ้น ในการจ่ายยาให้กับผู้ต้องขังโดยเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการด้านสุขภาพ

๑๖. ห้องดับจิต เรือนจำอาจมีห้องสำหรับผู้ต้องขังเสียชีวิต เพื่อที่จะรอจัดเตรียมการฝังหรือการเก็บรักษาศพเพื่อรอครอบครัวมาดำเนินการในกรณีนี้ข้อคำนึงของห้องดังกล่าวจะต้องมีการป้องกันการแพร่กระจายของโรคด้วย

๑๗. พื้นที่ส่วนกลางสำหรับผู้ป่วยใน เป็นห้องที่ผู้ป่วยในสามารถทำกิจกรรมในช่วงกลางวันเพื่อที่จะมีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์เช่นการเล่นเกมการเย็บและการดูโทรทัศน์

ส่วนที่ ๕ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขอนามัย

การรักษาความสะอาดของเรือนจำเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อและเพื่อความสะอาดของเสื้อผ้าและเครื่องนอนเรือนจำควรบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกในการซักหรือพื้นที่ซักล้างและการตากผ้า ทั้งเสื้อผ้าและเครื่องนอนเป็นประจำ

สิ่งอำนวยความสะดวกในเรือนจำ เช่น การชำระล้างควรมีอ่างล้างขนาดใหญ่ หรือรางสำหรับการชำระล้างเสื้อผ้าและเครื่องนอน มีพื้นที่ที่จะจัดเก็บเครื่องนอนที่ซักแล้วในแต่ละห้องขัง ในเรือนจำขนาดใหญ่ อาจต้องมีการเก็บสิ่งของเหล่านี้ในพื้นที่ส่วนกลาง

เรือนจำควรจัดหาพื้นที่เก็บเสื้อผ้าขนาดใหญ่บริเวณพื้นที่ลงทะเบียนสำหรับผู้ต้องขังเข้าใหม่ ทุกคนควรได้รับเตียงเป็นของตัวเอง ซึ่งมีขนาดขั้นต่ำอยู่ที่ ๒ x ๐.๘ ม. สิ่งที่จะต้องคำนึงต่อมาก็คือขนาดของเครื่องนอนที่สามารถจะซักล้างได้และมีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อให้แน่ใจว่าจะมีให้เพียงพอสำหรับการนอนของผู้ต้องขัง

ถ้าผู้ต้องขังนอนบนพื้น ความสะอาดและอนามัยของพื้นเป็นสิ่งสำคัญเพื่อที่จะคงความสะอาดของที่นอนตามมาตรฐานที่ยอมรับได้

ที่ทิ้งขยะสำหรับผ้าอนามัยของผู้หญิงควรมีถึง ระดับของสุขอนามัยภายในเรือนจำหญิงด้วย

ข้อคำนึงในการบริหารจัดการและการรักษาความปลอดภัย

๑. ความถี่ในการใช้พื้นที่ซักล้างมีความสัมพันธ์โดยตรงกับกิจกรรมของผู้ต้องขัง และสภาพความเป็นอยู่ การฝึกวิชาชีพ และการทำงาน ผู้ต้องขังจำเป็นต้องมีอนามัยส่วนบุคคล การเข้าถึงพื้นที่ซักล้าง ขนาดและโครงสร้างของพื้นที่ในการซักล้างหรือการตากผ้า ควรคำนึงถึงเวลาในการใช้งานพื้นที่สำรองและความแข็งแรงของสิ่งยึดติด การติดตั้งอุปกรณ์ควรสะท้อนถึงวัฒนธรรมและเทคโนโลยีในการที่จะรักษาความสะอาดของพื้นที่ ความปลอดภัย และการใช้งานอุปกรณ์เคมี เครื่องมือควรมีที่จัดเก็บที่มีความปลอดภัยเมื่อไม่ได้ใช้ เรือนจำที่มีห้องซักล้างในพื้นที่ด้านนอกควรมีระบบการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวดเพื่อที่จะป้องกันการผู้ต้องขังหลบหนีโดยยานพาหนะที่เข้าออกเรือนจำ

๒. การใช้กระจกในห้องขังหรือเรือนนอน ขึ้นอยู่กับระดับของความปลอดภัยและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นซึ่งจะต้องถูกระบุโดยเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ สแตนเลสขัดเงาหรือแผ่นโครเมียมที่ติดตรงกับผนังควรนำมาใช้มากกว่ากระจกที่เป็นแก้ว ในบางประเทศเป็นเรื่องปกติที่จะติดแผ่นกระเบื้องรอบอ่างล้างหน้า เพื่อ ส่งเสริมอนามัยและความสะอาดอย่างไรก็ตามต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและแนวโน้มที่จะนำวัสดุเหล่านี้มาเป็นอาวุธ

๓. การตัดผมและการโกนหนวดเป็นประจำเป็นประเด็นในเรื่องการทิ้งเส้นผมและความปลอดภัยในการใช้กรรไกรและมีดโกน ถ้าเรือนจำมีพื้นที่ทำความสะอาดส่วนกลางที่รับผิดชอบหน้าที่ดังกล่าวจะทำให้สามารถจำกัดความเสี่ยงเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดการที่เส้นผมจะไปขัดขวางการไหลของน้ำทิ้ง

สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขอนามัย ควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. การซักล้าง เสื้อผ้าผู้ต้องขังเครื่องนอน ผ้าที่ใช้ในครัวผ้าปูเตียงโรงพยาบาลผ้าเช็ดตัว และอุปกรณ์ทำความสะอาดจะต้องถูกซักล้างเป็นประจำ

ในบางประเทศการซักล้างอาจส่งไปที่บริษัททำความสะอาดภายนอกเรือนจำในกรณีนี้ ควรคำนึงถึงการส่งผ้าซักเพื่อป้องกันผู้ต้องขังหลบหนี

หากการซักล้างทำภายในเรือนจำการซักควรทำในพื้นที่ส่วนกลางหรือห้องซักล้างขนาดเล็กในแต่ละเรือนนอนผู้ต้องขังอาจต้องการจะซักล้างด้วยตัวเองในบริเวณที่จัดไว้ให้ภายในเรือนนอนในพื้นที่ที่มีน้ำไว้ให้ จะต้องมีการจัดการที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมการใช้ไฟฟ้าและน้ำยาซักผ้าเรือนจำที่มีที่ซักล้าง ส่วนกลางจะต้องแน่ใจว่ากระบวนการในการส่งผ้าเป็นวิธีหนึ่งในการหลบหนีสารเคมีและอุปกรณ์ จะต้องมีการติดตามตลอดเวลาเพื่อรักษาความปลอดภัยและแน่ใจว่าไม่ได้นำไปใช้ผิดในทางที่ผิด

การซักล้างมีตั้งแต่การใช้เทคโนโลยีขั้นต่ำ เช่น การใช้ตะกร้าขนาดใหญ่และอ่างซักผ้า และมีพื้นที่ในการตากผ้าบริเวณสนามในเรือนนอนไปจนถึงการใช้เครื่องซักผ้าในการซักและอบแห้ง โดยระบบการซักล้างขึ้นอยู่กับบริบททางวัฒนธรรม รวมไปถึงน้ำและไฟฟ้าที่มีอยู่

๒. ห้องตัดผมและห้องทำผม มาตรฐานสากล มีข้อกำหนดให้เรือนจำมีการดูแลผมที่เหมาะสมเพื่อเหตุผลด้านสุขอนามัยและป้องกันการแพร่กระจายของเหามีความจำเป็นที่จะต้องตัดผมในบริเวณที่กำหนดไว้ และผมที่ตัดออกนั้นจะต้องถูกทิ้งทันทีที่กระจกควรทำจากวัสดุที่ไม่แตกการจัดการอุปกรณ์ เช่น ก้นโกศ ควรจัดเก็บในที่ปลอดภัยเมื่อไม่ได้ใช้พื้นที่ตัดผมทำผมที่มีความปลอดภัยควรอยู่ในบริเวณพื้นที่ อำนวยความสะดวกของผู้ต้องขัง

ส่วนที่ ๖ การอำนวยความสะดวกด้านโภชนาการ

อาหารและน้ำดื่ม

น้ำดื่มที่สะอาดและปลอดภัยเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน การจัดหา น้ำดื่มที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับผู้ต้องขังเป็นสิ่งบังคับสำหรับมาตรฐานสากลตลอดมา ที่ผู้ต้องขังไม่สามารถเข้าถึงน้ำสะอาดและปลอดภัยได้โดยตรง จะต้องมีการเก็บน้ำสะอาด มีเพียงพอต่อความจำเป็นขึ้นอยู่กับเพศและสภาพอากาศด้วย ถึงเก็บน้ำดื่มควรป้องกันแมลงและฝุ่นที่จะปนเปื้อนในน้ำสะอาด

สิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่จะปราศจากความหิวโหยได้รับการและบรรจุในมาตรฐานสากล กล่าวคือ รัฐจะต้องแน่ใจว่าผู้คนภายใต้การปกครองสามารถเข้าถึงอาหารที่จำเป็นและเพียงพอและมีโภชนาการที่เพียงพอและปลอดภัยเพื่อ ให้แน่ใจว่าผู้คนจะเป็นอิสระจากความหิวโหยข้อกำหนดเหล่านี้ถูกนำมาใช้ในกลุ่มผู้ถูกคุมขังเช่นเดียวกันเนื่องจากความจริงที่ว่าสถานที่คุมขังนั้นอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของรัฐ

มาตรฐานสากลมีข้อกำหนดในการเตรียมอาหารที่จะต้องอยู่ภายใต้สภาพที่มีอนามัยและคำนึงถึงสุขภาพและปัจจัยทางการแพทย์ อาหารที่จัดหาให้ผู้ต้องขัง จะต้องพิจารณาถึงศาสนาและวัฒนธรรมด้วยรวมถึงอายุสภาพร่างกายและธรรมชาติของผู้ที่ทำงาน

ในบางสภาพแวดล้อมผู้ต้องขังอาจนำอาหารเข้ามาภายในเรือนจำด้วยเงินของตัวเองอย่างไรก็ตาม การให้ครอบครัวผู้ต้องขังซื้ออาหารให้เพื่อรับประทานเอง นั้นเป็นมาตรการที่ไม่อาจยอมรับได้

สถานที่ประกอบอาหาร (สุทกรรม ห้องครัว)

ข้อกำหนดในการบริหารจัดการและการรักษาความปลอดภัย

๑. การออกแบบครัวควรคำนึงถึงกระบวนการที่จำเป็นในการทำครัว เช่น การขนย้าย สต็อก การเก็บ การเตรียมการปรุง และการทิ้งขยะ รวมไปถึงการทำความสะอาด ทั้งนี้ ต้องมีมาตรการสำหรับ สุขภาพและความปลอดภัย เรือ่นจำควรรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกในการเก็บอาหาร จัดอาหารให้เพียงพอ รวมถึงมีโภชนาการที่เหมาะสม ผู้จัดส่งอาหารภายนอกจะต้องแน่ใจว่ามีวัตถุดิบเพียงพอเพื่อจัดส่งให้เรือ่นจำ ครัวในเรือ่นจำส่วนใหญ่จะอยู่ใกล้กับพื้นที่ขนาดใหญ่เพื่อขนถ่ายสินค้า มีห้องเก็บของที่มีความปลอดภัยสำหรับ อาหารโดยเฉพาะและป้องกันพยาธิ มีพื้นที่ในการเตรียมอาหาร พื้นที่ในการปรุงอาหาร พื้นที่สำหรับทำ ความสะอาดอาหาร พื้นที่ในการชะล้างเพื่อรักษาความปลอดภัย ห้องเก็บอุปกรณ์ทำครัว ห้องน้ำที่มีอ่างล้างมือ ห้องตรวจค้นผู้ต้องขัง เคาน์เตอร์เตรียมอาหาร และพื้นที่สำหรับทิ้งเศษอาหาร นอกจากนี้ ระบบรักษา ความปลอดภัยจะต้องอยู่ในที่ที่แน่ใจได้ว่าผู้ต้องขังไม่สามารถเข้าถึงยานพาหนะส่งอาหารซึ่งเป็นโอกาสในการ หลบหนี

๒. นอกเหนือจากครัวส่วนกลางขนาดใหญ่ แต่ละแดนอาจมีครัวขนาดเล็กเพื่อทให้ผู้ต้องขัง สามารถทำอาหารด้วยตัวเอง ซึ่งในบางครั้งมาตรการดังกล่าวเป็นการให้รางวัลกับผู้ต้องขังที่ประพฤติดี หรือสอน ผู้ต้องขังในเรื่องทักษะการใช้ชีวิตเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย อุปกรณ์ทำครัวและอุปกรณ์อื่นๆ จะต้องมืี่ล้าง ตามมาตรฐานด้านสุขอนามัยที่เหมาะสม การขนถ่ายอาหารจากที่เก็บอาหารไปถึงครัวหรือแดนต่างๆ ต้องสะอาด ถูกสุขอนามัยเช่นกัน

สุทกรรม (ห้องครัว) ควรมืี่องค์ประกอบของมืี่ดังต่อไปนี้

๑. พื้นที่การขนส่งและการขนถ่าย การขนส่งอาหารจะต้องถูกค้ำนึ่งถึงเป็นอันดับแรก ในการวางแผนเรือ่นจำเพื่อให้แน่ใจว่าอาหารจำนวนมากสามารถเคลื่อนย้ายสู่ที่เก็บของในครัวได้ พื้นที่ขนถ่าย ต้องสามารถให้รถขนส่งอาหารเข้ามาได้ ในประเทศที่มีวัฒนธรรมการประกอบอาหารในที่เปิดโล่งหรือการใช้ เตาถ่าน ควรจัดให้มีพื้นที่สำหรับการเก็บไม้ซึ่งอาจจะต้องมีขนาดใหญ่โดยค้ำนึ่งถึงความปลอดภัยด้วย เช่น ต้องมี มาตรการในการป้องกันผู้ต้องขังซึ่งอาจใช้การขนส่งอาหารเป็นโอกาสในการหลบหนี เป็นต้น

๒. พื้นที่ในการปรุงอาหารและการเตรียมอาหาร (ครัว) ในการจัดหาอาหาร และโภชนาการอย่างเพียงพอ เรือ่นจำจะต้องมีครัวที่มีขนาดเหมาะสมที่จะเลี้ยงอาหารผู้ต้องขังทุกคน รวมไปถึง เจ้าหน้าที่ด้วย พื้นที่ขั้นต่ำสำหรับครัวคือ ๐.๑ ตร.ม./คน (สำหรับผู้ต้องขังมากกว่า ๒๐๐ ชุด/วัน) หรืออย่างน้อย ๒๐ ตร.ม. สำหรับเรือ่นจำที่มีขนาดเล็ก

กิจกรรมภายในครัวประกอบด้วยการทำอาหารที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมอาหาร และแหล่งเชื้อเพลิง ในครัวจะต้องมืี่ที่ดูดควันและการระบายอากาศที่เพียงพอ ซึ่งอาจเป็นการระบายอากาศ ตามธรรมชาติที่ดูดควันหรือวิธีการอื่นๆ และเพื่อเป็นส่งเสริมการใช้พลังงาน ลดมลพิษในอากาศ รวมไปถึงการ หลีกเลี้ยงการตัดไม้ทำลายป่า เรือ่นจำควรมีมาตรการในการใช้พลังงานทดแทน เช่น การใช้ไบโogas หรือพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น

ลักษณะ: อย่างน้อย ๒๐ ตร.ม. หรือมากกว่า ๐.๐๕ ตร.ม./คน และมากกว่า ๒๐๐ มืี่/วัน

๓. พื้นที่เก็บขยะ ในครัวจะมีขยะซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของการเตรียมอาหาร การทิ้ง เศษอาหารจะต้องกระทำอย่างมีอนามัยเพื่อหลีกเลี่ยงแมลงหรือพยาธิ พื้นที่ทิ้งขยะควรแยกออกจากครัวแต่ยังติด

กับครัวเพื่อความสะอาดในการใช้งาน เศษอาหารอาจนำไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ของฟาร์มในเรือนจำหรือถูกนำไปทิ้ง การแยกขยะควรทำเพื่อการรีไซเคิลถ้าเป็นไปได้หรือพอทำได้

หากจะต้องมีการนำขยะออกไปทิ้งนอกเรือนจำ เรือนจำควรวางแผนจัดการขยะที่จะเข้ามารับขยะในพื้นที่ไปกำจัด และมีมาตรการป้องกันผู้ต้องขังในการใช้กระบวนการเหล่านี้เพื่อหลบหนี

๔. พื้นที่เก็บล้าง เป็นพื้นที่ที่จำเป็นสำหรับครัว ดังนั้น เพื่อส่งเสริมอนามัยและความสะอาด พื้นที่เก็บล้างควรมีขนาดใหญ่เพียงพอสำหรับการจัดเก็บอุปกรณ์จำเป็นในการรักษาความสะอาดครัว เช่น ไม้กวาด ไม้ถูพื้น น้ำยาทำความสะอาด และอ่างล้างขนาดใหญ่ เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีซิงค์ล้างไม้ถูพื้น และท่อน้ำทิ้งที่เพียงพอและเหมาะสม

๕. พื้นที่เก็บของในครัว ห้องเก็บของในครัวควรมีขนาดใหญ่เพียงพอที่จะสามารถเก็บวัตถุที่มีอนามัยในกรณีมีเหตุไม่คาดคิดซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อ การขนส่งวัตถุ

ลักษณะ: อย่างน้อย ๑๐ ตร.ม. หรือมากกว่า ๐.๕ ตร.ม./คน สำหรับอาหาร ๒๐๐ มื้อ/วัน

๖. ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ บริเวณห้องครัวควรมีห้องทำงานเจ้าหน้าที่ที่มีความปลอดภัยเพื่อทำงานเกี่ยวกับสต็อกและการขนส่งอาหาร นอกจากนี้ เรือนจำควรพิจารณาถึงการเก็บมัดและอุปกรณ์ทำครัวที่จะต้องแจกจ่ายให้กับผู้ต้องขังโดยเจ้าหน้าที่ประจำห้องครัว

๗. ห้องน้ำเจ้าหน้าที่ หากมีห้องทำงานเจ้าหน้าที่จะต้องมีห้องน้ำสำหรับเจ้าหน้าที่ด้วย

๘. ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า เนื่องจากผู้ต้องขังต้องมีความเกี่ยวข้องกับการเตรียมอาหารและการทำความสะอาดครัวห้องเปลี่ยนเสื้อผ้าหรือห้องอาบน้ำและห้องน้ำจะต้องจัดให้มีไว้ด้วย

สถานที่รับประทานอาหาร (โรงเลี้ยง)

ข้อคำนึงในการบริหารจัดการและการรักษาความปลอดภัย

๑. การรับประทานอาหารอาจเกิดขึ้นในห้องขังหรือในแดนหรือพื้นที่ส่วนกลางบริเวณสนามหญ้า ต้องมีการวางแผนสำหรับเสียง กระบวนการรวบรวมอาหารในโรงเลี้ยงหรือการขนส่งอาหารในห้องขัง การเก็บล้าง และการตากแห้งจานสำหรับผู้ต้องขัง

๒. โรงเลี้ยงที่มีลักษณะเป็นพื้นที่เปิดโล่งภายในเรือนจำ จะต้องคำนึงถึงระดับความเสี่ยงของผู้ต้องขังด้วย กล่าวคือ เรือนจำที่มีขนาดใหญ่อาจจะต้องมีรอบของการรับประทานอาหารที่มากขึ้นเพื่อจำกัดจำนวนผู้ต้องขังในการรวมตัวกัน การมีห้องตรวจค้นในโรงเลี้ยงอาจจำเป็นสำหรับการตรวจค้นผู้ต้องขังเพื่อป้องกันอาวุธและสิ่งของต้องห้าม เจ้าหน้าที่จะต้องมีการสังเกตและการควบคุมที่ดี รวมไปถึงอุปสรรคต่อการสอดส่องพฤติกรรมผู้ต้องขัง เช่น เสา หรือ มุม ที่ต้องควรหลีกเลี่ยงให้ได้มากที่สุดในการออกแบบเรือนจำ ในส่วนของทางเข้าโรงเลี้ยงควรจะคำนึงถึงความสะอาดในการเข้ามาของเจ้าหน้าที่หากมีเหตุการณ์ไม่สงบ สำหรับเรือนจำที่มีความมั่นคงสูงอาจจำเป็นจะต้องมีเก้าอี้ในลักษณะยึดติดเพื่อป้องกันการนำมาใช้เป็นอาวุธ

๓. นอกจากนี้จะต้องพิจารณาอย่างระมัดระวังถึงการเข้าออกของผู้ต้องขังในบริเวณโรงเลี้ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ต้องขังแต่ละประเภทควรแยกออกจากกัน และเพื่อที่จะอำนวยความสะดวกในการขนถ่ายผู้ต้องขัง โรงเลี้ยงจำเป็นจะต้องอยู่บริเวณที่ถัดจากโรงงานหรือสถานที่ส่วนกลางในเรือนจำความมั่นคงสูง สิ่งสำคัญในการเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังตั้งแต่บริเวณทางเดินมายังโรงเลี้ยงคือประตูที่เจ้าหน้าที่สามารถควบคุมการเข้า-ออกหรือการเคลื่อนไหวของผู้ต้องขังได้

๔. เมื่อผู้ต้องขังมาถึงโรงเลี้ยงผู้ต้องขังจะต้องไปยังพื้นที่รับอาหารก่อนมานั่งรับประทาน และเมื่อรับประทานเสร็จแล้วต้องมีการในการทำความสะอาดและการคืนภาชนะ ซึ่งอาจนำไปคืนบริเวณที่รับอาหารหรือนำไปวางไว้ที่จุดคืนภาชนะในโรงเลี้ยง

สถานที่รับประทานอาหาร (โรงเลี้ยง) ควรมืองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. ที่แจกจ่ายอาหาร ที่จ่ายอาหารควรอยู่บริเวณใกล้กับทางเข้าของโรงเลี้ยงที่ซึ่งผู้ต้องขังสามารถรับอาหารของตนเพื่อไปนั่งรับประทานได้ คำเตือนในการรักษาความปลอดภัยบริเวณที่จ่ายอาหาร ควรออกแบบให้ผู้ต้องขังที่อยู่ในโรงเลี้ยงไม่สามารถเข้าถึงอุปกรณ์ในการใช้จ่ายอาหารได้อย่างง่ายดาย เนื่องด้วยที่จ่ายอาหารอยู่ติดกับห้องครัว เรือนจำจะต้องติดตั้งประตูที่มีความปลอดภัยเพื่อป้องกันผู้ต้องขังเข้าถึงบริเวณห้องครัวและจุดจ่ายอาหารด้านใน และถ้ามีการขนส่งอาหารไปยังแดน พื้นที่แจกจ่ายอาหารควรอยู่บริเวณที่สามารถรักษาอุณหภูมิของอาหารได้

๒. พื้นที่รับประทานอาหารรวม ผู้ต้องขังจะนำอาหารมารับประทานบริเวณพื้นที่ส่วนกลาง ซึ่งจะนั่งเป็นแถวหรือเป็นโต๊ะกลม โดยโต๊ะและเก้าอี้จะยึดติดกับพื้น ในเรือนจำที่มีลักษณะเป็นแคมป์ส จะมีการขนส่งอาหารจากครัวไปยังพื้นที่รับประทานอาหารรวมในแต่ละแดน ซึ่งที่รับประทานอาหารจะต้องมีแสงสว่างและการระบายอากาศที่เพียงพอ พื้นจะต้องมีความแข็งแรงและสามารถทำความสะอาดได้ง่าย

ลักษณะ: อย่างน้อย ๐.๕ ตร.ม./คน ไม่รวมพื้นที่หมุนเวียน

๓. ห้องตรวจค้นตัวผู้ต้องขัง ห้องตรวจค้นตัวผู้ต้องขังควรอยู่ติดกับทางเข้าออกของโรงเลี้ยง การตรวจค้นแบบแตะตัวอาจกระทำได้ในที่เปิดเผย ส่วนการตรวจค้นโดยละเอียดควรกระทำในพื้นที่ที่มีสิ่งกำบัง แต่ไม่แยกออกไปเพื่อรักษาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังและลดโอกาสในการถูกระทำที่ไม่เหมาะสม

ลักษณะ: อย่างน้อย ๒.๕ x ๓ ม.

๔. ห้องน้ำสำหรับผู้ต้องขัง (มาตรฐานและการเข้าถึง)

ลักษณะ: จำนวนห้องส้วม ๑:๒๕ คน (ICRC) มาตรฐานในการเข้าถึง คูในส่วนห้องน้ำสำหรับผู้เข้าเยี่ยม

ส่วนที่ ๗ สถานที่สันทนาการ

มาตรฐานสากลมีข้อกำหนดว่าผู้ต้องขังควรได้รับการเข้าถึงที่เปิดโล่งอย่างน้อย ๑ ชั่วโมง/วัน เพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้ต้องขังและคุณภาพชีวิต โดยพื้นที่ขั้นต่ำสำหรับการทำกิจกรรมสันทนาการอยู่ที่ ๔ ตร.ม./คน ซึ่งเหมาะสมสำหรับการเคลื่อนไหวและกิจกรรมสันทนาการ และควรมีพื้นที่หลังคาเพื่อที่จะมีพื้นที่สำหรับสันทนาการ และกิจกรรมตามวัฒนธรรมทั้งในช่วงฤดูฝนและฤดูร้อน ในส่วนของการจัดหาอุปกรณ์กีฬาและสันทนาการเรือนจำ ควรจัดให้มีพื้นที่ที่เหมาะสมและมีอุปกรณ์ให้กับผู้ต้องขังทั้งสำหรับการทำกิจกรรมในร่มและภายนอกอาคาร นอกจากนี้ เรือนจำควรสนับสนุนการออกกำลังกายทางเลือก โดยติดตั้งอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขัง หรือมีการเล่นกีฬาตามบริบทของท้องถิ่น ทั้งนี้ การเข้าถึงการเล่นกีฬาและการใช้อุปกรณ์ควรมีความเท่าเทียมกันสำหรับผู้ต้องขังทุกประเภท

ข้อคำนึงในการบริหารจัดการและการรักษาความปลอดภัย

การออกแบบพื้นที่กิจกรรมภายนอกควรหลีกเลี่ยงการปะปนผู้ต้องขังแต่ละกลุ่ม เพื่อป้องกันการพูดคุยติดต่อและส่งต่อสิ่งของต้องห้าม หากผู้ต้องขังหลายประเภทใช้พื้นที่ภายนอกในเวลาเดียวกัน

เช่น ผู้ต้องขังหญิงและผู้ต้องขังชายออกกำลังกายในเวลาเดียวกัน เรือรบจำเป็นต้องแยกการทำกิจกรรมดังกล่าวของผู้ต้องขังทั้งสองกลุ่มออกจากกันโดยสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ในการออกกำลังกาย การมองเห็น และการได้ยิน

สถานที่สนทนาสำหรับผู้ต้องตั้ง ครมมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. โรงยิม ในโรงยิมควรมีการติดตั้งอุปกรณ์ออกกำลังกายและสนทนาการที่มีความแข็งแรงแน่นหนา ซึ่งอาจประกอบด้วยบาร์โหนต่างๆ หรือเก้าอี้สำหรับซิทอัพ และอุปกรณ์อื่นๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะผู้ต้องขัง ทั้งนี้ อุปกรณ์ออกกำลังกายควรออกแบบโดยเฉพาะ (ไม่มีอุปกรณ์ฟรีเวทหรืออุปกรณ์ที่เคลื่อนย้ายได้) เพื่อความปลอดภัย (ในการไม่ถูกนำมาใช้เป็นอาวุธ)

๒. ห้องเก็บของ อุปกรณ์การกีฬาบางอย่างควรถูกจัดเก็บในพื้นที่ที่เหมาะสมและปิดล็อกได้

๓. สนามออกกำลังกายในร่ม ควรออกแบบให้ใช้งานได้อย่างอเนกประสงค์เพื่อให้สามารถออกกำลังกายได้หลากหลายในพื้นที่เดียว

๔. สนามออกกำลังกายในที่โล่งแจ้ง ควรมีลักษณะเป็นพื้นที่อเนกประสงค์ และมีพื้นที่เพิ่มเติมด้านข้างเพื่อให้ผู้ต้องขังอื่นได้ดูการแข่งขัน

๕. ห้องตรวจค้นตัวผู้ต้องขัง ควรอยู่ติดกับทางเข้าของพื้นที่สนทนาการ ทั้งนี้ การตรวจค้นแบบโดนตัวควรกระทำในพื้นที่เปิด ส่วนการตรวจค้นตัวอย่างละเอียดควรกระทำในพื้นที่ที่กำหนดไว้ซึ่งมีที่บังสายตาแต่ไม่ถึงกับแยกออกไป เพื่อรักษาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังและลดโอกาสในการถูกล่วงละเมิด

๖. ห้องน้ำสำหรับผู้ต้องขัง (มาตรฐานและการเข้าถึง)

ลักษณะ: จำนวนห้องส้วม ๑:๒๕ คน (ICRC) มาตรฐานในการเข้าถึง ดูในส่วนห้องน้ำสำหรับผู้เข้าเยี่ยม

๗. ห้องอาบน้ำผู้ต้องขัง ห้องอาบน้ำอาจเป็นห้องอาบน้ำเดียวหรือห้องที่สามารถอาบน้ำได้หลายคน ถ้าเป็นห้องอาบน้ำสำหรับหลายคนควรคำนึงถึงการใช้ที่บังสายตาเพื่อรักษาความเป็นส่วนตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบททางวัฒนธรรมที่มีความอ่อนไหว โดยปกติห้องอาบน้ำของผู้ต้องขังต้องสามารถสังเกตได้โดยเจ้าหน้าที่ ห้องอาบน้ำอาจมีท่อน้ำสำหรับชำระล้างหรืออ่างใส่น้ำร้อนและน้ำเย็น หากเป็นไปได้การเลือกผนังพื้นที่ท่อน้ำ และฝักบัวต้องสะดวกต่อการบำรุงรักษาและปลอดภัย เนื่องจากอาจมีความเป็นไปได้ว่าท่อน้ำอาจถูกนำมาใช้รัดคอ หรือฝักบัวและกระเบื้องผนังเซรามิกอาจถูกนำมาใช้เป็นอาวุธ

ลักษณะ: มาตรฐานขั้นต่ำการติดตั้งที่อาบน้ำต่อผู้ต้องขัง ๕๐ คน

๘. ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ ห้องทำงานของเจ้าหน้าที่ควรที่จะสามารถมองเห็นผู้ต้องขังที่อยู่ในพื้นที่และสามารถปกป้องดูแลอุปกรณ์และวัสดุที่อยู่ภายในห้องได้

๙. ห้องน้ำเจ้าหน้าที่หากมีห้องทำงานของเจ้าหน้าที่ควรมีห้องน้ำสำหรับเจ้าหน้าที่ไว้ด้วย

ส่วนที่ ๘ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ

ศาสนาเป็นส่วนประกอบสำคัญของชีวิตผู้ต้องขังที่ช่วยทำให้รู้สึกสบายใจและได้รับการสนับสนุนทางใจเช่นเดียวกันกับการเทศนาเพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถฟื้นฟูจิตใจได้ เรือรบจำควรอนุญาตให้ผู้ต้องขังได้รับการเยี่ยมเยียนจากผู้แทนทางศาสนาหรือผู้นำทางจิตวิญญาณที่ผู้ต้องขังต้องการนอกจากนี้ผู้ต้องขังควรได้รับหนังสือที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติศาสนกิจ

ในบางเวลาผู้ต้องขังต้องไม่ถูกบังคับให้ปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนาหรือถูกเย็บเยียนจากผู้แทนศาสนาที่ขัดต่อความต้องการของผู้ต้องขัง อีกทั้งพื้นที่สำหรับกิจกรรมดังกล่าว ควรจัดให้มีเพียงพอต่อการปฏิบัติศาสนกิจโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ

พื้นที่สำหรับทำพิธีหรือพื้นที่สำหรับให้คำปรึกษาเกี่ยวกับศาสนา พื้นที่เก็บหนังสือหรืออุปกรณ์ดนตรี ซึ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติศาสนกิจ ควรจัดให้มีพื้นที่ให้เกิดการสนับสนุนทางจิตวิญญาณอย่างมีประสิทธิภาพ ในกลุ่มผู้ต้องขังปัจจัยอื่นๆ ประกอบด้วยพื้นที่สำหรับกิจกรรมทางศาสนาโดยเฉพาะ เช่น พื้นที่สำหรับหันหน้าไปทางเมกกะของผู้ต้องขังมุสลิม เป็นต้น

ข้อคำนึงในการบริหารจัดการและการรักษาความปลอดภัย

เมื่อผู้แทนทางศาสนาหรือผู้นำทางจิตวิญญาณมากกว่าหนึ่งคนถูกเชิญให้เข้ามา นำกิจกรรมให้กับผู้ต้องขัง เรือนจำควรจัดให้มีพื้นที่ที่เพียงพอเพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถเข้าร่วมได้อย่างเท่าเทียม พื้นที่ทำกิจกรรมอาจมีลักษณะสอดคล้องกับความเชื่อที่หลากหลาย ซึ่งอาจออกแบบให้ห้องหรือพื้นที่หนึ่งประยุกต์ใช้ร่วมกับทุกศาสนา

สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. พื้นที่สำหรับศาสนา ความต้องการพิเศษ เช่น พื้นที่ชำระล้าง ห้องให้คำปรึกษาเกี่ยวกับศาสนา หรือที่เก็บของสำหรับหนังสือวรรณกรรมและอุปกรณ์ดนตรีที่จำเป็น เป็นต้น

๒. ห้องสำหรับความเชื่อที่หลากหลาย ห้องสำหรับความเชื่อที่หลากหลายถูกออกแบบให้สามารถทำกิจกรรมทางศาสนาได้หลากหลายและสามารถใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ศาสนาที่แตกต่างกันสามารถใช้พื้นที่เดียวกันได้และเจ้าหน้าที่เรือนจำจะต้องวางแผนอย่างระมัดระวังในการ เปลี่ยนถ่ายผู้ต้องขังเข้าและออกจากห้องดังกล่าวขนาดและรูปร่างของพื้นที่อาจเป็นประเด็นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของแต่ละที่

๓. ห้องให้คำปรึกษา ผู้ต้องขังที่ต้องการการสนับสนุนทางจิตวิทยาและจิตวิญญาณอาจใช้ห้องดังกล่าวเพื่อประโยชน์ด้านสุขภาพและด้านการบำบัดฟื้นฟู

๔. ห้องทำงานอื่นๆ ในบางบริบทเรือนจำอาจมีพื้นที่สำหรับบริการด้านจิตวิทยาการเตรียมความพร้อมก่อนและการบำบัดฟื้นฟูซึ่งขึ้นอยู่กับโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูของแต่ละเรือนจำ

ห้องทำงานอาจจัดให้มีพื้นที่สำหรับงานเอกสารและสำหรับผู้แทนทางศาสนา ห้องเก็บของสำหรับหนังสือทางศาสนา สัญลักษณ์ หรือเครื่องมือต่างๆ ควรอยู่ติดกับห้องทำงาน

ส่วนที่ ๙ การรักษาความมั่นคงปลอดภัยในเรือนจำ

การรักษาความปลอดภัยภายในเรือนจำมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเพื่อป้องกันผู้ต้องขังหลบหนี เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในเรือนจำ เพื่อป้องกันสังคมภายนอก และเพื่อสวัสดิภาพของผู้ต้องขังทุกคน ในแต่ละเรือนจำจึงควรมี “ส่วนรักษาความปลอดภัยเรือนจำ” ที่มีเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในการรักษาความปลอดภัยด้านต่างๆ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

๑. การควบคุมประตูเรือนจำ ระบบกุญแจเรือนจำ วิทยุสื่อสาร และยุทธโศปกรณ์

๒. การตรวจค้นบุคคลเข้า-ออก เรือนจำ

๓. การประเมินความเสี่ยงด้านการควบคุมของผู้ต้องขังเข้าใหม่

๔. การจับกุมตรวจค้น

๕. การตรวจจดหมาย พัสดุ สินค้า และวัตถุติดต่างๆ ที่จะนำเข้าไปในเรือนจำ

๖. การรักษาความปลอดภัยพื้นที่ด้านนอกของเรือนจำ

๗. การควบคุมผู้ต้องขังไปศาล และไปโรงพยาบาล

๘. การจัดทำและตรวจสอบแผนการควบคุมผู้ต้องขังในกรณีต่างๆ ของเรือนจำระงับเหตุของเรือนจำให้เป็นปัจจุบัน

๙. การข่าวเรือนจำ (ทั้งจากผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ ญาติ) เพื่อนำไปใช้สนับสนุนการบริหารงานเรือนจำและหน่วยงานเครือข่าย

๑๐. การบริหารงานบุคคลของศูนย์ระบบรักษาความปลอดภัยเรือนจำ

๑๑. การสร้างความมั่นใจในเรื่องประสิทธิภาพของชุดคำสั่งและการมอบหมายหน้าที่ต่างๆ ในกรณีที่เกิดเหตุความไม่สงบ

๑๒. การติดตามข้อมูลการเยี่ยมและการติดต่อของผู้ต้องขังทุกช่องทาง

๑๓. การเจรจาต่อรองในสถานการณ์ต่างๆ

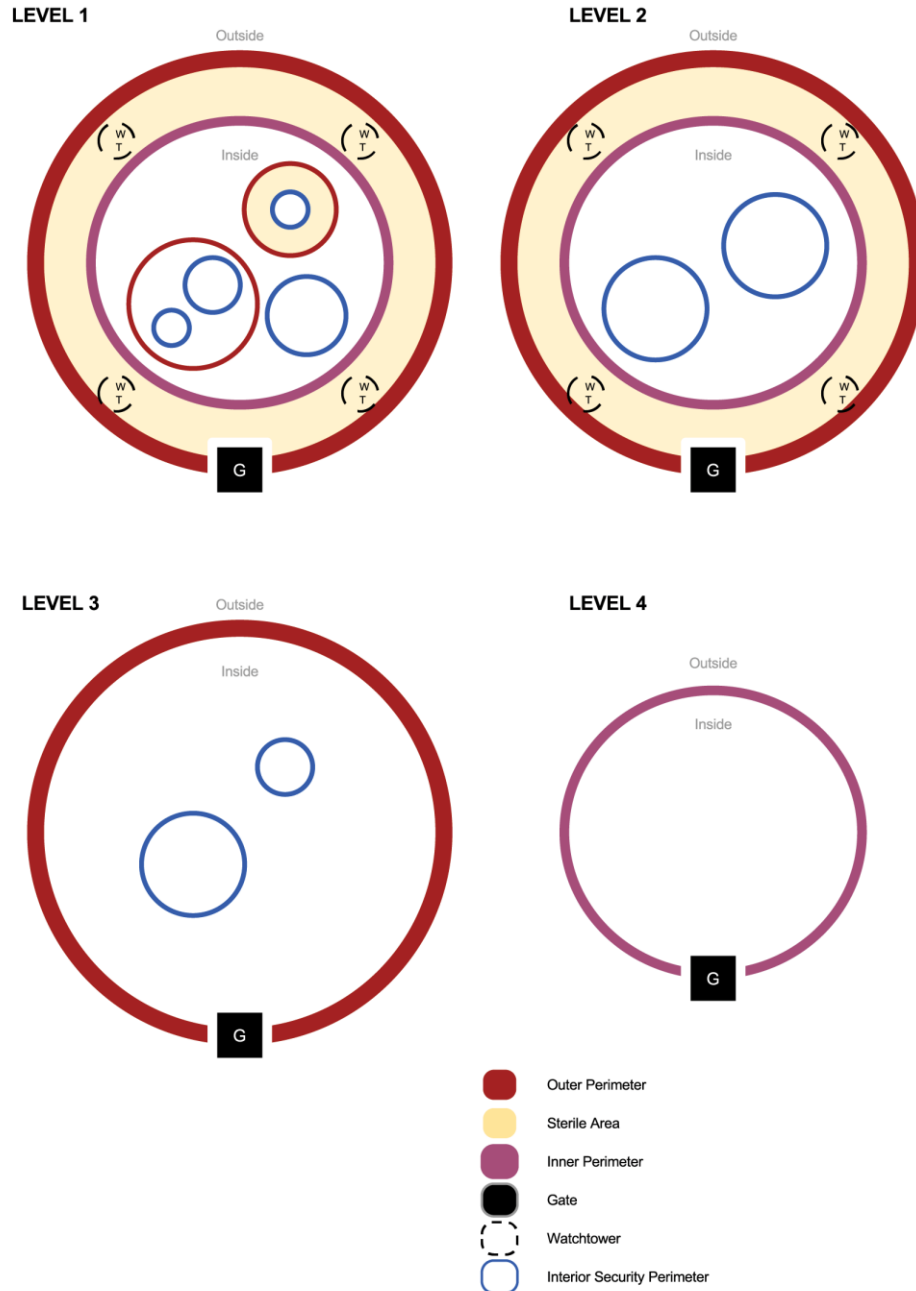
๑๔. การประเมินความเสี่ยงและการพิจารณาข้อเรียกร้องของผู้ต้องขังแต่ละราย

การกำหนดระดับและปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยในเรือนจำ

ศูนย์รักษาความปลอดภัย โดยปกติจะอยู่ในบริเวณเดียวกับประตูเรือนจำ (ในบริเวณชั้น ๒ เพื่อความปลอดภัยในการเข้าถึง) และเนื่องจากเป็นส่วนงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ จึงต้องจำกัดการเข้าถึงของบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง

ระดับความมั่นคงของเรือนจำ ไม่ควรมีประสิทธิภาพสูงเกินกว่าประเภทของผู้ต้องขังที่นำมาควบคุม ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดการควบคุมที่เข้มงวดเกินไป รวมถึงทำให้ต้องใช้งบประมาณก่อสร้างเรือนจำสูงเกินความจำเป็นด้วย ซึ่งระดับความมั่นคงนี้อาจสังเกตได้จากขนาดของรั้วและกำแพงของเรือนจำ อย่างไรก็ตาม การประเมินระดับความเสี่ยงของผู้ต้องขังต่ำเกินไปอาจทำให้ต้องใช้เจ้าหน้าที่มากขึ้น ตรวจจับมากขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระและงบประมาณในการกิจการควบคุมและเวรยามรักษาการณ์ ด้วยเหตุนี้ การประเมินระดับความเสี่ยงของผู้ต้องขังให้เหมาะสมกับเรือนจำ เพื่อหาจุดสมดุลระหว่างความมั่นคงปลอดภัยและภาระงานของเจ้าหน้าที่ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง

การกำหนดรูปแบบและความมั่นคงของเรือนจำควรมีความเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละประเภท ซึ่งมีความเสี่ยงแตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งออกเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

ที่มา : UNOPS Technical Guidance for Prison Planning (๒๐๑๖)

ระดับที่ ๑ สำหรับผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูง พร้อมทั้งจะหลบหนี จึงต้องมีการออกแบบเรือนจำที่เรียกว่า “เรือนจำซ้อนเรือนจำ” โดยจากรูปจะเห็นว่าในเขตพื้นที่ห้ามเข้า ซึ่งอยู่ถัดเข้ามาจากกำแพงเรือนจำ (วงกลมวงนอกสุด) จะเป็นที่ตั้งของอาคารป้อมยามรักษาการณ์ตามตำแหน่งสำคัญต่างๆ รวมถึงอาจเพิ่มเติมในตำแหน่งใกล้เคียงเรือนจำอีกอาคารหนึ่งก็ได้ ในชั้นถัดเข้ามาจะเป็นรั้วตาข่าย (วงกลมวงที่สอง) ซึ่งจะมีการติดตั้งลวดหนามไว้ด้านบน ส่วนด้านล่างจะติดตั้งแผ่นโลหะเพื่อป้องกันการตัดทำลาย รวมถึงเซ็นเซอร์แรงสั่นสะเทือนป้องกันการทุบทำลายหรือการปีน ทั้งนี้ ฐานรากของรั้วตาข่ายจะฝังลงไปในพื้นที่คอนกรีต (แผงกันขุด) เพื่อป้องกันการขุดลอดด้วย

นอกจากนี้ กรณีที่เรือนจำมีการแบ่งพื้นที่ภายในเป็นส่วน/โซน/แดน และได้กำหนดพื้นที่สำหรับผู้ต้องขังที่ต้องการควบคุมดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้ต้องขังรายสำคัญ ก็อาจมีการสร้างกำแพงหรือรั้วตาข่าย ล้อมรอบพื้นที่ดังกล่าวไว้อีกชั้นหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ ควรมีการกำหนดเกณฑ์ในการแบ่งพื้นที่ภายในออกเป็นระดับที่ชัดเจน และเท่าเทียมกัน เพื่อให้ง่ายต่อการระบุตัวตนผู้ต้องขัง

พึงระลึกไว้ว่า ในแต่ละเรือนจำอาจควบคุมผู้ต้องขังที่มีระดับความเสี่ยงแตกต่างกัน ดังนั้น จึงควรมีการจัดพื้นที่/โซน/แดนภายในเรือนจำให้มีระดับความมั่นคงแตกต่างกัน เพื่อประโยชน์ในการจำแนกและย้ายผู้ต้องขัง กรณีที่ผู้ต้องขังรายนั้นได้แสดงให้เห็นว่ามีระดับความเสี่ยงลดลงแล้ว

ระดับที่ ๒ สำหรับผู้ต้องขังที่ยังมีความเสี่ยงที่จะหลบหนี ซึ่งเรือนจำในกลุ่มนี้จะมีลักษณะกำแพงและรั้ว ๒ ชั้น พร้อมป้อมยามรักษาการณ์เช่นเดียวกับเรือนจำในระดับที่ ๑ แต่การกำหนดพื้นที่ภายในจะมีระดับความมั่นคงต่ำกว่า

ระดับที่ ๓ สำหรับผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงต่ำ แต่ยังไม่สามารถย้ายไปยังทัณฑสถานเปิดหรือเรือนจำชั่วคราวได้ ซึ่งการกำหนดรูปแบบเรือนจำจะมีเพียงกำแพงภายนอกชั้นเดียว อย่างไรก็ตาม อาจยังมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดโซนพื้นที่ภายในเรือนจำ เพื่อประโยชน์ทางการจำแนกผู้ต้องขังเป็นกลุ่มตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ระดับที่ ๔ สำหรับผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงต่ำ และเชื่อว่าจะไม่หลบหนี ซึ่งผู้ต้องขังกลุ่มนี้ส่วนใหญ่สามารถย้ายไปยังทัณฑสถานเปิดหรือเรือนจำชั่วคราวได้ ทั้งนี้ ในพื้นที่ของเรือนจำจะมีเพียงแค่นิวรั้วตาข่ายเพื่อใช้บอกอาณาเขตของเรือนจำ มากกว่าใช้เพื่อประโยชน์ทางการควบคุม หรือในบางกรณี เรือนจำประเภทนี้อาจไม่จำเป็นต้องมีนิวรั้วเรือนจำเลยก็ได้

องค์ประกอบของระบบความมั่นคงเรือนจำ

๑. กำแพงและรั้วตาข่าย การออกแบบกำแพงเรือนจำมีความแตกต่างออกไปในแต่ละประเทศ โดยขึ้นอยู่กับระดับความเสี่ยงของผู้ต้องขัง ซึ่งกำแพงเรือนจำนั้น หมายรวมถึง

๑) กำแพงและทางเดินลาดตระเวน เรือนจำบางแห่ง มีทางเดินลาดตระเวนสำหรับเจ้าหน้าที่บนสันกำแพงเรือนจำ ซึ่งช่วยให้เจ้าหน้าที่มองเห็นภายในเรือนจำได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ทางเดินลาดตระเวนนี้ทำหน้าที่เป็นทางเชื่อมระหว่างป้อมยามรักษาการณ์แต่ละป้อมด้วย

๒) การรักษาความปลอดภัยให้กับกำแพง บริเวณสันกำแพงของเรือนจำสามารถออกแบบได้ทั้งแบบโค้งหรือแบบจอยปากนก เพื่อให้ยากต่อการปีนหลบหนี อีกทั้งสามารถติดตั้งลวดหนามบริเวณด้านในกำแพงและบริเวณสันกำแพงได้ รวมถึงในการสร้างกำแพงนั้นจะต้องสีกกลงไปในพื้นดินเพื่อป้องกันการขุดอุโมงค์หลบหนีด้วย

๓) การรักษาความปลอดภัยให้กับรั้วตาข่าย บริเวณฐานของรั้วตาข่าย ต้องมีการติดตั้งลวดหนาม เพื่อป้องกันการเข้าใกล้เพื่อตัดทำลายรั้วตาข่าย หรืออาจมีการติดตั้งระบบป้องกันและแจ้งเตือนเมื่อมีการทุบทำลายรั้วตาข่ายด้วย

สำหรับเรือนจำระดับที่ ๑ และ ๒ การสร้างรั้วตาข่ายสองชั้น หรือการติดตั้งแผ่นโลหะทึบที่บริเวณด้านล่างของรั้วตาข่ายจะช่วยป้องกันรั้วตาข่ายจากการถูกตัดทำลายได้เป็นอย่างดี รวมถึงในการสร้างรั้วตาข่ายนั้นจะต้องสีกกลงไปในพื้นดินเพื่อป้องกันการขุดลอดด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ ควรระมัดระวังไม่ให้มีสิ่งก่อสร้างอื่นที่อาจใช้ประกอบการหลบหนีได้อยู่ใกล้แนวกำแพงและรั้วเรือนจำ เช่น ท่อระบายน้ำ ท่อระบายอากาศ สายเคเบิล และสายไฟต่างๆ เป็นต้น

๒. ป้อมยามรักษาการณ์

โดยปกติแล้วตำแหน่งของป้อมยามรักษาการณ์ จะอยู่บริเวณหัวมุมของกำแพงเรือนจำ เพื่อความสะดวกในการมองเห็นความเป็นไปต่างๆ ในเรือนจำ สำหรับเรือนจำขนาดใหญ่ สามารถเพิ่มจำนวนป้อมได้ตามความเหมาะสม และเพิ่มป้อมบริเวณประตูเรือนจำได้เพื่อช่วยในการสังเกตความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้า-ออกเรือนจำได้ ทั้งนี้ ตำแหน่งของป้อมต้องเป็นพื้นที่ที่ผู้ต้องขังไม่สามารถเข้าถึงได้ ป้อมต้องมีห้องน้ำในตัวและเครื่องป้องกันความร้อนจากแสงอาทิตย์หรือจากความแปรปรวนของสภาพอากาศ รวมถึงจำนวนของป้อมมีความสัมพันธ์กับจำนวนเจ้าหน้าที่ที่จะต้องจัดหามาปฏิบัติงานด้วย

๓. ระบบแสงไฟส่องสว่าง

ระบบแสงไฟส่องสว่างในพื้นที่เรือนจำทั้งภายในและภายนอกและภายในมีความสำคัญและมีส่วนช่วยในการป้องกันการหลบหนีเป็นอย่างดี รวมถึงเรือนจำควรมีระบบไฟสปอร์ตไลท์ติดตั้งเพิ่มเติมบริเวณป้อมยามรักษาการณ์และบริเวณประตูเรือนจำด้วย

๔. ประตูเรือนจำ

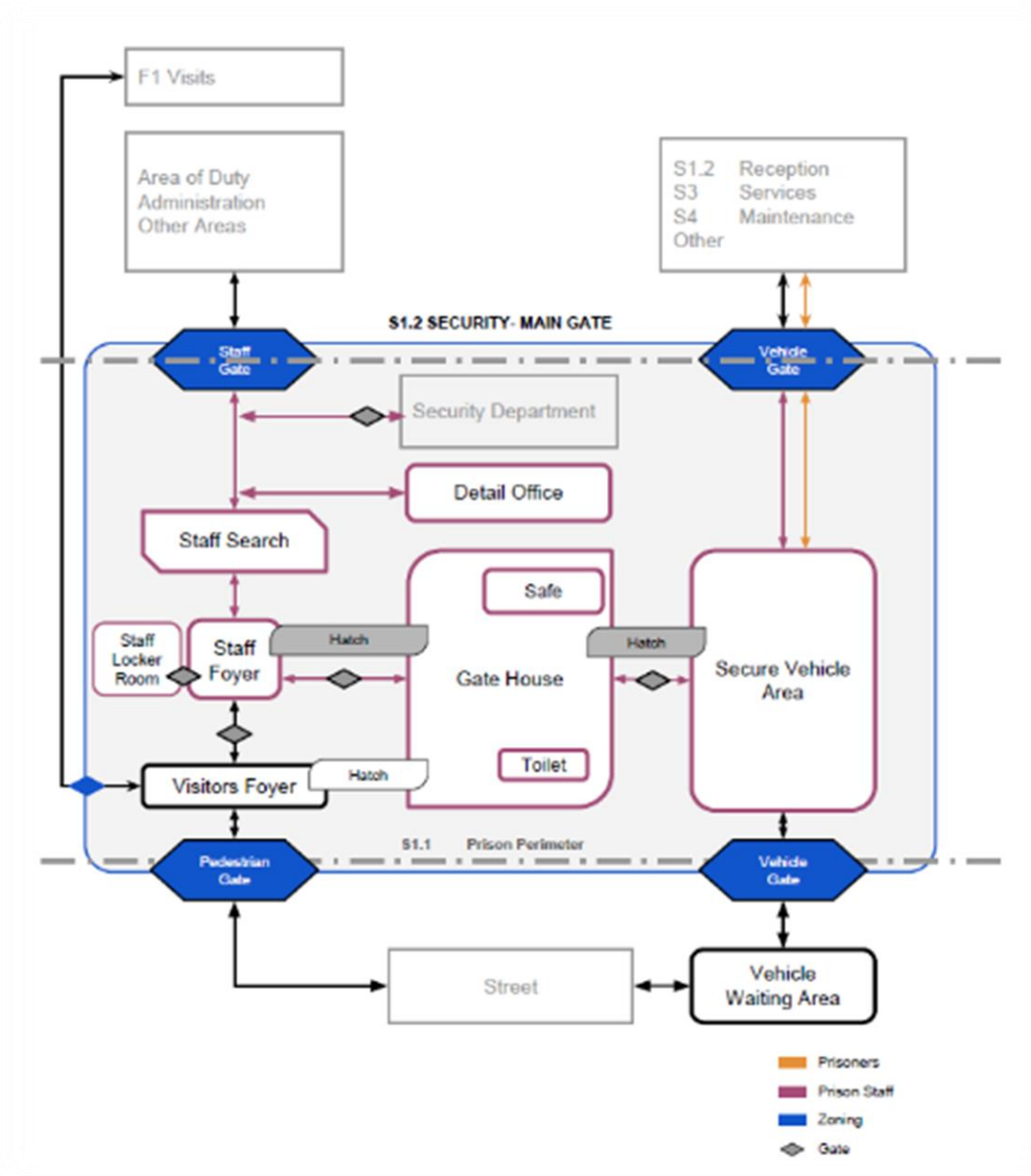
ประตูเรือนจำเป็นพื้นที่ที่มีความเคลื่อนไหวสูงที่สุดในเรือนจำและเป็นจุดที่มีความเปราะบางหรือความเสียหายที่จะเกิดเหตุร้ายได้สูงมากเช่นกัน เนื่องจากมีทั้งทางเข้าบุคคลและทางเข้ายานพาหนะ ดังนั้น ประตูเรือนจำจึงควรมีแห่งเดียว นอกจากนี้ บริเวณประตูเรือนจำยังเป็นที่ตั้งของพื้นที่ตรวจค้นตัวสำหรับเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังที่จะเข้า-ออกเรือนจำตามข้อกำหนดแมนเดลา ที่ตั้งของห้องรับ-ส่งกุญแจและวิทยุสื่อสารสำหรับเจ้าหน้าที่ ห้องใส่-ถอดและเก็บเครื่องพันธนาการ ห้องเก็บและเบิกจ่ายยุทธโปกรณ์ พื้นที่รอสำหรับผู้มาติดต่อพื้นที่ติดตั้งเครื่องตรวจโลหะและเครื่องเอ็กซเรย์ รวมถึงยังเป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับสิ่งก่อสร้างสำคัญของเรือนจำ ได้แก่ ที่ทำการเรือนจำ ที่ทำการฝ่ายรักษาการณ์ และส่วนพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ เช่น ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า/อาบน้ำ/สุขา และห้องล็อกเกอร์ เป็นต้น จึงเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญมาก

ดังนั้น ประตูเรือนจำจะต้องได้รับการติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัยเพื่อป้องกันการหลบหนีและการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าภายในเรือนจำ และควรแยกทางเข้าของบุคคลและยานพาหนะออกจากกันเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความหนาแน่นของผู้ที่จะเข้า-ออกเรือนจำและเพื่อเหตุผลด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัย อีกทั้งควรได้รับการออกแบบและก่อสร้างให้มีความคงทนแข็งแรงเพื่อบรรจุการใช้งานหนักโดยจุดสำคัญได้แก่

๑) ทางเข้าบุคคล ซึ่งควรมีการแยกทางเข้าของเจ้าหน้าที่หรือผู้มาติดต่อ และผู้ต้องขังออกจากกัน โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็นอย่างน้อย ๒ ส่วน ส่วนแรกสำหรับเจ้าหน้าที่หรือผู้มาติดต่อหรือญาติ จะเป็นพื้นที่ที่มีการตรวจบัตรประชาชนหรือเอกสารของญาติและผู้มาติดต่อ รวมถึงการตรวจค้นตัว อีกส่วนคือพื้นที่รับตัวผู้ต้องขัง ซึ่งอยู่ลึกเข้าไปภายใน โดยผู้ต้องขังจะถูกตรวจค้นตัวในบริเวณนี้ ทั้งนี้ บริเวณดังกล่าวจะต้องมีประตูสองชั้น อย่างไรก็ตาม ในบางเรือนจำผู้ต้องขังจะเข้าไปภายในเรือนจำผ่านทางช่องยานพาหนะ โดยไม่ผ่านทางเข้าบุคคลทั่วไป อนึ่ง หากเรือนจำไม่สามารถแยกทางเข้าระหว่างเจ้าหน้าที่หรือผู้มาติดต่อกับผู้ต้องขังออกจากกันได้ จะต้องมีการบริหารจัดการไม่ให้เกิดใช้พื้นที่ทับซ้อนระหว่างบุคคลทั้งสองกลุ่ม

๒) ทางเข้ายานพาหนะ ซึ่งจะต้องมีขนาดใหญ่พอที่จะให้รถบรรทุกหรือรถฉุกเฉินต่างๆ เข้าได้ เช่น ระบบประตูสองชั้น เพื่อใช้กักและตรวจค้นยานพาหนะที่เข้า-ออกเรือนจำ มีการติดตั้งกระจกบนเพดานเพื่อให้มองเห็นด้านบนของยานพาหนะที่มีความสูง ประตูควรเป็นประตูเลื่อนที่มีความทนทานและมีความแข็งแรงสามารถป้องกันการแตกหักทำลายโดยใช้ยานพาหนะพุ่งชนได้ด้วย ทั้งนี้ หากเรือนจำไม่มีระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคง ควรต้องมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างน้อย ๒ คน

๓) ห้องเจ้าหน้าที่ประตูเรือนจำ เพื่อใช้ควบคุม สังเกต และเก็บข้อมูลการเข้า-ออก ทั้งหมดของเรือนจำดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ซึ่งห้องดังกล่าวควรอยู่ระหว่างทางเข้าบุคคลและทางเข้ายานพาหนะ มีความมั่นคงแข็งแรงเพื่อป้องกันตัวเจ้าหน้าที่และการบุกรุกเข้าไปในห้อง รวมถึงควรมีห้องน้ำในตัวเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถอยู่ปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา

แผนภาพระบบงานบริเวณประตูเรือนจำ

ที่มา : UNOPS Technical Guidance for Prison Planning (๒๐๑๖)

๕. พื้นที่รับตัวผู้ต้องขัง

เป็นพื้นที่สำหรับรับตัว ส่งต่อ และปล่อยตัวผู้ต้องขัง ซึ่งถือเป็นจุดแรกและจุดสุดท้ายที่จะมีความเกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง พื้นที่นี้อาจมีความเคลื่อนไหวสูงได้ ในกรณีที่เรือนจำมีผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ซึ่งจะต้องเดินทางเข้า-ออกเรือนจำอยู่บ่อยครั้ง

ในพื้นที่นี้จะมีการดำเนินการกิจ เช่น การรับตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่ การถ่ายรูปและทำประวัติ (งานรูปพรรณ) การตรวจค้นตัว การตรวจร่างกาย การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การอนุญาตให้ผู้ต้องขังใช้โทรศัพท์หรือพบปะทนายความ การเก็บทรัพย์สินและสิ่งของมีค่าของผู้ต้องขัง การแจกจ่ายชุด เครื่องนอน และสิ่งของเครื่องใช้ในเรือนจำ การตรวจจดหมายและพัสดุภัณฑ์ รวมถึงการปล่อยตัวผู้ต้องขังด้วย

สำหรับขนาดและปริมาณภารกิจของพื้นที่รับตัวผู้ต้องขังนี้ จะขึ้นอยู่กับระบบงาน ยุติธรรมของแต่ละประเทศและประเภทของเรือนจำเป็นหลัก รูปแบบการจัดพื้นที่ภายในจะสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม บางระบบหรือประเทศที่มีผู้ต้องขังมาก หรือเป็นเรือนจำที่รับผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงในด้านการควบคุม หรือเสี่ยงที่จะฆ่าตัวตาย พื้นที่ก็มักจะถูกใช้ไปสำหรับการจัดทำห้องควบคุมผู้ต้องขัง ซึ่งมีทั้งห้องรวมและห้องเดี่ยว ส่วนประเทศที่มีผู้ต้องขังน้อย พื้นที่นี้ก็อาจใช้ไปในส่วนของการเป็นที่ทำการและเก็บเอกสารของเจ้าหน้าที่ในฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น งานรับตัวและจำแนกผู้ต้องขัง เป็นต้น ทั้งนี้ อาจแยกตามองค์ประกอบหลักได้ ดังต่อไปนี้

๑) จุดแรกรับผู้ต้องขัง เป็นพื้นที่สำหรับการตรวจสอบยืนยันตัวตนผู้ต้องขังเข้าใหม่ เริ่มตั้งแต่การตรวจสอบหมาย การจับเก็บลายพิมพ์นิ้วมือ การถ่ายรูปทำประวัติ การจัดทำบัญชีทรัพย์สินติดตัวมา การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง รวมถึงการตรวจสอบข้อมูลต่างๆ กรณีที่จะมีการย้าย หรือจะปล่อยตัวผู้ต้องขัง การใช้โทรศัพท์แจ้งครอบครัวหรือทนาย ฯลฯ ทั้งนี้ รูปแบบการจัดพื้นที่จุดแรกรับผู้ต้องขัง อาจจัดเป็นห้อง หรือจัดเป็นเคาน์เตอร์กั้นระหว่างผู้ต้องขังกับเจ้าหน้าที่ก็ได้

๒) ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีขนาดของห้องขึ้นกับจำนวนภารกิจ ที่สำคัญจะมีการเชื่อมระบบสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ เพื่อใช้ในการรับตัว ทำประวัติ และจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง รวมถึงการเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งห้องทำงานนี้ควรอยู่ไม่ไกลหรือเชื่อมติดกับห้องเก็บเอกสารของฝ่ายทัณฑปฏิบัติ เพื่อให้การรับ-ส่งแฟ้มเอกสารต่างๆ มีระยะทางสั้นที่สุดเพื่อป้องกันการสูญหาย

๓) ห้องตรวจค้น ห้องตรวจค้นควรมีขนาดใหญ่เพียงพอที่เจ้าหน้าที่สองคนสามารถดำเนินการตรวจค้นผู้ต้องขังหนึ่งคนได้โดยสะดวก แต่ไม่ควรมีขนาดใหญ่เกินไปจนเจ้าหน้าที่นำไปใช้เป็นห้องทำงานได้ และห้องตรวจค้นควรมีความมิดชิดจากการมองเห็น แต่ไม่เป็นห้องทึบเสียง เพื่อป้องกันการกล่าวหาหรือการล่วงละเมิดต่างๆ

ในเรือนจำขนาดใหญ่ สามารถมีห้องตรวจค้นมากกว่า ๑ ห้องได้ และควรมีการติดตั้งปุ่มสัญญาณเตือนภัยกรณีเจ้าหน้าที่ตรวจพบสิ่งของต้องห้ามในตัวผู้ต้องขัง นอกจากนี้ ในเรือนจำที่ทันสมัย จะมีการติดตั้งเครื่องมือที่ช่วยในการตรวจค้นสิ่งของต้องห้ามไว้ในโซนพื้นที่ห้องตรวจค้นนี้

๔) ห้องควบคุมตัวผู้ต้องขังก่อนเข้าหรือออกจากเรือนจำ Holding Cells มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ควบคุมตัวผู้ต้องขังที่รอการตรวจค้นเข้าหรือออกจากเรือนจำ เป็นห้องขังที่มีลักษณะเรียบง่าย ประกอบด้วย ลูกกรงและที่นั่งรอ ทั้งนี้ ควรมี Holding Cells หลายห้อง เพื่อแยกผู้ต้องขังแต่ละประเภทไม่ให้ปะปนกัน เช่น แยกชายกับหญิง คนใหม่กับคนเก่า เป็นต้น ที่สำคัญจะต้องแยกออกเป็น ๒ โซนด้วย คือ โซนที่หนึ่งห้องก่อนตรวจค้น ซึ่งบนผนังด้านหนึ่งให้ติดประกาศข้อบังคับของเรือนจำเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติตนและสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ สามารถบริการน้ำดื่มหรืออาหารได้ แต่ไม่มีโทรทัศน์เพื่อป้องกันการทิ้งสิ่งของต้องห้าม สำหรับโซนที่สองห้องหลังตรวจค้น จะเป็นรูปแบบเดียวกับห้องก่อนตรวจค้น แต่จะมีการติดตั้งโทรทัศน์ รวมถึงอาจมีห้องอาบน้ำด้วยก็ได้

๕) ห้องน้ำผู้ต้องขัง ควรมีจำนวนห้องน้ำที่เพียงพอจำนวนผู้ต้องขังเฉลี่ยที่อยู่ในพื้นที่รับตัว โดยใช้อัตราส่วนห้องน้ำ ๑ ห้องต่อผู้ต้องขัง ๒๕ คน

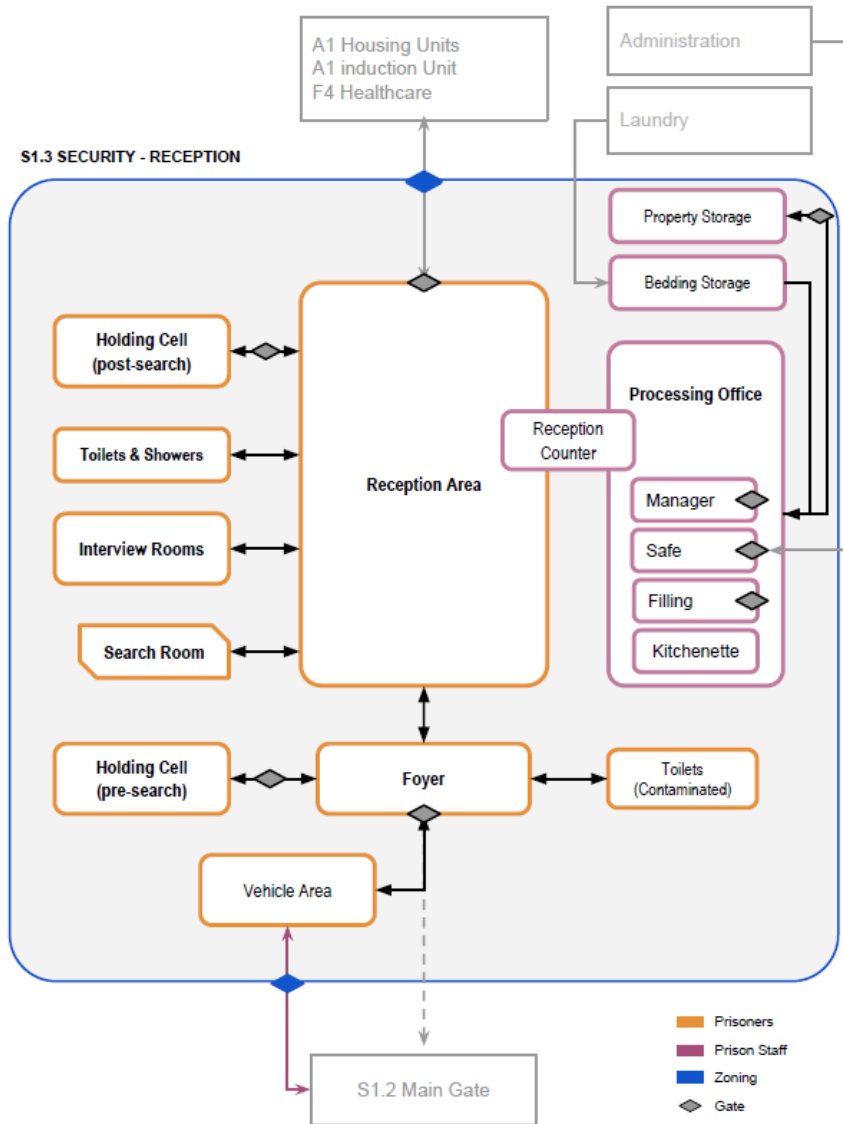
๖) ห้องอาบน้ำผู้ต้องขัง ภายหลังการตรวจค้น อาจจัดให้มีพื้นที่อาบน้ำสำหรับผู้ต้องขังด้วยก็ได้ แต่มีข้อพึงระวังในเรื่องอาจทำให้กระบวนการรับตัวผู้ต้องขังใหม่ใช้เวลาเพิ่มขึ้นได้ (อัตราส่วนห้องอาบน้ำ ๑ ห้องต่อผู้ต้องขัง ๕๐ คน)

๗) ห้องเก็บสิ่งของผู้ต้องขัง ควรจัดให้มีห้องเก็บสิ่งของผู้ต้องขังใส่ติดตัวมา ซึ่งขนาดของกล่องเก็บของจะขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของเรือนจำ ซึ่งหากสิ่งของมีปริมาณมากเกินกว่าที่กำหนด ทางเรือนจำจะมอบให้ญาตินำกลับไป ทั้งนี้ เรือนจำต้องจัดทำบัญชีทรัพย์สินของผู้ต้องขังด้วย

๘) ห้องเก็บเครื่องนอนและชุดผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังควรได้รับเครื่องนอนที่เหมาะสมกับสภาพอากาศและได้รับชุดผู้ต้องขังที่มีจำนวนเพียงพอ ซึ่งนำไปสู่การกำหนดขนาดของห้องเก็บเครื่องนอนและชุดผู้ต้องขัง ทั้งนี้ ผู้ต้องขังจะเปลี่ยนชุดเมื่อผ่านการตรวจค้นแล้ว และส่งชุดเดิมที่ใส่มาให้กับเรือนจำเพื่อเก็บไว้ในห้องเก็บสิ่งของผู้ต้องขัง

๙) ห้องสัมภาษณ์ เป็นห้องที่ใช้ทำการสอบประวัติผู้ต้องขังและใช้สำหรับการตรวจร่างกายผู้ต้องขังด้วย โดยห้องควรมีช่องหรือหน้าต่างสำหรับการมองเห็น มีการติดตั้งสัญญาณเตือนภัยกรณีเกิดเหตุร้าย และมีขนาดใหญ่พอที่จะวางชุดโต๊ะเก้าอี้ ตาข่าย รวมถึงรถเข็นเครื่องมือแพทย์ต่างๆ ได้

๑๐) ห้องรับประทานอาหารผู้ต้องขัง ในบางกรณีผู้ต้องขังจะถูกควบคุมตัวในพื้นที่แรกจับในช่วงเวลารับประทานอาหาร ดังนั้น จึงควรจัดพื้นที่สำหรับทานอาหารและที่ล้างจานให้แก่ผู้ต้องขังด้วย

แผนภาพระบบงานบริเวณพื้นที่/แดนแรกรับ

ที่มา : UNOPS Technical Guidance for Prison Planning (๒๐๑๖)

๖. ที่ทำการฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์

องค์ประกอบของฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์ในเรือนจำนั้น จะแปรผันตามปัจจัยสำคัญ เช่น ประเภทและขนาดของเรือนจำ ระดับความเสี่ยงของผู้ต้องขัง เทคโนโลยีที่มีใช้ในเรือนจำ จำนวนเจ้าหน้าที่ รวมถึงข้อกำหนดและมาตรฐานต่างๆ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

๑) ศูนย์ควบคุมระบบ มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการรักษาความปลอดภัยของเรือนจำ การควบคุมและติดตามความเคลื่อนไหวของผู้ต้องขัง การเข้า-ออกทั้งหมดภายในเรือนจำ การแจ้งเตือนเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน เป็นศูนย์กลางในการติดต่อสื่อสารทั้งภายในเรือนจำและจากภายนอกเรือนจำ และการควบคุมระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคงทั้งหมด เช่น กล้อง CCTV ระบบรั้วป้องกันภัย ระบบตรวจจับความเคลื่อนไหวต่างๆ รวมถึงระบบรักษาความปลอดภัยทั้งหมดที่มีในเรือนจำ ทั้งนี้ ศูนย์ควบคุมควรจะถูกจัดอยู่ใกล้ประตูเรือนจำ และควร

มีทัศนวิสัยที่ดี สามารถมองเห็นความเคลื่อนไหวต่างๆ ในเรือนจำมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเฉพาะในเขตหวงห้ามต่างๆ เพื่อให้เกิดความได้เปรียบหากเกิดเหตุร้ายภายในเรือนจำ

๒) ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ควบคุมระบบ เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ จะต้องมีการจัดทำข้อมูลหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องตามภารกิจ รวมทั้งต้องการความรวดเร็วในการเข้าปฏิบัติหน้าที่หากเกิดเหตุฉุกเฉินต่างๆ ดังนั้น จึงควรจัดบริเวณพื้นที่สำหรับห้องทำงานที่เชื่อมต่อกับห้องศูนย์ระบบและห้องประชุมมอบหมายงาน รวมถึงควรจัดเตรียมตู้สำหรับจัดเก็บเอกสารสำคัญ และจัดเก็บของกลางหรือสิ่งของต้องห้ามต่างๆ ที่ยึดไว้เพื่อรอส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

๓) ห้องประชุมมอบหมายงาน เพื่อประโยชน์ในการมอบหมายงานประจำวัน การพบปะหรือฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ในทีม หรือเพื่อการรวมตัวในภาวะฉุกเฉิน ดังนั้น จึงต้องมีขนาดใหญ่เพียงพอที่จะสามารถรองรับการรวมตัวของเจ้าหน้าที่ทั้งทีมได้ และต้องเป็นพื้นที่ห่างไกลจากการเข้าถึงของผู้ต้องขัง

๔) ห้องบัญชาการ ใช้สำหรับการประชุมเพื่อบัญชาการกรณีเกิดเหตุร้ายในเรือนจำ หรือใช้ประชุมผู้บริหารเรือนจำ ซึ่งจะเป็นห้องที่ใช้พื้นที่ร่วมกันหรือต่อเนื่องกับห้องประชุมมอบหมายงาน ในกรณีที่ไม่มีการประชุมจะสามารถใช้เป็นห้องเก็บเอกสารสำคัญ เช่น แบบแปลนเรือนจำ รวมถึงในห้องนี้ควรมีการติดตั้งจอภาพที่เชื่อมสัญญาณกล้อง CCTV และมีการเชื่อมต่อบริเวณสาย เพื่อใช้ประกาศสั่งการหรือประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารได้

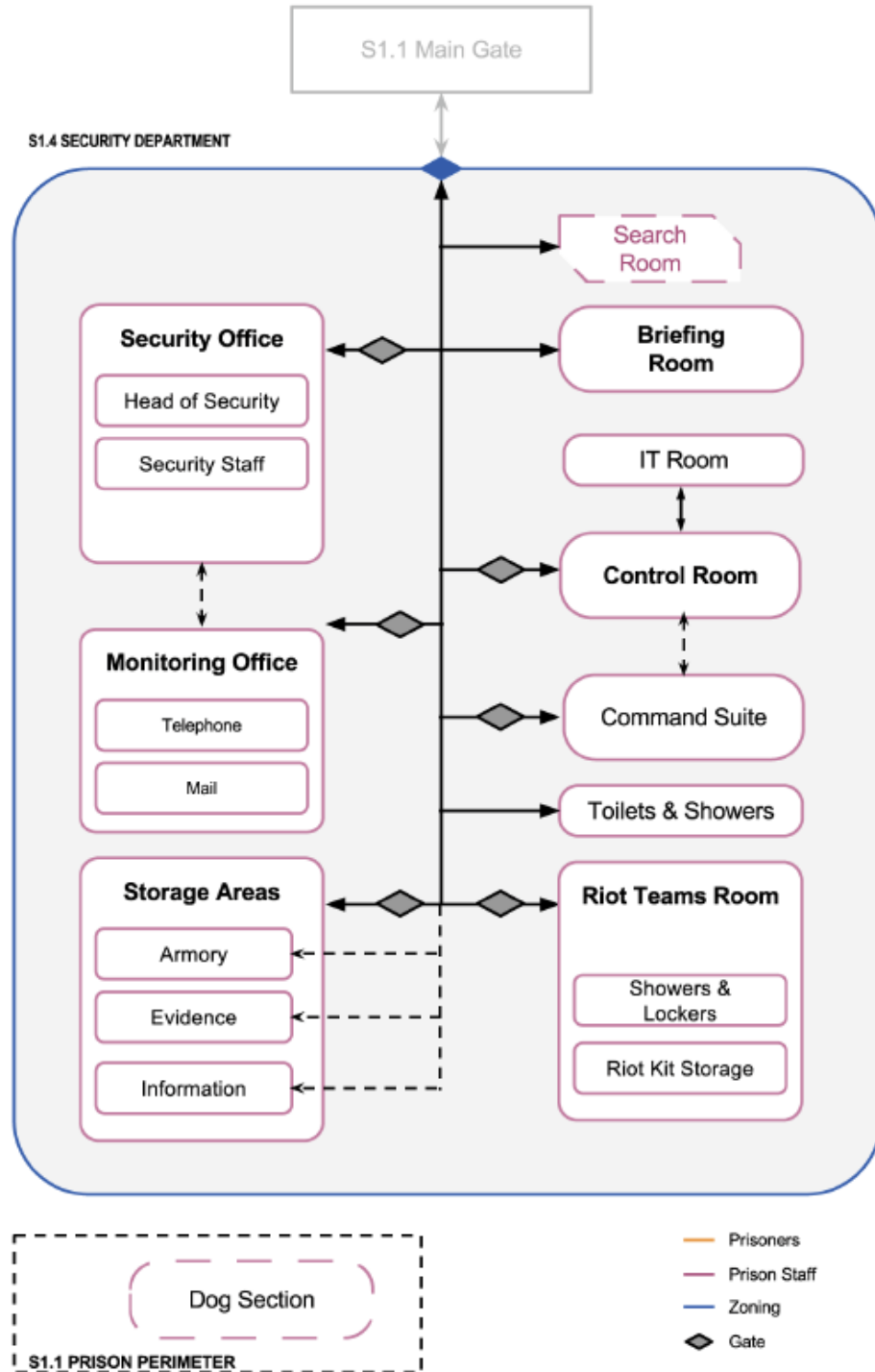
๕) ห้องเก็บยุทธโศปกรณ์ ใช้สำหรับการเก็บชุดและอุปกรณ์ปราบจลาจล รวมถึงอาวุธยุทธโศปกรณ์ต่างๆ ซึ่งจะตั้งอยู่ใกล้บริเวณห้องประชุมมอบหมายงาน เนื่องจากห่างไกลจากการเข้าถึงของผู้ต้องขัง และต้องมีระบบควบคุมการเข้า-ออกเฉพาะผู้ที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น

๖) ห้องเก็บข้อมูล ควรจัดให้มีห้องเก็บรักษาข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของเรือนจำ

๗) ห้องระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคงและสารสนเทศ กรณีที่มีการติดตั้งระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคงและสารสนเทศในเรือนจำ ต้องจัดให้มีห้องสำหรับเก็บอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องแยกเป็นสัดส่วน เช่น เซิร์ฟเวอร์ เครื่องสำรองไฟฟ้า และระบบสำรองข้อมูล เป็นต้น

๘) ห้องรับประทานอาหาร ควรจัดให้มีห้องหรือพื้นที่สำหรับรับประทานอาหารและเครื่องดื่มสำหรับเจ้าหน้าที่ในศูนย์ฯ เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่ต้องละทิ้งหน้าที่โดยไม่จำเป็น

๙) ห้องน้ำและห้องอาบน้ำ ต้องจัดให้มีห้องน้ำและห้องอาบน้ำ โดยแยกเป็นสัดส่วนสำหรับเจ้าหน้าที่ชายและหญิง

แผนภาพระบบงานที่ทำการควบคุมและรักษาการณ์
 ที่มา : UNOPS Technical Guidance for Prison Planning (๒๐๑๖)

บทที่ ๓

วิธีการคำนวณพื้นที่ใช้สอยและความจุของเรือนจำในประเทศไทยในระยะต่อไป

กรมราชทัณฑ์ ได้ร่วมกับกองออกแบบและก่อสร้าง กระทรวงยุติธรรม พัฒนารูปแบบการคำนวณ “พื้นที่ใช้สอยสำหรับผู้ต้องขังต่อหัวเพื่อการประเมินความแออัดในเรือนจำ (Calculating Inmate Living and Utility Space per capita)” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาพื้นที่สำหรับผู้ต้องขังใช้ชีวิตระหว่างวัน (Daytime Activity) กรมราชทัณฑ์ จึงได้พัฒนาตัวแบบ (Model) การคำนวณโดยอ้างอิงจากมาตรฐานสากลในการออกแบบเรือนจำ ได้แก่ UNOPS Technical Guidance for Prison Planning (๒๐๑๖) ของสำนักงานบริหารโครงการแห่งสหประชาชาติ (United Nations of Project Services) และคู่มือของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (International Committee of the Red Cross) ชื่อว่า Water, Sanitation, Hygiene and Habitat In Prisons: Supplementary Guidance (๒๐๑๒) เป็นสารตั้งต้นในการพัฒนาตัวแบบ ประกอบกับได้ทบทวนร่วมกับสถาปนิกจากกองออกแบบและก่อสร้าง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม เกี่ยวกับมาตรฐานการออกแบบสิ่งก่อสร้างที่จำเป็นในการใช้สอย และความรู้เกี่ยวกับแบบอาคารมาตรฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

หลักการคำนวณพื้นที่ใช้สอยรวมสำหรับผู้ต้องขัง ประกอบด้วยสองส่วนหลัก ได้แก่

๑) พื้นที่นอน (Bedding Space) ซึ่งมีการคำนวณความจุของเรือนนอนตามมาตรฐานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยได้ศึกษาอัตราพื้นที่นอนของผู้ต้องขังตามมาตรฐานเพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาในการบริหารจัดการเรือนจำให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมไปถึงการจัดการเกลี้ยย้ายผู้ต้องขังให้เหมาะสมกับสภาพของเรือนจำ

๒) พื้นที่ใช้สอย (Utility Space) คือ พื้นที่สำหรับผู้ต้องขังใช้อยู่อาศัยในเวลากลางวัน เนื่องจากกิจวัตรประจำวันของผู้ต้องขังไม่ได้อาศัยอยู่ในเรือนนอน และไม่ได้ได้รับอนุญาตให้อยู่บนเรือนนอน จึงต้องมีการคำนวณโดยใช้พื้นที่ใช้สอยของอาคารต่าง ๆ ในระดับพื้นดิน ตามมาตรฐานการออกแบบเรือนจำเป็นเกณฑ์ในการคำนวณ

แนวคิดและวิธีการคำนวณ

$$\text{พื้นที่สำหรับผู้ต้องขัง} = \text{อัตราส่วนพื้นที่นอน} \textcircled{1} + \text{อัตราส่วนพื้นที่ใช้สอย} \textcircled{2}$$

๑) อัตราส่วนพื้นที่นอนผู้ต้องขัง (Occupancy Rate)

การคำนวณอัตราพื้นที่นอนผู้ต้องขังหรือความจุเรือนนอนของเรือนจำ พิจารณาจากอัตราส่วนของพื้นที่นอนที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขัง ๑ คน โดยพิจารณาจากมาตรฐานระหว่างประเทศที่กำหนดโดยหน่วยงานต่าง ๆ ประกอบกับมาตรฐานความจุเรือนนอนที่มีการคำนวณโดยกรมราชทัณฑ์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ปัจจุบัน มาตรฐานพื้นที่นอนสำหรับผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์กำหนดที่ ๑.๒ ตารางเมตรต่อคน (sq.m./คน) ในส่วนของการศึกษาจากต่างประเทศ มาตรฐานพื้นที่นอนสำหรับผู้ต้องขังที่มีการกำหนดโดยหน่วยงานระหว่างประเทศ ที่อ้างอิงข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners – Revised SMR Nelson Mandela Rules) ได้กำหนดพื้นที่นอนขั้นต่ำสำหรับผู้ต้องขัง ๓ ขนาด ดังนี้

๑) มาตรฐานสำนักงานบริการโครงการแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office of Project Services - UNOPS) กำหนดมาตรฐานพื้นที่นอนขั้นต่ำของผู้ต้องขัง ๒ ระดับ ดังนี้

- สำหรับห้องขังเดี่ยว ๑ ห้อง กำหนดพื้นที่อย่างน้อย ๕.๔ ตารางเมตร อ้างอิงจากมาตรฐาน ICRC อนุญาตได้ว่าพื้นที่นอน (Bedding Space) ๑.๖ ตารางเมตร และพื้นที่อื่นอีก ๓.๘ ตารางเมตร

- สำหรับการแบ่งพื้นที่นอนในห้องนอนรวมกำหนดพื้นที่สำหรับผู้ต้องขังไว้ที่ ๓.๔ ตารางเมตรต่อคน จากคู่มือกำหนดว่าผู้ต้องขังมีพื้นที่นอน ๑.๖ ตารางเมตรต่อคน จากคู่มือของ UNOPS หากนอนรวมแบบเตียงสองชั้นจะคำนวณพื้นที่นอนที่ ๑๐.๔ ตารางเมตร ต่อผู้ต้องขัง ๔ คน $[(๓.๔ \times ๔) - (๑.๖ \times ๒)]$ เฉลี่ยคนละ ๒.๖ ตารางเมตร

๒) มาตรฐานคู่มือคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (International Committee of the Red Cross) กำหนดมาตรฐานพื้นที่นอนของผู้ต้องขังในเรือนจำ ดังนี้

- ขนาดพื้นที่นอนของผู้ต้องขัง (the space needed for sleeping on a bed) ที่ ๑.๖ ตารางเมตรต่อคน

- ขนาดพื้นที่นอนสำหรับห้องขังแบบนอนเดี่ยว (Single-cell Room) ที่ ๓.๔ ตารางเมตรต่อคน รวมห้องน้ำในห้องขัง

- ขนาดพื้นที่นอนสำหรับผู้ต้องขังห้องรวมที่มีเตียงนอนสองชั้น (Bunk Bed Dormitory Room) ที่ ๓๔ ตารางเมตรต่อผู้ต้องขัง ๑๐ คน รวมห้องน้ำในห้องขัง

- ขนาดพื้นที่นอนสำหรับผู้ต้องขังสองคนบนเตียงสองชั้น ที่ ๒.๖ ตารางเมตรต่อคน

จากการศึกษาข้อมูลมาตรฐานสากลเห็นว่าพื้นที่นอนสำหรับผู้ต้องขังในประเทศไทยควรใช้มาตรฐานอ้างอิงของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศที่ **๑.๖ ตารางเมตรต่อคน** เป็นค่าฐานในการคำนวณพื้นที่นอนสำหรับผู้ต้องขัง เนื่องจากเป็นค่าสากลขั้นต่ำสำหรับเรือนจำที่อ้างอิงโดย UNOPS ซึ่งได้รับการอ้างอิงโดยสำนักงานบริการโครงการพัฒนาในประเทศล้มเหลว (Failed State) ที่สหประชาชาติให้การอารักขาและจัดการปกครอง และมาตรฐานของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศจะเป็นมาตรฐานในการอ้างอิงในการคำนวณภาคต่อไป ในอนาคตอาจมีการปรับปรุงมาตรฐานพื้นที่นอนสำหรับผู้ต้องขังในกรณีที่จำนวนผู้ต้องขังลดลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยอาจใช้ค่ามาตรฐาน ๒.๖ ตารางเมตรต่อคนในอนาคตเป็นค่ามาตรฐานในการกระจายความแออัดให้เหมาะสมกับคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังต่อไป

② อัตราส่วนพื้นที่ใช้สอย (Living Space Rate)

พื้นที่ใช้สอยของผู้ต้องขัง หมายความว่าพื้นที่ที่ผู้ต้องขังใช้ชีวิตในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เปิดขังลงจากเรือนนอนในเวลาเช้า และกลับขึ้นเรือนนอนในเวลาเย็น (ประมาณ ๑๖.๓๐ น.) พื้นที่ใช้สอยของผู้ต้องขังในประเทศไทย ออกแบบให้อยู่เป็นสัดส่วนโดยไม่ให้อยู่ภายในเรือนนอน และผู้ต้องขังมีกิจกรรมทำตามกิจวัตรประจำวัน ได้แก่ การอาบน้ำ ปฏิบัติกิจส่วนตัว การซักผ้า การฝึกอาชีพ การศึกษาอบรม รับประทานอาหาร และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการคำนวณพื้นที่ใช้สอยของผู้ต้องขังต่อคน กรมราชทัณฑ์ ร่วมกับกองออกแบบและก่อสร้าง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้ร่วมกันศึกษาและจัดทำค่าฐานของพื้นที่ของสาธารณูปโภคต่าง ๆ (Facilities) และสามารถหาค่ากลางของสัดส่วนพื้นที่ใช้สอยต่อคนของผู้ต้องขังในเรือนจำไทย ที่ **๑๓.๗ ตารางเมตรต่อคน** โดยพิจารณาจากอัตราส่วนพื้นที่ ดังนี้

๑) ส้วมผู้ต้องขัง การใช้ส้วมของผู้ต้องขังในห้องนอนรวมของผู้ต้องขังไทยนั้นสามารถเทียบเคียงได้กับมาตรฐานคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ โดยห้องขังรวมขนาดรองรับผู้ต้องขัง ๒๕ คน จำนวน ๑ ห้อง ควรมีห้องน้ำ ขนาด ๐.๙ ตารางเมตร ๑ ห้อง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ ในขณะที่มาตรฐานสากลของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC) กำหนดมาตรฐานพื้นที่ห้องน้ำ (ส้วมและที่อาบน้ำ) รวมกันไม่น้อยกว่า ๑.๒ ตารางเมตรต่อคน มาตรฐานของกฎหมายไทย พื้นที่ ๐.๙ ตารางเมตรต่อคน เฉพาะส้วม จึงถือว่าเหมาะสม ทั้งนี้ ไม่รวมถึงส้วมผู้พิการที่อาจจะต้องมีกำหนดพื้นที่แตกต่างตามมาตรฐานพิเศษ

๒) ที่อาบน้ำ เนื่องจากที่อาบน้ำของเรือนจำในประเทศไทยอยู่ภายนอกเรือนนอน และมีการใช้งานในลักษณะเป็นที่อาบน้ำรวม (Communal Showering Space) จึงทำให้การคำนวณพื้นที่มาตรฐานต่อคนต้องแยกสัดส่วน การพิจารณา หากพิจารณาจากมาตรฐานของ ICRC ที่กำหนดพื้นที่ส้วมและที่อาบน้ำรวมกันไม่น้อยกว่า ๑.๒ ตารางเมตรต่อคน สำหรับมาตรฐานการออกแบบไทยจึงกำหนดไว้ที่ ๐.๙ ตารางเมตรต่อคน เท่ากันกับส้วม เมื่อรวมพื้นที่แล้วจะได้ ๑.๘ ตารางเมตรต่อคน ซึ่งเกินค่ามาตรฐานสากลและสอดคล้องกับที่กฎหมายกำหนด

๓) ที่ซักล้าง (Washing Area) เรือนจำในประเทศไทยมีความแตกต่างจากเรือนจำในต่างประเทศที่กิจกรรมของผู้ต้องขังส่วนใหญ่จะต้องซักเสื้อผ้าของตนเอง เรือนจำส่วนใหญ่จะจัดที่ไว้ในบริเวณที่เหมาะสมในรูปแบบของพื้นที่เปียก ในการออกแบบจึงมีการกำหนดมาตรฐานพื้นที่สำหรับผู้ต้องขังในการใช้ประโยชน์ในการซักล้างไว้ที่ ๑ ตารางเมตรต่อคน โดยคำนึงถึงรูปแบบทางวัฒนธรรมและกิจวัตรของผู้ต้องขัง ในบางประเทศอาจมีการถ่ายโอน การดำเนินงานให้เอกชน หรืออาจจัดให้มีสถานที่ซักผ้า (Laundry) เป็นการเฉพาะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและทรัพยากรน้ำในแต่ละประเทศ

๔) โรงงานฝึกวิชาชีพ ตามคู่มือมาตรฐานที่มีการศึกษาไม่มีการกำหนดมาตรฐานไว้ชัดเจน เพียงแต่ระบุให้สามารถทำงานได้ตามลักษณะงานที่ใช้พื้นที่นั้น เช่น หากเป็นงานลงข้อมูลอาจใช้เพียงโต๊ะกับเก้าอี้ จนถึงงานทำการเกษตรที่ใช้พื้นที่มาก งานส่วนใหญ่ในเรือนจำเป็นงานจำพวกการทอผ้า งานไม้ งานวาดภาพและตกแต่ง งานก่ออิฐถือปูน งานแต่งทรงผม งานช่าง ไปจนถึงงานผลิตชิ้นส่วน และงานรับจ้างผลิตสินค้าและรับจ้างแรงงาน เป็นต้น การออกแบบของประเทศไทยใช้โรงงานฝึกวิชาชีพที่มีขนาดพื้นที่ใช้สอย ๘๐๐ ตารางเมตร สำหรับผู้ต้องขัง จำนวน ๕๐๐ คน ทำให้อัตราส่วนพื้นที่ต่อผู้ต้องขังคิดเป็น ๑.๖ ตารางเมตรต่อคน ซึ่งถือว่าเพียงพอต่อการทำงานในรูปแบบ assembly line หากเป็นงานรับจ้างแรงงานก็จะสามารถรองรับคนได้เพิ่มขึ้น

๕) โรงเรียน/แดนการศึกษา การออกแบบพื้นที่บริเวณที่ใช้สำหรับการศึกษาผู้ต้องขังพิจารณาจากรูปแบบการใช้งานอาคารซึ่งผู้ต้องขังส่วนใหญ่ใช้งานไม่พร้อมกัน และในขณะเดียวกันผู้ต้องขังที่ต้องใช้ห้องเรียนก็จะมาใช้งานตามเวลาของตนแตกต่างกันออกไป การออกแบบจึงพิจารณาจากพื้นที่ใช้สอยทั้งหมดของแบบมาตรฐานที่ ๘๐๐ ตารางเมตร ซึ่งการออกแบบเป็นขนาดที่รองรับได้สูงสุด ๕๐๐ คน เมื่อคิดเป็นอัตราส่วนจะได้พื้นที่ ๑.๖ ตารางเมตรต่อคน ซึ่งเป็นสัดส่วนที่เหมาะสมกับพฤติกรรมในการเรียนของผู้ต้องขัง

๖) สถานพยาบาลเรือนจำ เป็นพื้นที่ใช้สำหรับการรักษาพยาบาลของผู้ต้องขังที่มีพื้นที่ใช้สอยใกล้เคียงกับสถานพยาบาลทั่วไปภายนอกเรือนจำ ซึ่งหากพิจารณาจากจำนวนผู้ต้องขังของแต่ละเรือนจำจะมีจำนวนเฉลี่ย ๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ คน เทียบเท่ากับโรงพยาบาลชุมชน (โรงพยาบาลอำเภอ) ขนาด ๓๐ เตียง พื้นที่ใช้สอย ๖๐๐ ตารางเมตร สามารถรองรับผู้ใช้งานได้สูงสุด ๕๐๐ คน เท่ากับผู้ต้องขังมีพื้นที่เพื่อการพยาบาล ๑.๒ ตารางเมตรต่อคน

๗) โรงเลี้ยง (Canteen) มาตรฐานสากลของ UNOPS กำหนดให้ผู้ต้องขังมีพื้นที่สำหรับการรับประทานอาหาร (Dining Room) อย่างน้อย ๐.๕ ตารางเมตรต่อคน โรงเลี้ยงของผู้ต้องขังมีการกำหนดมาตรฐานของโต๊ะกิน

ข้าวผู้ต้องขังที่ขนาด ๖ ตารางเมตร (๓ x ๒ เมตร) ต่อจำนวนผู้ต้องขัง ๑๐ คน การคำนวณพื้นที่โรงเลี้ยงจะต้องพิจารณาถึงจำนวนผู้ต้องขังที่จะสามารถนั่งรับประทานอาหารได้ จึงเท่ากับ ๐.๖ ตารางเมตรต่อคนซึ่งเกินกว่ามาตรฐาน อย่างไรก็ตาม เห็นควรใช้ค่ามาตรฐานสากล ที่ **๐.๕ ตารางเมตรต่อคน** เนื่องจากอาจมีการหมุนเวียนกันใช้งาน แต่หากค่าเฉลี่ยต่ำมากกว่า ๐.๕ ตารางเมตรต่อคน อาจจะเป็นสัญญาณว่าโต๊ะทานอาหารหรือพื้นที่ทานอาหารไม่เพียงพอ

๘) อาคารเอนกประสงค์ ตามมาตรฐานของ UNOPS มีการกำหนดพื้นที่ขั้นต่ำของห้องที่อยู่อาศัยในเวลากลางวัน (Dayroom) ไว้อย่างน้อย ๒ ตารางเมตรต่อคน และเมื่อรวมกับสนามหรือลานกลางแจ้งไม่ควรน้อยกว่า ๘ ตารางเมตรต่อคน (อาคาร ๒ sq.m + สนาม ๖ sq.m) โดยได้อธิบายเพิ่มเติมว่าในเรือนจำไทยจึงสามารถอนุมานเป็นอาคารเอนกประสงค์ ซึ่งส่วนใหญ่ออกแบบเป็นอาคารโดมกลางแจ้ง ขนาดพื้นที่ ๒,๐๐๐ ตารางเมตรสำหรับผู้ต้องขัง ๒๐๐ คน ซึ่งถือว่าเกินกว่ามาตรฐานมาก และหากคิดพื้นที่รวมกับ Yard ก็ยังเป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำซึ่งออกแบบสำหรับประเทศที่อาจจะมีขาดแคลนทรัพยากรและประเทศยากจน สำหรับประเทศไทยซึ่งจะมีทั้งอาคารเอนกประสงค์กลางแจ้ง และได้ถุนอาคารเรือนนอนที่ใช้เป็นพื้นที่เอนกประสงค์ ในการคำนวณจึงเห็นควรใช้ค่ามาตรฐานที่ **๒ ตารางเมตรต่อคน** เหมาะสมที่สุดที่จะเป็นค่ากลาง

๙) พื้นที่สันทนาการ (Leisure Area) ในการอ้างอิงจะพิจารณาจากการมีพื้นที่ของ Yard เป็นหลัก โดยมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับผู้ต้องขังมีการกำหนดไว้ในมาตรฐานอย่างน้อย **๔ ตารางเมตรต่อคน** และเมื่อรวมกับ Dayroom ต้องไม่น้อยกว่า ๘ ตารางเมตร อย่างไรก็ตาม มาตรฐานขั้นต่ำที่ ๔ ตารางเมตรต่อคนถือว่าเหมาะสมเนื่องจากพื้นที่สันทนาการมีพลวัตของกิจกรรมและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง และในเรือนจำประเทศไทยซึ่งมีจำนวน ๘๙ แห่งเป็นเรือนจำแดนเดียว (ไม่มีกำแพงแบ่งแดนเป็นเอกเทศ) มีพื้นที่สันทนาการที่จำกัด ซึ่งหากสำรวจพบว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่ามาตรฐาน เห็นควรที่จะต้องบริหารความจุของผู้ต้องขัง หรือในกรณีที่เกิดเหตุเห็นควรก่อสร้างเรือนจำทดแทนเพื่อขยายพื้นที่ใช้สอยต่อไป

วิธีการคำนวณ

การคำนวณสามารถทำได้ ๒ วิธีการ ดังนี้

๑) การคำนวณเพื่อการกระจายความแออัดและบริหารการย้ายผู้ต้องขัง โดยใช้ค่ามาตรฐานจากการศึกษาเป็นเกณฑ์ในการคำนวณจำนวนผู้ต้องขังที่เหมาะสมของแต่ละเรือนจำตามพื้นที่นอนและพื้นที่ใช้สอยมาตรฐาน เพื่อที่จะกำหนดเป็นค่ากลางของการเกลี่ยย้ายผู้ต้องขัง โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{จำนวนผู้ต้องขังที่เหมาะสมของเรือนจำ} = \frac{\text{พื้นที่ของเรือนจำ (แปลงเป็น ตร.ม.)}}{๐.๖ \text{ (อัตราส่วนพื้นที่นอน)} + ๑๓.๗ \text{ (อัตราส่วนพื้นที่ใช้สอย)}}$$

เมื่อสำรวจและคำนวณตามสูตรการคำนวณแล้วจะได้จำนวนผู้ต้องขังที่เหมาะสมกับเรือนจำแต่ละแห่ง ในกรณีที่ต้องการตรวจสอบก็สามารถคำนวณจาก $\frac{\text{พื้นที่ของเรือนจำ}}{\text{จำนวนผู้ต้องขัง}}$ หากสัดส่วนเกินค่ากลางที่ ๑๕.๓ ให้พิจารณาปรับย้ายผู้ต้องขังเพื่อกระจายความแออัดจากเรือนจำที่มีค่าสัดส่วนต่ำกว่ามาตรฐาน สำหรับเรือนจำที่มีสัดส่วนต่ำกว่ามาตรฐาน จะสามารถพิจารณาเป็นรายปัจจัยว่าขาดเหลือในสิ่งใดนั้นก็สามารออกแบให้สามารถแสดงค่าต่าง ๆ

ตามปัจจัยที่กำหนดไว้ว่ามากหรือน้อยเกินไป จะสามารถพิจารณาได้ว่าจะต้องปรับปรุงเรือนจำในด้านใด หรือพิจารณาก่อสร้างเรือนจำเพื่อทดแทนให้รองรับจำนวนและมีสาธารณูปโภคที่เหมาะสมได้

๒) การคำนวณเพื่อพิจารณาปัจจัยที่ขาดแคลน ซึ่งเป็นวิธีการคำนวณแบบละเอียดที่จะพิจารณารายปัจจัยว่าเรือนจำ/ทัณฑสถานนั้นขาดแคลนและจะต้องได้รับการสนับสนุนในด้านใดเพิ่มเติมเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งวิธีการคำนวณจะคล้ายกับรูปแบบของสมการรวมแบบแปรผันตามปัจจัย เพื่อพิจารณาจากค่าการคำนวณที่แท้จริง

$$\begin{aligned}
 \text{พื้นที่สำหรับผู้ต้องขัง} &= \frac{\text{จำนวนผู้ต้องขัง}}{\text{พื้นที่เรือนนอน}} + \frac{\text{จำนวนผู้ต้องขัง}}{\text{จำนวนส้วม}} + \frac{\text{จำนวนผู้ต้องขัง}}{\text{พื้นที่อาบน้ำ}} + \frac{\text{จำนวนผู้ต้องขัง}}{\text{พื้นที่ซักล้าง}} + \frac{\text{จำนวนผู้ต้องขัง}}{\text{พื้นที่โรงงานฝึกวิชาชีพ}} + \\
 &\frac{\text{จำนวนผู้ต้องขัง}}{\text{พื้นที่โรงเรียน}} + \frac{\text{จำนวนผู้ต้องขัง}}{\text{พื้นที่สถานพยาบาล}} + \frac{\text{จำนวนผู้ต้องขัง}}{\text{พื้นที่โรงเลี้ยง}} + \frac{\text{จำนวนผู้ต้องขัง}}{\text{พื้นที่อาคารเอนกประสงค์}} + \frac{\text{จำนวนผู้ต้องขัง}}{\text{พื้นที่สหนาการ}}
 \end{aligned}$$

จากสมการนี้จะสามารถนำไปสู่การทำข้อมูลเชิงสถิติที่จะสำรวจพื้นที่เรือนจำเพื่อประมวลข้อมูลตามปัจจัยและนำมาใช้ในการบริหารนโยบายและสนับสนุนให้เรือนจำยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังให้เหมาะสมกับมาตรฐานสากลต่อไป

บทที่ ๔

ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นเรื่องรูปแบบและความต้องการในการใช้งาน
จากเรือนจำและทัณฑสถานกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาประกอบการออกแบบเรือนจำรูปแบบใหม่

กรมราชทัณฑ์ ได้จัดทำแบบสำรวจข้อมูลจากเรือนจำและทัณฑสถานตัวอย่าง จำนวน ๒๐ แห่ง เพื่อสำรวจข้อมูลการใช้งานอาคารสถานที่ของเรือนจำ รวมถึงข้อมูลปัญหาจากการก่อสร้างเรือนจำกลาง นครปฐม ซึ่งถือเป็นรูปแบบปัจจุบันของเรือนจำในประเทศไทย โดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่คณะที่ปรึกษา และคณะทำงานเพื่อพัฒนาการออกแบบเรือนจำ นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการราชทัณฑ์ ให้ทราบถึงสภาพ ปัญหาและข้อจำกัดการใช้งานอาคารสถานที่ในการปฏิบัติการกิจด้านต่างๆของเรือนจำ อันจะนำไปสู่แนวทางการ พัฒนา แก้ไขและปรับปรุง สำหรับการออกแบบและก่อสร้างเรือนจำทั้งในปัจจุบันและในระยะต่อไป โดยสามารถ สรุปผลได้ ดังต่อไปนี้

หมวดที่ ๑ ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาคาร สถานที่ และสิ่งก่อสร้าง ภายนอกเรือนจำ

รายการ	ที่ตั้ง และรูปแบบของอาคาร	สภาพปัญหาและข้อจำกัด	แนวทางการพัฒนา
๑. ที่ทำการ เรือนจำ	จากการสำรวจโดยรวมเป็น อาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ๒-๓ ชั้น ตั้งอยู่ที่ด้านหน้าของ เรือนจำ	จากการสำรวจพบว่าปัญหา พื้นที่ที่มีขนาดไม่เพียงพอต่อ การใช้งาน และการ เสื่อมสภาพตามอายุการใช้ งาน	จากการสำรวจพบว่ามีการใช้ พื้นที่ว่างเพื่อเป็นห้องปฏิบัติงาน และการซ่อมหลังคาอาคารที่ทำ การเพื่อไม่ให้น้ำรั่ว
๒. ศูนย์ระบบ เทคโนโลยีเสริม ความมั่นคง	จากการสำรวจเป็นห้องที่ตั้งอยู่ภายในอาคารที่ทำการ เรือนจำ กล้องวงจรปิด จะมี การแยกจุดติดตั้งรอบเรือนจำ ได้แก่ แนวกำแพงด้านนอก ฝ่ายรักษาการณ์ แนวกำแพง ห้องซัง กองโรงเลี้ยง บ้านพัก เจ้าหน้าที่	จากการสำรวจพบว่าปัญหาที่ พบมากอุปกรณ์กล้องวงจรปิด มีไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และที่ติดตั้งแล้วขาดการซ่อม บำรุงให้ใช้งานได้ตามปกติ รวมถึงระบบสัญญาณไม่มี ความเสถียร	จากการสำรวจพบว่าควรมีการจัดหาอุปกรณ์ใหม่ ทั้งสายไฟฟ้า อุปกรณ์ส่วนควบ รวมทั้งการ ขยายห้องควบคุมอุปกรณ์
๓. ร้านจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ อาหารและ เครื่องดื่ม	จากการสำรวจพบว่าเป็น อาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก หรือ อาคารไม้ ๑-๒ ชั้น สร้างแยก ออกจากอาคารที่ทำการ จะ ตั้งที่ด้านข้างอาคารที่ทำการ	จากการสำรวจพบว่าปัญหา พื้นที่ที่มีขนาดไม่เพียงพอต่อ การใช้งาน เนื่องจากกองงาน แต่ละกองควรมีพื้นที่เป็น สัดส่วน รวมถึงพื้นที่จัดแสดง ผลิตภัณฑ์ที่ยังขาดแคลน	จากการสำรวจพบว่าจะมีการนำ เทคโนโลยีการจำหน่ายสินค้า ออออนไลน์มาปรับใช้ รวมทั้งการ ปรับปรุงและขยายพื้นที่ร้าน จำหน่ายผลิตภัณฑ์

รายการ	ที่ตั้ง และรูปแบบของอาคาร	สภาพปัญหาและข้อจำกัด	แนวทางการพัฒนา
๔. ศูนย์ CARE	จากการสำรวจพบว่า มีที่ตั้งภายในอาคารที่ทำการ บางแห่งจะตั้งอยู่ที่อาคารเยี่ยมญาติ	จากการสำรวจพบว่าปัญหาการมีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ต้องอาศัยกับฝ่ายงานอื่น	จากการสำรวจพบว่าจะมีการปรับปรุงพื้นที่ให้แยกออกจากงานอื่นให้ชัดเจน
๕. ลานจอดรถ	จากการสำรวจพบว่าพื้นที่ตั้งอยู่ด้านหน้าเรือนจำ จอดรถได้ประมาณ ๓๐-๗๐คัน	จากการสำรวจพบว่าพื้นที่จอดรถคับแคบไม่เพียงพอต่อผู้มาใช้บริการ และบางแห่งไม่มีหลังคาคลุมรถ	จากการสำรวจพบว่ามีการของบประมาณเพื่อก่อสร้างเพิ่มเติม เพื่อให้เพียงพอกับผู้ใช้บริการ
๖. โรงเก็บรถยนต์ของทางราชการและของเจ้าหน้าที่	จากการสำรวจพบว่าอยู่ที่ด้านหน้าอาคารที่ทำการ หรือด้านข้าง สามารถจอดได้ทั้งรถยนต์และรถจักรยานยนต์	จากการสำรวจพบว่าพื้นที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณรถของทางราชการและรถของเจ้าหน้าที่	จากการสำรวจพบว่ามีการของบประมาณเพื่อก่อสร้างเพิ่มเติม และติดตั้งกล่องวงจรปิดเพิ่มเติม
๗. ที่พักสำหรับผู้ต้องขัง	จากการสำรวจพบว่า เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กชั้นเดียว แยกออกจากอาคารที่ทำการ บางแห่งใช้อาคารทำการด้านล่าง	จากการสำรวจพบว่าห้องสุขาสำหรับบริการญาติผู้ต้องขังมีน้อย รวมถึงพื้นที่สำหรับพักผ่อนมีจำกัด	จากการสำรวจพบว่ามีการปรับติดตั้งเครื่องปรับอากาศ และจัดห้องสุขาเพิ่มเติม
๘. บ้านพักเจ้าหน้าที่	จากการสำรวจพบว่าอยู่บริเวณรอบพื้นที่เรือนจำ มีทั้งอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก เรือนแถวไม้ บ้านพักครึ่งปูนครึ่งไม้	จากการสำรวจพบว่าบ้านพักเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอต่ออัตรากำลังที่มีในแต่ละเรือนจำ บ้านพักมีการเสื่อมสภาพตามอายุการใช้งาน และไม่มียงบประมาณในการซ่อมบำรุง โดยเฉพาะปัญหาหลังคาที่มีน้ำรั่วซึม	จากการสำรวจพบว่าจะมีการจัดสร้างที่พักเพิ่มเติม
๙. สนามกีฬาเจ้าหน้าที่	จากการสำรวจพบว่า จะอยู่ชั้นล่างของอาคารที่พักของข้าราชการ มีการจัดประเภทกีฬา แบ่งเป็น ฟิตเนส เปตอง ปิงปอง และบางแห่งตั้งอยู่	จากการสำรวจพบว่าพื้นที่และอุปกรณ์มีจำกัดไม่เพียงพอต่อการใช้งาน	จากการสำรวจพบว่าจะมีการจัดหาและปรับปรุงพื้นที่

รายการ	ที่ตั้ง และรูปแบบของอาคาร	สภาพปัญหาและข้อจำกัด	แนวทางการพัฒนา
	ด้านหน้าเรือนจำ เป็นสนามฟุตบอล		
๑๐.เสารังวงเวียน	จากการสำรวจพบว่าจะอยู่ด้านหน้าของอาคารที่ทำการเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 3-5เมตร	จากการสำรวจพบว่าสภาพอากาศมีผลทำให้เกิดความเสียหายได้	จากการสำรวจพบว่ามี การทาสีและจัดเขตพื้นที่ให้จัดกิจกรรมได้มากขึ้น
๑๑.ระบบบำบัดน้ำเสีย	จากการสำรวจพบว่ามีที่ตั้งบริเวณด้านหลังของเรือนจำ เป็นระบบตะกอนแรง และระบบเติมอากาศร่วมกับจุลินทรีย์บำบัด	จากการสำรวจพบว่าระบบที่มีใช้งานขาดผู้เชี่ยวชาญในการบำรุงรักษา ขาดงบประมาณซ่อมบำรุง ระบบบำบัดไม่สมดุลกับปริมาณน้ำเสียที่มี	จากการสำรวจพบว่าจะมีการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญและขอจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดหาอุปกรณ์ซ่อมบำรุง
๑๒.พื้นที่สำหรับการฝึกวิชาชีพและการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยภายนอกเรือนจำ	จากการสำรวจพบว่าส่วนมากจะใช้พื้นที่เรือนจำชั่วคราวเป็นที่ตั้ง หรือบางแห่งจะใช้พื้นที่ภายในเรือนจำ	จากการสำรวจพบว่าพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ไม่ความเป็นสัดส่วนในแต่ละกองงาน รวมทั้งปัญหาการบุกรุกที่ดินของทางราชการ	จากการสำรวจพบว่าจะมีการปรับปรุงอาคารและขยายพื้นที่ รวมทั้งการไกล่เกลี่ยปัญหาพิพาทที่ดิน
๑๓.ป้อมยามรักษาการณ์	จากการสำรวจพบว่าเป็นรูปแบบอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก เป็นป้อมหอรักษาการณ์สูงโดยเฉลี่ย๗เมตร กระจายตามพื้นที่รอบเรือนจำ	จากการสำรวจพบว่าปัญหาขนาดป้อมที่มีพื้นที่ใช้สอยน้อย ไฟส่องสว่างมีไม่เพียงพอรวมทั้งอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีน้อย	จากการสำรวจพบว่าจะมีการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง และการติดตั้งระบบกล้องวงจรปิด การจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอ

หมวดที่ ๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาคาร สถานที่ และสิ่งก่อสร้าง ภายในเรือนจำ

รายการ	ที่ตั้งและรูปแบบ	สภาพปัญหาและข้อจำกัด	แนวทางการพัฒนา
๑. รั้วและกำแพง			
๑.๑ รั้วตาข่ายภายนอก	รั้วภายนอกเรือนจำมี ๒ ประเภท คือ - รั้วลวดหนามสูง ๑.๕ เมตร หรือ - รั้วตาข่ายสูง ๑.๕ - ๓ เมตร	- ส่วนใหญ่จะเป็นรั้วลวดหนาม เพื่อป้องกันการไม่ให้เข้าถึงแนวกำแพงได้โดยง่าย - ส่วนเรือนจำที่มีรั้วตาข่าย หากไม่มีลวดทึบเพลงบนรั้ว ก็จะทำให้ปีนข้ามได้โดยง่าย และ - กรณีที่รั้วตาข่ายมีระยะห่างกับกำแพงน้อย ก็อาจมีส่วนช่วยให้ผู้ต้องขังหลบหนีได้ง่ายขึ้น	- ควรเปลี่ยนจากรั้วลวดหนามเป็นรั้วตาข่าย โดยให้มีความสูงระดับ ๔ เมตร และควรมีการติดตั้งลวดทึบเพลงบนแนวรั้วตาข่าย เพื่อเสริมความมั่นคงและความปลอดภัย - ควรติดตั้งรั้วตาข่ายภายนอกให้ห่างจากแนวกำแพงที่สุดเท่าที่จะทำได้
๑.๒ กำแพงเรือนจำ	- กำแพงเรือนจำทำจากคอนกรีต - สำหรับเรือนจำรุ่นเก่าแดนเดียว จะมีความสูงประมาณ ๕ - ๖ เมตร และลึกลงไปใต้ดินอีก ๑ เมตร มีความหนา ๐.๒ - ๐.๓ เมตร (บางเรือนจำมีการเสริมอิฐกันปืนอีกประมาณ ๑ เมตร) - สำหรับเรือนจำรุ่นใหม่แบบแบ่งแดน จะมีความสูง ๗ เมตร และลึกลงไปใต้ดินอีก ๑ เมตร มีความหนา ๐.๓ เมตร	- เรือนจำรุ่นเก่าจะประสบปัญหากำแพงต่ำเกินไป อีกทั้งถนนรอบเรือนจำมีการปรับปรุงซ่อมแซมให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง - กำแพงมีสภาพเก่าเนื่องจากก่อสร้างมานานตามอายุเรือนจำ (เก่าที่สุดถึง ๑๐๐ ปี) - มีแต่ไฟส่องสว่างด้านนอก กำแพงและแสงสว่างไม่เพียงพอ	- เสริมกำแพงให้มีความสูงเท่ากับเรือนจำความมั่นคงสูงสุด - ตรวจสอบความมั่นคงและทาสีใหม่ - ติดตั้งไฟส่องสว่างตลอดแนวกำแพงทั้งด้านนอกและด้านใน
๑.๓ ประตูเรือนจำ	- ประตูเรือนจำ ส่วนใหญ่ทำจากเหล็ก (มีทำจากไม้เนื้อแข็งจำนวนน้อย) แบ่งเป็น ๒ รูปแบบ - กรณีเรือนจำรุ่นเก่า จะมีทั้งประตูแบบเปิดเข้า ๒ บาน (บางแห่งมีแขนไฮดรอลิกช่วย) หรือแบบบานเลื่อน (ส่วนใหญ่)	- เรือนจำรุ่นเก่าแดนเดียว โถงทางเข้าแคบ และเพดานเตี้ย ไม่สามารถตรวจเช็คหลังคารถยนต์ได้สะดวก และรถหลังคาสูง ไม่สามารถเข้าภายในเรือนจำได้ - สำหรับเรือนจำที่เป็นประตูบานเปิด และมีระบบแขนไฮ	- ควรเปลี่ยนประตูเรือนจำทั้งหมดให้เป็นแบบบานเลื่อนและติดตั้งมอเตอร์ไฟฟ้า เพื่อความแข็งแรง สะดวกในการใช้งานและบำรุงรักษา - ให้เปลี่ยนเป็นประตูไฟฟ้าใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการปฏิบัติงาน

รายการ	ที่ตั้งและรูปแบบ	สภาพปัญหาและข้อจำกัด	แนวทางการพัฒนา
	<p>มีมอเตอร์ไฟฟ้า) ความกว้างระหว่าง ๔ - ๖ เมตร สูง ๒.๘๕ - ๔ เมตร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ในบานประตูจะมีช่องประตูเล็ก สูงประมาณ ๑.๘ - ๒ เมตร กว้าง ๐.๙ - ๑ เมตร - กรณีเรือนjárุ่นใหม่แบบแบ่งแดน จะเป็นประตูเลื่อน ๒ บาน ขนาดกว้าง ๕ เมตร สูง ๔.๕ เมตร ไม่มีช่องบานประตูเล็ก เนื่องจากมีช่องทางเข้าเจ้าหน้าที่แยกไปอีกทางหนึ่ง 	<p>ดรอลิกช่วยเปิด-ปิด เนื่องจากประตูมีน้ำหนักมาก ทำให้แขนไฮดรอลิกเสียบ่อย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีสิ่งกีดขวางรถยนต์เพื่อป้องกันการก่อเหตุ 	<p>ต้องมีกระจกเงาติดเพดาน เพื่อตรวจเช็คหลังการถยนต์ และมี การนำเทคโนโลยีอื่นๆ มาช่วยเสริม เช่น กล้องตรวจใต้ท้องระบบตรวจป้ายทะเบียน เป็นต้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการออกแบบเครื่องกีดขวางที่เหมาะสมกับเรือนjárุ่นแต่ละรูปแบบ เช่น แบบไม้กั้น หรือแบบเจาะยาง เป็นต้น
<p>๑.๔ รั้วตาข่ายภายใน</p>	<p>กรณีติดตั้งรั้วแบบมาตรฐานจะเป็นรั้วตาข่ายสูง ๔ เมตร ซึ่งจะใช้เป็นกำแพงกันแดนในเรือนjárุ่นใหม่ ส่วนเรือนjárุ่นเก่า มีทั้งติดตั้งรั้วตาข่ายมาตรฐานเพิ่มเติม หรือติดตั้งรั้วกันที่จัดทำขึ้นเอง เพื่อใช้แบ่งพื้นที่ให้เป็นสัดส่วน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เรือนjárุ่นเก่า ไม่สามารถแบ่งพื้นที่ภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการติดตั้งรั้วตาข่ายที่ไม่ได้มาตรฐานปะปนกันในพื้นที่เรือนjárุ่น - รั้วตาข่ายสูง ๔ เมตร สามารถปีนข้ามได้ หากไม่มีการเสริมลวดทึบเพลงป้องกัน - สามารถลักลอบติดต่อหรือส่งสิ่งของต้องห้ามข้ามเขตหรือข้ามแดนได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดให้เรือนjárุ่นเก่าปรับปรุงรั้วตาข่ายภายในให้เป็นรั้วมาตรฐานของกรม - ให้เรือนjárุ่นติดตั้งลวดทึบเพลงเพิ่มเติม - สสำรวจรั้วตาข่ายอย่างสม่ำเสมอ หากพบปัญหา เช่น ตาข่ายขาด เกิดสนิม หรือพื้นดินทรุด ควรแก้ไขโดยเร่งด่วน - กรณีใช้กันแดน ควรปรับเป็นกำแพงกันแดนแบบถาวร
<p>๑.๕ กำแพงกันแดน</p>	<p>กำแพงปูน สูง ๓.๕ - ๔ เมตร หน้า ๐.๒ - ๐.๓ เมตร</p>	<ul style="list-style-type: none"> - หากเป็นเรือนjárุ่นเดี่ยว จะไม่มีกำแพงกันแดน - มีความแข็งแรงแต่บดบังสายตา 	<ul style="list-style-type: none"> - เสริมลวดหนามทึบเพลงด้านบน - กำหนดเขตห้ามเข้าใกล้แนวกำแพง
<p>๒. ที่ทำการฝ่ายควบคุม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นอาคารปูนชั้นเดียวหรือสองชั้น มีทางขึ้นด้านหน้า - ตั้งอยู่ภายในเรือนjárุ่น ในพื้นที่ใกล้ประตูเรือนjárุ่น หรือพื้นที่แดนกลาง ระหว่างประตูเรือนjárุ่นกับแดนภายใน 	<ul style="list-style-type: none"> - กรณีเรือนjárุ่นเก่าแดนเดี่ยวจะเป็นอาคารขนาดเล็ก ไม่แยกพื้นที่ออกจากพื้นที่อื่น - พื้นที่ใช้สอยไม่เพียงพอ ไม่สามารถแบ่งเป็นห้องทำงานได้ ไม่มีห้องเก็บของ ไม่มีห้องสำหรับสอบวินัย หรือให้คำปรึกษาผู้ต้องขัง 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการขยายพื้นที่ส่วนควบคุมกลาง เพื่อจัดทำห้องสำหรับให้คำปรึกษาและอบรมผู้ต้องขังเฉพาะราย จัดทำพื้นที่พักผ่อนของเจ้าหน้าที่และมีสาธารณูปโภคที่เป็นสวัสดิการเพิ่มเติม เช่น เครื่องปรับอากาศ

รายการ	ที่ตั้งและรูปแบบ	สภาพปัญหาและข้อจำกัด	แนวทางการพัฒนา
		<ul style="list-style-type: none"> - ห้องพักแควรถับแคบ ไม่มีพื้นที่พักผ่อนสำหรับเจ้าหน้าที่ - การเชื่อมต่อข้อมูลจากกล้อง CCTV ภายในเรือนจำไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ฝ่ายควบคุมไม่สามารถดูกล้องได้ทุกตัว 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการวางระบบการเชื่อมต่อข้อมูลจากกล้อง CCTV ให้เป็นมาตรฐาน สามารถดูได้จากทั้งที่ศูนย์ระบบฯ และที่ทำการฝ่ายฯ
๓. ห้องเยี่ยมญาติ	<ul style="list-style-type: none"> - อาคารปูนชั้นเดียว ต่อเนื่องกับอาคารที่ทำการ และแนวกำแพง ซึ่งเป็นบริเวณด้านหน้าทัณฑสถานฯ ฝั่งซ้ายเมื่อหันหน้าเข้าเรือนจำ - ตัวห้องติดตั้งกระจก/อะคริลิกกัน มีทางเดินกลาง และเสริมลูกกรง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีจำนวนห้องเยี่ยมไม่เพียงพอ โดยเฉพาะเรือนจำที่มีผู้ต้องขังระหว่าง - การควบคุมผู้ต้องขังเข้าห้องเยี่ยม และเป็นจุดอับยากต่อการควบคุม - เป็นพื้นที่ที่อากาศถ่ายเทไม่สะดวก ร้อนอบอ้าว 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรแยกอาคารเยี่ยมญาติระหว่างผู้ต้องขังเด็ดขาดและระหว่างพิจารณา และแยกชาย-หญิง - ควรมีพื้นที่สำหรับการเยี่ยมใกล้ชิดเป็นการเฉพาะ รองรับการเยี่ยมครั้งละไม่เกิน ๑๐ ราย - ควรมีการติดตั้งระบบระบายอากาศ - ควรมีการติดตั้งระบบเยี่ยม VDO Conference ในทุกแดน ซึ่งในอนาคตสามารถรองรับการเยี่ยมทาง Line ได้ด้วย
๔. แดนการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - เรือนจำรุ่นเก่าแดนเดียว จะอยู่ด้านในเรือนจำ ค่อนมาทางด้านหน้า ถัดจากโซนพื้นที่ที่ทำการส่วนควบคุม มีขนาดเล็ก ไม่เป็นสัดส่วน - บางเรือนจำต้องใช้สถานที่ร่วมกับส่วนงานอื่น โดยเฉพาะแดนพยาบาล - เรือนจำรุ่นใหม่แบ่งแดน จะเป็นแดนเฉพาะ ตั้งอยู่ภายในตอนกลางของเรือนจำด้านใดด้านหนึ่ง - อาคารเรียนเป็นคอนกรีต ๒ ชั้น ชั้นล่างเปิดโล่ง หรือเป็นห้องสมุด และเป็นพื้นที่เรียนสายอาชีพ ชั้นบนเป็น 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีแดนการศึกษาเป็นการเฉพาะ (เรือนจำแดนเดียว) - พื้นที่ไม่เพียงพอโดยเฉพาะหลักสูตรสายวิชาชีพต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรจัดสร้างห้องเรียนเพิ่มเติมภายในแดนต่างๆ เพื่อลดจำนวนผู้ต้องขังต่างแดนเดินทางมาเรียน - ควรมีการจัดห้องสมุดสาขาในแดนต่างๆ เพื่อสนับสนุนการศึกษาและเพื่อความผ่อนคลายของผู้ต้องขัง - ในกรณีที่ไม่มีสถานที่ อาจใช้เป็นลักษณะของอาคารเอนกประสงค์ส่วนกลาง ที่ใช้ได้ทั้งเรียน อบรม กิจกรรมดนตรี และกีฬา

รายการ	ที่ตั้งและรูปแบบ	สภาพปัญหาและข้อจำกัด	แนวทางการพัฒนา
	ห้องเรียน หรือห้องคอมพิวเตอร์ หรือสายสามัญ ทั้งนี้ ในแดนดังกล่าวอาจมีอาคารห้องสมุดชั้นเดียวแยกต่างหากอีกอาคารหนึ่งก็ได้		
๕. แคนฝึกวิชาชีพเฉพาะ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม/เกษตรกรรม	- จะมีแดนนี้เฉพาะเรือนจำรุ่นใหม่ที่แบบแบ่งแดนขนาดใหญ่ โดยสร้างเป็นแดนแยกไว้ด้านหน้า ซึ่งโดยปกติจะใช้เป็นสโตร์พักสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคผู้ต้องขัง - ลักษณะอาคารโรงงาน จะเป็นแบบมาตรฐานสร้างจากคอนกรีตแบบ ๒ ชั้นหรือ ๓ ชั้น เช่นเดียวกับที่ตั้งอยู่ในแดนควบคุมผู้ต้องขังหลัก - สำหรับเรือนจำรุ่นเก่าแดนเดียว จะเป็นโซนพื้นที่โรงฝึกวิชาชีพ แยกเป็นส่วนส่วนอยู่ตอนกลางเรือนจำ โดยรูปแบบเป็นอาคารชั้นเดียวตั้งขนานกันหลายหลัง ซึ่งขนาดอาคารจะแปรผันตามขนาดพื้นที่	- ไม่มีสถานที่เพียงพอต่อการฝึกวิชาชีพสำหรับผู้ต้องขังทุกคน เนื่องจากความจุของอาคารเรือนนอนน้อยกว่าอาคารเรือนนอน - ห้องเก็บวัสดุอุปกรณ์มีขนาดเล็ก - กรณีอาคารสูงจะเป็นอุปสรรคในการขนย้ายวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือตลอดจนการซ่อมแซมดูแลบำรุงรักษา	- ควรปรับปรุงรูปแบบของอาคารฝึกวิชาชีพ ให้ได้สัดส่วนกับความจุของอาคารเรือนนอน - การวางระบบสาธารณูปโภคของอาคาร ไม่ควรมีความซับซ้อน เพื่อให้ซ่อมบำรุงได้ง่ายขึ้น เช่น ปรับปรุงระบบท่อต่างๆ ให้ออกมาอยู่นอกเสาอาคาร เช่น ท่อน้ำ ท่อสุขา และท่อสายไฟ เป็นต้น - ติดตั้งอุปกรณ์พื้นฐานของอาคารให้เพียงพอ เช่น เครื่องปั้มน้ำ-สูบน้ำ ระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง เป็นต้น - ควรมีระบบการตรวจค้นสิ่งของต้องห้ามจากวัสดุการฝึกวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ
๖. แคนแรกรับ (เข้าใหม่/กักโรค/กลับจากศาล/กลับจากโรงพยาบาล)	- จะมีเฉพาะเรือนจำแบบแบ่งแดน โดยจะกำหนดแดนใดแดนหนึ่งเพื่อเป็นแดนแรกรับ และควบคุมผู้ต้องขังระหว่าง	- เรือนจำรุ่นเก่าแดนเดียวจะไม่มีแดนแรกรับและแดนควบคุมผู้ต้องขังระหว่าง จะสามารถดำเนินการได้เฉพาะการแยกห้องนอน หรือ	- สำหรับเรือนจำรุ่นเก่าแดนเดียว ต้องมีการย้ายเรือนจำ หรือต่อขยายแดน เพื่อให้สามารถแก้ปัญหานี้ได้
๗. แคนควบคุมผู้ต้องขังระหว่าง	- โครงสร้างเป็นอาคารปูน ๒ ชั้นหรือ ๓ ชั้น ชั้นล่างเป็นได้ถูกเปิดโล่งใช้ทำเป็นโรงเลี้ยงอาหารชั้น ๒ และ ๓ เป็นห้องนอน อาคารเรือนนอนผู้ต้องขัง เป็นอาคารคอนกรีต ๓ ชั้น มีอาคารฝึกวิชาชีพอยู่ภายใน	กำหนดให้เรือนนอน ๑ หลัง เป็น เรือนนอนแรกรับและเรือนนอนผู้ต้องขังระหว่าง - กรณีเป็นแดนเล็ก จะมีพื้นที่เรือนนอนคับแคบและมีภายในแดนที่ไม่เพียงพอต่อการทำกิจกรรม	- สำหรับเรือนจำรุ่นใหม่ที่แบบแบ่งแดน ควรให้ความสำคัญกับแดนแรกรับ และแดนควบคุมผู้ต้องขังระหว่าง เพื่อให้การแยกการคุมขังเป็นไปตามมาตรฐานสากล - ควรเพิ่มเทคโนโลยีการเยี่ยมญาติผ่านทางจอภาพ

รายการ	ที่ตั้งและรูปแบบ	สภาพปัญหาและข้อจำกัด	แนวทางการพัฒนา
	<p>แดนเป็นอาคารคอนกรีต ๒ ชั้น</p> <p>เป็นแดนที่อยู่ภายในทัศนสถานมีพื้นที่เกี่ยวเนื่องกับอาคาร ๕ ชั้น</p>	<p>- กรณีเป็นแดนใหญ่ พื้นที่จะไม่เป็นเอกเทศ เนื่องจากในบางครั้งต้องใช้พื้นที่ร่วมกับการดำเนินการกิจอื่นๆ เช่น โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ราชทัณฑ์ งานชุมชนบำบัด การอบรมหลักสูตรต่างๆ หรือให้ผู้ต้องขังเด็ดขาดบางกลุ่ม อยู่ในแดนด้วย เช่น ผู้ต้องขังที่เป็นผู้ช่วยงานต่างๆ หรือผู้ต้องขังกองงานสาธารณะ เป็นต้น</p> <p>- ปัจจุบันต้องมีการนำพื้นที่/ห้องบางส่วนมาใช้ตามมาตรการโควิด ๑๙ ที่ต้องกักโรคเพิ่มเป็น ๒๑ วันด้วย</p>	
<p>๘. แดนพยาบาล</p>	<p>- เรือนจำแดนเดี่ยว ตั้งอยู่ด้านหน้า ใกล้เคียงประตูทางเข้า มักอยู่ฝั่งตรงข้ามกับแดนหญิง</p> <p>- เรือนจำแบ่งแดนบางแห่ง ต้องใช้อาคารหรือ พื้นที่ร่วมกับแดนการศึกษา ซึ่งเป็นอาคารคอนกรีตชั้นเดียว มีห้องแยกโรคจำนวน ๓ ห้อง</p>	<p>- ไม่มีแดนพยาบาลแยกเป็นสัดส่วน</p> <p>- กรณีที่มีแดน อาคารจะมีขนาดเล็ก พื้นที่ไม่เพียงพอ ทำให้จำนวนเตียงไม่เพียงพอ อีกทั้งต้องมีจุดคัดกรอง ห้องฉุกฉิน ห้องสังเกตอาการ ห้องแยกโรค ห้องผู้ต้องขังวัณโรค ห้องตรวจโรค ห้องผู้ป่วยทั่วไปเกี่ยวกับระบบหายใจ รวมถึงอาจต้องมีการจัดทำโรงพยาบาลสนาม และพื้นที่ให้ความรู้มุมสุขภาพด้วย</p>	<p>- ควรแยกเป็นแดนเฉพาะสำหรับการรักษาพยาบาลผู้ต้องขัง</p> <p>- ควรให้มีขนาดของอาคารใหญ่กว่านี้ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังได้มากขึ้น</p> <p>- ควรมีการออกแบบให้สอดคล้องกับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๑๙ ด้วย</p>
<p>๙. แดนเตรียมการปลดปล่อย/แดนควบคุมผู้ต้องขังโทษต่ำ</p>	<p>- กรณีเรือนจำแดนเดี่ยว จะไม่มีพื้นที่ดังกล่าว สามารถจัดได้เป็นห้องนอนเท่านั้น</p> <p>- กรณีเรือนจำแบ่งแดน ในทางปฏิบัติจะดำเนินการโดยกำหนดให้แดนควบคุมผู้ต้องขังหลักแดนในแดนหนึ่ง</p>	<p>- กรณีเรือนจำแดนเดี่ยว พื้นที่ภายในเรือนจำไม่พอเพียง ทั้งในส่วนของการจัดโซนที่อยู่ และในส่วนของกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ที่ต้องมาใช้พื้นที่สนามกลางดำเนินการ</p>	<p>- ควรมีการกำหนดให้มีแดนดังกล่าวในทุกเรือนจำแบบแบ่งแดน โดยควรมีขนาดใหญ่ทั้งในเชิงอาคารเรือนนอน และพื้นที่ทำกิจกรรม เพื่อรองรับผู้ต้องขังกลุ่มดังกล่าวที่มีจำนวนมาก ตลอดจนรองรับการจัดกิจกรรมเตรียม</p>

รายการ	ที่ตั้งและรูปแบบ	สภาพปัญหาและข้อจำกัด	แนวทางการพัฒนา
	<p>ทำหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังดังกล่าว</p> <p>- โดยทั่วไปจะตั้งอยู่ในตำแหน่งกลางหรือด้านหลังเรือนจำ</p>	<p>- กรณีเรือนจำแบบแบ่งแดนอาจประสบปัญหาในการคัดเลือกแดน เนื่องจากผู้ต้องขังที่โทษต่ำ หรือใกล้ปล่อย จะมีจำนวนมากที่สุดในบรรดาผู้ต้องขังกลุ่มอื่น แต่แดนที่ใหญ่ที่สุดในเรือนจำมักจะเป็นแดนที่มีความมั่นคงที่สุดในเรือนจำ ทำให้เกิดการขัดกันในทางบริหารจัดการ ทำให้เรือนจำมักจะกระจายผู้ต้องขังกลุ่มนี้ไว้ตามแดนต่างๆ</p>	<p>ความพร้อมก่อนปล่อยที่มีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ เช่น การอบรมหลักสูตรโคกหนองนา และการฝึกวิชาชีพพระยะสั้นต่างๆ</p> <p>- ควรมีการแบ่งพื้นที่และสร้างห้องสุขาสำหรับผู้ต้องขังหญิง เพื่อให้สามารถเข้าร่วมการอบรมได้โดยไม่ปะปนกับผู้ต้องขังชาย</p> <p>- อาจควรรวมแดนดังกล่าว หรือมีทางเชื่อมเข้ากับแดนการศึกษาได้ เพื่อให้มีส่วนร่วมพื้นที่ทำกิจกรรมเพิ่ม</p>
<p>๑๐. แคนควบคุมผู้ต้องขังกอนอก/ผู้ต้องขังงานสาธารณะ/ผู้ต้องขังฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการ/ผู้ต้องขังเรียนหนังสือภายนอก</p>	<p>- กรณีเป็นเรือนจำที่มีภารกิจภายนอกมาก จะกำหนดแดนขนาดเล็ก ๑ แคนทำหน้าที่ดังกล่าว</p> <p>- กรณีเรือนจำทั่วไป อาจใช้พื้นที่ภายในแดนอื่นของเรือนจำ เช่น แคนสุทกรรมหรือแดนแรกรับ/ระหว่างหรือแดนกักโรคเป็นแดนควบคุมผู้ต้องขังดังกล่าว</p> <p>- ตำแหน่งแดนจะอยู่ด้านหน้าหรือค่อนข้างมาทางกลางเรือนจำ</p>	<p>- ไม่สามารถดำเนินการได้หากเรือนจำมีพื้นที่น้อย คับแคบ</p> <p>- หากตรวจค้นไม่ดี อาจเกิดปัญหาการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำหรือลักลอบส่งข่าวได้ โดยเฉพาะหากกำหนดให้แดน/พื้นที่ควบคุมผู้ต้องขังดังกล่าวอยู่ลึกเข้าไปในเรือนจำ ก็จะทำให้สิ่งของต้องห้ามเข้าไปถึงพื้นที่ชั้นในของเรือนจำได้โดยง่าย</p> <p>- อาจนำโรคระบาด เช่น โควิด ๑๙ เข้าไปติดต่อกับผู้ต้องขังส่วนใหญ่ของเรือนจำได้</p>	<p>- ควรแยกเป็นแดนเบ็ดเสร็จไม่ให้ผู้ต้องขังกลุ่มนี้ปะปนกับผู้ต้องขังอื่น</p>
<p>๑๑. แคนสุทกรรม</p>	<p>- ลักษณะเป็นอาคารชั้นเดียวหลังคาโปร่งมีห้องแยกสำหรับเก็บข้าวสาร เครื่องปรุง ห้องเย็บเก็บอาหารสด มีลานซักล้าง และตากภาชนะ ฯลฯ</p> <p>- เรือนจำรุ่นเก่าอยู่ด้านหลังเรือนจำ บางแห่งยังเป็นอาคารไม้</p>	<p>- พื้นที่สุทกรรมมีขนาดเล็กและขยับขยายไม่ได้</p> <p>- บริเวณที่ปรุงอาหารเป็นพื้นที่โล่งไม่มีผนัง ทำให้มีแมลงวันตอม ไม่ถูกสุขลักษณะ</p> <p>- ไม่มีปอดักไขมันหรือมีแต่ขนาดไม่สอดคล้องกับภารกิจ</p>	<p>- ปรับปรุงขยายสถานที่หุงต้มเพื่อให้เพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำที่ก่อสร้างใหม่ควรอยู่ด้านหน้าเรือนจำ เพื่อความสะดวกในการขนส่งวัตถุดิบ</p> <p>- ควรมีการปรับปรุงเป็นอาคารมิดชิด ติดตั้งเครื่องดูดควัน และบริเวณซักล้างมีหลังคาคลุม</p>

รายการ	ที่ตั้งและรูปแบบ	สภาพปัญหาและข้อจำกัด	แนวทางการพัฒนา
	<ul style="list-style-type: none"> - เรือนจำรุ่นใหม่อยู่อด้านหน้าเรือนจำ และจะมีอาคารเรือนนอนขนาดเล็ก จำนวน ๑ หลังตั้งอยู่ภายในแดนด้วย 	<p>งานไม่สามารถรองรับการดักไขมันให้มีประสิทธิภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำบ่อดักไขมันเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับภารกิจ สามารถดักไขมันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
<p>๑๒. แคนผู้ต้องขังหญิง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งอยู่ภายในเรือนจำด้านหน้า ถัดจากอาคารฝ่ายควบคุม โดยปกติจะอยู่ฝั่งตรงข้ามกับแดนสุทกรรมหรือแดนพยาบาล โดยภายในจะประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - อาคารที่ทำการแบบคอนกรีตชั้นเดียวหรือ ๒ ชั้น - อาคารเรือนนอนแบบ ๒ - ๓ ชั้น ๑ หลัง ทำจากไม้/คอนกรีต ชั้นล่างของเรือนนอนเป็นใต้ถุนเปิดโล่งใช้เป็นโรงเลี้ยงอาหาร - โรงอาบน้ำและห้องสุขาด้านท้ายแดน - อาคาร/พื้นที่อเนกประสงค์สำหรับการเรียน ฝึกวิชาชีพ และทำกิจกรรมต่างๆ ๑ หลัง - ห้องหรืออาคารสำหรับแม่และเด็กอีก ๑ หลัง - ห้องพยาบาล ๑ ห้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - กรณีเป็นเรือนจำแดนเดียวพื้นที่ในแดนหญิงจะคับแคบเป็นอย่างยิ่ง - กรณีเป็นเรือนจำแบบแบ่งแดน แม้จะมีพื้นที่ในแดนเพียงพอ แต่จะมีอาคารหลักอย่างละหนึ่งหลัง ซึ่งไม่เพียงพอต่อการแยกประเภทผู้ต้องขัง เช่น แยกผู้ต้องขังระหว่างกับผู้ต้องขังเด็ดขาด เนื่องจากไม่ได้รับการออกแบบไว้ตั้งแต่ต้น 	<ul style="list-style-type: none"> - กรณีเรือนจำแดนเดียวควรมีการย้ายระบายนผู้ต้องขังหญิงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากพื้นที่คับแคบไม่สามารถขยายแดนได้ - กรณีเรือนจำแบ่งแดน ควรวางผังใหม่ โดยมีพื้นที่แรกรับ พื้นที่ผู้ต้องขังระหว่าง พื้นที่การศึกษาและฝึกวิชาชีพ พื้นที่กลางสำหรับฝึกอบรม/กีฬา/นันทนาการ และควรเพิ่มพื้นที่เยี่ยมญาติผ่านจอภาพภายในแดน - ควรออกแบบให้ผู้ต้องขังหญิงสามารถไปใช้บริการรักษาพยาบาล ณ สถานพยาบาลหลักของเรือนจำได้
<p>๑๓. แคนผู้ต้องขังชาย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จะมีเฉพาะเรือนจำรุ่นใหม่แบบแบ่งแดน โดยตั้งอยู่บริเวณด้านในสุดของเรือนจำ ซึ่งจะประกอบไปด้วย <ul style="list-style-type: none"> สิ่งก่อสร้างหลัก ได้แก่ - ที่ทำการแดน ๒ ชั้น - เรือนนอนคอนกรีต ๒ - ๔ ชั้น - โรงเลี้ยงอาหาร (ใช้บริเวณใต้ถุนเรือนนอน ชั้นที่ ๑ หรือ 	<ul style="list-style-type: none"> - กรณีเป็นเรือนจำรุ่นเก่าแดนเดียว จะไม่มีการแบ่งออกเป็นแดน เนื่องจากพื้นที่ไม่เพียงพอ 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการก่อสร้างเรือนจำใหม่ทดแทน เพื่อให้สามารถแยกผู้ต้องขังชายออกเป็นกลุ่มได้ตามลักษณะคดีหรือโทษ - ควรมีการปรับรูปแบบสิ่งก่อสร้างและการวางผังแดน โดยเพิ่มพื้นที่อเนกประสงค์สำหรับการศึกษาอบรม และพื้นที่เยี่ยมญาติผ่านระบบ VDO Conference หรือ LINE เพื่อให้ผู้ต้องขังออกจากแดนน้อยที่สุด

รายการ	ที่ตั้งและรูปแบบ	สภาพปัญหาและข้อจำกัด	แนวทางการพัฒนา
	<p>ชั้นที่ ๑ - ๒ สำหรับอาคาร ๔ ชั้น)</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาคารฝึกวิชาชีพแบบ ๒ - ๓ ชั้น - อาคารห้องอาบน้ำ สุขา และตู้ล็อกเกอร์ ๑ โชน - สนามกลางแจ้ง ๑ สนาม เรือนนอน ๓ ชั้น ชั้นล่างเป็น ไตล์เปิดโล่งใช้เป็น ชั้น ๒ ชั้น ๓ เป็นห้องนอน จำนวน ๒๔ ห้องและ ๓๒ ห้อง. ๑ - ๑๐ แคน หรือทั้งเรือนจำ - ลักษณะอาคารโรงงาน จะเป็นแบบมาตรฐานสร้างจาก คอนกรีตแบบ ๒ ชั้นหรือ ๓ ชั้น เช่นเดียวกับที่ตั้งอยู่ใน แคนควบคุมผู้ต้องขังหลัก - โรงฝึกวิชาชีพชั้นเดียว (ยังมี ใช้ในเรือนจำรุ่นเก่า) ไม่มี ขนาดมาตรฐาน ตั้งอยู่บริเวณกลางเรือนจำ 		
๑๔. แคน ควบคุมผู้ต้องขัง ที่มีพฤติกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - มีเฉพาะเรือนจำแบ่งแดน ขนาดใหญ่ ความมั่นคงสูง หรือความมั่นคงสูงสุดเท่านั้น โดยจะ - ใช้อาคาร Supermax ๔ ชั้น ความจุ ๔๔๔ คน หรือ - ใช้แดนขนาดเล็ก ๑ แคน เป็นแดนควบคุมผู้ต้องขังที่มี พฤติกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - กรณีเป็นเรือนจำแดนเดียว จะไม่พื้นที่สำหรับควบคุม ผู้ต้องขังพฤติกรรม - กรณีเป็นเรือนจำแบ่งแดน ขนาดกลาง จะต้องใช้พื้นที่ใน แคนร่วมกับผู้ต้องขังกลุ่มอื่น เช่น ผู้ต้องขังโทษสูง 	<ul style="list-style-type: none"> - กรณีมีพื้นที่ ต้องกำหนดโชน และกิจกรรมให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้ ปะปนกับผู้ต้องขังอื่น - กรณีไม่มีพื้นที่ อาจใช้วิธีควบคุม ผู้ต้องขังกลุ่มเป้าหมายในบาง เวลา หากต้องออกไปทำกิจกรรม ภายนอกพื้นที่ ให้กำหนด เจ้าหน้าที่ติดตามพฤติกรรม รายบุคคล
๑๕. สนาม กลาง/อาคาร อเนกประสงค์/ โรงยิมกลาง	<ul style="list-style-type: none"> - กรณีเรือนจำแดนเดียว จะเป็นสนามกลางแจ้งเรือนจำ บางเรือนจำมีการโดม อเนกประสงค์ครอบ - กรณีเรือนจำแบ่งแดน จะเป็นสนามอยู่แดนกลาง/กลาง 	<ul style="list-style-type: none"> - กรณีเรือนจำแดนเดียว พื้นที่ สนามกลางแจ้งใช้งานโดย หลายส่วน เช่น อบรม ทำ กิจกรรม ทำงานรับจ้าง โคก หนองนาโมเดล ฝึกระเบียบ วินัยผู้ต้องขัง หรือทานอาหาร 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการจัดทำโดมสนามกลางแจ้งจะต้องมีความสูงเกินระดับ สายตา เพื่อไม่ให้บดบังทัศนวิสัย และต้องไม่มีขนาดกว้างจนเข้า ไกล่แนวกำแพงมากเกินไป

รายการ	ที่ตั้งและรูปแบบ	สภาพปัญหาและข้อจำกัด	แนวทางการพัฒนา
	เรือนจำ (ขนาดประมาณ ๑ สนามฟุตบอล) นอกแดนควบคุมผู้ต้องขัง อย่างไรก็ตาม ในแต่ละแดนจะมีสนามขนาดย่อม (ขนาดครึ่งสนามฟุตบอล) อยู่ภายในเช่นกัน - โรงยิมอเนกประสงค์ มีเฉพาะบางเรือนจำเท่านั้น ซึ่งถือเป็นส่วนน้อย	ฯลฯ ทำให้ไม่มีพื้นที่ในการออกกำลังกายหรือพักผ่อนสำหรับผู้ต้องขัง - หากมีการต่อเติมโดมสนามกลาง จะทำให้บดบังทัศนวิสัยในการควบคุมตรวจตราผู้ต้องขัง - กรณีเรือนจำแบ่งแดนผู้ต้องขังจะไม่ได้รับอนุญาตให้ออกมาใช้พื้นที่สนามกลางนอกแดน เนื่องจากเหตุผลทางความมั่นคง ทำให้สนามกลางไม่ค่อยได้ใช้ประโยชน์เท่าที่ควร - การใช้พื้นที่โรงยิม จะต้องนำผู้ต้องขังออกมานอกแดน ทำให้กระทบต่ออัตรากำลังเจ้าหน้าที่ และโรงยิมยังถูกใช้ไปในลักษณะเป็นอาคารอเนกประสงค์ในการอบรมหรือทำกิจกรรม มากกว่าการเล่นกีฬา	- ควรมีการจัดเตรียมพื้นที่สนามไว้ภายในแต่ละแดนให้เพียงพอตั้งแต่ในชั้นการออกก่อสร้างเรือนจำ - ในเรือนจำขนาดใหญ่ อาจก่อสร้างอาคาร/โดมอเนกประสงค์ไว้ในพื้นที่แดนการศึกษา เพื่อใช้ทำกิจกรรมหรือใช้แข่งขันกีฬาได้

หมวดที่ ๓ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพลักษณะโดยรวมของเรือนจำ (ความมั่นคงปานกลาง - สูง)

คำถาม	คำตอบ
๑. ท่านคิดว่าขนาดของเรือนจำมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมและการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังหรือไม่ อย่างไรก็ตาม โปรดอธิบายโดยละเอียด	ขนาดเรือนจำมีผลกับประสิทธิภาพการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขังอย่างมาก ถ้าพื้นที่ไม่เพียงพอจะไม่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม และส่งผลต่อการควบคุม
๒. ท่านคิดว่าขนาดของเรือนจำที่มีความเหมาะสมกับการควบคุมและการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังควรมีความจุเท่าใด (๑.๒ ตร.ม.ต่อคน) และควรมีอัตราเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังเท่าใดจึงจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	ควรมีพื้นที่ความจุโดยเฉลี่ย ๑.๖ ตารางเมตรต่อคน รวมถึงอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังเฉลี่ยเจ้าหน้าที่ ๑ คนต่อผู้ต้องขัง ๑๐ คน

คำถาม	คำตอบ
๓. ท่านคิดว่ารูปทรงของเรือนจำที่ท่านปฏิบัติหน้าที่มีความเหมาะสมกับบริบทในการควบคุมและการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังหรือไม่ อย่างไร โปรดอธิบายโดยละเอียด	รูปทรงมีผลต่อการควบคุม และการพัฒนาพฤตินิสัย หากอยู่ในสถานที่คับแคบไม่สามารถตรวจการณ์ได้ครอบคลุมทั้งหมด อากาศไม่ถ่ายเท
๔. ท่านคิดว่าในแผนการควบคุมผู้ต้องขัง สามารถจัดกิจกรรมหรือการอบรมใดให้ผู้ต้องขังได้บ้าง เพราะเหตุใด	การจัดกิจกรรมสามารถดำเนินการจัดได้ทุกกิจกรรม ถ้ามีการแบ่งพื้นที่และผู้ต้องขังจำนวนไม่มากเกินไป
๕. ท่านคิดว่าควรมีแผนการศึกษา แผนการฝึกวิชาชีพ แผนการพัฒนาจิตใจ หรือแผนการพัฒนาพฤตินิสัยอื่นๆ เป็นการเฉพาะหรือไม่ เพราะเหตุใด	ควรมีการแยกพื้นที่ออกจากกันเพื่อสะดวกในการจัดระเบียบเรือนจำ และคัดแยกผู้ต้องขังออกตามลักษณะได้อย่างเหมาะสม
๖. ท่านคิดว่าควรมีอาคารและสถานที่อะไรบ้างภายนอกเรือนจำสำหรับการพัฒนาพฤตินิสัยและงานอื่นๆ ของผู้ต้องขัง และใช้พื้นที่โดยรวมขนาดเท่าใด	อาคารร้านจำหน่ายสินค้า มีพื้นที่ประมาณ ๒๐๐ ตร.ม. ร้านกาแฟประมาณ ๔๙ ตร.ม. อาคารฝึกวิชาชีพประมาณ ๓๐๐ ตร.ม.
๗. ท่านคิดว่าเรือนจำของท่านมีเทคโนโลยีเสริมความมั่นคงที่ช่วยในการควบคุมผู้ต้องขังเพียงพอหรือไม่ หากไม่เพียงพอ ท่านต้องการเทคโนโลยีอะไรเพิ่มเติม	ไม่เพียงพอ ควรติดตั้งกล้องวงจรปิดเพิ่มเติม และติดตั้งในห้องควบคุมผู้ต้องขังเพิ่ม และครอบคลุมพื้นที่ทุกจุด
๘. ท่านคิดว่าเรือนจำของท่านมีนวัตกรรมอะไรที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมผู้ต้องขัง โปรดอธิบายโดยละเอียด	เครื่อง Body Scan กล้อง CCTV การเยี่ยมผ่าน Line การ Conference ระหว่างเรือนจำกับศาล ระบบรั้วไฟฟ้าแรงสูง ประตูกล้ออกแม่เหล็กไฟฟ้า
๙. ท่านคิดว่าเรือนจำที่ท่านปฏิบัติหน้าที่ควรเพิ่ม ห้องอาคารและ/หรือสถานที่ อะไรบ้าง	ห้องควบคุม สถานที่อาบน้ำ โรงเลี้ยง เอนกประสงค์ ราวตากผ้า แคนฝึกวิชาชีพ รัสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ห้องศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ หลังคาโดมในแต่ละคน และปรับปรุงบ้านพักข้าราชการ
๑๐. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	๑) โดยสภาพภูมิอากาศในประเทศไทยเป็นเขตร้อนชื้น การออกแบบเรือนจำควรคำนึงถึงการระบายอากาศภายในเรือนจำ ให้มีการถ่ายเทอากาศได้สะดวก (Ventilation) แคนบางแคน ต้องคำนึงถึงเรื่องเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน เช่น แคนพยาบาล เนื่องจากบุคลากรอาจเป็นผู้หญิง ซึ่งอาจเกิดความไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงาน สู้ทกรมควรที่จะสร้างให้อยู่ใกล้กับบริเวณด้านหน้าเรือนจำ เพื่อมิให้มีการลักลอบหรือนำสิ่งของต้องห้ามผ่านเข้าไปในแดนต่างๆ เป็นต้น, ๒) ระบบเสริมความมั่นคง อาจไม่มีความจำเป็นมากอีกต่อไป ยกตัวอย่างเช่น CCTV นำไปพิจารณาความสูงของกำแพงเป็นตัวตั้งจะช่วยให้การควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่ คลายความวิตกกังวลได้มาก หรือสร้างเป็นกำแพง ๒ ชั้น ห่างกัน

คำถาม	คำตอบ
	๑๐ เมตร จะช่วยเป็นแนวป้องกันร่วมกับ CCTV และการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะสำหรับการออกแบบก่อสร้างเรือนจำในระยะต่อไป

๑. บริเวณโดยรอบเรือนจำ

(๑) ถนนทางเข้าเรือนจำ ควรมีความกว้างเพียงพอที่รถยนต์บรรทุกผู้ต้องขังขนาดใหญ่ สามารถวิ่งผ่านได้

(๒) ที่จอดรถ ควรแบ่งเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

- ที่จอดรถสำหรับผู้มาติดต่อราชการ ห่างจากกำแพงเรือนจำมากกว่า ๓๐ เมตร
- ที่จอดรถสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในเรือนจำ
- ที่จอดรถสำหรับรถยนต์ของเรือนจำ

(๓) ถนนรอบกำแพงเรือนจำ ควรจัดทำควรจัดทำถนนคอนกรีตเสริมเหล็กรอบกำแพงเรือนจำเพื่อตรวจตราบริเวณโดยรอบเรือนจำ และป้องกันไม่ให้ผู้ต้องขังหลบหนีโดยอาศัยการขุดอุโมงค์ลอดใต้กำแพงเรือนจำ

๒. ลักษณะการจัดวางผังเรือนจำ

การจัดวางผังแดนต่างๆ ภายในเรือนจำให้มีความเหมาะสมกับกิจกรรม การจำแนกและแยกประเภทผู้ต้องขังเพื่อป้องกันการถ่ายทอดพฤติกรรมอาชญากร ตลอดจนความมั่นคงปลอดภัยในการควบคุมผู้ต้องขังไม่ให้เกิดหลบหนี หรือก่อเหตุร้าย เช่น แดนสุทกรรมควรตั้งอยู่ด้านหน้า เนื่องจากมีการเข้า-ออกของรถยนต์บรรทุกสิ่งของสำหรับแดนพยาบาลและแดนการศึกษาซึ่งมีบุคคลภายนอกเข้าไปให้ความรู้ผู้ต้องขังไม่ควรอยู่บริเวณท้ายเรือนจำ

๓. การจัดภูมิทัศน์ภายในเรือนจำ

การออกแบบและจัดสภาพภูมิทัศน์ (Landscape) รวมถึงสภาวะแวดล้อมบริเวณโดยรอบเรือนจำให้มีความเหมาะสมนั้น ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง และมีส่วนในการเสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกสงบและผ่อนคลายขึ้นภายในเรือนจำ โดยมีประเด็นที่ผู้ออกแบบควรคำนึงถึงเช่น ระดับอุณหภูมิ ความชื้น การถ่ายเทและไหลเวียนของอากาศ เสียง แสงสว่างและการมองเห็น

๔. ประตูเรือนจำ

(๑) ประตูเรือนจำ ประกอบด้วยประตูสำหรับรถยนต์และประตูสำหรับบุคคล ระหว่างช่องทางเข้าออกทั้งสองประตู ควรกันด้วยประตูแบบโปร่ง โดยส่วนล่างเป็นผนังปูน ส่วนบนอาจเป็นลูกกรงหรือกระจก เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถมองเห็นอีกด้านหนึ่งได้ เพื่อเพิ่มช่องทางตรวจตราและสอดส่องอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ประตูทางเข้าของเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐอื่นๆ ควรแยกออกจากประตูทางเข้าของประชาชนทั่วไปอย่างเห็นชัดส่วนอีกด้วย

(๒) ประตูรถยนต์ ควรจะเป็นประตูบานเดียวใช้ระบบไฟฟ้าบานเลื่อน เพื่อประหยัดแรงงานคนในการเปิดควรมีขนาดสูงเพียงพอที่รถยนต์บรรทุกผู้ต้องขังขนาดใหญ่สามารถเข้าได้

๕. กำแพงและรั้ว

กำแพงเรือนจำ ควรสูงอย่างน้อย ๗ เมตร มีรั้วตาข่ายภายนอกสูง ๔ เมตร ห่างจากกำแพงเรือนจำไม่น้อยกว่า ๓๐ เมตร และมีรั้วโปร่งภายในกำแพงสูง ๔ เมตร ห่างจากกำแพง

๖. ด้านอาคารสถานที่

(๑) อาคารที่ทำการ การจัดตำแหน่งห้องภายในอาคารที่ทำการควรมีความเหมาะสม ห้องเก็บอาวุธปืน ควรกำหนดให้อยู่ในที่มืดชิดปลอดภัย พร้อมติดตั้งลูกกรงเหล็กตัด

(๒) ห้องควบคุมรักษาการณ์ ควรจัดให้อยู่ในตำแหน่งที่เจ้าหน้าที่สามารถสังเกตการณ์บริเวณภายในเรือนจำได้โดยรอบ

(๓) อาคารเยี่ยมญาติ

ควรมีการจัดสถานที่สำหรับญาติ/ครอบครัวผู้มาเยี่ยมผู้ต้องขัง มีการจัดสถานที่สำหรับรอการเข้าเยี่ยม Visitors Centre ซึ่งแห้งและสะอาด มีการให้บริการห้องสุขา การจัดบริเวณสำหรับเด็กเล่น รวมทั้งมีนักสังคมสงเคราะห์คอยให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อลดอาการประหม่าของญาติ บริเวณสถานที่เยี่ยมญาติควรจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอ มีการตกแต่งอย่างเรียบง่ายและสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายสำหรับทั้งญาติและผู้ต้องขัง

- ทางเข้าห้องเยี่ยม ไม่ควรเปิดโล่ง ควรมีประตูกันเพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในห้องเยี่ยม

- ภายในห้องเยี่ยม การติดกระจกกันระหว่างญาติกับผู้ต้องขัง ควรมีความแข็งแรง มีการเจาะช่องกระจกเพื่อให้เสียงผ่านสำหรับการสนทนาหรือมีการติดตั้งโทรศัพท์ การฝังกระจกควรลึกเพียงพอ ขอบอะลูมิเนียมติดกระจกกันควรมีความหนาเพื่อป้องกันการแกะของญาติ ซึ่งอาจใช้เป็นช่องทางลำเลียงสิ่งของให้กับผู้ต้องขัง ฉนวนห้องเยี่ยมควรบุด้วยวัสดุเก็บเสียงเพื่อช่วยลดเสียงสะท้อน

- ช่องรับฝากของเยี่ยม ช่องรับฝากของเยี่ยม ไม่ควรมีความยาวมากเกินไป เนื่องจากผู้ต้องขังอาจใช้ช่องทางดังกล่าวหลบหนี

- ห้องพบทนาย/พนักงานสอบสวน ต้องโปร่ง เช่นเป็นห้องกระจก หรือติดกระจกใส เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในห้อง

(๔) อาคารเรือนนอน

- การออกแบบภายในห้องนอนนั้นพึงออกแบบตำแหน่งของห้องให้สามารถเปิดรับแสงธรรมชาติได้ ทุกๆห้อง ตลอดจนแนวทางเดินหรือโถงอาคาร อย่างไรก็ตาม อาคารในสำหรับการควบคุมผู้ต้องขัง ไม่ควรที่จะติดบานเกล็ดมาก เพราะผู้ต้องขังสามารถนำมาใช้เป็นอาวุธได้

- การออกแบบเรือนจำพึงคำนึงถึงการออกแบบเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการฆ่าตัวตายของผู้ต้องขัง อาทิ ซ้ำของเครื่องระบายอากาศ หัวฉีดน้ำสำหรับดับเพลิง หรือการวางท่อน้ำต่างๆต้องป้องกันไม่ให้ผู้ต้องขังใช้เป็นจุดผูก มัด รั้วหรือผูกเป็นเงื่อนได้

- ราวบันไดทางขึ้นเรือนนอน ควรทำในลักษณะราวบันไดโปร่ง และมีการติดรั้วตาข่ายกันเพื่อป้องกันผู้ต้องขังพลัดตก

- ตู้ล็อคเกอร์เก็บของสำหรับผู้ต้องขังควรมีลักษณะใส เพื่อให้ง่ายต่อการตรวจค้นและป้องกันการลักลอบซุกซ่อนสิ่งของต้องห้าม และจัดให้มีจำนวนเพียงพอ

- ประตูห้องขัง การออกแบบประตูห้องขังที่อยู่ ๒ ลักษณะได้แก่ ประตูแบบเปิดออกจากห้องนอน และประตูแบบผลักเข้า ซึ่งมีข้อดีและข้อเสีย สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ข้อดี	ข้อเสีย
๑. ประตูเปิดออกจากห้องนอน	
๑.๑ ระบบล็อกทั่วไป	
๑. บานพับประตูอยู่ด้านนอก ยากต่อการเลื้อยหรือทำลาย ๒. กรอบวงกบประตู จะบังตำแหน่งกลอนล็อกประตู มองไม่เห็นจากด้านใน ยากต่อการเลื้อยหรือทำลายกลอนประตู ๓. ไม่กีดขวางพื้นที่ภายใน	๑. ขณะเปิดหรือปิดเจ้าหน้าที่ต้องระมัดระวังไม่ให้ผู้ต้องขังผลักประตูเพื่อทำร้ายอาจป้องกันได้ โดยกำหนดระยะเวลาปลดล็อกให้ผู้ต้องขังมีระยะห่างจากประตูขณะเปิดปิด
๑.๒ ระบบล็อกไฟฟ้า	
๑. สามารถควบคุมการเปิดปิดได้จากระยะไกล ๒. สามารถใช้กุญแจเปิดได้ในกรณีฉุกเฉิน ๓. โดยปกติใช้เปิด-ปิด โดยระบบไฟฟ้า โดยใช้กล่องวงจรปิด และเจ้าหน้าที่เฝ้าดูระยะไกล ซึ่งสามารถบันทึกผู้สั่งการและเวลาเปิด-ปิดได้ ๔. ประหยัดกำลังเจ้าหน้าที่ ๕. ป้องกันปัญหาเจ้าหน้าที่ให้ผู้ต้องขังถือกุญแจ ๔. ในกรณีที่ประตูบานใดบานหนึ่งเปิดค้างไว้หรือปิดไม่สนิท เจ้าหน้าที่สามารถมองเห็นได้ชัด	๑. ต้องใช้ไฟฟ้าและระบบสำรองไฟฟ้า ๒. ต้องติดตั้งตัวล็อกกับโครงประตูมีระยะห่าง ๓-๔ มม. ๓. หากติดตั้งประตูเปิดเข้าด้านใน ผู้ต้องขังจะมองเห็นตัวล็อกที่มีระยะห่าง ๓-๔ มม.
๒. ประตูแบบผลักเข้า	
๑. ป้องกันผู้ต้องขังผลักประตูขณะเปิด-ปิดเพื่อทำร้ายเจ้าหน้าที่	๑. บานพับอยู่ด้านในห้องนอน สามารถทำลายได้ ๒. กลอนประตู อยู่ด้านในห้องนอนสามารถทำลายได้ ๓. ต้องใช้พื้นที่ด้านในเพื่อเปิดประตู

- มีการสร้างห้องขังเพื่อแยกการควบคุมผู้ต้องขังที่มีลักษณะพิเศษ เช่นผู้ต้องขังแปลงเพศ ผู้ต้องขังวัยชรา ผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมติดสุรา ส่งเสียงดังเอะอะโวยวาย หรือผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มในการฆ่าตัวตาย รวมไปถึงผู้ต้องขังพิการด้วย

- พื้นภายในห้องนอน ควรทำพื้นให้โล่งและควรเป็นพื้นขัดมันเรียบเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ต้องขังจัดแฉะและใช้เป็นที่พักผ่อนสิ่งของต้องห้าม อาจมีการออกแบบให้ความสูงของห้องต่ำกว่าประตูทางเข้าสักประมาณ ๒-๓ ฟุต โดยมีการลงฐานที่ต่ำลงไป ทั้งนี้เพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถสังเกตมายังผู้ต้องขังได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

- ผนังห้องนอนและการใช้สี สีที่ควรใช้สำหรับทาภายในห้องขัง ควรเป็นสีโทนอ่อน นอกจากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ต้องขังจะมีปฏิกิริยาตอบรับในเชิงบวกกับโทนสีอ่อน และสภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่ผู้ต้องขังมีส่วนร่วมในการวาดภาพด้วยวิธีการใดก็ตามตามการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังสามารถวาดภาพระบายสีบนกำแพงได้นั้น อาจนำมาซึ่งปัญหาในการปกครองผู้ต้องขัง ตัวอย่างเช่น กลุ่มแก๊ง ในเรือนจำใช้สีเป็นสัญลักษณ์แสดงความมีอิทธิพลและส่วนในเรือนจำที่อยู่ในความดูแลของตน อย่างไรก็ตามควรหลีกเลี่ยงการใช้สีในกลุ่มโทน น้ำเงิน เหลือง แดง ดำ เนื่องจากความหมายแฝงของสีเหล่านั้นซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้ต้องขัง

- ฝ้าเพดาน ฝ้าเพดานยิปซัมบอร์ดไม่แข็งแรงเพียงพอเนื่องจากผู้ต้องขังสามารถใช้เป็นช่องทางในการหลบหนีได้ ควรใช้ฝ้าเพดานคอนกรีตเสริมเหล็กซึ่งมีความแข็งแรงมากกว่า

(๕) ห้องขังเดี่ยวหรือห้องแยกขัง

การออกแบบก่อสร้างห้องขังเดี่ยวสมัยใหม่นั้นมีการออกแบบในลักษณะกลุ่มห้องขังซึ่งในหนึ่งกลุ่มนั้นประกอบด้วยห้องขังเดี่ยว ๖-๘ ห้อง โดยมีศูนย์กลางที่ทำหน้าที่ควบคุมหรือห้องควบคุมของห้องขังเดี่ยว การออกแบบในลักษณะกลุ่มห้องขังเช่นนี้เป็นการช่วยดูแลสอดส่องผู้ต้องขังโดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับโทษขังเดี่ยวเป็นการเฉพาะและเป็นการตัดความสัมพันธ์อันจะเกิดขึ้นได้ระหว่างเจ้าหน้าที่เรือนจำและผู้ต้องขัง ภายในห้องขังเดี่ยวนั้นมีห้องน้ำและอ่างล้างมือ บริเวณประตูห้องขังมีลักษณะเป็นช่องสำหรับส่งรับอาหารให้แก่ผู้ต้องขัง สำหรับขนาดของห้องขังเดี่ยว“ที่มีขนาดที่ดี” คณะกรรมการยุโรปว่าด้วยการป้องกันการทรมาน (The European Committee for the Prevention of Torture (CPT)) ให้การประเมิน ว่าควรขนาดที่ ๑๑ ตารางเมตร รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าการออกกำลังกายของผู้ต้องขังกลุ่มที่มีการแยกขังนั้นควรให้ออกกำลังกายในบริเวณที่กั้นแยกออกจากบริเวณอื่นๆอย่างแน่นอนหนา แต่ควรหลีกเลี่ยงการสร้างแนวตาข่ายเป็นแนวนอนด้านบนของบริเวณที่ออกกำลังกาย (metal mesh obstructing the view of the sky)

(๖) โรงงานฝึกวิชาชีพ

การออกแบบพื้นที่ภายในโรงงานควรมีลักษณะที่มีความยืดหยุ่นตัวสูงในด้านขนาดและรูปแบบการใช้พื้นที่อาคารเพื่อที่จะสามารถปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมตามความต้องการของการใช้งานและกิจกรรมของงานแต่ละชนิดที่ต้องผลิตในโรงงานนั้นๆ การเลือกใช้วัสดุที่โปร่งใสที่สามารถมองเห็นผู้ต้องขังในบริเวณต่างๆได้นั้นเป็นการเอื้อต่อการสังเกตการณ์และการควบคุม ซึ่งบริเวณที่ใช้สำหรับการสังเกตการณ์นั้นควรเป็นพื้นที่ที่อยู่ตรงกลางของอาคาร นอกจากนี้ควรมีพื้นที่สำหรับผู้ต้องขังรับประทานอาหารและมีห้องส้วมอยู่ในอาคารเพื่อความสะดวกและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการควบคุมผู้ต้องขัง รวมทั้งห้องสำหรับจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่มีความมิดชิดรัดกุม

การสร้างโรงงานอาจสร้างเป็นอาคาร ๒ ชั้น โดยพื้นที่ชั้นล่างจะใช้สำหรับการฝึกวิชาชีพที่พื้นจะสกปรก ต้องมีการล้างทำความสะอาดพื้นบ่อย เช่นงานโลหะ งานไม้ งานพิมพ์ ส่วนชั้นบนจะใช้สำหรับการฝึกวิชาชีพ ที่พื้นไม่สกปรกเช่น งานตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น

(๗) แคนสุทกรรม

เตาหุงต้มอาหารควรจัดให้อยู่ในบริเวณที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และมีหลังคาคลุมเพื่อกันฝน

(๘) สถานพยาบาล อาคารเรียนและห้องสมุด

การจัดโครงสร้างของสถานพยาบาลและอาคารเรียนควรแยกแคนออกจากกันอย่างเป็นเอกเทศ

(๙) อาคารแรกรับ

เรือนจำ/ทัณฑสถานในประเทศไทยควรมีการจัดแคนแรกรับ/ปล่อยตัวผู้ต้องขังขึ้นเป็นเอกเทศ มีการจัดบริเวณสำหรับการคัดกรองผู้ต้องขังเข้าใหม่โดยการดำเนินการตรวจโรคจากเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ รวมถึงการทำการบันทึกประวัติ พิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องขัง ถ่ายรูปผู้ต้องขัง และมีการเก็บสิ่งของที่ผู้ต้องขังนำติดตัวเข้ามาในเรือนจำ

ภายในแคนแรกรับควรมีห้องสำหรับการควบคุมผู้ต้องขังทั้งห้องเดี่ยวและห้องขังรวม อาคารแรกรับ ควรออกแบบให้อยู่ใกล้กับบริเวณที่ยานพาหนะเข้ามาส่งตัวผู้ต้องขัง โดยอาจมีการออกแบบทางเข้าที่จอดรถลักษณะที่รถสามารถขับเข้ามาเทียบท่าหน้าประตูได้ทันที (Drive through) ควรจัดพื้นที่สำหรับการปฐมนิเทศผู้ต้องขัง โดยเป็นบริเวณเปิดโล่งที่ผู้ต้องขังสามารถนั่งรวมกันเพื่อรับฟังข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในเรือนจำ

(๑๐) สิ่งปลูกสร้างทางกายภาพอื่นๆ ภายในแดนควบคุมผู้ต้องขัง

- ที่อาบน้ำ ไม่ควรตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ที่เป็นมุมอับ ควรมีลักษณะโล่ง เพื่อเจ้าหน้าที่สามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้ต้องขังขณะอาบน้ำได้
- ห้องส้วม ผนังห้องส้วม ไม่ควรที่จะสูงจนเกินไป เพราะผู้ต้องขังอาจใช้เป็นที่พักผ่อนกระทำ ความผิด
- ทางเดินภายในเรือนจำ สำหรับทางเดินในเรือนจำที่มีหลังคามุง การสร้างหลังคาคลุมทางเดินใน ต้องระวางไม่สร้างหลังคาให้มีความสูงเสมอกับระเบียงอาคารที่ทำการ เพราะอาจเป็นช่องทางให้ผู้ต้องขังหลบหนี

๗. การจัดระบบสาธารณูปโภคภายในเรือนจำ

(๑) ระบบไฟฟ้า

การเดินสายไฟฟ้า ปลั๊กไฟ หลอดไฟฟ้า ภายในอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคงปลอดภัยในการควบคุมผู้ต้องขังเป็นสำคัญ เพื่อป้องกันผู้ต้องขังลักลอกใช้หรือกระทำการอย่างอื่น ต้องมีระบบป้องกันการเข้าถึงของผู้ต้องขัง เช่น สายไฟอาจใส่รางแผ่นเหล็ก เป็นต้น

(๒) ระบบประปา

การจัดทำท่อน้ำภายในอาคาร เช่น ท่อระบายน้ำทิ้ง น้ำใช้ ควรอยู่ด้านนอกอาคาร เพื่อให้การดูแลรักษาเป็นไปได้ง่าย และมีระบบการป้องกันการเข้าถึงของผู้ต้องขัง

(๓) ระบบการบำบัดน้ำเสียและการกำจัดสิ่งปฏิกูล

การติดตั้งแกรงฝาปิดกั้นถังบำบัดเพื่อป้องกันการก่อเหตุร้ายของผู้ต้องขัง การเข้าไปซ่อนตัว หรือการใช้เป็นช่องทางทางหลบหนี เช่นเดียวกันกับรางระบายน้ำในทุกแดน ที่ควรติดตั้งแกรงเหล็กกั้นรางระบายน้ำ เพื่อป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องขัง

๘. ระบบเทคโนโลยี

(๑) บริเวณประตูทางเข้า-ออกเรือนจำ มีการติดตั้งเครื่องตรวจค้นสิ่งของ (เครื่องเอ็กซ์เรย์) ใช้สำหรับตรวจสิ่งของต้องห้ามและอุปกรณ์อื่นๆ ที่ซุกซ่อนมาในกล่อง หีบห่อสิ่งของที่นำมาให้กับผู้ต้องขัง เช่นของฝากผู้ต้องขัง พัสตราภรณ์ เป็นต้น รวมทั้งจัดให้มีการติดตั้งเครื่องตรวจค้นโลหะแบบเดินผ่าน (Walk Through) เพื่อตรวจอาวุธ โลหะมีติดมากับบุคคลที่จะเข้าไปในเรือนจำ

(๒) ห้องเยี่ยมญาติ มีการติดตั้งระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด เพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ตรวจการณ์บริเวณห้องเยี่ยมเพื่อป้องกันการลักลอบส่งสิ่งของต้องห้ามให้แก่ผู้ต้องขังผ่านทาง การเยี่ยมญาติ

(๓) กำแพงเรือนจำ สายไฟแรงสูงบนสันกำแพงและลวดหนามป้องกันการหลบหนีทั้งภายในเรือนจำรอบกำแพงและภายนอกเรือนจำรอบกำแพง พร้อมทั้งติดตั้งระบบอุปกรณ์เตือนภัย บริเวณรอบกำแพงด้านในเรือนจำเพื่อตรวจจับผู้ต้องขังที่พยายามจะหลบหนีออกทางกำแพงเรือนจำ

(๔) เรือนนอน มีการใช้ระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิดเป็นอุปกรณ์ตรวจการณ์บริเวณรอบเรือนนอน เพื่อเฝ้าดูพฤติกรรมของผู้ต้องขัง

(๕) ระบบเทคโนโลยีเพื่อป้องกันการใช้โทรศัพท์มือถือในเรือนจำ เช่น อุปกรณ์สกัดกั้นสัญญาณโทรศัพท์มือถือ (Jammer)

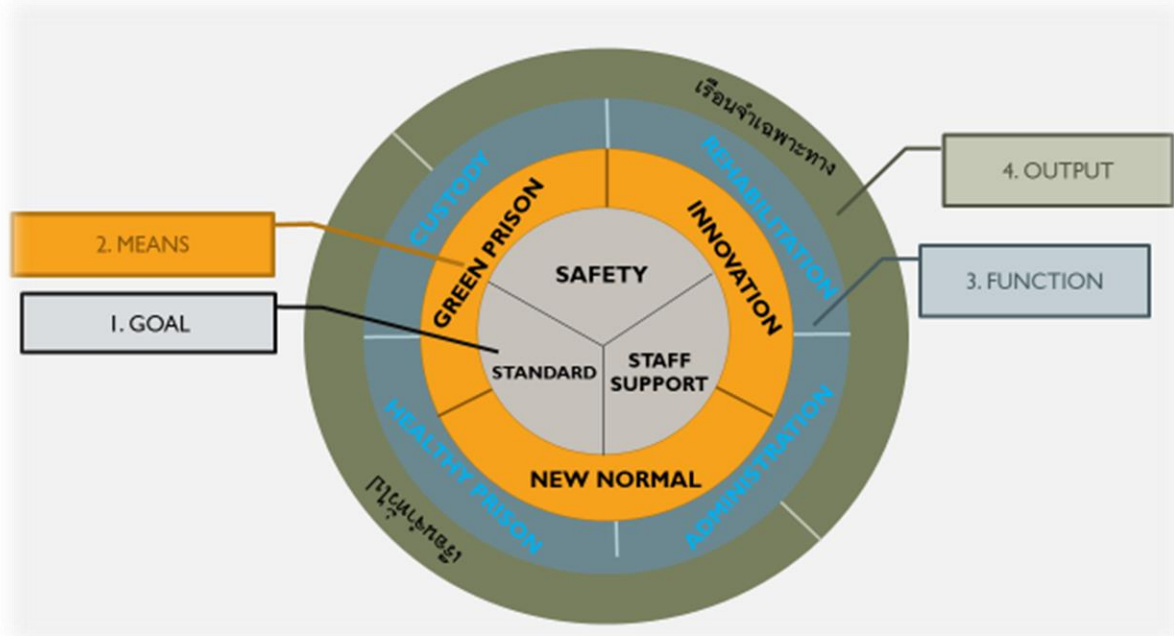
อย่างไรก็ตามในการติดตั้งอุปกรณ์ภายในเรือนจำนั้นมีประเด็นที่ควรคำนึงถึงได้แก่การบำรุงรักษาและในการติดตั้งควรคำนึงถึงการป้องกันไม่ให้ผู้ต้องขังเข้าถึงและทำลายซึ่งอุปกรณ์เหล่านั้น ตลอดจนการป้องกันไม่ให้คลื่นสัญญาณแผ่ขยายออกไปรบกวนชุมชนภายนอก

บทที่ ๕

ข้อกำหนดความต้องการในการก่อสร้างเรือนจำรูปแบบใหม่ในประเทศไทย

กรอบแนวคิดในเรื่องการพัฒนาการออกแบบเรือนจำ นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการราชทัณฑ์

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลทั้งด้านวิชาการ ความคิดเห็นและความต้องการในการใช้งานจากผู้ปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์ จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในเรื่องการพัฒนาการออกแบบเรือนจำ นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการราชทัณฑ์ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

๑. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Goals) ๓ ประการ คือ

- “Safety” ยกระดับความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำด้วยการออกแบบ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
- “Standard” ยกระดับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปตามกฎหมายและหลักสากล
- “Staff Support” ยกระดับคุณภาพชีวิตของเจ้าหน้าที่ เพื่อสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มีประสิทธิภาพ

๒. วิธีการ (Means) ในการออกแบบเรือนจำจะต้องคำนึงถึงหลัก ๓ ประการ คือ

- “Green Prison” การนำหลักการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการออกแบบเรือนจำ
- “New Normal” การนำหลักการในเรื่องชีวิตวิถีใหม่มาใช้ในการออกแบบเรือนจำ
- “Innovation” การนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนในการดำเนินงานทุกขั้นตอนของเรือนจำ

๓. เรือนจำจะมีบทบาทหน้าที่ (Functions) ๔ ประการ คือ

- “Custody” สามารถควบคุมผู้ต้องขังได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- “Rehabilitation” สามารถพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- “Healthy Prison” สามารถส่งเสริมสุขภาพของผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- “Administration” สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และจากแนวคิดดังกล่าว จึงได้นำมาสู่การออกแบบเรือนจำประเภท “เรือนจำรูปแบบใหม่ (Multifunction Prison)” ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการในการใช้งานเรือนจำในปัจจุบันที่จะตอบสนองต่อภารกิจได้หลายประการ เช่น การรับตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่จากศาล การควบคุมตามกำหนดโทษ การพัฒนาพฤตินิสัย และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย อย่างไรก็ตาม เรือนจำรูปแบบใหม่ จะมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางกายภาพ ให้สามารถตอบสนองต่อภารกิจและนโยบายที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ด้านสุขอนามัยและการป้องกันโรคติดต่อในเรือนจำ และด้านการพัฒนาพฤตินิสัยเพื่อคืนคนดีสู่สังคม เป็นต้น

ในการนี้ กรมราชทัณฑ์ จึงได้จัดทำ “ข้อกำหนดความต้องการ (Requirement) ในการก่อสร้างเรือนจำรูปแบบใหม่” โดยมีองค์ประกอบหลักดังนี้

๑. ประเภทเรือนจำ	:	เรือนจำขนาดกลาง
๒. ระดับความมั่นคง	:	ความมั่นคงปานกลาง (ระดับที่ ๒)
๓. อำนาจการควบคุม	:	๑๕ - ๓๐ ปี
๔. ความจุผู้ต้องขัง	:	๒,๕๐๐ - ๓,๐๐๐ คน
๕. ขนาดพื้นที่	:	ภายในกำแพง ๓๐ - ๓๕ ไร่ (ฐานคิด ๑๕.๓ ตารางเมตร/คน)
ภายนอก (ขั้นต่ำ) ๑ เท่าของพื้นที่ด้านใน
๖. รูปแบบ	:	แบบวิทยาลัย (Campus Style)

๑. สิ่งก่อสร้างภายนอกเรือนจำ	๒. สิ่งก่อสร้างภายในเรือนจำ
๑. ที่ทำการเรือนจำ (อาคารอำนวยการ) ๒. ที่ทำการฝ่ายรักษาการณ์และศูนย์ระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคงและสารสนเทศ ๓. รั้วตาข่ายภายนอก ๔. ถนนรอบแนวกำแพง ๕. ประตูเรือนจำ - ทางเข้าบุคคลภายนอก - ทางเข้าผู้ต้องขัง - ทางเข้ายานพาหนะ ๖. ป้อมยามรักษาการณ์ - บริเวณหน้าทางเข้าเรือนจำ - บริเวณแนวกำแพง ๗. อาคารควบคุมภายนอกเรือนจำ (พื้นที่ควบคุมผู้ต้องขังจำนอง/สถานกักขัง/สถานที่ฯ เพื่อการตรวจพิสูจน์/อาคารกักโรค) ๘. อาคารเยี่ยมญาติและที่พักสำหรับญาติ ๙. อาคารจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากการฝึกวิชาชีพ อาหาร และเครื่องดื่ม และศูนย์ CARE	๑. ที่ทำการฝ่ายควบคุม ๒. กำแพงเรือนจำ - กำแพงเรือนจำ - รั้วตาข่ายภายใน - กำแพงกันแดน ๓. ทางเดินเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง ๔. แคนแรกรับ (พื้นที่รับตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่/กลับจากศาล/กลับจากโรงพยาบาล/หรืออื่นๆ) ๕. ห้องเยี่ยมญาติและห้องรอเยี่ยมญาติ ๖. แคนสุทกรรม ๗. แคนพยาบาล ๘. แคนควบคุมผู้ต้องขังหญิง - พื้นที่ควบคุมผู้ต้องขังระหว่างหญิง ๙. แคนควบคุมผู้ต้องขังระหว่างชายและผู้ต้องกักขัง ๑๐. แคนควบคุมผู้ต้องขังเด็ดขาดชาย (๑) - ผู้ต้องขังโทษสูงหรือมีพฤติกรรมต้องควบคุมดูแลเป็นพิเศษ ๑๑. แคนควบคุมผู้ต้องขังเด็ดขาดชาย (๒) - ผู้ต้องขังทั่วไป

๑. สิ่งก่อสร้างภายนอกเรือนจำ	๒. สิ่งก่อสร้างภายในเรือนจำ
<p>๑๐. อาคารเก็บพัสดุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่วนทรัพย์สินติดตัวมาของผู้ต้องขัง - ส่วนพัสดุต่างๆ ของทางเรือนจำ <p>๑๑. เสาธงวงเวียนและจุดรวมพล</p> <p>๑๒. ที่จอดรถ</p> <p>๑๓. โรงสูบน้ำ</p> <p>๑๔. ระบบบำบัดน้ำเสีย</p> <p>๑๕. พื้นที่สำหรับการฝึกวิชาชีพและการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย</p> <p>๑๖. บ้านพักเจ้าหน้าที่</p> <p>๑๗. สโมสรเจ้าหน้าที่</p> <p>๑๘. สนามกีฬาเจ้าหน้าที่</p>	<p>๑๒. แดนควบคุมผู้ต้องขังเด็ดขาดชาย (๓)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ต้องขังทั่วไป - ผู้ต้องขังโทษต่ำ <p>๑๓. แดนอเนกประสงค์ (เยี่ยมญาติ/ใกล้ชิด/การศึกษา/ฝึกวิชาชีพเฉพาะ/อบรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เช่น โรงงานอุตสาหกรรม/เกษตรกรรม/โคกหนองนา)</p> <p>๑๔. สนามกลาง/พื้นที่อเนกประสงค์ (สามารถสร้างโรงพยาบาลสนามได้)</p>

๑. รายละเอียดสิ่งปลูกสร้างภายนอกเรือนจำ

รายการ	องค์ประกอบ	หมายเหตุ
<p>๑. ที่ทำการเรือนจำ (อาคารอำนวยการ)</p>	<p>อาคารที่ทำการ ๓ ชั้น หลังที่ ๑ ใช้เป็นพื้นที่สำหรับงานอำนวยการ ประกอบด้วย</p> <p>(๑) ห้องผู้บัญชาการเรือนจำ ๑ ห้อง พร้อมห้องน้ำ/ส้วม</p> <p>(๒) ห้องประชุมขนาดใหญ่/ห้องบัญชาการ จำนวน ๑ ห้อง</p> <p>(๓) ห้องผู้อำนวยการ จำนวน ๔ ห้อง</p> <p>(๔) ห้องทำงานฝ่ายงานหลักสำหรับเจ้าหน้าที่ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> (๔.๑) ฝ่ายฝึกวิชาชีพ (๔.๒) ฝ่ายสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง (๔.๓) ฝ่ายทัศนตปฏิบัติ (๔.๔) ฝ่ายบริหารทั่วไป <p>(๕) ศูนย์บริการข้อมูลทั่วไป</p> <p>(๖) พื้นที่รับรองแขกผู้มาติดต่อราชการ</p> <p>(๗) ห้องสมุด/ศูนย์การเรียนรู้เจ้าหน้าที่</p> <p>(๘) ห้องรับประทานอาหาร</p> <p>(๙) ห้องน้ำแยกชาย-หญิงทุกชั้น</p>	<p>๑. หลังที่ ๑ ใช้อาคารหลังซ้ายเมื่อหันหน้าเข้าหาเรือนจำ</p> <p>๒. หมายเลข (๒) ควรมีการเชื่อมต่อระบบ CCTV และเสียงตามสาย จากศูนย์ระบบฯ</p>

รายการ	องค์ประกอบ	หมายเหตุ
๒. ที่ทำการฝ่าย รักษาการณ์	<p>อาคารที่ทำการ ๓ ชั้น หลังที่ ๒ ใช้เป็นพื้นที่สำหรับงาน รักษาการณ์และศูนย์ควบคุมระบบเทคโนโลยีเสริมความ มั่นคง ประกอบด้วย</p> <p>(๑) ห้องผู้อำนวยการ/หัวหน้าศูนย์ ๒ ห้อง (๒) ศูนย์ระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคง (๓) ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ระบบ (๔) ห้องประชุมขนาดกลาง จำนวน ๑ ห้อง (๕) ห้องทำงานฝ่ายรักษาการณ์และปฏิบัติการพิเศษ (๖) ห้องเก็บยุทธโศปกรณ์ อุปกรณ์ระงับเหตุและอุปกรณ์ ประจำกายของเจ้าหน้าที่ (๗) ห้องเก็บเอกสารสำคัญและวัตถุพยาน (๘) ห้องอุปกรณ์ระบบเสริมความมั่นคงและสารสนเทศ (๙) ห้องพักรักษาการณ์ (พัสดิ, ผู้ช่วยพัสดิ, เวนประตู่) (๑๐) ตู้ลิฟต์สำหรับเก็บสิ่งของ (๑๑) ห้องรับประทานอาหาร (๑๒) ที่อาบน้ำและห้องน้ำ แยกชายหญิงทุกชั้น</p>	<p>๑. หลังที่ ๒ ใช้อาคารหลัง ขวาเมื่อหันหน้าเข้าหา เรือนจำ ๒. อาคารที่ทำการหลังที่ ๑ และหลังที่ ๒ เชื่อม ติดกัน ๓. หมายเลข (๒) (๓) (๔) เป็นพื้นที่เชื่อมต่อกัน</p>
๓. รั้วตาข่าย ภายนอก	<p>รั้วตาข่ายโปร่ง ความสูง ๓ เมตร รอบนอกเรือนจำ อยู่ห่างจากแนวกำแพง ชั้นต่ำ ๑๕ เมตร</p>	
๔. ถนนรอบแนว กำแพง	<p>ถนนคอนกรีตกว้าง ๓ เมตร รอบแนวกำแพงเรือนจำ</p>	<p>- อยู่ระหว่างรั้วตาข่ายด้าน นอกกับกำแพง</p>
๕. ประตูเรือนจำ	<p>ประตูทางเข้า-ออกพื้นที่ภายในเรือนจำ ประกอบด้วย</p> <p>(๑) ประตูทางเข้า-ออกเจ้าหน้าที่ ๒ บาน (๒ ชั้น) (๒) ประตูทางเข้า-ออกผู้ต้องขัง ๒ บาน (๒ ชั้น) (๓) พื้นที่ติดตั้งอุปกรณ์ตรวจค้นบุคคล (๔) จุดตรวจค้นตัวเจ้าหน้าที่/ผู้มาติดต่อ (๕) จุดตรวจค้นตัวผู้ต้องขัง (๖) ห้องเจ้าหน้าที่ประตูและห้องพักรวมห้องสุขา (๗) ประตูทางเข้า-ออกยานพาหนะ สูง ๕ เมตร แบบบาน เลื่อนไฟฟ้า จำนวน ๒ บาน (๒ ชั้น) (๘) พื้นที่ติดตั้งอุปกรณ์ตรวจค้นใต้ท้องรถและหลังคารถ</p>	<p>- เชื่อมต่อกับที่ทำการฝ่าย รักษาการณ์ โดยเฉพาะ ห้องศูนย์ระบบฯ ที่ควร มองเห็นการเข้า-ออกได้ - ประตูทางเข้าบุคคล สามารถใช้ร่วมกันระหว่าง เจ้าหน้าที่/บุคคลภายนอก กับผู้ต้องขังก็ได้ แต่ต้องมี การกำหนดจุดพักรอที่ไม่ ปะปนกัน</p>

รายการ	องค์ประกอบ	หมายเหตุ
		- ห้องเจ้าหน้าที่ประตู อยู่ตรงกลางระหว่างทางเข้าบุคคลกับทางเข้ายานพาหนะ
๖. ป้อมยามรักษาการณ์	(๑) ป้อมยามรักษาการณ์ทางเข้า-ออกเรือนจำ พร้อมห้องน้ำ จำนวน ๑ ป้อม (๒) หอรักษาการณ์แนวกำแพงพร้อมห้องน้ำ จำนวนอย่างน้อย ๒ ป้อม ที่มุมกำแพงด้านหลังเรือนจำทั้ง ๒ ด้าน	(๑) ติดตั้งไม้กั้นและเครื่องตรวจทะเบียนรถ
๗. อาคารควบคุมภายนอกเรือนจำ	ชุดอาคารจำนวนอย่างน้อย ๕ หลัง ตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ล้อมด้วยรั้วตาข่ายสูง ๔ เมตร ด้านบนรั้วติดตั้งลวดหนามหีบเพลง จำนวน ๒ ชั้น และมีรั้วลักษณะเดียวกันกันระหว่างพื้นที่อาคารแต่ละหลัง ซึ่งประกอบด้วย (๑) อาคารควบคุมผู้ต้องขังจ่ายนอก/งานสาธารณะ/ฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการ/เรียนหนังสือภายนอก (๔.๑) อาคารเรือนนอน ๒ ชั้น ๑ หลัง (๔.๒) อาคารอเนกประสงค์ ๑ หลัง (๔.๓) อาคารเยี่ยมญาติ (๔.๔) โรงอาบน้ำ ห้องสุขา และตู้ล็อกเกอร์ (๒) สถานที่กักขัง (ตามแบบมาตรฐาน) จำนวน ๑ หลัง (๓) สถานที่เพื่อการควบคุมตัวและสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ (ตามแบบมาตรฐาน) จำนวน ๑ หลัง (๔) อาคารกักโรค (ตามแบบมาตรฐาน) จำนวน ๑ - ๒ หลัง แบ่งเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ (๔.๑) ห้องกักโรคก่อนเข้า (Prison Quarantine) (๔.๒) ห้องกักโรคหลังปล่อย (Prison Isolation) (๕) หมวดควบคุมแบบ ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง	- ตั้งอยู่บริเวณด้านข้างเรือนจำฝั่งใดฝั่งหนึ่ง โดยไม่ควรห่างจากตัวเรือนจำเกิน ๑๐๐ เมตร - มีการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ชัดเจน ไม่ปะปนกัน - (๒) (๓) (๔) ให้แยกพื้นที่ระหว่างชาย - หญิงด้วย
๘. อาคารเยี่ยมญาติและที่พักสำหรับญาติ	อาคารเยี่ยมญาติ จำนวน ๒ หลัง ประกอบด้วย (๑) ห้องพักรอสำหรับญาติที่มาเยี่ยม (๒) ห้องเยี่ยมญาติ (๓) ห้องเยี่ยมสถานกงสุล (๔) ห้องเยี่ยมพนักงานสอบสวน/ทนายความ	- อยู่ด้านหน้าเรือนจำ ถัดจากอาคารที่ทำการเรือนจำ

รายการ	องค์ประกอบ	หมายเหตุ
	(๕) ห้องเยี่ยมญาติผ่านระบบวีดิทัศน์ (Video Conference/Line) (๖) ห้องปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่รับจองเยี่ยมและรับฝากเงิน (๗) จุดตรวจค้นญาติ (๘) ร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขัง (๙) ห้องน้ำ แยกชาย/หญิง และผู้พิการ	
๙. ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์และบริการจากการฝึกวิชาชีพ อาหาร และเครื่องดื่ม และศูนย์ CARE	อาคารอเนกประสงค์ ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง - ชั้นล่างเป็นพื้นที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากการฝึกวิชาชีพ/ร้านอาหารและเครื่องดื่ม/ศูนย์ CARE - ชั้นบนเป็นพื้นที่บริการนวดแผนไทย และที่ทำงานเจ้าหน้าที่	
๑๐. อาคารเก็บพัสดุ	อาคารอเนกประสงค์ จำนวน ๒ หลัง (๑) สำหรับเก็บทรัพย์สินของผู้ต้องขังที่มีติดตัวมา จำนวน ๑ หลัง (๒) สำหรับเก็บพัสดุและครุภัณฑ์ที่ใช้ในกิจการของเรือนจำ จำนวน ๑ หลัง	(๑) ควรเป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับที่ทำการฝ่ายรักษาการ (๒) ตามความเหมาะสม
๑๑. เสาธงวงเวียนและจุดรวมพล	(๑) เสาธงแบบมาตรฐาน (๒) จุดรวมพลเป็นลานคอนกรีตขนาดใหญ่ มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการรวมพลเจ้าหน้าที่ทั้งเรือนจำ	- อยู่ด้านหน้าหรือเอียงทางเข้าที่ทำการเรือนจำ โดยอาจใช้พื้นที่ต่อเนื่องกับลานจอดรถ
๑๒. ที่จอดรถยนต์	(๑) อาคารจอดรถราชการแบบมีหลังคาคลุม (๒) ที่จอดรถเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในเรือนจำ (๓) ที่จอดรถของผู้มาติดต่อราชการ (๔) ห้องพักสำหรับพนักงานขับรถพร้อมห้องน้ำ	(๑) อยู่ถัดจากประตูเรือนจำอยู่ (๒) และ (๓) อยู่ด้านหน้าเรือนจำสำหรับ (๓) ควรอยู่ห่างจากแนวกำแพงอย่างน้อย ๓๐ เมตร
๑๓. โรงสูบน้ำ	โรงสูบน้ำมาตรฐาน สำหรับสูบน้ำเข้าถังเก็บน้ำของเรือนจำ	

รายการ	องค์ประกอบ	หมายเหตุ
๑๔. ระบบบำบัดน้ำเสีย	ระบบบำบัดน้ำเสียแบบสำเร็จรูป (กรณีพื้นที่จำกัด) หรือ ระบบบำบัดน้ำเสียแบบบ่อฝัง (กรณีมีพื้นที่)	- อยู่ด้านข้างหรือด้านหลัง เรือนจำ
๑๕. พื้นที่สำหรับการฝึกวิชาชีพและการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย	พื้นที่สำหรับการฝึกวิชาชีพเกษตร หรืออุตสาหกรรม โดยมี การกั้นรั้วแสดงอาณาเขตอย่างชัดเจน	- เฉพาะกรณีที่เรือนจำมีพื้นที่ภายนอก
๑๖. บ้านพักเจ้าหน้าที่	(๑) บ้านพักผู้บัญชาการ (๒) บ้านพัก/แฟลต ระดับผู้อำนวยการ (๓) แฟลตเจ้าหน้าที่	
๑๗. สโมสรเจ้าหน้าที่	อาคารอเนกประสงค์ ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง (๑) ห้องอาหารเจ้าหน้าที่ พร้อมพื้นที่สนทนา (๒) ห้องออกกำลังกาย	
๑๘. สนามกีฬาเจ้าหน้าที่	(๑) สนามกีฬากลางแจ้งขนาดใหญ่ จำนวน ๑ สนาม (๒) สนามกีฬาขนาดเล็ก รอบที่ฝึกอาศัย	

๒. รายละเอียดสิ่งปลูกสร้างภายในเรือนจำ

รายการ	องค์ประกอบ	หมายเหตุ
๑. ที่ทำการฝ่ายควบคุม	(๑) อาคารที่ทำการฝ่ายควบคุม ๒ ชั้น ๑ หลัง ประกอบไปด้วย (๑.๑) ห้องผู้อำนวยการฝ่ายควบคุม (๑.๒) ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ (๑.๓) ห้องให้คำปรึกษาหรือสอบสวนทางวินัย (๑.๔) ห้องพักรอเจ้าหน้าที่ (๑.๕) ห้องน้ำและห้องอาบน้ำ	- อยู่ถัดจากประตูเรือนจำ ติดกับพื้นที่แดนแรกรับ
๒. กำแพงเรือนจำ	(๑) กำแพงสูง ๑๐ เมตร หนา ๐.๓ เมตร สันกำแพงทรง โค้งครึ่งวงกลม (Metal Drum) (๒) รั้วตาข่ายสูง ๔ เมตร สำหรับเขตพื้นที่ห้ามเข้า ระหว่างกำแพงกับสิ่งก่อสร้างภายในเรือนจำ ด้านบน ติดตั้งลวดหนามทึบเพลิง และระบบตรวจจับ แรงสั่นสะเทือนพร้อมสัญญาณเตือน (๓) กำแพงกันแดนสูง ๔ เมตร หนา ๐.๒ เมตร	

รายการ	องค์ประกอบ	หมายเหตุ
๓. ทางเดิน เจ้าหน้าที่และ ผู้ต้องขัง	ทางเดินมีหลังคาคลุมสำหรับเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังรอบ บริเวณเรือนจำ โดยในส่วนของผู้ต้องขัง มีรั้วตาข่ายสูง ๒ เมตรขนาดทั้งสองด้านเพื่อป้องกันการหลบหนี/ลักลอบส่ง สิ่งของ/ติดต่อสื่อสารกับแดนอื่น	
๔. แคนแรกรับ	พื้นที่รับตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่/กลับจากศาล/กลับจาก โรงพยาบาล/หรืออื่นๆ ประกอบด้วย (๑) ห้องควบคุมตัวผู้ต้องขังก่อนเข้าหรือรอกออกภายนอก เรือนจำ Holding Cells (อย่างน้อย ๒ ห้อง) (๒) ห้องตรวจค้น (๓) ห้องรับฝากสิ่งของติดตัวมากับผู้ต้องขัง (๔) พื้นที่ตรวจสอบหมาย/จัดทำทะเบียนประวัติ/พิมพ์ ลายนิ้วมือ/สัมภาษณ์/จำแนกลักษณะ (๕) ห้องเบิกจ่ายชุด เครื่องนอน และสิ่งของเครื่องใช้ (๖) ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย/อาบน้ำ/สุขา (๗) เรือนนอน ๒ ชั้น ๑ หลัง (สำหรับห้องแยกขัง) (๘) ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ (๙) ห้องเก็บเอกสาร (๑๐) ห้องน้ำเจ้าหน้าที่	- อยู่ถัดจากประตูเรือนจำ ติดกับที่ทำการฝ่ายควบคุม - มีการเชื่อมต่อ ระบบสื่อสารต่างๆ ใน พื้นที่นี้ เช่น เครื่อง คอมพิวเตอร์ สาย LAN/Wi-Fi จึงต้อง ระมัดระวังไม่ให้ผู้ต้องขัง เข้าถึง
๕. ห้องเยี่ยมญาติ	(๑) ห้องเยี่ยมญาติ ติดตั้งลูกกรง ตามแบบมาตรฐานกรม (๒) ห้องรอเยี่ยมญาติ (ใช้อาคารเยี่ยมญาติ แบบที่ ๒ จำนวน ๑ หลัง (๓) จุดตรวจค้น (๔) ห้องสุขา	- ควรอยู่ถัดเข้ามาจากแนว กำแพงเรือนจำ เพื่อไม่ให้ ผู้ต้องขังออกไปนอกแนว กำแพง - แยกพื้นที่ชาย-หญิง - พื้นที่เยี่ยมญาติใกล้ชิดใช้ พื้นที่แดนนอกประสงค์
๖. แคนสุทกรรม	(๑) เรือนนอน ๓ ชั้น ๑๒ ห้องนอน จำนวน ๑ หลัง (๒) อาคารโรงครัวชั้นเดียว จำนวน ๑ หลัง ประกอบด้วย พื้นที่ใช้สอย อาทิเช่น (๒.๑) ห้องเก็บอาหารดิบ (๒.๒) ตู้แช่อาหารสด (๒.๓) ห้องเก็บข้าวสาร (๒.๔) ห้องสำหรับเตรียมอาหาร ผนังติดตั้งมุ้งลวด (๒.๕) เต่า เป็นชนิดใช้แก๊ส (๒.๖) ห้องเก็บอุปกรณ์งานครัว (๒.๗) บริเวณทำความสะอาดและตากภาชนะ (๒.๘) อ่างล้างมือ	- อยู่ด้านหน้าเรือนจำ

รายการ	องค์ประกอบ	หมายเหตุ
	(๒.๙) อุปกรณ์ป้องกันและระงับอัคคีภัย (๒.๑๐) ที่เก็บอาหารปรุงเสร็จเพื่อจ่าย (๒.๑๑) จุตรีบ/ส่งอาหาร (๒.๑๓) ห้องน้ำ (๓) อาคารอเนกประสงค์ชั้นเดียว ๑ หลัง เพื่อเป็นที่พัก สำหรับผู้ต้องขังที่ทำหน้าที่ปรุงอาหาร และจุดเยี่ยมชมญาติ ทางวีดิทัศน์ (๔) ห้องทำงานเจ้าหน้าที่และห้องสุขา (๕) หมวดควบคุมแดน ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง	
๗. แคนพยาบาล	(๑) อาคารพยาบาล ๒ ชั้น จำนวน ๒ หลัง (๑.๑) ห้องตรวจโรค (๑.๒) ห้องจ่ายยาและเก็บเวชภัณฑ์ (๑.๓) ห้องทำงานแพทย์ (๑.๔) ห้องฉุณิน (๑.๕) ห้องพักแยกโรคติดต่อ (๑.๖) ห้องผู้ป่วยทั่วไป (๑.๗) ห้องพบที่ปรึกษา/จิตแพทย์ จำนวน ๑ ห้อง (๒) อาคารเยี่ยมชมญาติ แบบที่ ๒ จำนวน ๒ หลัง (สำหรับ รอตตรวจ) (๓) หมวดควบคุมแดน ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง	- อยู่ตอนกลางเรือนจำ - ควรอยู่ติดกับแดนหญิง - แบ่งพื้นที่ออกเป็นสอง ส่วน แยกชาย-หญิง
๘. แคนควบคุม ผู้ต้องขังหญิง	(๑) เรือนนอน ๓ ชั้น ๑๒ ห้องนอน จำนวน ๑ หลัง สำหรับผู้ต้องขังเด็ดขาด (๒) เรือนนอน ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง สำหรับผู้ต้องขัง ระหว่าง (๓) อาคารฝึกวิชาชีพ ๓ ชั้น ๑ หลัง (๔) อาคารอเนกประสงค์ ๓ ชั้น จำนวน ๑ หลัง (สำหรับ การเยี่ยมชมผ่านวีดิทัศน์/การศึกษาผ่านจอภาพ/ ห้องสมุด/ห้องพยาบาล/ห้องแม่และเด็ก) (๕) โรงอาบน้ำ (๖) ห้องสุขา (๗) หมวดควบคุมแดน ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง	- อยู่ด้านหน้าเรือนจำ - กำหนดให้เรือนนอน ๑ หลังเป็นพื้นที่ควบคุม ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา คดีหญิง โดยมีการแบ่ง พื้นที่ โรงอาบน้ำและห้อง สุขาไม่ปะปนกัน
๙. แคนควบคุม ผู้ต้องขังระหว่าง ชาย	(๑) เรือนนอน ๓ ชั้น ๒๔ ห้องนอน จำนวน ๑ หลัง (๒) อาคารฝึกวิชาชีพ ๓ ชั้น ๑ หลัง	- อยู่ตอนกลางเรือนจำ ฝั่ง ตรงข้ามกับแดนพยาบาล

รายการ	องค์ประกอบ	หมายเหตุ
	(๓) อาคารการศึกษาหรืออาคารอเนกประสงค์ ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง (สำหรับการเยี่ยมชมผ่านวีดิทัศน์และทำ กิจกรรมทั่วไป) (๓) โรงอาบน้ำ (๔) ห้องสุขา (๕) หมวดควบคุมแดน แบบ ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง	
๑๐. แดนควบคุม ผู้ต้องขังเด็ดขาด ชาย (๑)	(๑) เรือนนอน ๓ ชั้น ๒๔ ห้องนอน จำนวน ๑ หลัง (๒) อาคารฝึกวิชาชีพ ๓ ชั้น ๑ หลัง (๓) อาคารการศึกษาหรืออาคารอเนกประสงค์ ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง (สำหรับการเยี่ยมชมผ่านวีดิทัศน์และทำ กิจกรรมทั่วไป) (๔) โรงอาบน้ำ (๕) ห้องสุขา (๖) หมวดควบคุมแดน แบบ ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง	- อยู่ด้านหลังเรือนจำ - สำหรับควบคุมผู้ต้องขัง โทษสูงหรือมีพฤติกรรม ต้องควบคุมดูแลเป็นพิเศษ
๑๑. แดนควบคุม ผู้ต้องขังเด็ดขาด ชาย (๒)	(๑) เรือนนอน ๓ ชั้น ๒๔ ห้องนอน จำนวน ๑ หลัง (๒) อาคารฝึกวิชาชีพ ๓ ชั้น ๑ หลัง (๓) อาคารการศึกษาหรืออาคารอเนกประสงค์ ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง (สำหรับการเยี่ยมชมผ่านวีดิทัศน์และทำ กิจกรรมทั่วไป) (๔) โรงอาบน้ำ (๕) ห้องสุขา (๖) หมวดควบคุมแดน แบบ ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง	- อยู่ด้านหลังเรือนจำ - สำหรับควบคุมผู้ต้องขัง ทั่วไป
๑๒. แดนควบคุม ผู้ต้องขังเด็ดขาด ชาย (๓)	(๑) เรือนนอน ๓ ชั้น ๒๔ ห้องนอน จำนวน ๑ หลัง (๒) อาคารฝึกวิชาชีพ ๓ ชั้น ๑ หลัง (๓) อาคารการศึกษาหรืออาคารอเนกประสงค์ ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง (สำหรับการเยี่ยมชมผ่านวีดิทัศน์และทำ กิจกรรมทั่วไป) (๔) โรงอาบน้ำ (๕) ห้องสุขา (๖) หมวดควบคุมแดน แบบ ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง	- อยู่ด้านหลังเรือนจำ - สำหรับควบคุมผู้ต้องขัง ทั่วไป และผู้ต้องขังโทษต่ำ
๑๒. แดน อเนกประสงค์	สำหรับกิจกรรมอื่นๆ ของเรือนจำ ได้แก่ เยี่ยมญาติใกล้ชิด /การศึกษา/ฝึกวิชาชีพเฉพาะ/อบรมเตรียมความพร้อม ก่อนปล่อย เช่น โรงงานอุตสาหกรรม/เกษตรกรรม/โคก หนองนา ประกอบด้วย (๑) อาคารฝึกวิชาชีพ ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง	- อยู่ตอนกลางของเรือนจำ

รายการ	องค์ประกอบ	หมายเหตุ
	(๒) อาคารอเนกประสงค์ ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง (๓) พื้นที่สนามในแดน (๔) ห้องสุขา	
๑๓. สนามกลาง/ พื้นที่อเนกประสงค์	ใช้เป็นพื้นที่อเนกประสงค์ ทั้งในด้านการรวมพลของ เจ้าหน้าที่ แข่งขันกีฬา สวนสนามฝึกระเบียบวินัย และใช้ ก่อสร้างโรงพยาบาลสนามได้	- อยู่กึ่งกลางเรือนจำ และ ไม่ควรมีขนาดใหญ่เกินไป

ระบบสาธารณูปโภคและระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคงที่สำคัญซึ่งควรได้รับการติดตั้งในเรือนจำรูปแบบใหม่

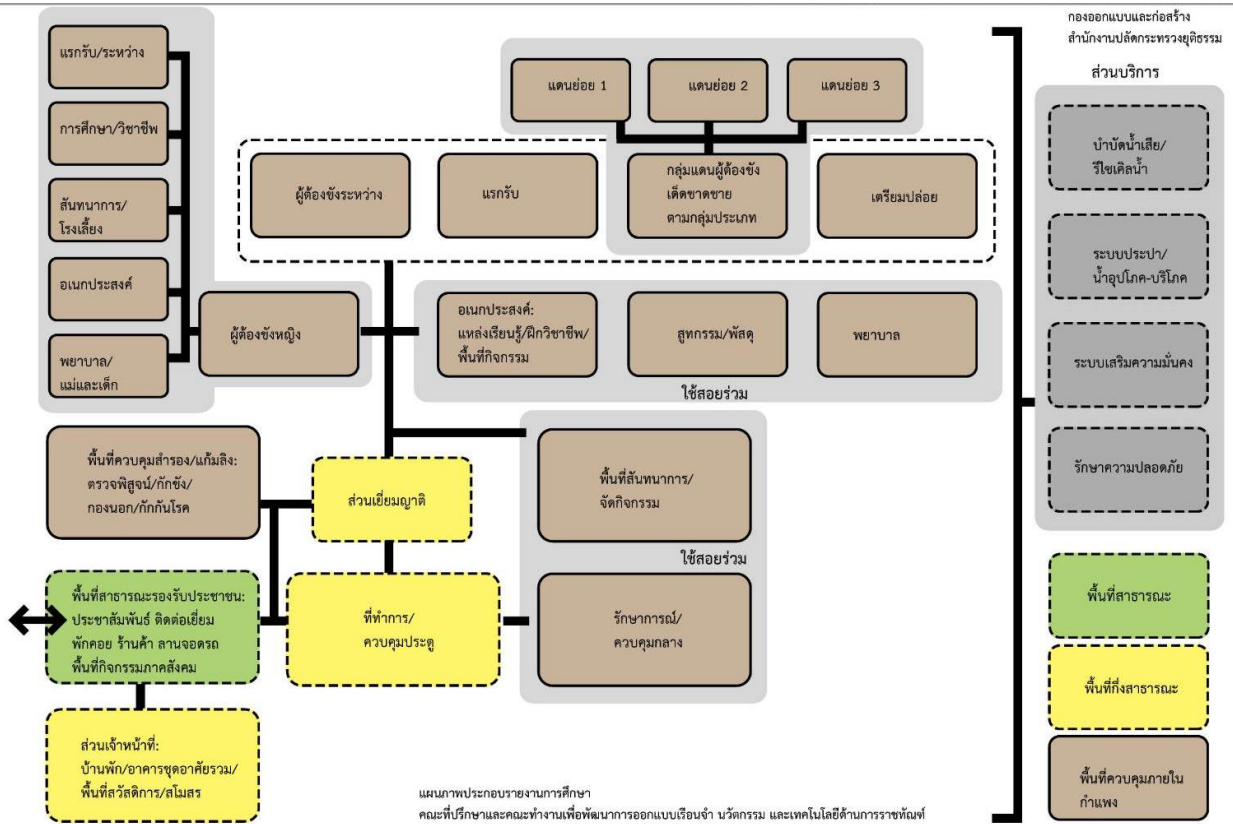
ระบบสาธารณูปโภค

- ระบบแสงไฟส่องสว่างที่มีประสิทธิภาพ ทั้งแนวกำแพง และพื้นที่ภายในเรือนจำ โดยอาจใช้ระบบไฟฟ้า
พลังแสงอาทิตย์ร่วมด้วยเพื่ออนุรักษ์พลังงาน

- ระบบดับเพลิง ทั้งเครื่องตรวจจับควัน สปริงเกอร์ และหัวจ่ายน้ำดับเพลิง
- ระบบการระบายอากาศการฆ่าเชื้อโรค
- ระบบการกรองน้ำสำหรับดื่มสำหรับผู้ต้องขัง
- ระบบการดักไขมันและระบบบำบัดน้ำเสีย

ระบบเทคโนโลยีเสริมความมั่นคง

- กล้องวงจรปิดแบบตรวจจับใบหน้า อุ่นภูมิ และติดตามพฤติกรรม
- เครื่องเอ็กซเรย์บุคคล
- เครื่องเอ็กซเรย์พัสดุ
- เครื่องตรวจโลหะแบบเดินผ่านและแบบมือถือ
- ระบบรั้วไฟฟ้าแรงสูงรอบแนวกำแพง
- ระบบรั้วป้องกันการบุกรุก
- เครื่องตรวจป้ายทะเบียนรถยนต์
- โดรนลาดตระเวนและติดตามผู้ต้องขังหลบหนี
- อุปกรณ์ติดตามตัว (EM) สำหรับผู้ต้องขังออกศาล โรงพยาบาล ย้ายเรือนจำ
- ระบบการเยี่ยมญาติผ่านวิดีโอ (Video Conference/Line)

แผนผังแสดงส่วนประกอบของเรือนจำ

ที่มา : กองออกแบบและก่อสร้าง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

ภาคผนวก

ข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพของเรือนจำ

ลำดับ	ชื่อเรือนจำ/ประเภท		ขนาดพื้นที่									แดนและความมั่นคง		อายุเรือนจำ	อัตรากำลังจหนท.
	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	ขนาดพื้นที่ในความครอบครอง			พื้นที่ภายใน			พื้นที่ภายนอก			ลักษณะแดน	อำนาจการควบคุม		
			ไร่	งาน	ตรว.	ไร่	งาน	ตรว.	ไร่	งาน	ตรว.				
1	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษปทุมธานี	1	104	2	35	64	0	25	76	2	10	แบ่งแดน	ไม่เกิน 20 ปี	56	81
2	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา	1	67	0	92	18	2	72	48	2	20	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	60	50
3	ทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา	1	124	1	69	9	3	60	114	2	9	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	38	46
4	เรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยา	1	57	1	62	17	2	12	39	3	50	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	42	60
5	เรือนจำกลางลพบุรี	1	99	1	90	13	3	80	85	2	10	แดนเดี่ยว	15 - 20 ปี	58	75
6	เรือนจำกลางสมุทรปราการ	1	147	1	85	46	0	80	101	1	5	แบ่งแดน	15 - 30 ปี	20	117
7	เรือนจำจังหวัดชัยนาท	1	9	2	66	6	0	45	3	2	21	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	110	50
8	เรือนจำจังหวัดปทุมธานี	1	32	3	12	10	3	20	21	3	92	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	104	58
9	เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	1	58	2	43.5	33	0	2	25	2	41.5	แบ่งแดน	ไม่เกิน 25 ปี	21	80
10	เรือนจำจังหวัดสระบุรี	1	52	3	66	13	2	48	39	1	18	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	64	76
11	เรือนจำจังหวัดสิงห์บุรี	1	73	2	32	18	1	44	55	0	88	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 20 ปี	26	60
12	เรือนจำจังหวัดอ่างทอง	1	55	2	19	10	1	44	45	0	75	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	51	56
13	เรือนจำอำเภอชัยบาดาล	1	106	1	96.5	26	1	65.5	80	0	31	แบ่งแดน	ไม่เกิน 15 ปี	14	42
14	เรือนจำอำเภอชัยบุรี	1	10	2	97	5	3	61	4	3	36	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	112	69
15	สถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี	1	32	2	50	15	2	0	17	0	50	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 2 ปี	61	30
16	ทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา	2	509	0	66	13	0	0	496	0	66	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 7 ปี	27	28
17	ทัณฑสถานเปิดบ้านเนินสูง	2	329	3	10	12	0	0	317	3	10	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 7 ปี	38	30
18	ทัณฑสถานเปิดห้วยโป่ง (ระยอง)	2	512	0	71.9	38	2	95.4	473	1	76.5	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 7 ปี	64	26
19	ทัณฑสถานหญิงชลบุรี	2	57	0	42	25	0	15	32	0	27	แบ่งแดน	ไม่เกิน 20 ปี	35	66

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	ขนาดพื้นที่ในความ ครอบครอง			พื้นที่ภายใน			พื้นที่ภายนอก			ลักษณะแดน	อำนาจการควบคุม	อายุ เรือนจำ	อัตรากำลัง จนท.
20	เรือนจำกลางระยอง	2	41	2	36	21	3	28	18	1	8	แดนเดี่ยว	15 - 20 ปี	107	85
21	เรือนจำกลางชลบุรี	2	291	2	74	46	0	0	0	0	0	แบ่งแดน	15 ปีตลอดชีวิต	4	140
22	เรือนจำกลางระยอง	2	377	1	0	78	0	0	299	1	0	แบ่งแดน	15 ปีตลอดชีวิต	17	150
23	เรือนจำจังหวัดจันทบุรี	2	75	3	65	26	3	40	49	0	25	แบ่งแดน	ไม่เกิน 25 ปี	17	61
24	เรือนจำจังหวัดตราด	2	50	0	0	13	1	0	36	3	0	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	70	51
25	เรือนจำจังหวัดนครนายก	2	8	1	86	4	0	0	4	1	86	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	127	42
26	เรือนจำจังหวัดปราจีนบุรี	2	7	2	17	4	2	32	2	1	85	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	92	44
27	เรือนจำจังหวัดสระแก้ว	2	99	3	61	28	1	40	71	2	21	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 20 ปี	23	52
28	เรือนจำพิเศษพัทยา	2	47	0	0	23	3	71	23	0	29	แบ่งแดน	ไม่เกิน 15 ปี	21	93
29	เรือนจำอำเภอกบินทร์บุรี	2	60	3	15	3	2	20	57	0	95	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	55	43
30	สถานกักขังกลางจังหวัดตราด	2	5	1	17.97	2	3	67.5	2	1	50.47	แดนเดี่ยว		28	12
31	ทัณฑสถานเกษตรอุตสาหกรรมเขาพระฝาง	3	7801	1	54	74	0	0	126	0	0	แบ่งแดน	ไม่เกิน 15 ปี	20	106
32	ทัณฑสถานหญิงนครราชสีมา	3	131	2	0	72	0	59	59	1	41	แบ่งแดน	ประหารชีวิต	20	125
33	เรือนจำกลางคลองไผ่	3	3176	1	31	63	2	0	176	2	0	แบ่งแดน	15 ปีประหารชีวิต	22	135
34	เรือนจำกลางนครราชสีมา	3	38	1	4	16	2	99	21	2	5	แบ่งแดน(ต่อหน้า)	15 - 30 ปี	85	108
35	เรือนจำกลางสุรินทร์	3	131	0	82	12	0	0	119	0	82	แดนเดี่ยว	15 - 20 ปี	48	73
36	เรือนจำกลางอุบลราชธานี	3	95	0	35	37	0	35	58	0	0	แบ่งแดน(ต่อ 2 แดน)	15 - 30 ปี	78	156
37	เรือนจำจังหวัดชัยภูมิ	3	70	0	0	14	3	40	55	0	60	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 20 ปี	35	71
38	เรือนจำจังหวัดบุรีรัมย์(รอสร้างใหม่)	3	29	3	37	10	3	40	19	0	37	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	44	41
39	เรือนจำจังหวัดยโสธร	3	38	0	0	11	3	12	26	0	88	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	82	64
40	เรือนจำจังหวัดศรีสะเกษ	3	125	3	0	10	2	92	115	0	8	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	44	70

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	ขนาดพื้นที่ในความ ครอบครอง			พื้นที่ภายใน			พื้นที่ภายนอก			ลักษณะแดน	อำนาจการควบคุม	อายุ เรือนจำ	อัตรากำลัง จนท.
41	เรือนจำจังหวัดอำนาจเจริญ	3	70	0	0	10	0	0	60	0	0	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	37	59
42	เรือนจำอำเภอกันทรลักษ์	3	136	2	0	27	2	15.5	108	3	84.5	แบ่งแดน	ไม่เกิน 20 ปี	21	67
43	เรือนจำอำเภอนางรอง	3	103	3	33	28	1	40	75	1	93	แบ่งแดน	ไม่เกิน 20 ปี	21	63
44	เรือนจำอำเภอบัวใหญ่	3	100	0	0	28	1	40	71	2	60	แบ่งแดน	ไม่เกิน 15 ปี	24	55
45	เรือนจำอำเภอภูเขียว	3	39	3	48.5	12	0	0	27	3	48.5	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	82	64
46	เรือนจำอำเภอรัตนบุรี	3	74	3	73	17	0	40	57	3	33	แบ่งแดน	ไม่เกิน 20 ปี	23	53
47	เรือนจำอำเภอสีกี้ว	3	80	0	0	9	0	0	71	0	0	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 20 ปี	36	50
48	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น	4	15	2	0	9	0	0	6	2	0	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	42	68
49	เรือนจำกลางขอนแก่น	4	67	2	96.03	17	2	0	50	0	96.03	แดนเดี่ยว	15 - 30 ปี	73	127
50	เรือนจำกลางนครพนม	4	1230	0	0	39	1	45	1190	2	55	แบ่งแดน	15 - 30 ปี	21	117
51	เรือนจำกลางอุดรธานี	4	49	3	51.6	26	3	23.1	23	0	28.5	แดนเดี่ยว	15 - 30 ปี	91	125
52	เรือนจำจังหวัดกาฬสินธุ์	4	33	0	52	10	2	80	22	1	72	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	56	99
53	เรือนจำจังหวัดบึงกาฬ	4	113	1	25	16	3	67	96	1	58	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	24	64
54	เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม	4	52	1	70.4	11	0	28	41	1	42.4	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 20 ปี	35	71
55	เรือนจำจังหวัดมุกดาหาร	4	39	2	88	9	1	80	30	1	8	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 20 ปี	41	66
56	เรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ด	4	28	1	52	10	3	68	17	1	84	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 20 ปี	48	98
57	เรือนจำจังหวัดเลย	4	23	3	47	7	0	56	16	2	91	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	72	59
58	เรือนจำจังหวัดสกลนคร	4	22	2	86	45	0	0	0	0	0	แบ่งแดน	ไม่เกิน 25 ปี	3	110
59	เรือนจำจังหวัดหนองคาย	4	30	2	94.5	16	2	0	14	0	94.5	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 20 ปี	94	57
60	เรือนจำจังหวัดหนองบัวลำภู	4	100	0	0	28	2	40	71	1	60	แบ่งแดน	ไม่เกิน 20 ปี	23	64
61	เรือนจำอำเภอพล	4	94	3	6	19	1	88	75	1	18	แบ่งแดน	ไม่เกิน 15 ปี	25	52

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	ขนาดพื้นที่ในความ ครอบครอง			พื้นที่ภายใน			พื้นที่ภายนอก			ลักษณะแดน	อำนาจการควบคุม	อายุ เรือนจำ	อัตรากำลัง จนท.
62	เรือนจำอำเภอสว่างแดนดิน	4	112	3	42.75	20	3	5.75	92	0	37	แบ่งแดน	ไม่เกิน 15 ปี	24	55
63	สถานกักขังกลางจังหวัดร้อยเอ็ด	4	9	0	80	5	0	0	4	0	80	แดนเดี่ยว		16	10
64	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง	5	93	3	23	9	2	0	84	1	23	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	42	75
65	ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่(กลางเชียงใหม่)	5	43	1	41	8	0	0	2	0	0	แบ่งแดน(ตึก)	ประหารชีวิต	22	114
66	เรือนจำกลางเชียงราย	5	114	1	62	52	2	0	61	3	62	แบ่งแดน	15 ปีตลอดชีวิต	21	183
67	เรือนจำกลางเชียงใหม่(แห่งใหม่)	5	495	0	0	43	0	0	0	0	0	แบ่งแดน	15 ปีตลอดชีวิต	22	166
68	เรือนจำกลางลำปาง	5	24	2	37	12	2	44	11	3	93	แดนเดี่ยว	15 - 20 ปี	104	95
69	เรือนจำจังหวัดน่าน	5	7	1	44.9	6	3	28.7	0	2	16.2	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	108	76
70	เรือนจำจังหวัดพะเยา	5	98	2	0	10	2	0	88	0	0	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	42	84
71	เรือนจำจังหวัดแพร่	5	8	0	11.5	6	2	69	1	1	42.5	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	106	92
72	เรือนจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน	5	80	1	77.5	17	3	20	62	2	57.5	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	24	56
73	เรือนจำจังหวัดลำพูน	5	61	1	9.6	17	3	59	43	1	47.9	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	52	89
74	เรือนจำอำเภอเทิง	5	42	0	71	17	0	71	25	0	0	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	24	66
75	เรือนจำอำเภอฝาง	5	138	0	94	10	2	0	127	2	94	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	37	53
76	เรือนจำอำเภอแม่สะเรียง	5	8	2	34.7	4	0	0	4	2	34.7	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	84	36
77	สถานกักขังกลางจังหวัดลำปาง	5	11	2	80	2	2	0	9	0	80	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	16	10
78	ทัณฑสถานเปิดหนองน้ำขุน	6	778	2	88	5	3	88	722	3	0	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 7 ปี	78	32
79	ทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก	6	113	0	46	7	3	0	105	1	46	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 30 ปี	35	69
80	เรือนจำกลางกำแพงเพชร	6	0	0	0	24	0	0	0	0	0	แดนเดี่ยว	15 - 30 ปี	36	91
81	เรือนจำกลางตาก	6	0	0	0	11	0	0	0	0	0	แดนเดี่ยว	15 - 20 ปี	54	59
82	เรือนจำกลางนครสวรรค์	6	15	2	72	12	2	0	3	0	72	แดนเดี่ยว	15 - 25 ปี	129	106

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	ขนาดพื้นที่ในความ ครอบครอง			พื้นที่ภายใน			พื้นที่ภายนอก			ลักษณะแดน	อำนาจการควบคุม	อายุ เรือนจำ	อัตรากำลัง จนท.
83	เรือนจำกลางพิษณุโลก	6	436	2	51	77	3	87	358	2	64	แบ่งแดน	15 ปีประหารชีวิต	18	130
84	เรือนจำจังหวัดพิจิตร	6	17	2	3	6	2	69	10	3	34	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	72	50
85	เรือนจำจังหวัดพิษณุโลก	6	211	3	50	30	2	0	181	1	50	แบ่งแดน(ต่อแดน)	ไม่เกิน 15 ปี	46	104
86	เรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์	6	0	0	0	7	2	0	0	0	0	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	62	99
87	เรือนจำจังหวัดสุโขทัย	6	26	1	56.7	10	0	99	16	0	57.7	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	42	53
88	เรือนจำจังหวัดอุตรดิตถ์	6	53	2	39.9	8	2	0	45	0	39.9	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	89	61
89	เรือนจำจังหวัดอุทัยธานี	6	7	0	84	4	2	0	2	2	84	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	88	48
90	เรือนจำอำเภอแม่สอด	6	20	2	60.2	5	2	15	15	0	45.2	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	46	49
91	เรือนจำอำเภอสวรรคโลก	6	8	2	65	5	0	80	3	1	85	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	47	52
92	เรือนจำอำเภอห้วยสัก	6	0	0	0	11	0	0	0	0	0	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	40	59
93	เรือนจำกลางเขabin	7	300	0	0	86	1	2	213	2	98	แบ่งแดน	15 ปีประหารชีวิต	18	124
94	เรือนจำกลางนครปฐม	7	69	0	0	39	1	40.4	29	2	59.6	แบ่งแดน	15 ปี - ตลอดชีวิต	8	128
95	เรือนจำกลางเพชรบุรี	7	13	1	26	51	0	0	0	0	0	แบ่งแดน	15 - 20 ปี	0	87
96	เรือนจำกลางราชบุรี	7	400	0	0	78	0	62.75	321	3	37.25	แบ่งแดน	15 ปีตลอดชีวิต	20	127
97	เรือนจำกลางสมุทรสงคราม	7	40	3	43	11	0	43	29	3	0	แดนเดี่ยว	15 - 20 ปี	40	53
98	เรือนจำจังหวัดกาญจนบุรี	7	49	3	20	12	0	0	37	3	20	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	51	81
99	เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	7	41	3	13.6	7	1	50.9	34	1	62.7	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	68	68
100	เรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร	7	50	0	82	10	3	22	39	1	60	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	40	59
101	เรือนจำจังหวัดสุพรรณบุรี	7	81	0	90	16	0	96	64	3	94	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 20 ปี	31	92
102	เรือนจำอำเภอทองผาภูมิ	7	68	0	0	16	3	64.75	51	0	35.25	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	25	46
103	สถานกักกันนครปฐม	7										แดนเดี่ยว		8	2

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	ขนาดพื้นที่ในความ ครอบครอง			พื้นที่ภายใน			พื้นที่ภายนอก			ลักษณะแดน	อำนาจการควบคุม	อายุ เรือนจำ	อัตรากำลัง จนท.
104	ทัณฑสถานวิหุมนนครศรีธรรมราช	8	31	2	80	9	3	80	21	3	0	เดี่ยว(กำลังได้ต่อข	ไม่เกิน 15 ปี	45	50
105	เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช	8	484	2	35.98	62	1	2	422	1	33.98	แบ่งแดน	15 ปีประหารชีวิต	21	176
106	เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี	8	17	3	4	10	2	60	7	0	44	แดนเดี่ยว	15 - 20 ปี	67	103
107	เรือนจำจังหวัดกระบี่	8	14	2	5.9	4	2	0	10	0	5.9	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	80	62
108	เรือนจำจังหวัดชุมพร	8	43	1	97	11	1	35	32	0	62	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	54	57
109	เรือนจำจังหวัดพังงา(แห่งใหม่)	8	54	3	52.6	35	0	0				แบ่งแดน	ไม่เกิน 25 ปี	2	78
110	เรือนจำจังหวัดภูเก็ต	8	47	2	34	43	0	0	0	0	0	แบ่งแดน	ไม่เกิน 15 ปี	1	76
111	เรือนจำจังหวัดระนอง	8	22	2	25	5	0	25	17	2	0	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 15 ปี	129	52
112	เรือนจำอำเภอเกาะสมุย	8	38	2	23	11	2	23	27	0	0	แบ่งแดน	ไม่เกิน 15 ปี	15	44
113	เรือนจำอำเภอไชยา	8	14	2	0	6	1	52	8	0	48	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	72	52
114	เรือนจำอำเภอตะกั่วป่า	8	292	0	84	6	0	84	286	0	0	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	83	42
115	เรือนจำอำเภอทุ่งสง	8	31	0	81.3	10	1	0	20	3	81.3	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	41	65
116	เรือนจำอำเภอปากพนัง	8	10	3	72	3	3	39	7	0	33	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	58	53
117	เรือนจำอำเภอหลังสวน	8	8	3	2	5	0	4	3	2	98	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 10 ปี	82	48
118	สถานกักขังกลางจังหวัดนครศรีธรรมร	8										แดนเดี่ยว		16	11
119	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษสงขลา	9	202	2	9	66	1	91	136	0	18	แบ่งแดน	ไม่เกิน 30 ปี	20	96
120	ทัณฑสถานเปิดบ้านนาวง	9	835	3	98	12	0	0	853	3	98	แดนเดี่ยว	ไม่เกิน 7 ปี	52	37
121	ทัณฑสถานหญิงสงขลา	9	30	0	0	7	3	0	22	1	0	แดนเดี่ยว(ขยายแดน	ไม่เกิน 30 ปี	40	75
122	เรือนจำกลางปัตตานี	9	117	1	19.1	12	0	0	105	1	19.1	แบ่งแดน(ต่ออีก 1 เ	15 - 30 ปี	56	78
123	เรือนจำกลางพัทลุง	9	45	1	91.4	43	3	51.4	1	2	40	แดนเดี่ยว	15 - 20 ปี	95	77
124	เรือนจำกลางยะลา	9	68	3	0	13	2	0	55	1	0	แดนเดี่ยว	15 - 30 ปี	54	74

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	ขนาดพื้นที่ในความครอบครอง			พื้นที่ภายใน			พื้นที่ภายนอก			ลักษณะแดน	อำนาจการควบคุม	อายุเรือนจำ	อัตรากำลังจนท.
125	เรือนจำกลางสงขลา	9	202	1	8	35	0	0	167	1	8	แบ่งแดน	ประหารชีวิต	49	98
126	เรือนจำจังหวัดตรัง	9	100	0	0	33	0	0	67	0	0	แบ่งแดน	ไม่เกิน 25 ปี	21	86
127	เรือนจำจังหวัดนราธิวาส	9	100	0	0	44	0	0	66	0	0	แดนเดียว	ไม่เกิน 25 ปี	1	74
128	เรือนจำจังหวัดสงขลา	9	45	0	0	25	0	0	20	0	0	แดนเดียว	ไม่เกิน 25 ปี	48	70
129	เรือนจำจังหวัดสตูล	9	9	2	30	2	2	0	6	3	30	แดนเดียว	ไม่เกิน 15 ปี	122	54
130	เรือนจำอำเภอนาทวี	9	94	3	64	26	3	50	68	0	14	แบ่งแดน	ไม่เกิน 25 ปี	13	71
131	เรือนจำอำเภอบาง	9	2	2	92	1	0	40	1	2	52	แดนเดียว	ไม่เกิน 10 ปี	86	34
132	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง	10	35	3	37	32	2	67	3	1	0	แบ่งแดน	ตลอดชีวิต	45	199
133	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง	10	52	3	0	13	3	0	39	0	0	แบ่งแดน(ชายยกเว้น)	ไม่เกิน 10 ปี	42	83
134	ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์	10	18	2	88	18	2	88				แบ่งแดน	ประหารชีวิต	17	319
135	ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง	10	111	1	72	63	0	0	48	1	72	แบ่งแดน	ตลอดชีวิต	26	136
136	ทัณฑสถานหญิงกลาง	10	17	0	98	17	0	98				แบ่งแดน	ประหารชีวิต	49	181
137	ทัณฑสถานหญิงธนบุรี	10	34	2	60.1	4	0	20	30	2	40.1	แบ่งแดน	ไม่เกิน 10 ปี	27	65
138	เรือนจำกลางคลองเปรม	10	482	1	50	133	1	47	349	0	3	แบ่งแดน	ประหารชีวิต	77	223
139	เรือนจำกลางบางขวาง	10	172	3	35	97	1	74	75	1	61	แบ่งแดน	15 ปี - ประหารชีวิต	94	211
140	เรือนจำจังหวัดนนทบุรี	10	8	2	53	8	2	53				แดนเดียว	ไม่เกิน 15 ปี	89	69
141	เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร	10	148	2	8	28	2	8	120	0	0	แบ่งแดน	ไม่เกิน 15 ปี	29	297
142	เรือนจำพิเศษธนบุรี	10	65	1	40	26	3	64	38	1	36	แบ่งแดน	ไม่เกิน 15 ปี	24	163
143	เรือนจำพิเศษมีนบุรี	10	0	0	0	24	0	0	0	0	0	แบ่งแดน(ต่อหลัง)	ไม่เกิน 15 ปี	90	114

ลำดับ	ชื่อเรือนจำ/ประเภท		ผู้ต้องขัง				พื้นที่กักโรค				
	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	เด็ดขาด/ ระหว่าง	ชาย/หญิง	จำนวน ผู้ต้องขัง		รวม (1.2)	สถานที่กักโรค (เข้าใหม่)	ห้อง CI	ห้อง LQ	โรงพยาบาลสนาม
					ชาย	หญิง					
1	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษปทุมธานี	1	เด็ดขาด	ชาย	2,025	1	3240	มี	มี	มี	มีแล้ว
2	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา	1	เด็ดขาด	ชาย	1,620	-	1756	มี	มี	มี	มีแล้ว
3	ทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา	1	รวม	ชาย	917	-	1202	มี	มี	มี	มีแล้ว
4	เรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยา	1	เด็ดขาด	ชาย	1,115	-	1679				มีแล้ว
5	เรือนจำกลางลพบุรี	1	รวม	ชาย/หญิง	1,973	315	2369	มี	มี	มี	มีแล้ว
6	เรือนจำกลางสมุทรปราการ	1	รวม	ชาย/หญิง	5,539	845	6620	มี	มี	มี	มีแล้ว
7	เรือนจำจังหวัดชัยนาท	1	รวม	ชาย/หญิง	874	115	1111	มี	ไม่มี	ไม่มี	อยู่ระหว่างการ
8	เรือนจำจังหวัดปทุมธานี	1	รวม	ชาย/หญิง	1,438	100	1856				มีแล้ว
9	เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	1	รวม	ชาย/หญิง	2,124	347	2067	มี	มี	มี	มีแล้ว
10	เรือนจำจังหวัดสระบุรี	1	รวม	ชาย/หญิง	1,907	228	2308	มี	มี	มี	มีแล้ว
11	เรือนจำจังหวัดสิงห์บุรี	1	รวม	ชาย/หญิง	1,195	166	1589				มีแล้ว
12	เรือนจำจังหวัดอ่างทอง	1	รวม	ชาย/หญิง	1,063	150	1287	มี	มี	มี	มีแล้ว
13	เรือนจำอำเภอชัยบาดาล	1	รวม	ชาย/หญิง	988	74	1118	มี	มี	ไม่มี	มีแล้ว
14	เรือนจำอำเภอชัยบุรี	1	รวม	ชาย/หญิง	1,587	235	2305	มี	มี	โรงพยาบาล	มีแล้ว
15	สถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี	1	เด็ดขาด	ชาย/หญิง	67	5		มี	ไม่มี	ไม่มี	ยังไม่มี
16	ทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา	2	เด็ดขาด	ชาย	65	-	312	มี	ห้องเยี่ยม	มี	ยังไม่มี
17	ทัณฑสถานเปิดบ้านเนินสูง	2	เด็ดขาด	ชาย	95	-	523	มี	มี	มี	มีแล้ว
18	ทัณฑสถานเปิดห้วยโป่ง (ระยอง)	2	เด็ดขาด	ชาย	182	-	609	มี	มี	มี	มีแล้ว
19	ทัณฑสถานหญิงชลบุรี	2	รวม	หญิง	-	1,014	2553	มี	มี	มี	มีแล้ว

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	เด็ดขาด/ ระหว่าง	ชาย/หญิง	จำนวน ผู้ต้องขัง		ความจ รวม (1.2)	สถานที่กักโรค (เข้าใหม่)	ห้อง CI	ห้อง LQ	โรงพยาบาลสนาม
20	เรือนจำกลางระยอง	2	รวม	ชาย/หญิง	2,169	168	2815	มี	มี	มี	มีแล้ว
21	เรือนจำกลางชลบุรี	2	รวม	ชาย	6,134	-	5958	มี	มี	มี	มีแล้ว
22	เรือนจำกลางระยอง	2	รวม	ชาย/หญิง	5,801	782	7258	มี	มี	มี	มีแล้ว
23	เรือนจำจังหวัดจันทบุรี	2	รวม	ชาย/หญิง	1,479	153	1882	มี	มี	มี	มีแล้ว
24	เรือนจำจังหวัดตราด	2	รวม	ชาย/หญิง	635	58	883	มี	มี	มี	ยังไม่มี
25	เรือนจำจังหวัดนครนายก	2	รวม	ชาย/หญิง	551	53	589	มี	มี	ไม่มี	อยู่ระหว่างการ
26	เรือนจำจังหวัดปราจีนบุรี	2	รวม	ชาย/หญิง	861	80	1031	มี	มี	ไม่มี	อยู่ระหว่างการ
27	เรือนจำจังหวัดสระแก้ว	2	รวม	ชาย/หญิง	1,057	205	1354	มี	มี	มี	มีแล้ว
28	เรือนจำพิเศษพัทยา	2	รวม	ชาย/หญิง	2,628	383	3619	มี	กำลัง	มี	มีแล้ว
29	เรือนจำอำเภอekinบุรี	2	รวม	ชาย/หญิง	350	51	365	มี	มี	มี	มีแล้ว
30	สถานกักขังกลางจังหวัดตราด	2	เด็ดขาด	ชาย/หญิง	6	5		มี	ไม่มี	ไม่มี	ยังไม่มี
31	ทัณฑสถานเกษตรอุตสาหกรรมเขาพระ	3	เด็ดขาด	ชาย	3758	0	4522	มี	มี	มี	มีแล้ว
32	ทัณฑสถานหญิงนครราชสีมา	3	เด็ดขาด	หญิง	-	2,087	3418	ไม่มี	มี	มี	มีแล้ว
33	เรือนจำกลางคลองไผ่	3	เด็ดขาด	ชาย	4,691	-	4329	มี	มี	มี	มีแล้ว
34	เรือนจำกลางนครราชสีมา	3	รวม	ชาย/หญิง	2,744	240	2011	มี	มี	มี	มีแล้ว
35	เรือนจำกลางสุรินทร์	3	รวม	ชาย/หญิง	1,563	133	1409	มี	มี	มี	มีแล้ว
36	เรือนจำกลางอุบลราชธานี	3	รวม	ชาย/หญิง	5,674	490	5906	มี	มี	มี	มีแล้ว
37	เรือนจำจังหวัดชัยภูมิ	3	รวม	ชาย/หญิง	1,451	209	1619	มี	มี	มี	มีแล้ว
38	เรือนจำจังหวัดบุรีรัมย์(รอสร้างใหม่)	3	รวม	ชาย/หญิง	281	41	177	มี	ไม่มี	ไม่มี	มีแล้ว
39	เรือนจำจังหวัดยโสธร	3	รวม	ชาย/หญิง	1,196	98	1166	มี	ไม่มี	มี	มีแล้ว
40	เรือนจำจังหวัดศรีสะเกษ	3	รวม	ชาย/หญิง	1,805	148	1602	มี	มี	มี	อยู่ระหว่างการ

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	เด็ดขาด/ ระหว่าง	ชาย/หญิง	จำนวน ผู้ต้องขัง		ความจุ รวม (1.2)	สถานที่กักโรค (เข้าใหม่)	ห้อง CI	ห้อง LQ	โรงพยาบาลสนาม
41	เรือนจำจังหวัดอำนาจเจริญ	3	รวม	ชาย/หญิง	1,237	93	1250	มี	มี	มี	มีแล้ว
42	เรือนจำอำเภอกันทรลักษ์	3	รวม	ชาย/หญิง	1,168	79	1029	มี	มี	มี	มีแล้ว
43	เรือนจำอำเภอนางรอง	3	รวม	ชาย/หญิง	1,381	148	1552				มีแล้ว
44	เรือนจำอำเภอบัวใหญ่	3	รวม	ชาย/หญิง	1,100	94	1450	มี	มี	มี	มีแล้ว
45	เรือนจำอำเภอภูเขียว	3	รวม	ชาย/หญิง	1,384	96	1209	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	อยู่ระหว่างการ
46	เรือนจำอำเภอรัตนบุรี	3	รวม	ชาย/หญิง	1,135	74	1356	มี	มี	มี	มีแล้ว
47	เรือนจำอำเภอสีคิ้ว	3	รวม	ชาย/หญิง	1,196	126	1462	มี	มี	มี	มีแล้ว
48	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น	4	รวม	ชาย	1,775	-	1582				มีแล้ว
49	เรือนจำกลางขอนแก่น	4	รวม	ชาย/หญิง	3,922	299	3087	มี	มี	มี	มีแล้ว
50	เรือนจำกลางนครพนม	4	รวม	ชาย/หญิง	2,870	633	2868	มี	มี	มี	มีแล้ว
51	เรือนจำกลางอุดรธานี	4	รวม	ชาย/หญิง	4,576	534	2942	มี	มี	มี	มีแล้ว
52	เรือนจำจังหวัดกาฬสินธุ์	4	รวม	ชาย/หญิง	2,859	241	1358				มีแล้ว
53	เรือนจำจังหวัดบึงกาฬ	4	รวม	ชาย/หญิง	1,347	125	1123	มี	มี	มี	มีแล้ว
54	เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม	4	รวม	ชาย/หญิง	1,750	190	1436	มี	มี	มี	มีแล้ว
55	เรือนจำจังหวัดมุกดาหาร	4	รวม	ชาย/หญิง	1,688	154	1708	มี	ไม่มี	มี	มีแล้ว
56	เรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ด	4	รวม	ชาย/หญิง	2,566	203	1657				มีแล้ว
57	เรือนจำจังหวัดเลย	4	รวม	ชาย/หญิง	1,121	196	1120	มี	มี	มี	มีแล้ว
58	เรือนจำจังหวัดสกลนคร	4	รวม	ชาย/หญิง	2,480	306	3414	มี	มี	มี	มีแล้ว
59	เรือนจำจังหวัดหนองคาย	4	รวม	ชาย/หญิง	1,398	180	1800	มี	มี	มี	มีแล้ว
60	เรือนจำจังหวัดหนองบัวลำภู	4	รวม	ชาย/หญิง	1,964	209	2345				มีแล้ว
61	เรือนจำอำเภอพล	4	รวม	ชาย/หญิง	1,018	123	941	มี	มี	มี	มีแล้ว

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	เด็ดขาด/ ระหว่าง	ชาย/หญิง	จำนวน ผู้ต้องขัง		ความจุ รวม (1.2)	สถานที่กักโรค (เข้าใหม่)	ห้อง CI	ห้อง LQ	โรงพยาบาลสนาม
62	เรือนจำอำเภอสว่างแดนดิน	4	รวม	ชาย/หญิง	1,089	112	953				มีแล้ว
63	สถานกักขังกลางจังหวัดร้อยเอ็ด	4	เด็ดขาด	ชาย/หญิง	6	0		มี	มี	มี	ยังไม่มี
64	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง	5	เด็ดขาด	ชาย	863	-	1391	มี	มี	ไม่มี	อยู่ระหว่างการ
65	ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่(กลางเชียงใหม่)	5	รวม	หญิง	15	1,641	2607	มี	มี	มี	อยู่ระหว่างการ
66	เรือนจำกลางเชียงราย	5	รวม	ชาย/หญิง	4,048	764	4741	มี	มี	มี	มีแล้ว
67	เรือนจำกลางเชียงใหม่(แห่งใหม่)	5	รวม	ชาย	6,710	-	5510	มี	มี	มี	มีแล้ว
68	เรือนจำกลางลำปาง	5	รวม	ชาย/หญิง	1,759	244	1731	มี	มี	มี	มีแล้ว
69	เรือนจำจังหวัดน่าน	5	รวม	ชาย/หญิง	1,146	140	1125	มี	ไม่มี	ไม่มี	อยู่ระหว่างการ
70	เรือนจำจังหวัดพะเยา	5	รวม	ชาย/หญิง	789	74	1226	มี		มี	มีแล้ว
71	เรือนจำจังหวัดแพร่	5	รวม	ชาย/หญิง	1,087	143	1424	มี	มี	ไม่มี	มีแล้ว
72	เรือนจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน	5	รวม	ชาย/หญิง	307	19	505	มี	มี	มี	มีแล้ว
73	เรือนจำจังหวัดลำพูน	5	รวม	ชาย/หญิง	1,651	209	2386	มี	ไม่มี	มี	มีแล้ว
74	เรือนจำอำเภอเทิง	5	รวม	ชาย/หญิง	820	76	1029	มี	มี	มี	มีแล้ว
75	เรือนจำอำเภอฝาง	5	รวม	ชาย/หญิง	809	137	960	มี	มี	มี	มีแล้ว
76	เรือนจำอำเภอแม่สะเรียง	5	รวม	ชาย/หญิง	219	30	472	มี			ยังไม่มี
77	สถานกักขังกลางจังหวัดลำปาง	5	เด็ดขาด	ชาย/หญิง	16	1		มี	มี	มี	อยู่ระหว่างการ
78	ทัณฑสถานเปิดหนองน้ำขุน	6	เด็ดขาด	ชาย	172	-	440	มี	มี	มี	มีแล้ว
79	ทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก	6	รวม	หญิง	-	658	1057	มี	มี	มี	มีแล้ว
80	เรือนจำกลางกำแพงเพชร	6	รวม	ชาย/หญิง	2,519	255	3698	มี	ไม่มี	มี	มีแล้ว
81	เรือนจำกลางตาก	6	รวม	ชาย/หญิง	824	63	2102	มี	มี	มี	ยังไม่มี
82	เรือนจำกลางนครสวรรค์	6	รวม	ชาย/หญิง	2,219	283	3188				มีแล้ว

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	เด็ดขาด/ ระหว่าง	ชาย/หญิง	จำนวน ผู้ต้องขัง		ความจุ รวม (1.2)	สถานที่กักโรค (เข้าใหม่)	ห้อง CI	ห้อง LQ	โรงพยาบาลสนาม
83	เรือนจำกลางพิษณุโลก	6	เด็ดขาด	ชาย	4844	0	6789	มี	มี	มี	มีแล้ว
84	เรือนจำจังหวัดพิจิตร	6	รวม	ชาย/หญิง	1,167	160	1153				มีแล้ว
85	เรือนจำจังหวัดพิษณุโลก	6	รวม	ชาย	2,772	-	4268				มีแล้ว
86	เรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์	6	รวม	ชาย/หญิง	1,497	197	1434	มี	มี	มี	มีแล้ว
87	เรือนจำจังหวัดสุโขทัย	6	รวม	ชาย/หญิง	698	97	1179	มี	มี	มี	มีแล้ว
88	เรือนจำจังหวัดอุดรธานี	6	รวม	ชาย/หญิง	1,381	221	1534				มีแล้ว
89	เรือนจำจังหวัดอุทัยธานี	6	รวม	ชาย/หญิง	672	81	1093	มี	มี	มี	มีแล้ว
90	เรือนจำอำเภอแม่สอด	6	รวม	ชาย/หญิง	555	78	787	มี	มี	มี	มีแล้ว
91	เรือนจำอำเภอสวรรคโลก	6	รวม	ชาย/หญิง	582	74	618				มีแล้ว
92	เรือนจำอำเภอหล่มสัก	6	รวม	ชาย/หญิง	992	110	1232	มี	มี	มี	อยู่ระหว่างการ
93	เรือนจำกลางเขabin	7	เด็ดขาด	ชาย/หญิง	1,762	-	4050	มี	มี	มี	มีแล้ว
94	เรือนจำกลางนครปฐม	7	รวม	ชาย/หญิง	3481	548	4082	มี	มี	มี	มีแล้ว
95	เรือนจำกลางเพชรบุรี	7	รวม	ชาย/หญิง	1,567	167	1801	มี	มี	มี	มีแล้ว
96	เรือนจำกลางราชบุรี	7	รวม	ชาย/หญิง	3,442	490	4513	มี	มี	มี	อยู่ระหว่างการ
97	เรือนจำกลางสมุทรสงคราม	7	รวม	ชาย/หญิง	1,005	82	1644	มี	มี	มี	มีแล้ว
98	เรือนจำจังหวัดกาญจนบุรี	7	รวม	ชาย/หญิง	2,015	248	2328	มี	มี	มี	มีแล้ว
99	เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	7	รวม	ชาย/หญิง	1,935	256	1860	มี	มี	แดน 4	อยู่ระหว่างการ
100	เรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร	7	รวม	ชาย/หญิง	1,751	223	2498	มี	มี	มี	มีแล้ว
101	เรือนจำจังหวัดสุพรรณบุรี	7	รวม	ชาย/หญิง	2,532	346	3093	มี	มี	มี	มีแล้ว
102	เรือนจำอำเภอทองผาภูมิ	7	รวม	ชาย/หญิง	550	120	1343	มี	มี	มี	มีแล้ว
103	สถานกักกันนครปฐม	7	เด็ดขาด	ชาย/หญิง	39	6		มี	มี	มี	มีแล้ว

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	เด็ดขาด/ ระหว่าง	ชาย/หญิง	จำนวนผู้ต้องขัง		ความจ รวม (1.2)	สถานที่กักโรค (เข้าใหม่)	ห้อง CI	ห้อง LQ	โรงพยาบาลสนาม
104	ทัณฑสถานวิหุมนนครศรีธรรมราช	8	รวม	ชาย	2,279	-	1429	มี	มี	มี	มีแล้ว
105	เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช	8	รวม	ชาย/หญิง	5,442	1,021	4074	มี	มี	มี	มีแล้ว
106	เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี	8	รวม	ชาย/หญิง	2,832	358	1953	มี	มี	มี	อยู่ระหว่างการ
107	เรือนจำจังหวัดกระบี่	8	รวม	ชาย/หญิง	2,332	271	1435				อยู่ระหว่างการ
108	เรือนจำจังหวัดชุมพร	8	รวม	ชาย/หญิง	1,652	189	1604	มี	มี	มี	ยังไม่มี
109	เรือนจำจังหวัดพังงา(แห่งใหม่)	8	รวม	ชาย/หญิง	1,829	527	1888	มี	มี	มี	มีแล้ว
110	เรือนจำจังหวัดภูเก็ต	8	รวม	ชาย/หญิง	2,140	408	1691	มี	มี	มี	มีแล้ว
111	เรือนจำจังหวัดระนอง	8	รวม	ชาย/หญิง	1,510	105	1768	มี	มี	มี	มีแล้ว
112	เรือนจำอำเภอเกาะสมุย	8	รวม	ชาย/หญิง	560	117	852	มี	มี	มี	อยู่ระหว่างการ
113	เรือนจำอำเภอไชยา	8	รวม	ชาย/หญิง	862	71	1264				มีแล้ว
114	เรือนจำอำเภอตะกั่วป่า	8	รวม	ชาย/หญิง	503	44	683	มี	มี	มี	มีแล้ว
115	เรือนจำอำเภอทุ่งสง	8	รวม	ชาย/หญิง	1,968	168	1244	มี	มี	มี	อยู่ระหว่างการ
116	เรือนจำอำเภอปากพนัง	8	รวม	ชาย/หญิง	910	49	911	มี	มี	มี	อยู่ระหว่างการ
117	เรือนจำอำเภอหลังสวน	8	รวม	ชาย/หญิง	834	119	419	มี	ไม่มี	มี	มีแล้ว
118	สถานกักขังกลางจังหวัดนครศรีธรรมร	8	เด็ดขาด	ชาย/หญิง	11	1		มี	มี	มี	ยังไม่มี
119	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษสงขลา	9	รวม	ชาย	2,991	-	3052	ไม่มี	มี	มี	มีแล้ว
120	ทัณฑสถานเปิดบ้านนาวง	9	เด็ดขาด	ชาย	46	-	152				อยู่ระหว่างการ
121	ทัณฑสถานหญิงสงขลา	9	รวม	หญิง	-	873	949	มี	มี	มี	มีแล้ว
122	เรือนจำกลางปัตตานี	9	รวม	ชาย/หญิง	2,420	105	2315	มี	มี	มี	มีแล้ว
123	เรือนจำกลางพัทลุง	9	รวม	ชาย/หญิง	1,468	139	1663	มี	มี	ไม่มี	มีแล้ว
124	เรือนจำกลางยะลา	9	รวม	ชาย/หญิง	2,197	153	2037	มี	ไม่มี	มี	อยู่ระหว่างการ

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	เด็ดขาด/ ระหว่าง	ชาย/หญิง	จำนวน ผู้ต้องขัง		ความจ รวม (1.2)	สถานที่กักโรค (เข้าใหม่)	ห้อง CI	ห้อง LQ	โรงพยาบาลสนาม
125	เรือนจำกลางสงขลา	9	เด็ดขาด	ชาย	3,588	-	3612	มี	มี	มี	มีแล้ว
126	เรือนจำจังหวัดตรัง	9	รวม	ชาย/หญิง	2,105	248	1542	มี	มี	มี	มีแล้ว
127	เรือนจำจังหวัดนราธิวาส	9	รวม	ชาย/หญิง	2,388	172	1190	มี	มี	มี	มีแล้ว
128	เรือนจำจังหวัดสงขลา	9	รวม	ชาย	1,751	-	1539	มี	มี	มี	มีแล้ว
129	เรือนจำจังหวัดสตูล	9	รวม	ชาย/หญิง	985	121	816	ไม่มี	มี	ไม่มี	มีแล้ว
130	เรือนจำอำเภอนาทวี	9	รวม	ชาย/หญิง	2,083	226	2448	มี	มี	มี	มีแล้ว
131	เรือนจำอำเภอบาง	9	รวม	ชาย/หญิง	281	44	258	มี	ไม่มี	มี	ยังไม่มี
132	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง	10	รวม	ชาย	5,654	-	5495	มี	มี	มี	ยังไม่มี
133	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง	10	รวม	หญิง	-	1,028	1507	ไม่มี	มี	มี	มีแล้ว
134	ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์	10	รวม	ชาย/หญิง	758	74	0				
135	ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง	10	รวม	ชาย	3,159	-	6,430	มี	มี	ไม่มี	ยังไม่มี
136	ทัณฑสถานหญิงกลาง	10	รวม	หญิง	-	4,077	3665	มี	รพ.รท.	มี	ยังไม่มี
137	ทัณฑสถานหญิงธนบุรี	10	รวม	หญิง	-	733	1159		รพ.รท.	มี	มีแล้ว
138	เรือนจำกลางคลองเปรม	10	เด็ดขาด	ชาย	8,084	-	8148	มี	มี	มี	อยู่ระหว่างการ
139	เรือนจำกลางบางขวาง	10	เด็ดขาด	ชาย	5,858	-	5626	มี	มี	มี	มีแล้ว
140	เรือนจำจังหวัดนนทบุรี	10	รวม	ชาย	1,787	-	2366				ยังไม่มี
141	เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร	10	รวม	ชาย	2,647	-	4796	มี	มี	มี	อยู่ระหว่างการ
142	เรือนจำพิเศษธนบุรี	10	รวม	ชาย	3,743	-	5245	มี	มี	มี	ยังไม่มี
143	เรือนจำพิเศษมีนบุรี	10	รวม	ชาย/หญิง	3,148	437	4820	มี	มี	มี	มีแล้ว

ข้อมูลระบบและอุปกรณ์เสริมความมั่นคง

และข้อมูลสาธารณูปโภคพื้นฐาน

ลำดับ	ชื่อเรือนจำ/ประเภท		ระบบและอุปกรณ์เสริมความมั่นคง							ข้อมูลสาธารณูปโภคพื้นฐาน	
	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	กล้องวงจรปิด	ระบบรั้วไฟฟ้าแรงสูง	เครื่องตรวจสอบโลหะแบบมือถือ	เครื่องตรวจสอบโลหะแบบเดินผ่าน	เครื่องเอ็กซเรย์	เครื่องตรวจค้นร่างกายผู้ต้องขัง	เครื่องตัดสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่	พลังงานแสงอาทิตย์	ระบบบำบัดน้ำเสีย
			มี/ไม่มี	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี	มี/ไม่มี		
1	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษปทุมธานี	1	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
2	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา	1	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
3	ทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา	1	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	ไม่มี	มี
4	เรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยา	1	มี	มี	มี	มี	มี		มี		มี
5	เรือนจำกลางลพบุรี	1	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	มี	มี
6	เรือนจำกลางสมุทรปราการ	1	มี	มี	มี	มี	มี		มี		มี
7	เรือนจำจังหวัดชัยนาท	1	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	มี	ไม่มี
8	เรือนจำจังหวัดปทุมธานี	1	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
9	เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	1	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
10	เรือนจำจังหวัดสระบุรี	1	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
11	เรือนจำจังหวัดสิงห์บุรี	1	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
12	เรือนจำจังหวัดอ่างทอง	1	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
13	เรือนจำอำเภอชัยบาดาล	1	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
14	เรือนจำอำเภอชัยบุรี	1	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
15	สถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี	1	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
16	ทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา	2	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
17	ทัณฑสถานเปิดบ้านเนินสูง	2	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	กล้องวงจรปิด	ระบบรั้วไฟฟ้าแรงสูง	เครื่องตรวจสอบโลหะแบบมือถือ	เครื่องตรวจสอบโลหะแบบเดินผ่าน	เครื่องเอ็กซเรย์	เครื่องตรวจค้นร่างกายผู้ต้องขัง	เครื่องตัดสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่	พลังงานแสงอาทิตย์	ระบบบำบัดน้ำเสีย
18	ทัณฑสถานเปิดห้วยโป่ง (ระยอง)	2	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี
19	ทัณฑสถานหญิงชลบุรี	2	มี	มี	มี	มี	มี		มี		ไม่มี
20	เรือนจำกลางละเขิงเทรา	2	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
21	เรือนจำกลางชลบุรี	2	มี	มี	มี	มี	มี		มี		มี
22	เรือนจำกลางระยอง	2	มี	มี	มี	มี	มี		มี	มี	มี
23	เรือนจำจังหวัดจันทบุรี	2	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
24	เรือนจำจังหวัดตราด	2	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
25	เรือนจำจังหวัดนครนายก	2	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
26	เรือนจำจังหวัดปราจีนบุรี	2	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
27	เรือนจำจังหวัดสระแก้ว	2	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
28	เรือนจำพิเศษพัทยา	2	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
29	เรือนจำอำเภอกบินทร์บุรี	2	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
30	สถานกักขังกลางจังหวัดตราด	2	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
31	ทัณฑสถานเกษตรอุตสาหกรรมเขาพระฝาง	3	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
32	ทัณฑสถานหญิงนครราชสีมา	3	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
33	เรือนจำกลางคลองไผ่	3	มี	มี	มี	มี	มี		มี		มี
34	เรือนจำกลางนครราชสีมา	3	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	มี	ไม่มี
35	เรือนจำกลางสุรินทร์	3	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
36	เรือนจำกลางอุบลราชธานี	3	มี	มี	มี	มี	มี		มี	มี	มี

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	กล้องวงจรปิด	ระบบรั้วไฟฟ้าแรงสูง	เครื่องตรวจสอบโลหะแบบมือถือ	เครื่องตรวจสอบโลหะแบบเดินผ่าน	เครื่องเอกซเรย์	เครื่องตรวจค้นร่างกายผู้ต้องขัง	เครื่องตัดสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่	พลังงานแสงอาทิตย์	ระบบบำบัดน้ำเสีย
37	เรือนจำจังหวัดชัยภูมิ	3	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
38	เรือนจำจังหวัดบุรีรัมย์(รอสร้างใหม่)	3	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
39	เรือนจำจังหวัดยโสธร	3	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
40	เรือนจำจังหวัดศรีสะเกษ	3	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
41	เรือนจำจังหวัดอำนาจเจริญ	3	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
42	เรือนจำอำเภอกันทรลักษ์	3	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
43	เรือนจำอำเภอนางรอง	3	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	มี	มี
44	เรือนจำอำเภอบัวใหญ่	3	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	มี	มี
45	เรือนจำอำเภอภูเขียว	3	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
46	เรือนจำอำเภอรัตนบุรี	3	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี
47	เรือนจำอำเภอสีกี้ว	3	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี
48	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น	4	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
49	เรือนจำกลางขอนแก่น	4	มี	มี	มี	มี	มี		มี		ไม่มี
50	เรือนจำกลางนครพนม	4	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	ไม่มี	มี
51	เรือนจำกลางอุดรธานี	4	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	มี	ไม่มี
52	เรือนจำจังหวัดกาฬสินธุ์	4	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	ไม่มี	มี
53	เรือนจำจังหวัดบึงกาฬ	4	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	ไม่มี	มี
54	เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม	4	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี
55	เรือนจำจังหวัดมุกดาหาร	4	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	กล้องวงจรปิด	ระบบรั้วไฟฟ้าแรงสูง	เครื่องตรวจสอบโลหะแบบมือถือ	เครื่องตรวจสอบโลหะแบบเดินผ่าน	เครื่องเอกซเรย์	เครื่องตรวจค้นร่างกายผู้ต้องขัง	เครื่องตัดสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่	พลังงานแสงอาทิตย์	ระบบบำบัดน้ำเสีย
56	เรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ด	4	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
57	เรือนจำจังหวัดเลย	4	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
58	เรือนจำจังหวัดสกลนคร	4	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี
59	เรือนจำจังหวัดหนองคาย	4	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	ไม่มี	มี
60	เรือนจำจังหวัดหนองบัวลำภู	4	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	ไม่มี	
61	เรือนจำอำเภอพล	4	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	ไม่มี	มี
62	เรือนจำอำเภอสว่างแดนดิน	4	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
63	สถานกักขังกลางจังหวัดร้อยเอ็ด	4	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
64	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง	5	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	ไม่มี	
65	ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่(กลางเชียงใหม่)	5	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	มี	มี
66	เรือนจำกลางเชียงราย	5	มี	มี	มี	มี	มี		มี		มี
67	เรือนจำกลางเชียงใหม่(แห่งใหม่)	5	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี
68	เรือนจำกลางลำปาง	5	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	มี	ไม่มี
69	เรือนจำจังหวัดน่าน	5	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี
70	เรือนจำจังหวัดพะเยา	5	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี
71	เรือนจำจังหวัดแพร่	5	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
72	เรือนจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน	5	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
73	เรือนจำจังหวัดลำพูน	5	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
74	เรือนจำอำเภอเทิง	5	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	กล้องวงจรปิด	ระบบรั้วไฟฟ้าแรงสูง	เครื่องตรวจสอบโลหะแบบมือถือ	เครื่องตรวจสอบโลหะแบบเดินผ่าน	เครื่องเอกซเรย์	เครื่องตรวจค้นร่างกายผู้ต้องขัง	เครื่องตัดสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่	พลังงานแสงอาทิตย์	ระบบบำบัดน้ำเสีย
75	เรือนจำอำเภอฝาง	5	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	ไม่มี	มี
76	เรือนจำอำเภอแม่สะเรียง	5	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
77	สถานกักขังกลางจังหวัดลำปาง	5	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
78	ทัณฑสถานเปิดหนองน้ำปูน	6	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
79	ทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก	6	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี
80	เรือนจำกลางกำแพงเพชร	6	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	มี	มี
81	เรือนจำกลางตาก	6	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
82	เรือนจำกลางนครสวรรค์	6	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	มี	ไม่มี
83	เรือนจำกลางพิษณุโลก	6	มี	มี	มี	มี	มี		มี	มี	มี
84	เรือนจำจังหวัดพิจิตร	6	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี
85	เรือนจำจังหวัดพิษณุโลก	6	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
86	เรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์	6	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
87	เรือนจำจังหวัดสุโขทัย	6	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
88	เรือนจำจังหวัดอุตรดิตถ์	6	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
89	เรือนจำจังหวัดอุทัยธานี	6	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
90	เรือนจำอำเภอแม่สอด	6	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี
91	เรือนจำอำเภอสวรรคโลก	6	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		ไม่มี
92	เรือนจำอำเภอหล่มสัก	6	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
93	เรือนจำกลางเขabin	7	มี	มี	มี	มี	มี		มี		

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	กล้องวงจรปิด	ระบบรั้วไฟฟ้าแรงสูง	เครื่องตรวจสอบโลหะแบบมือถือ	เครื่องตรวจสอบโลหะแบบเดินผ่าน	เครื่องเอ็กซเรย์	เครื่องตรวจค้นร่างกายผู้ต้องขัง	เครื่องตัดสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่	พลังงานแสงอาทิตย์	ระบบบำบัดน้ำเสีย
94	เรือนจำกลางนครปฐม	7	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
95	เรือนจำกลางเพชรบุรี	7	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
96	เรือนจำกลางราชบุรี	7	มี	มี	มี	มี	มี		มี		
97	เรือนจำกลางสมุทรสงคราม	7	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
98	เรือนจำจังหวัดกาญจนบุรี	7	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
99	เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	7	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
100	เรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร	7	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
101	เรือนจำจังหวัดสุพรรณบุรี	7	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
102	เรือนจำอำเภอทองผาภูมิ	7	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
103	สถานกักกันนครปฐม	7	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
104	ทัณฑสถานวัยหนุ่มนครศรีธรรมราช	8	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
105	เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช	8	มี	มี	มี	มี	มี		มี		
106	เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี	8	มี	มี	มี	มี	มี		มี		
107	เรือนจำจังหวัดกระบี่	8	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
108	เรือนจำจังหวัดชุมพร	8	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
109	เรือนจำจังหวัดพังงา(แห่งใหม่)	8	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี
110	เรือนจำจังหวัดภูเก็ต	8	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
111	เรือนจำจังหวัดระนอง	8	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี
112	เรือนจำอำเภอเกาะสมุย	8	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	กล้องวงจรปิด	ระบบรั้วไฟฟ้าแรงสูง	เครื่องตรวจสอบโลหะแบบมือถือ	เครื่องตรวจสอบโลหะแบบเดินผ่าน	เครื่องเอกซเรย์	เครื่องตรวจค้นร่างกายผู้ต้องขัง	เครื่องตัดสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่	พลังงานแสงอาทิตย์	ระบบบำบัดน้ำเสีย
113	เรือนจำอำเภอไชยา	8	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี
114	เรือนจำอำเภอตะกั่วป่า	8	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี
115	เรือนจำอำเภอทุ่งสง	8	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
116	เรือนจำอำเภอปากพนัง	8	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
117	เรือนจำอำเภอหลังสวน	8	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
118	สถานกักขังกลางจังหวัดนครศรีธรรมร	8	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
119	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษสงขลา	9	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
120	ทัณฑสถานเปิดบ้านนาวง	9	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
121	ทัณฑสถานหญิงสงขลา	9	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
122	เรือนจำกลางปัตตานี	9	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
123	เรือนจำกลางพัทลุง	9	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี	มี	
124	เรือนจำกลางยะลา	9	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
125	เรือนจำกลางสงขลา	9	มี	มี	มี	มี	มี		มี	มี	มี
126	เรือนจำจังหวัดตรัง	9	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
127	เรือนจำจังหวัดนราธิวาส	9	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
128	เรือนจำจังหวัดสงขลา	9	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
129	เรือนจำจังหวัดสตูล	9	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
130	เรือนจำอำเภอนาทวี	9	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
131	เรือนจำอำเภอเบตง	9	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		

	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เขต	กล้องวงจรปิด	ระบบรั้วไฟฟ้าแรงสูง	เครื่องตรวจสอบโลหะแบบมือถือ	เครื่องตรวจสอบโลหะแบบเดินผ่าน	เครื่องเอ็กซเรย์	เครื่องตรวจค้นร่างกายผู้ต้องขัง	เครื่องตัดสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่	พลังงานแสงอาทิตย์	ระบบบำบัดน้ำเสีย
132	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง	10	มี	มี	มี	มี	มี		มี		
133	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง	10	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
134	ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์	10	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
135	ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง	10	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
136	ทัณฑสถานหญิงกลาง	10	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
137	ทัณฑสถานหญิงธนบุรี	10	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
138	เรือนจำกลางคลองเปรม	10	มี	มี	มี	มี	มี		มี		
139	เรือนจำกลางบางขวาง	10	มี	มี	มี	มี	มี		มี	มี	มี
140	เรือนจำจังหวัดนนทบุรี	10	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
141	เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร	10	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		
142	เรือนจำพิเศษธนบุรี	10	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		มี
143	เรือนจำพิเศษมีนบุรี	10	มี	มี	มี	มี	มี		ไม่มี		

คำสั่งแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและคณะทำงาน

คำสั่งกรมราชทัณฑ์

ที่ ๑๕๓๖/๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและคณะทำงานเพื่อพัฒนาการออกแบบเรือนจำ นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการราชทัณฑ์

ด้วยอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ได้กำหนดนโยบาย Quick Win ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ในด้านการควบคุมผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องตามมาตรฐานสากล เพื่อป้องกันปัญหาจากการแออัดทักหลอบหนี การก่อความไม่สงบภายในเรือนจำ การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ รวมถึงปัญหาด้านสุขภาวะของผู้ต้องขัง ทั้งนี้ เนื่องจากกรมราชทัณฑ์กำลังประสบปัญหาความแออัดจากผู้ต้องขังล้นเรือนจำ (Prison Overcrowding) กอปรกับรูปแบบสถาปัตยกรรมและการวางผังเรือนจำ (Prison Architecture and Planning) ที่ไม่เอื้ออำนวย จึงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังในปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี องค์กรความรู้สมัยใหม่ด้านการออกแบบเรือนจำ มีการคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Humane Prison) การออกแบบที่เอื้ออำนวยต่อผู้ใช้งาน (User Experience) และการวางผังเรือนจำ (Planning) ที่เน้นการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมบริเวณรอบเรือนจำมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงแนวทางการออกแบบเรือนจำ (Prison Design) ให้สอดคล้องกับความต้องการใช้งาน รวมถึงการศึกษาเพื่อนำ นวัตกรรมและเทคโนโลยี (Innovation and Technology) ที่เป็นประโยชน์ มาสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อทดแทนอัตรากำลังและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานเรือนจำ

ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ จึงเห็นควรยกเลิคำสั่งกรมราชทัณฑ์ ที่ ๑๔๗๔/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ และแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและคณะทำงานเพื่อพัฒนาการออกแบบเรือนจำ นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการราชทัณฑ์ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. คณะที่ปรึกษา

(๑) อธิบดีกรมราชทัณฑ์	ประธานที่ปรึกษา
(๒) ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ	ที่ปรึกษา
(๓) รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์	ที่ปรึกษา
(๔) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทัณฑวิทยา	ที่ปรึกษา
(๕) ผู้อำนวยการกองออกแบบและก่อสร้าง
สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม	ที่ปรึกษา
(๖) นายแพทย์ จิตสว่าง	ที่ปรึกษา
(๗) นายพิทยา สังฆนาคิน	ที่ปรึกษา
(๘) รองศาสตราจารย์ปิยะพร ตันณีกุล	ที่ปรึกษา
(๙) นายสัมพันธ์ ชนานิยม	ที่ปรึกษา

๒. คณะทำงานเพื่อพัฒนาการออกแบบเรือนจำ นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการราชทัณฑ์

องค์ประกอบ

(๑) รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ที่กำกับกองทัณฑวิทยา	ประธานคณะทำงาน
(๒) ผู้อำนวยการกองทัณฑวิทยา	รองประธานคณะทำงาน

/(๓) นายกฤษ...

(๓) นายกฤษ กระจ่างทรัพย์ ผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร	คณะทำงาน
(๔) นายมนตรี บุณนาค ผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวาง	คณะทำงาน
(๕) นางอาจารย์ ศรีสุภาครวั ผู้อำนวยการทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่	คณะทำงาน
(๖) นายอัสนีย์ สังขเนตร ผู้ตรวจราชการกรมราชทัณฑ์	คณะทำงาน
(๗) ผู้อำนวยการทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์	คณะทำงาน
(๘) ผู้อำนวยการกองพัฒนาพฤตินิสัย	คณะทำงาน
(๙) ผู้อำนวยการกองทัณฑปฏิบัติ	คณะทำงาน
(๑๐) ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน	คณะทำงาน
(๑๑) ผู้อำนวยการกองบริหารการคลัง	คณะทำงาน
(๑๒) ผู้อำนวยการกองบริการทางการแพทย์	คณะทำงาน
(๑๓) ผู้อำนวยการกองกฎหมาย	คณะทำงาน
(๑๔) ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์	คณะทำงาน
(๑๕) ผู้อำนวยการกองบริหารทรัพยากรบุคคล	คณะทำงาน
(๑๖) รองหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม	คณะทำงาน
(๑๗) ผู้อำนวยการกลุ่มงานมาตรการควบคุมผู้ต้องขัง	คณะทำงาน
(๑๘) ผู้อำนวยการกลุ่มงานราชทัณฑ์ต่างประเทศ	คณะทำงาน
(๑๙) ผู้อำนวยการส่วนปฏิบัติการพิเศษ	คณะทำงาน
(๒๐) นายพิสิษฐ์ โชติยศพงศ์ สถาปนิกชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน
(๒๑) นายเอกอิศร์ ทองเนื้อดี นักทัณฑวิทยาชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน
(๒๒) นายอาทิตย์ อุทัยผล นักทัณฑวิทยาชำนาญการ	คณะทำงาน
(๒๓) นายณรงค์รัฐ โรจน์วิสุทธินันท์ นักทัณฑวิทยาชำนาญการ	คณะทำงาน
(๒๔) นายธนากร วงศ์ผดุงธรรม สถาปนิกปฏิบัติการ	คณะทำงาน
(๒๕) นางสาววิมลรัตน์ ตั้งมั่นวิทย์ศักดิ์ นักจิตวิทยาปฏิบัติการ	คณะทำงาน
(๒๖) นายวีรวัฒน์ บุญนิกุล นักทัณฑวิทยาปฏิบัติการ	คณะทำงาน
(๒๗) นางอัมพร นิยมตรง นักทัณฑวิทยาเชี่ยวชาญ	คณะทำงานและ เลขานุการ
(๒๘) นางสาวปฐมมาวดี ปัทมโรจน์ นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญการพิเศษ	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ

(๒๙) นายอิศรพงษ์ เทศะภู
นักทัศนวิทยาชำนาญการ	คณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
(๓๐) นายมารุต ศุภย์ตรง
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	คณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
(๓๑) นายชานนท์ ภัทรจारी
นักทัศนวิทยาปฏิบัติการ	คณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
(๓๒) นางสาวปิ่นธนา ไทรงาม
นักทัศนวิทยาปฏิบัติการ	คณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

๓. อำนาจหน้าที่

(๑) ศึกษา ค้นคว้า สืบค้น รวบรวม ข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรม การออกแบบและวางผังเรือนจำ (Prison Architecture and Planning) และข้อมูลด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี และแนวทางการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผู้ต้องขัง ทั้งจากแหล่งข้อมูลภายในประเทศและ ต่างประเทศ

(๒) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาจัดทำข้อกำหนดความต้องการ ในการออกแบบและก่อสร้างเรือนจำ โครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมการออกแบบเรือนจำ ประเภทต่างๆ ตลอดจนการจัดการองค์ความรู้ด้านการออกแบบเรือนจำ ที่มีความทันสมัยและสอดคล้องตาม หลักทัศนวิทยา เพื่อเสนอต่อกรมราชทัณฑ์และกระทรวงยุติธรรม

(๓) ให้คำปรึกษา วิเคราะห์ พิจารณาประสิทธิภาพและความคุ้มค่า และเสนอแนวทาง ที่เป็นไปได้ ในการนำนวัตกรรม เทคโนโลยี และแนวทางการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพต่างๆ มาใช้ในงาน ราชทัณฑ์

(๔) สนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อนำไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเรือนจำและพัฒนารูปแบบการใช้งานเรือนจำ ตลอดจนนวัตกรรม เทคโนโลยี และแนวทางการจัดการของกรมราชทัณฑ์ให้แก่หน่วยงานอื่น

(๕) สร้างเครือข่ายและบูรณาการภารกิจด้านการออกแบบเรือนจำ การพัฒนาและ แลกเปลี่ยนนวัตกรรมและเทคโนโลยีกับหน่วยงานภายนอก

(๖) ติดตามและประเมินผลการออกแบบเรือนจำ การนำนวัตกรรม เทคโนโลยี และ แนวทางการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพต่างๆ มาปรับใช้ในงานราชทัณฑ์ และรายงานผลการดำเนินงาน ให้กรมราชทัณฑ์ทราบ

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓

อหุม

(นายอายุตม์ สินธพพันธุ์)
อธิบดีกรมราชทัณฑ์

รายนามคณะผู้จัดทำรายงานผลการศึกษาด้านการออกแบบและพัฒนาเรือจํารูปแบบใหม่ในประเทศไทย

๑. นายศุภโชค วรรณภักดิ์	ผู้อำนวยการกองทัณฑวิทยา
๒. นางอัมพร นิยมตรง	นักทัณฑวิทยาเชี่ยวชาญ กองทัณฑวิทยา
๓. นางสาวปฐมาวดี ปัทมโรจน์	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญการพิเศษ กองทัณฑวิทยา
๔. นายอิศรพงษ์ เทศะภู	นักทัณฑวิทยาชำนาญการ กองทัณฑวิทยา
๕. นายมารุต ศูนย์ตรง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองทัณฑวิทยา
๖. นางสาววิมลรัตน์ ตั้งมั่นวิทยศักดิ์	นักจิตวิทยาชำนาญการ กองทัณฑวิทยา
๗. นายชานนท์ ภัทรจारी	นักทัณฑวิทยาชำนาญการ กองทัณฑวิทยา
๘. นางสาวปัทมา ไทรงาม	นักทัณฑวิทยาปฏิบัติการ กองทัณฑวิทยา
๙. นายธนากร วงศ์ผดุงธรรม	สถานีปฏิบัติการ กองออกแบบและก่อสร้าง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
